

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Commissie SZW

Aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid.

Plaats en datum: Den Haag, 13 september 2018
Betreft: Afschrift brief VERAS, namens VOAM-VKBA, VVTB en Fenelab, aan
staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid met betrekking tot
notitie 'Aedes verdraait de feiten over asbestsanering om tot
kostenverlaging te komen'
Ons kenmerk: 2018Z13047/2018D43687

Namens de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid zend ik u bijgaand een kopie van
een aan u gerichte brief van de Vereniging voor Aannemers in de Sloop (VERAS) te Geldermalsen
inzake de notitie 'Aedes verdraait de feiten over asbestsanering om tot kostenverlaging te komen', d.d.
29 juni 2018.

De commissie ontvangt graag een afschrift van uw antwoord op deze brief.

Hoogachtend,

de griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

10.2.E

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.szw@tweedekamer.nl

Aedes verdraait de feiten over asbestsanering om geld te besparen
Asbestverwijderingsbranche doet concrete en constructieve voorstellen

Aedes is niet bereid om te investeren en samen te werken in een stelsel voor een doelmatige asbestverwijdering waarin veilig en gezond werken geborgd is. De asbestverwijderingsbranche heeft concrete voorstellen gedaan voor wijziging van de systematiek van risicoklasse-indeling voor asbestverwijdering. Snelle invoering daarvan is nodig voor een veilige & gezonde asbestverwijdering.

In oktober 2017 stuurde de Staatssecretaris van SZW het rapport “Onderzoek functioneren certificatiestelsel asbest” aan de Tweede Kamer. Aan partijen in het werkveld is gevraagd om een reactie. De visie van de gecertificeerde en geaccrediteerde asbestverwijderingsbranche is te lezen in de Position Paper “Certificatiestelsel Asbest, Veilig en gezond asbestverwijderen: behoud wat goed werkt en verbeter waar mogelijk”¹. Hierin doen wij constructieve verbetervoorstellen.

Aedes zet een onjuist beeld neer, zonder feitelijke onderbouwing en zonder concrete verbetervoorstellen

Helaas zijn er partijen die niet constructief willen meewerken, maar alleen betogen dat zaken niet goed werken zonder met concrete voorstellen te komen. Dat is vooral zichtbaar in de opstelling van Aedes, de vereniging van Woningcorporaties. Aedes zoekt de publiciteit, verdraait daarbij de feiten en schept een beeld over onze branche dat niet klopt. Ondertussen is Aedes lid van de overlegorganen van Ascert, maar is zij niet aanwezig bij de overleggen en doet zij geen concrete voorstellen.

Het is onzin om te stellen dat binnen Ascert ‘de slager haar eigen vlees keurt’. Alle partijen zijn in Ascert evenwichtig vertegenwoordigd. Er zijn checks en balances in het huidige stelsel waar Aedes deel van uitmaakt en constructief aan kan bijdragen als zij daartoe bereid is. Er worden beweringen en uitspraken gedaan die niet kloppen en niet zijn onderbouwd. Ascert en de asbestverwijderingsbranche worden daardoor ten onrechte in een kwaad daglicht gesteld.

Dat de verwijderingsbranche alleen maar geld verdient aan veiligheidsmaatregelen is gewoonweg onjuist. Dit zijn voor de bedrijven juist kosten op grond van wetten en regels die - voor alle duidelijkheid - door de rijksoverheid worden vastgesteld. De praktische werkbaarheid van de regels is juist voor de branche een belangrijk aandachtspunt en wij plegen veel inbreng binnen Ascert en bij Ministeries om de ‘spanning tussen theorie en praktijk’ te overbruggen.

In haar Visiedocument bagatelliseert Aedes de risico's van asbest en doet zij neerbuigend over de inspanningen van de branche op het gebied van veilig en gezond werken voor haar werknemers die dagelijks asbest verwijderen. Dit gaat lijnrecht in tegen de opvatting van het kabinet zoals verwoord door Staatssecretaris Tamara van Ark in een recent Tweede Kamerdebat, waarin zij aangeeft dilemma's te herkennen maar dat de bescherming van mensen die werken met gevaarlijke stoffen zoals asbest, op het hoogste niveau moet staan.

¹ www.sloopaannemers.nl/site/media/upload/files/1251_visie-certificatiestelsel-asbest-voam-vkba-veras-vvtb-fenelab-definitiefmei-2018-versie1-0_pdf_20180517101334.pdf

Vensterbanken

Aedes stelt dat Ascert en het Ministerie van SZW niet meewerken aan verzoeken om de sanering van asbesthoudende vensterbanken in een lagere risicoklasse te krijgen. Deze bewering is onjuist. Wij hebben een casestudy gedaan naar de kwestie asbesthoudende vensterbanken². Daaruit blijkt dat Aedes niet de waarheid spreekt en geen verzoek bij Ascert heeft ingediend. Aedes zet SZW en Ascert onder druk om asbesthoudende vensterbanken in een lagere risicoklasse te krijgen, terwijl de borging van veilig en gezond werken in deze risicoklasse niet geregeld is. Dat is ook de conclusie van TNO, maar daaraan wordt door Aedes voorbij gegaan.

Wettelijk certificatiestelsel is goed, maar systeem risicoklasse-indeling moet anders

In onze Position Paper staat dat we het huidige wettelijke certificatiestelsel in stand willen houden, maar er is ruimte voor verbetering. Eén van onze voorstellen is de aanpassing van het systeem van risicoklasse-indeling. In dat kader is door ons nog eens op een rij gezet wat precies de regels en procedures zijn rondom de wettelijke systematiek van de risicoklasse-indeling in het Arbobesluit³.

De conclusie is dat het huidige wettelijke systeem niet meer goed werkt. De regels en procedures zijn onduidelijk en schieten tekort. Dat is erg zorgelijk, want een robuust wettelijk systeem van risicoklasse-indeling is noodzakelijk voor (de borging van) een veilige en gezonde asbestverwijdering.

Er is ondertussen veel 'ruis' ontstaan door partijen die zich niet wensen te conformeren aan het huidige stelsel. Er ontstaat een 'wildgroei' aan werkmethoden en praktijken, zonder goede controle en borging. Dat zal leiden tot oneigenlijke 'marktdruk' en risico's op het gebied van veilig en gezond werken en risico's voor gebruikers van gebouwen na asbestsanering.

Wij zijn voor een robuust en transparant systeem van risicoklasse-indeling, die volgens één uniforme en landelijke systematiek wordt bepaald. Hierdoor is er sprake van een gelijk speelveld. Het beheer van het risicoclassificatiesysteem kan bij Ascert zijn ondergebracht, mits de regels en procedures duidelijk zijn en er een stevig mandaat is voor deze taakstelling.

Wij pleiten verder voor een onderscheid in het zogenoemde arbeidshygiënische regime (maatregelen om blootstelling te voorkomen) en het zogenoemde beheersregime (borging en controle). Dat onderscheid is nu onvoldoende helder.

Laat er geen misverstand over bestaan, wij juichen nieuwe werkmethoden en innovaties van harte toe en vinden dat de procedures op bepaalde punten eenvoudiger en slimmer kunnen. Maar dat wel in een stelsel waarin veilig en gezond werken met asbest geborgd is. Het zijn wel onze mensen die elke dag met asbest moeten werken. Wij hebben overigens eerder al voorgesteld om via Ascert onderzoek te starten naar de mogelijkheden om te differentiëren in het arbeidshygiënische regime. Dat kan snel worden opgepakt voor bijvoorbeeld asbesthoudende vensterbanken en voor asbestdaken.

² Notitie "De systematiek van risicoklasse-indeling moet zo snel mogelijk worden verduidelijkt en aangepast!"; De feiten over de risicoklasse-indeling, in relatie tot de gedachtenvorming over het functioneren van het Certificatiestelsel asbest en toegespitst op het praktijkvoorbeeld van de sanering van asbesthoudende vensterbanken", VOAM-VKBA, VVTB, VERAS en Fenelab, juni 2018.

³ Idem.

Kort en goed

Wij doen concrete en constructieve voorstellen voor aanpassing van de regelgeving en procedures. De invoering daarvan zal bijdragen aan de doelmatigheid van de asbestverwijdering en waar mogelijk leiden tot kostenbesparing, zonder dat de borging van veilig en gezond werken in gevaar komt. Juist daaraan is de achterliggende jaren door het werkveld hard gewerkt.

De bedrijven in de asbestverwijderingsbranche doen dagelijks hun uiterste best om binnen de wettelijke kaders haar werk te doen om Nederland asbestveilig te maken. Wij hebben hierbij te maken met een maatschappelijke en werkgevers verantwoordelijkheid. Dat mag geen speelbal mag worden van partijen als Aedes, die nietsontziend en door een onjuiste weergave van de feiten pleiten voor kostenbesparing zonder onderbouwing en zonder zelf constructieve voorstellen te doen.

29 juni 2018

De systematiek van risicoklasse-indeling moet zo snel mogelijk worden verduidelijkt en aangepast!

De feiten over de risicoklasse-indeling, in relatie tot de gedachtenvorming over het functioneren van het Certificatiestelsel asbest en met als praktijkcase de sanering van asbesthoudende vensterbanken

1. Inleiding

In oktober 2017 stuurde de Staatssecretaris van SZW het rapport “Onderzoek functioneren certificatiestelsel asbest”¹ aan de Tweede Kamer. Aan partijen in het werkveld is gevraagd om een reactie. De Staatssecretaris heeft aan de Kamer toegezegd om nog voor het zomerreces met een beleidsreactie te komen. Door diverse partijen is een paper / visiedocument opgesteld en ingebracht bij het Ministerie van SZW, zoals door de asbestverwijderingsbranche², Aedes³ en Ascet⁴.

In de paper van de asbestverwijderingsbranche wordt ingegaan op de systematiek van risicoklasse-indeling. Bepleit wordt dat de koppeling van de risicoklasse-indeling aan de certificatieplicht en de wijze waarop de risicoklasse-indeling plaatsvindt op de schop moet.

Ook Aedes gaat hierop in haar visiedocument in, maar dan specifiek betreffende de risicoklasse-indeling van asbesthoudende vensterbanken. Aedes stelt het volgende:

Aedes heeft verzocht om de SMA-rt risicoklasse aan te passen voor het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken. Onderzoek van TNO laat namelijk zien dat deze vensterbanken heel goed onder risicoklasse 1 kunnen worden gesaneerd.

Door Aedes wordt momenteel druk uitgeoefend op het Ministerie van SZW om de risicoklasse van vensterbanken aan te passen. Het Ministerie van SZW heeft Ascet inmiddels bevraagd waarom de risicoklasse-indeling voor vensterbanken nog niet is aangepast naar RK1.

Daaruit volgt de vraag op welke gronden Aedes en het Ministerie van SZW dit eigenlijk stellen. Ligt er afdoende onderzoek naar de blootstelling bij het verwijderen van vensterbanken op grond waarvan (bepaalde typen / situaties van) vensterbanken in risicoklasse 1 kunnen worden ingedeeld? Is er door Aedes en het Ministerie van SZW goed nagedacht over de consequenties en de gevolgen daarvan voor de dagelijks saneringspraktijk? Door wie en volgens welke procedure is verzocht om vensterbanken in risicoklasse 1 in te delen en, als dat verzoek nog niet heeft geleid tot aanpassing van de risicoklasse, waaraan ligt dat dan? Is blootstellingsonderzoek juist en volgens de geldende normen uitgevoerd en wat zijn de verschillende rollen die partijen daarin spelen.

Aan deze detailvragen gaat de hoofdvraag vooraf hoe het nu eigenlijk precies zit met de regels en procedures rondom de risicoklasse-indeling. Deze vraag speelt overigens breder dan alleen voor vensterbanken.

¹ Tauw / Berenschot, 28 september 2017.

² Position paper Certificatiestelsel Asbest, Veilig en gezond asbestverwijderen: behoud wat goed werkt en verbeter waar mogelijk (VOAM-VKBA, VVTB, VERAS en Fenelab, mei 2018).

³ Uitgangspunten voor een ander asbestbeleid, Aedes, 10.2.E, mei 2018.

⁴ Functioneren Certificatiestelsel Asbest, bestuur Ascet, 30 april 2018.

Er is in het werkveld namelijk veel onduidelijkheid en ruis over de risicoklasse-indeling. Door partijen die zich niet wensen te conformeren aan het huidige stelsel worden beweringen en uitspraken gedaan die niet kloppen en niet zijn onderbouwd. Ascert en de asbestverwijderingsbranche worden hierdoor ten onrechte in een kwaad daglicht gesteld.

Ondertussen bestaat het risico van een 'wildgroei' aan werkmethoden en praktijken rondom de risicoklasse-indeling, zonder goede borging van veilig en gezond werken.

De asbestverwijderingsbranche maakt zich grote zorgen over deze ontwikkeling. In de notitie wordt hierop nader ingegaan. Gekozen is voor een gedetailleerde beschrijving en analyse van de regels en procedures rondom de risicoklasse-indeling. De analyse is mede uitgevoerd op basis van het praktijkvoorbeeld van de asbesthoudende vensterbanken. Op basis daarvan is een aantal conclusies getrokken en zijn aanbevelingen geformuleerd voor de korte termijn.

In de hoofdtekst van deze notitie wordt achtereenvolgens ingegaan op de volgende zaken.

1. Wat zijn de relevante wettelijke bepalingen en procedures inzake de risicoklasse-indeling?
2. Wat zijn de (juridische) gevolgen van de risicoklasse-indeling?
3. Beschouwingen over de wettelijke bepalingen en procedures rondom de risicoklasse-indeling.
4. Conclusies en aanbevelingen: wat moet er gebeuren op de korte termijn?

De bijlage bij deze notitie bevat een analyse van het systeem van de risicoklasse-indeling aan de hand van het praktijkvoorbeeld van asbesthoudende vensterbanken. Tevens wordt ingegaan op de Europeesrechtelijke kaders. De bijlage is concreet als volgt opgebouwd.

1. Wat is er bekend over de blootstelling bij sanering van asbesthoudende vensterbanken?
2. Beschouwingen over de aanpak en uitkomsten van het TNO onderzoek naar de blootstelling bij het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken⁵.
3. Beschouwingen over de beweringen van Aedes in haar Visie Uitgangspunten voor een ander asbestbeleid inzake de risicoklasse-indeling en vensterbanken.
4. Europeesrechtelijke kaders voor de nationale asbestregelgeving inzake de risicoklasse-indeling.

⁵ Het gaat dan om de conclusies rondom de risicoklasse. Deze notitie gaat niet in op de methode van blootstellingsonderzoek en de juiste toepassing daarvan.

2. Wat zijn de relevante wettelijke bepalingen en procedures inzake de risicoklasse-indeling?

- 2.1 Volgens de artikelen 4.44 en 4.48 van het Arbobesluit is er sprake van risicoklasse 1 indien uit de beoordeling, bedoeld in artikel 4.2 van het Arbobesluit, blijkt dat de blootstelling van werknemers bij de verwijdering van de asbestbron kleiner is dan de wettelijke grenswaarde in artikel 4.46. Er is sprake van risicoklasse 2 als de blootstelling groter is dan de grenswaarde. De bepaling ter zake risicoklasse 2A in artikel 4.53A van het Arbobesluit laten we hier korthedshalve rusten.
- 2.2 Artikel 4.54d van het Arbobesluit stelt kortweg dat voorafgaand aan de asbestverwijdering een asbestinventarisatie wordt uitgevoerd en gerapporteerd door een daartoe gecertificeerd asbestinventarisatiebureau. Volgens lid 2 en 3 van dit artikel omvat de asbestinventarisatie ook de risicoklasse-indeling.
- 2.3 In artikel 4.27 van de Arboregeling wordt het Werkveldspecifiek certificatieschema voor de Procescertificaten Asbestinventarisatie en Asbestverwijdering (hierna Certificatieschema Asbest) bindend aangewezen als het normdocument op basis waarvan bedrijven dienen gecertificeerd te zijn voor respectievelijk asbestinventarisatie en asbestverwijdering.
- 2.4 Volgens artikel 22, vijfde lid, van het Certificatieschema Asbest, baseert het asbestinventarisatiebureau de risicoklasse-indeling op SMART. Volgens artikel 1 van het Certificatieschema wordt daaronder verstaan:

SMART: stoffen manager asbest risico-indelingstechniek, een gevalideerd systeem waarmee de risicoklasse voor verwijdering wordt bepaald, uitgegeven door de beheerstichting. Onder de beheersstichting wordt Ascet verstaan.

- 2.5 In afwijking daarvan kan volgens artikel 22, tiende lid, van het Certificatieschema Asbest de indeling in de risicoklasse op een validatierapport worden gebaseerd. Op grond van artikel 1 van het Certificatieschema Asbest wordt daaronder verstaan:

Validatieonderzoek: onderzoek naar de blootstelling aan inadembare asbestvezels tijdens het uitvoeren van werkzaamheden met asbest of asbesthoudend materiaal met het doel deze werkzaamheden in een risicoklasse in te delen overeenkomstig de SCi-547, SCi-548 of een methode die aantoonbaar een gelijkwaardig resultaat en zekerheid oplevert.

- 2.6 SMART deelt handelingen (combinatie van product, activiteit en omstandigheden) in de drie verschillende risicoklassen in, gebaseerd op een historisch ontwikkelde dataset aan blootstellingsgegevens. Door middel van een validatieonderzoek kan daarvan dus worden afgeweken. Een validatieonderzoek moet volgens het Certificatieschema Asbest worden gebaseerd op de SCi-547⁶ of SCi-548⁷ of een methode die aantoonbaar een gelijkwaardig resultaat en zekerheid oplevert.

⁶ SCi-547: protocol voor het valideren van werkmethoden of innovatieve technieken met betrekking tot asbestverwijdering ten behoeve van het indelen in een risicoklasse, uitgegeven door de beheerstichting, zoals dat luidde op 1 mei 2015.

⁷ De SCi-548: protocol voor het bepalen van de concentratie aan respirabele asbestvezels in de lucht tijdens het op projectniveau uitvoeren van asbestverwijdering, uitgegeven door de beheerstichting, zoals dat luidde op 1 mei 2015.

Beide normdocumenten zijn opgesteld onder beheer van Ascert en daarnaar wordt in het Certificatieschema Asbest statisch verwezen.

- 2.7 De SCi-548 is gericht op het uitvoeren van metingen ter bepaling van de concentratie aan respirabele asbestvezels in de lucht tijdens specifieke verwijderingshandelingen aan asbesthoudende materialen zoals beschreven in het inventarisatie-rapport bijbehorende bij een unieke locatie (ook wel 'project' genoemd). Omdat een validatie volgens SCi-548 niet leidt tot aanpassing van de SMART en daarmee dus niet algemeen geldend wordt verklaard, wordt hierop in deze notitie niet verder ingegaan.
- 2.8 Een validatieonderzoek volgens SCi-547 heeft tot doel:
het beschrijven van de methodiek voor het landelijk valideren van nieuwe werkmethoden en/of technieken voor asbestverwijdering, en daarmee het vastleggen van objectieve criteria op basis waarvan (nieuwe) werkmethoden na acceptatie in SMART kunnen worden ingevoerd.
- 2.9 Binnen Ascert is een procedure ingericht voor het aanvragen van een SCi 547 beoordeling. Hiervoor is door Ascert een Procedure en Reglement beoordelingscommissie SCi-547 vastgesteld⁸. Het Reglement beschrijft het doel daarvan als volgt:
- De nieuwe richtlijn SCi-547 behoeft een goede procescontrole. Daarvoor wordt een beoordelingscommissie ingericht die toetst of werkzaamheden conform SCi-547 worden uitgevoerd en beoordeelt of het onderzoek voldoet. Het doel van het instellen van een beoordelingscommissie is de borging van een goede risicobeheersing voor mens en omgeving. Indien nodig voor een goede risicobeheersing, kunnen voorwaarden worden gesteld aan uitvoering van de werkzaamheden.*
- 2.10 Het Reglement en de Procedure beschrijven onder welke voorwaarden aanvragen worden toegewezen en wordt de beoordelingsprocedure beschreven. Op www.ascert.nl staat dat de huidige commissie bestaat uit een onafhankelijk voorzitter, een blootstellingsdeskundige, een vertegenwoordiger van SZW, een vertegenwoordiger van Inspectie SZW en een vertegenwoordiger namens Ascert. Voor zover bekend is zijn er bij de Commissie tot op heden nog geen verzoeken ingediend en is deze daarom nog niet actief geweest.

3. Wat zijn de (juridische) gevolgen van de risicoklasse-indeling?

- 3.1 Het verwijderen van asbestbronnen die zijn ingedeeld in risicoklasse 2 en 2A dient volgens het bepaalde in artikel 4.54d van het Arbobesluit plaats te vinden door gecertificeerde asbestverwijderingsbedrijven, door en onder deskundig toezicht van gecertificeerde personen (persoonscertificatie DAV en DTA).
- 3.2 Na afronding van de asbestverwijdering in risicoklasse 2 en 2A dient volgens artikel 4.51a en 4.53a van het Arbobesluit een eindbeoordeling plaats te vinden door een onafhankelijk laboratorium / inspectie-instelling.

⁸ Procedure voor het aanvragen van een SCi 547 beoordeling (V1.0 def 160404) en Reglement beoordelingscommissie SCi-547 (V1.0 def 160404).

Volgens het via artikel 4.27 van de Arboregeling door de Minister van SZW bindend verklaarde Certificatieschema Asbest (artikelen 1 en 45), dient de eindbeoordeling plaats te vinden volgens de NEN2990.

- 3.3 Asbestverwijdering in risicoklasse 1 is niet voorbehouden aan gecertificeerde bedrijven en gecertificeerde personen. Voor de verwijdering van deze asbestbronnen gelden alleen de algemene regels in de artikel 4.45 t/m 4.47 c van het Arbobesluit.
- 3.4 Bedrijven en personen hoeven bij asbestverwijdering in risicoklasse 1 dus niet vooraf aan te tonen dat ze de deskundig en competent zijn voor het verwijderen van deze asbestbronnen, er geldt geen systematisch certificatietoezicht en er wordt geen onafhankelijke eindbeoordeling uitgevoerd.
- 3.5 Het regime van risico-klasse 1 is bedoeld voor asbestbronnen die op relatief eenvoudige wijze en zonder risico op overschrijding van de wettelijke grenswaarde (dus robuust onder de grenswaarde) kunnen worden weggehaald (sporadische werkzaamheden met een geringe intensiteit, oftewel incidentele werkzaamheden met geringe blootstelling⁹). Hiervoor is extra borging in de vorm van wettelijk verplichte certificatie en onafhankelijke vrijgave niet nodig.

4. Beschouwingen over de wettelijke bepalingen en procedures rondom de risicoklasse-indeling

- 4.1 Aan de risicoklasse-indeling zijn verregaande juridische en feitelijke gevolgen verbonden. In de eerste plaats volgt uit de risicoklasse- indeling welke wettelijke voorschriften van toepassing zijn. Daaruit volgt vervolgens het van toepassing zijnde arbeidshygiënische regime en het beheersregime.
- 4.2 Onder het arbeidshygiënische regime wordt in deze notitie verstaan de maatregelen die (moeten) worden getroffen om veilig en gezond te kunnen werken, meer concreet om de blootstelling aan asbestvezels zo laag mogelijk onder de grenswaarde te houden.
- 4.3 Onder het beheersregime regime wordt in deze notitie verstaan de wettelijke eisen die zijn gesteld aan werkgevers, werknemers en opdrachtgevers om aan te tonen en te (laten) borgen dat aan het arbeidshygiënische regime wordt voldaan.
- 4.4 Het arbeidshygiënische regime voor risicoklasse 2(A) staat nauwkeurig beschreven in het Certificatieschema Asbest en betreft onder andere de verplichting tot het dragen van adembescherming, het treffen van emissiebeperkende maatregelen, het werken in een containment en het volgen van de decontaminatieprocedure. Voor risicoklasse 1 is dat er niet en gelden alleen de bepalingen in het Arbobesluit.
- 4.5 Het beheersregime betreft voor risicoklasse 2(A) het uitvoeren van de werkzaamheden door gecertificeerde bedrijven (Certificatieschema Asbest) en personen (DTA / DAV) en de verplichting van een onafhankelijke eindcontrole.

⁹ Deze term is afgeleid van de Europeesrechtelijke kaders voor de nationale asbestregelgeving, zoals thans neergelegd in Richtlijn 2009/148/EG d.d. 30 november 2009. Elders in deze notitie wordt hierop nader ingegaan.

Voor Risicoklasse 1 gelden alleen de bepalingen in het Arbobesluit (waaronder 'preventieve maatregelen' en de visuele controle door de werkgever). Er is geen onafhankelijk toezicht, anders dan het reguliere overheidstoezicht.

- 4.6 De risicoklasse-indeling is dus de 'richtingaanwijzer' voor de toepasselijke wettelijke voorschriften met vergaande juridische¹⁰ en feitelijke gevolgen. Een robuust afweging- en besluitvormingskader voor de risicoklasse-indeling is daarom van groot belang.
- 4.7 In het Certificatieschema Asbest wordt voor de risicoklasse-indeling verwezen naar SMART, maar hiervan kan door middel van validatieonderzoek worden afgeweken. De methode voor het uitvoeren van een validatieonderzoek staat beschreven in de SCi-547 en SCi-548, maar de toepassing daarvan is niet bindend. Er mag immers "een methode die aantoonbaar een gelijkwaardig resultaat en zekerheid oplevert" worden toegepast¹¹.
- 4.8 In de SCi-547 wordt niet verwezen naar de Procedure en het Reglement van Ascet voor de beoordeling van validatieonderzoeken SCi-547. In zoverre is de vraag wat de status is van deze Commissie.
- 4.9 Het wettelijke systeem van risicoklasse-indeling zoals neergelegd in de artikelen 4.46 en 4.48 (en 4.53A) hanteert als enig criterium de blootstellingsconcentratie, namelijk een blootstelling *boven* (risicoklasse 2(A)) of *onder* (risicoklasse 1) de grenswaarde. Overigens volgt uit artikel 4.45 van het Arbobesluit dat de concentratie van asbestvezels in de lucht altijd zo laag mogelijk onder de grenswaarde moet worden gehouden.
- 4.10 De SCi-547 is ter invulling van het wettelijke systeem van risicoklasse-indeling thans primair een methode voor het verzamelen en beoordelen van blootstellingsgegevens. In de SCi worden de begrippen beheersmaatregelen en beheersregime gebruikt. Onderstaand staan enkele tekstpassages uit de SCi weergegeven. Daaruit blijkt dat in de SCi het onderscheid tussen arbeidshygiënische regime en beheersregime niet consistent wordt gehanteerd. De vraag is dan ook of wordt bedoeld de maatregelen die moeten worden getroffen om de blootstelling (tot onder de grenswaarde) te beperken (arbeidshygiënische regime) of de wijze van borging en controle dat deze maatregelen ook daadwerkelijk worden toegepast (beheersregime).

SMART deelt handelingen (combinatie van product, activiteit en omstandigheden) in drie verschillende risico-klassen met een bijbehorend beheersregime in (Inleiding, pagina 3).

Resultaten van validatiemetingen kunnen voor een specifieke sanering (combinatie van asbesthoudend materiaal en handeling(en)) aanleiding geven tot inschalen in een lagere risico-klasse, met het bijbehorend lagere beheersregime (Inleiding, pagina 3).

¹⁰ De vraag is hoe dit juridisch moet worden gekwalificeerd. Is de risicoklasse-indeling een rechtsfeit met daaraan verbonden rechtsgevolgen?

¹¹ Dat is overigens opmerkelijk nu de werkmethode voor het verwijderen van asbestbronnen in risicoklasse 2(A) wel bindend staat voorgeschreven in het Certificatieschema Asbest en dat daarvan niet mag worden afgeweken. Hierop wordt door de certificatie-instelling toegezien en bij afwijkingen is er een stringent sanctiebeleid van toepassing. Dat geldt niet alleen voor het Certificatieschema Asbest, maar ook voor de (andere) SCi documenten waarnaar in het certificatieschema statisch wordt verwezen (decontaminatieprocedure), zonder de bepaling dat een minimaal gelijkwaardige werkwijze mag worden toegepast. In zoverre is de werkmethode in risicoklasse 2(A) 'onder certificaat' meer bindend voorgeschreven dan de methode om te bepalen of je onder deze wettelijk voorgeschreven risicoklasse valt. Het verschil in de 'status' van de SCi documenten valt niet te volgen.

*Het is van belang dat de werkmethode goed wordt omschreven en gevalideerd, zodat de risico-klasse en het bijbehorende beheersregime voor een dergelijke werkmethode algemeen geldend kan worden verklaard. Na een formele goedkeuring (zie hoofdstuk 5) is sprake van 'landelijke validatie' (Inleiding, pagina 3).
In dit geval wordt aanbevolen om meer metingen te verzamelen, of om meer beheersmaatregelen te treffen en de werkmethode dan nogmaals te beoordelen op de manier zoals hierboven beschreven (paragraaf 4.3.1, pagina 9).*

- 4.11 Een werkmethode waarbij de blootstelling onder de grenswaarde blijft is vaak het gevolg van het juist toepassen van emissiebeperkende maatregelen. De SCi-547 geeft in hoofdstuk 4 een stappenplan voor de validatie van werkmethoden. Stap 4 is de "toetsing van de haalbaarheid en toepasbaarheidsdomein; check robuustheid en borging veiligheid medewerkers". Deze stap staat echter niet uitgewerkt in de SCi-547 en vindt bij toepassing van dit document dus niet plaats. Dat is opmerkelijk. In hoofdstuk 2 van de SCi wordt in relatie tot de "veiligheid van omwonenden en passanten" verwezen naar deze "haalbaarheidstoets" in paragraaf 4.5, maar de SCi bevat geen paragraaf 4.5 (meer).
- 4.12 In het Reglement en de Procedure voor de beoordeling van SCi-547 aanvragen wordt de indruk gewekt dat de borging (het beheersregime) onderdeel is van de beoordelingsprocedure SCi-547 en dat de Commissie voorwaarden kan stellen aan de uitvoering van de werkzaamheden.
- 4.13 Onduidelijk is hoe deze beoordeling en de besluitvorming van de Commissie op basis daarvan praktisch moet worden ingevuld, immers:
- voor de risicoklasse is op basis van de huidige wettelijke bepalingen inzake de risicoklasse alleen de vezelconcentratie en de uiteindelijke blootstelling bepalend;
 - de SCi-547 bevat geen beoordelingskader voor het 'borgingsvraagstuk' (althans deze stap wordt wel genoemd, maar een uitwerking ontbreekt);
 - de status van de Commissie is onduidelijk en er is geen mandaat om deze (arbitraire) beoordeling te doen en ook niet om voorwaarden te stellen;
 - als de Commissie voorwaarden wil stellen is de vraag op welke wijze dat dan moet, aangezien er binnen Ascet en in de Commissie geen bevoegdheid is om voorwaarden te stellen aan niet- gecertificeerde bedrijven die werkzaamheden in risicoklasse 1 uitvoeren;
 - er zijn binnen risicoklasse 1, anders dan de algemene wettelijke bepalingen, geen instrumenten om bepaalde uitvoeringsmethoden voor te schrijven en de naleving daarvan te borgen.
- 4.14 Uit het voorgaande blijkt dat er dus de keuze bestaat om een validatieonderzoek al dan niet volgens de door Ascet beheerde normen (SCi-547 en SCi548) uit te voeren. Indien voor de SCi-normen wordt gekozen wordt de uitvoering van het validatieonderzoek indringend beoordeeld. Het validatieonderzoek dient te worden gemeld in LAVS¹² en (ingeval van SCi-547) worden de resultaten ten algemene nutte gedeeld. Dat geldt bij het volgen van een 'alternatieve' route niet en daarmee wordt deze alternatieve route eerder gestimuleerd dan ontmoedigd¹³.

¹² Artikel 22, lid 16, Certificatieschema Asbest. Dit is overigens een bijzondere bepaling, omdat LAVS alleen geldt voor risicoklasse 2(A). Zodra een validatieonderzoek er toe leidt dat het werk valt in risicoklasse 1, geldt de LAVS verplichting dus niet. De bepaling is daarmee of zinledig of, als het artikel anders wordt uitgelegd, leidt het er toe dat een validatieonderzoek volgens de 'Ascet methode' wel moet worden gemeld en de 'alternatieve route' niet.

¹³ Uiteindelijk wordt daardoor de positie van Ascet uitgehouden. Het leidt tot onduidelijkheid en (bewust of onbewust) onjuiste gevolgtrekkingen door marktpartijen over de rol en positie van Ascet en daarmee tot verminderd draagvlak voor Ascet. Zie bijvoorbeeld de Visie van Aedes.

5. Conclusies en aanbevelingen: wat er moet gebeuren op de korte termijn?

- 5.1 De regels en procedures rondom de risicoklasse-indeling zijn onduidelijk en schieten tekort. De strikte koppeling tussen de risicoklasse-indeling en de certificatieplicht werkt niet. Verder is de vraag of het systeem van risicoklasse-indeling wel in overeenstemming is met Europees rechtelijke kaders.
- 5.2 **Wij vinden daarom dat er op zeer korte termijn actie nodig is. Dat kan niet wachten op de meer fundamentele discussie over het functioneren van het Certificatiestelsel Asbest.**
- 5.3 De risicoklasse-indeling dient volgens één uniforme en landelijke systematiek te worden bepaald. Hierdoor is er sprake van een gelijk speelveld qua arbeidshygiënisch regime en beheersregime. Indien voor de risicoklasse-indeling meerdere normen of systematieken kunnen en zullen worden gehanteerd¹⁴, zullen er onduidelijkheden en onnavolgbare verschillen ontstaan in de praktijk. Dat zal leiden tot oneigenlijke 'marktdruk', waardoor veilig en gezond werken niet langer geborgd is.
- 5.4 De regels en procedures voor de systematiek van risicoklasse-indeling dienen duidelijk te worden beschreven en vastgelegd. Zo nodig dient de wet- en regelgeving hierop te worden aangepast.
- 5.5 Het beheer van het risicoclassificatiesysteem en de onderliggende dataset (thans via SMART) dient te worden ondergebracht bij een door de Minister van SZW aangewezen commissie / partij (met daarin vertegenwoordigers van de sociale partners). Dat kan binnen Ascert, mits de regels en procedures duidelijk zijn beschreven en vastgelegd en er een stevig mandaat is voor deze taakstelling.
- 5.6 Wij pleiten verder voor een onderscheid in het zogenoemde arbeidshygiënische regime (maatregelen om blootstelling te voorkomen) en het zogenoemde beheersregime (borging en controle). Dat onderscheid is nu onvoldoende helder.
- 5.7 Alleen asbestbronnen die op een eenvoudige wijze en zonder risico op vezelemisatie (dus robuust onder de grenswaarde) kunnen worden weggehaald vallen onder het beheersregime risicoklasse 1.
- 5.8 Indien er asbestbronnen zijn die door toepassing van een specifieke werkmethode en het toepassen van emissiebeperkende maatregelen kunnen worden gesaneerd zonder risico op overschrijding van de grenswaarde, dan kan een werkmethode worden ontwikkeld in een afwijkend arbeidshygiënisch regime. Ook deze werkmethode dient echter te worden toegepast onder het beheersregime van risicoklasse 2. De werkmethode wordt daarbij uitgewerkt binnen Ascert en vastgelegd in het Certificatieschema Asbest en of in een SCI.

¹⁴ Dat is inmiddels het geval. Zie daarvoor <https://dnaa.nl/protocolen/>. Dit systeem van risico-klasseindeling wordt in asbestinventarisaties inmiddels ook daadwerkelijk toegepast.

- 5.9 Aan Ascert wordt gevraagd om op korte termijn een project te starten om te bezien of een specifieke werkmethode voor het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken haalbaar en toepasbaar is. De relevante partijen moeten daarbij worden betrokken.

Daarbij moet ook worden gekeken naar de neveneffecten van de differentiatie in het arbeidshygiënische regime in de asbestverwijdering, zoals het verwijderen van asbestbronnen zonder een containment en zonder adembescherming.

De volgende aspecten zijn in ieder geval van belang:

- het risicobewustzijn op de werkvloer;
- de juridische en aansprakelijkheid technische aspecten (in de verhouding werkgever-werknemer, opdrachtgever-opdrachtnemer en bewoners / gebruikers);
- toekomstige ontwikkelingen rondom de asbestgrenswaarden.

Onderzoek naar werkmethoden is ook nodig voor de sanering van andere specifieke asbestbronnen. Door de Staatssecretaris van IenW is een onderzoek aangekondigd voor asbestdaken en dat is een goede zaak.

BIJLAGE:

RISICOCLASSE-INDELING GEANALYSEERD AAN DE HAND VAN HET PRAKTIJKVOORBEELD VAN ASBESTHOUDENDE VENSTERBANKEN EN EUROPEESRECHTELIJKE ASPECTEN

De bijlage bevat een analyse van het systeem van de risicoklasse-indeling aan de hand van het praktijkvoorbeeld van asbesthoudende vensterbanken. Tevens wordt ingegaan op de Europeesrechtelijke kaders. De bijlage is concreet als volgt opgebouwd.

1. Wat is er bekend over de blootstelling bij sanering van asbesthoudende vensterbanken?
2. Beschouwingen over de aanpak en uitkomsten van het TNO onderzoek naar de blootstelling bij het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken¹⁵.
3. Beschouwingen over de beweringen van Aedes in haar Visie Uitgangspunten voor een ander asbestbeleid inzake de risicoklasse-indeling en vensterbanken.
4. Europeesrechtelijke kaders voor de nationale asbestregelgeving inzake de risicoklasse-indeling.

1. Wat is er bekend over de blootstelling bij de sanering van asbesthoudende vensterbanken en de voorstellen rondom de risicoklasse-indeling?

- Door TNO is in oktober 2017 de notitie “Advies SMA-rt risicoklasse aanpassing voor het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken (herzien)” opgesteld¹⁶. De notitie bevat de evaluatie van het risico op blootstelling aan asbestvezels tijdens het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken op basis van validatiestudies beschikbaar gesteld door onder andere woningcorporaties en laboratoria.
- De conclusie van TNO is¹⁷:

Op basis van deze evaluatie kan worden geconcludeerd dat, als wordt voldaan aan de randvoorwaarden zoals hierboven beschreven voor de werkmethoden, de blootstelling aan asbestvezels tijdens zowel het demonteren van vensterbanken (qua samenstelling bestaand uit maximaal 15% chrysotiel en geen amfibool asbest) als het verwijderen van vensterbanken met eenzelfde samenstelling waarbij de vensterbank in enkele stukken breekt de grenswaarde van 2.000 vezels/m³ niet wordt overschreden. Om te zorgen dat het uitvoeren van deze werkzaamheden onder RK1-condities veilig is en blijft wordt wel geadviseerd om de uitvoering van deze werkzaamheden in de praktijk ook te borgen.

¹⁵ Het gaat dan om de conclusies rondom de risicoklasse. Deze notitie gaat niet in op de methode van blootstellingsonderzoek en de juiste toepassing daarvan.

¹⁶ TNO notitie 0100308174 d.d. 12 oktober 2017, geadresseerd aan personen binnen Ascort, Ministerie van SZW en Inspectie SZW en in cc. aan personen binnen Aedes en Talis.

¹⁷ TNO notitie 0100308174 d.d. 12 oktober 2017, pagina 21.

- TNO verbindt daaraan de volgende voorwaarden¹⁸:

Daarom adviseren wij om het breken van de vensterbanken indien mogelijk te voorkomen, en bij het vrijmaken van de vensterbanken gebruik te maken van stofzuigers (met HEPA-filter) of gebruik te maken van benevelings/bevochtigingstechnieken om te zorgen dat eventueel vrijkomende vezels zo min mogelijk in de ademzone van werknemers terechtkomen. Daarnaast moet worden voorzien in de juiste afvoer van de asbesthoudende vensterbanken en een goede schoonmaakprocedure.

Verder is het belangrijk dat voorafgaand aan de verwijderingswerkzaamheden (door een expert) wordt nagegaan of de omstandigheden zodanig zijn dat de vensterbank(en) in kwestie ook daadwerkelijk in z'n geheel (of als het niet anders kan met een enkele breuk) kan/kunnen worden verwijderd.

Daarnaast is het van belang dat de werknemers die deze werkzaamheden gaan uitvoeren goed worden geïnformeerd over de risico's, de werkmethode en wat er van hun wordt verwacht, om te zorgen dat deze werkzaamheden op een veilige manier worden uitgevoerd. Omdat een onjuiste uitvoer van deze werkzaamheden kan leiden tot risicovolle situaties waarbij de blootstelling de grenswaarde kan overschrijden, wordt geadviseerd op toe te zien op een juiste uitvoering hiervan in de praktijk (borging).

- Niet duidelijk is wat precies de status is van het onderzoek. Is het een validatieonderzoek? In de TNO notitie staat¹⁹:

De aan TNO beschikbaar gestelde meetgegevens zijn beoordeeld met betrekking tot onder andere toegepaste meetmethode, meetstrategie en compleetheid van gegevens, aan de hand van de handvaten zoals weergegevens in de SCi-548. De meetgegevens afkomstig van de studies die voldoen aan deze criteria zijn meegenomen in de evaluatie zoals beschreven in deze notitie. Omdat deze evaluatie zich richt op het toetsen van de blootstelling van de verschillende werkmethoden op landelijk niveau, is de toetsingsmethodiek zoals beschreven in de SCi-547 gehanteerd.

- In ieder geval geldt dat het (validatie)onderzoek door Aedes / Woningcorporatie, SZW en / of TNO niet is aangemeld bij de beoordelingscommissie SCi-547 volgens het daarvoor geldende reglement²⁰. Wel is door TNO melding gemaakt van het onderzoek in de zogenoemde SMART Gebruikersraad. Er zijn toen door leden van de Gebruikersraad vragen gesteld over de onderzoeksaanpak en zorgen geuit over de wijze van borging van veilig en gezond werken ingeval van indeling van vensterbanken in risicoklasse 1. Door Ascort is aangegeven dat voor aanpassing SMART de formele SCi-547 doorlopen dient te worden²¹.

¹⁸ TNO notitie 0100308174 d.d. 12 oktober 2017, pagina 20.

¹⁹ TNO notitie 0100308174 d.d. 12 oktober 2017, pagina 18.

²⁰ Reglement beoordelingscommissie SCi-547, V1.0 def 160404.

²¹ Verslag Ascort SMART Gebruikersraad 6 oktober 2017 (2017-077) en verslag Ascort SMART Gebruikersraad 24 november 2017 (2017-092).

- Overigens is vanuit de laboratoria in het voorjaar van dit jaar nog inbreng gepleegd bij TNO en het Ministerie van SZW over de resultaten van de eindbeoordeling bij de sanering van asbesthoudende vensterbanken²². Daaruit blijkt dat bij het saneren van asbesthoudende vensterbanken er nog een substantieel aantal gevallen is waarin de ruimte na de sanering niet voldeed aan de eisen gesteld in de NEN2990 en daardoor niet kon worden vrijgegeven. Bij uitvoering in risicoklasse 1 valt de werking van de eindbeoordeling als borgingsmechanisme weg.
- Door TNO is in december 2017 in opdracht van Rijksvastgoedbedrijf, en in samenwerking met Aedes, een blootstellingsonderzoek uitgevoerd. De resultaten staan gerapporteerd in de notitie "Resultaten blootstellingsstudie tijdens verwijderen van asbesthoudende vensterbanken onder verlicht beheersregime (RK1)"²³.
- Het betreft een proefsanering in een kantoorpand in Leeuwarden. Ten behoeve van deze proefsanering is een werkprotocol opgesteld. De proefsanering is uitgevoerd door een gecertificeerd asbestverwijderingsbedrijf en door gecertificeerde deskundige asbestverwijderaars.
- Tijdens de sanering is de werkmethode op aanraden van de praktijkdeskundigen nog aangepast. De beschreven werkmethode is specifiek en gedetailleerd en omvat diverse (emissiebeperkende) maatregelen die juist ook gebruikelijk zijn in de asbestsanering in risicoklasse 2(A). Tijdens de sanering bleek dat de bevestigingswijze van de vensterbanken relatief complex was en dat er veel verschil bestond in hoe eenvoudig de vensterbanken te verwijderen waren. Tijdens de proefsanering werden overigens ook andere asbestverdachte bronnen aangetroffen.
- De conclusie van TNO is als volgt²⁴:

De resultaten van deze blootstellingsstudie bevestigen de resultaten van de evaluatie van beschikbare meetgegevens, zoals beschreven in notitie met kenmerk 0100308174¹. De opgestelde werkmethode is toepasbaar in de praktijk, en tijdens de uitvoering van de werkmethode voor het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken onder reële RK1-omstandigheden en dus een verlicht beheersregime blijft de blootstelling ook daadwerkelijk (ver) onder de grenswaarde.

Hoewel de blootstelling aan asbestvezels tijdens het verwijderen van vensterbanken waarbij incidenteel een breuk optreedt (zeer) laag is, wordt aanbevolen om naast het met beleid uitvoeren van de werkzaamheden en het gebruik maken van de emissiebeperkende maatregelen zoals toegepast tijdens de studie (namelijk het gebruik van een handpomp met water om het werkoppervlak te bevochtigen en een stofzuiger met HEPA-filter als puntafzuiging op het werkoppervlak) niet-gladde oppervlakken onder te verwijderen vensterbank(en), zoals een radiator of vloerbedekking, van te voren af te dekken met bijvoorbeeld plastic of stucloop, zodat deze oppervlakken na de sanering makkelijk zijn schoon te maken.

²² Op deze informatie is door zowel het Ministerie van SZW als door TNO niet gereageerd. In eerdere trajecten is door TNO en SZW juist wel gebruik gemaakt van data van deze laboratoria om veranderingen door te voeren.

²³ TNO notitie 0100311118 d.d. 29 januari 2017 (dat zal moeten zijn 29 januari 2018). De notitie is dit keer geadresseerd aan Rijksvastgoedbedrijf en in cc. aan personen binnen Aedes, iSZW en betrokken adviseur. Onduidelijk is waarom deze notitie niet is geadresseerd aan Ascet, terwijl de notitie van oktober 2017 dat wel was.

²⁴ TNO notitie 0100311118 d.d. 29 januari 2017, pagina 13.

Wij adviseren om op basis van de resultaten van deze blootstellingsstudie een 'borgingsplan' op te stellen, waarin onder andere wordt beschreven hoe er wordt toegezien dat de hier geteste werkmethode ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

2. Beschouwingen over de aanpak en resultaten van het TNO onderzoek naar de blootstelling bij het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken

- De uitkomsten van de TNO onderzoeken laten zien dat de emissie bij het verwijderen van vensterbanken laag is. Dat is echter dankzij een specifiek hierop toegesneden werkmethode, die juist en zorgvuldig wordt toegepast. In de proefsanering is dit toegepast door gecertificeerde en ervaren Deskundig Asbestverwijderaars. Er worden maatregelen toegepast die kennis en ervaring vereisen als asbestsaneerder.
- TNO concludeert dat de verwijdering in een verlicht beheersregime kan plaatsvinden (wat daaronder ook moet worden verstaan), maar koppelt daaraan diverse voorwaarden. Er moeten maatregelen worden getroffen die juist specifiek in de saneringspraktijk worden toegepast (zoals bevochtigen, puntafzuiging en stofzuiger met HEPA-filter).

Voor het juist en zorgvuldig toepassen daarvan (denk alleen al aan het gebruik van de stofzuiger) is specifieke kennis vereist, maar ook een goed risicobewustzijn. Voorts adviseert TNO dat vooraf moet worden beoordeeld of de bevestigingswijze van de vensterbank de werkmethode toestaat. Tot slot wordt een 'borgingsplan' geadviseerd, inclusief de wijze van toezicht.

- Uit het voorgaande blijkt dat er weliswaar is vastgesteld dat de emissie bij het verwijderen van vensterbanken laag zijn, maar dat er veel voorwaarden zijn. De 'mitsen' van TNO zijn voor zover bekend niet concreet uitgewerkt, noch door TNO noch door één van de andere betrokken partijen.
- TNO concludeert dat de *"opgestelde werkmethode toepasbaar (is) in de praktijk"* en dat bij *"een verlicht beheersregime"* de blootstelling ver onder de grenswaarde blijft²⁵. De vraag is of deze conclusie juist is.

In de eerste plaats geldt dat de proefsanering is uitgevoerd door een bedrijf en door personen die normaliter werken in RK2(A). De werkmethode is eenmaal uitgevoerd en niet herhaald op andere projecten.

De conclusie is verder innerlijk tegenstrijdig, omdat er enerzijds wordt geconcludeerd dat de werkmethode toepasbaar is in "verlicht beheersregime", terwijl er juist allerlei voorwaarden worden verbonden waarin juist het 'verlichte' regime in RK1 niet voorziet, althans niet kan worden geborgd dat aan deze voorwaarden wordt voldaan. De voorwaarden worden ook niet uitgewerkt en in zoverre zijn het 'open einden'. Er wordt door TNO en 'borgingsplan' geadviseerd, maar de borging in asbestverwijdering is juridisch en in de praktijk juist voorzien in risicoklasse 2(A).

Bovendien lijkt het erop dat TNO het arbeidshygiënische regime en beheersregime door elkaar haalt. Arbeidshygiënisch kan het zijn dat er bij het verwijderen van vensterbanken een afwijkende werkmethode kan worden gehanteerd (geen adembescherming en geen containment).

²⁵ TNO notitie 0100311118 d.d. 29 januari 2017, pagina 12.

De vraag is echter of het verantwoord is om vervolgens juist deze werkzaamheden uit te voeren in een verlicht beheersregime zonder borging.

- Van belang is daarbij om te beseffen dat aan een risicoklasse-indeling uiteindelijk 'algemene werking' toekomt. Als een asbestbron eenmaal in risicoklasse 1 wordt ingediend, dan wordt voor iedereen ook het bijbehorende arbeidshygiënische regime en beheersregime van toepassing. Dus daargelaten de toepasbaarheid en de effectiviteit van de werkmethode toegepast in een specifieke situatie door de specifiek daarbij betrokken partijen (opdrachtgevers en opdrachtnemers), dient bij indeling in de (huidige) risicoklasse 1 er wel de overtuiging te bestaan dat bij brede toepassing daarvan in de praktijk het veilig en gezond werken is geborgd.
- De uitkomsten van het TNO onderzoek bevestigen de conclusies en aanbevelingen in de hoofdttekst van deze notitie. Daar wordt er voor gepleit om meer te differentiëren in het arbeidshygiënische regime, maar om dit los te zien van het beheersregime. Aanbevolen wordt om, in situaties waarin de grenswaarde wordt overschreden door het treffen van specifieke maatregelen, de uitvoering daarvan binnen het certificatiestelsel te houden. Juist in die situatie is professionaliteit en vakmanschap een vereiste en is de borging daarvan middels wettelijk verplichte certificatie van bedrijven en personen temeer cruciaal (zeker als er zonder adembescherming wordt gewerkt).

3. Beschouwingen over de beweringen van Aedes in haar Visie Uitgangspunten voor een ander asbestbeleid²⁶ inzake de risicoklasse- indeling en vensterbanken

- De beoordeling van blootstellingsgegevens in oktober 2017 is geen validatieonderzoek. De status van het onderzoek van december 2017 (rapportage januari 2018) is niet geheel duidelijk. Onduidelijk is overigens waarom dit onderzoek juist niet in cc. is gezonden aan Ascet, terwijl dat voor het onderzoek uit oktober 2017 wel is gedaan.
- TNO heeft de beoordeling van blootstellingsgegevens in oktober 2017 aan de orde gesteld in de SMART Gebruikersraad van Ascet, waarin TNO zitting heeft. Er is door het bureau van Ascet aangegeven dat voor een wijziging van de risicoklasse de procedure van de SCi-547 moet worden gevolgd. Hierop zijn door TNO, noch door de bij het onderzoek betrokken partijen, geen vervolgstappen genomen. Het onderzoek van december 2017 (rapportage januari 2018) is niet bij Ascet ingebracht.
- Aedes stelt in haar Visie Uitgangspunten voor een ander asbestbeleid²⁷ het volgende:

Aedes heeft verzocht om de SMA-rt risicoklasse aan te passen voor het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken. Onderzoek van TNO laat namelijk zien dat deze vensterbanken heel goed onder risicoklasse 1 kunnen worden gesaneerd. Het blijkt niet mogelijk om (betere of nieuwe) meetresultaten aan SMA-rt toe te voegen, zodat risicoklassen op juiste gronden kunnen worden bijgesteld. Iedere dag maken corporaties die asbesthoudende materialen laten verwijderen dus te veel kosten.

²⁶ Uitgangspunten voor een ander asbestbeleid, Aedes, 10.2.E , mei 2018, pagina 2.

²⁷ Uitgangspunten voor een ander asbestbeleid, Aedes, 10.2.E mei 2018, pagina 2.

- Deze stelling is onjuist. Aedes heeft een dergelijk verzoek aan Ascet niet gedaan.
- Aedes stelt dat het “risico van het inademen van asbest (is) meestal heel erg klein” is en dat de risico’s door overheid en de asbestverwijderingsbranche wordt overtrokken. Als bron wordt verwezen naar de GGD. In de Aedes paper wordt dit niet verder geduid en wordt overigens geen onderscheid gemaakt in incidentele blootstelling van bijvoorbeeld omwonenden en omgeving bij incidenten en de risico’s die personen lopen die elke dag beroepsmatig actief zijn in de asbestverwijdering. Evident is dat deze stelling onjuist is. De stelling is, zeker richting de beroepspraktijk van mensen die dagelijks asbestverwijderen, onverantwoord en riskant.
- Aedes stelt: “Ascet beschouwt zichzelf als eigenaar van SMA-rt en bepaalt daarmee de normering, niet de regelgever.”. Deze stelling is eveneens onjuist.
- De evaluatie van blootstellingsgegevens door TNO in opdracht van Aedes is gebaseerd op data in SMART. Het beheer van deze data ligt bij TNO. In opdracht van het Ministerie van SZW wordt door TNO overigens kennelijk een nieuwe datastructuur opgezet²⁸. Kortom, de data is niet van Ascet. Ascet bepaald ook niet de regelgeving.

De Minister van SZW heeft het Certificatieschema Asbest in de Arboregeling opgenomen. Dit Certificatieschema is weliswaar voorbereid binnen Ascet, maar de certificatie-eisen zijn vervolgens indringend getoetst door Inspectie SZW en het ministerie van SZW en vervolgens in de Arboregeling opgenomen. Aedes is vertegenwoordigd in alle geldingen van Ascet en dus betrokken bij de ontwikkeling van de certificatieschema’s en onderliggende documenten en heeft met deze document ingestemd. Er wordt in de Arboregeling statisch verwezen naar de SCi-547 en SCi-548. Dus ook dat is regelgeving.

Bovendien mag aldus deze documenten een methode die aantoonbaar een gelijkwaardig resultaat en zekerheid oplevert worden gebruikt, waar we als verwijderingsbranche zoals hierboven al aangegeven overigens geen voorstander van zijn.

4. Europeesrechtelijke kaders inzake de risicoklasse-indeling

- Het zogenoemde ‘risicogerichte asbestbeleid’ is ingevoerd in 2006 door de wijziging van het Arbobesluit²⁹. Het betreft de implementatie van Europese regelgeving (hierna Europese asbestrichtlijn)³⁰.
- Risicoklasse 1 is bedoeld voor het verwijderen van asbestbronnen die in de Europese asbestrichtlijn als volgt worden aangeduid³¹:

sporadische blootstellingen met een geringe intensiteit (.....), wanneer het werk bestaat in:

a) korte, niet-continue onderhoudsactiviteiten, waarbij uitsluitend met niet-broze materialen wordt gewerkt;

²⁸ TNO notitie 0100308174 d.d. 12 oktober 2017, pagina 2.

²⁹ Staatsblad 2006, nummer 348.

³⁰ Richtlijn 2003/18/EG d.d. 27 maart 2003, die inmiddels is vervangen voor de Richtlijn 2009/148/EG d.d. 30 november 2009 zonder ingrijpende wijzigingen.

³¹ Richtlijn 2009/148/EG d.d. 30 november 2009, artikel 3, derde en vierde lid.

- b) *het verwijderen van niet-beschadigde materialen, zonder deze stuk te maken, waarin de asbestvezels stevig in een matrix zijn gebonden;*
(.....)

Na overleg met de sociale partners, overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk, worden door de lidstaten praktische richtsnoeren opgesteld voor de omschrijving van sporadische blootstelling met een geringe intensiteit (...).

- In de Nota van Toelichting op de wijziging van het Arbobesluit ter implementatie van de Europese asbestrichtlijn wordt dit uitgebreid en onder andere als volgt toegelicht:

Als gesteld onder paragraaf 2, ad b.2, schrijft de richtlijn voor dat lidstaten richtsnoeren op dienen te stellen voor de omschrijving van sporadische blootstelling met een geringe intensiteit. Hiermee wordt bedoeld op werkzaamheden die onder een verlicht arbeidsbeschermingsregime kunnen worden uitgevoerd. Het betreffen ondermeer incidentele onderhoudsactiviteiten en het als één geheel, zonder breuk, verwijderen en inkapselen van asbesthoudende materialen die niet beschadigd zijn en in een goede conditie verkeren, en het nemen van lucht- of asbestmateriaalmonsters.

- Bij de invoering van het risicogerichte asbestbeleid in 2006 is de dataset voor de risicoklasse-indeling ontwikkeld in opdracht van de overheid, met betrokkenheid van het werkveld / de sociale partners. Toen werd reeds gewezen op de ontwikkeling van het automatiseringssysteem SMART dat werd ontwikkeld door de rechtsvoorganger van Ascert, de Stichting Certificatie Asbest. Hier was reeds sprake van de splitsing tussen de data voor de risicoklasse-indeling en het automatiseringssysteem³².
- Op de risico's van de invoering van het systeem van risicoklasse-indeling is destijds onder andere door de asbestverwijderingsbranche overigens al gewezen³³:

Het voorschrift dat asbestverwijderingswerkzaamheden die in risicoklasse 1 worden ingedeeld, niet behoeven te worden uitgevoerd door een gecertificeerd asbestverwijderingsbedrijf heeft geleid tot Kamervragen en opmerkingen van de Raad van State, de asbestverwijderingsbranches en van de vakbond FNV. Met name werd aandacht gevraagd voor het risico dat men zag dat:

- *er vanwege commerciële belangen een negatieve druk ontstaat om het werk ingedeeld te krijgen in de laagste risicoklasse*
- *een niet-gecertificeerd bedrijf, bij het uitvoeren van werkzaamheden in de laagste risicoklasse 1, te maken krijgt met onvoorziene omstandigheden die leiden tot indeling in risicoklasse 2, en daardoor onder andere nopen tot het inschakelen van een gecertificeerd asbestverwijderingsbedrijf. Het betreffende niet-gecertificeerde bedrijf moet in dat geval het werk stilleggen en de opdracht teruggeven aan de opdrachtgever. Er is op gewezen dat een dergelijke procesgang moeizaam zou kunnen verlopen.*

Ook is toen overigens al het alternatief van een limitatieve lijst van toepassingen onder Risicoklasse 1 aangedragen.

³² Zie Staatsblad 2006, nummer 348, Nota van Toelichting, onder andere paragraaf 1.4.4.

³³ Zie Staatsblad 2006, nummer 348, Nota van Toelichting, onder andere paragraaf 1.4.3.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

t.a.v. de staatssecretaris mevrouw drs. T. van Ark
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Contactpersoon: 10.2.E @sloopaannemers.nl / 06-10.2.E

Onze referentie: 8VERAS-ASB.12014.B

Meteren, 29 juni 2018

Betreft: notitie Aedes verdraait de feiten over asbestsanering om tot kostenverlaging te komen

Geachte mevrouw Van Ark,

Onlangs hebben wij onze Position paper "*Certificatiestelsel Asbest; Veilig en gezond asbestverwijderen: behoud wat goed werkt en verbeter waar mogelijk*" aan u toegezonden. Daarin doen wij concrete voorstellen voor praktijkgerichte verbeteringen voor het Certificatiestelsel Asbest.

Eén van onze voorstellen is aanpassing van de risicoklasse-indeling. In dat kader is door ons nog eens op een rij gezet wat precies de regels en procedures zijn rondom de wettelijke systematiek van de risicoklasse-indeling in het Arbobesluit. Dit hebben we verwoord in een notitie en deze treft u bijgaand aan. De conclusie is dat het huidige wettelijke systeem niet meer goed werkt. De regels en procedures zijn onduidelijk en schieten tekort. In de notitie doen wij concrete en constructieve voorstellen voor aanpassing van de regelgeving en procedures.

Helaas zijn er ook partijen die niet constructief willen meewerken, maar betogen dat zaken niet goed werken zonder met concrete voorstellen te komen. Dat is vooral zichtbaar in de opstelling van Aedes, de vereniging van Woningcorporaties. Aedes zoekt de publiciteit, verdraait daarbij de feiten en schept een beeld over onze branche dat niet klopt. Ondertussen is Aedes lid van de overlegorganen van Ascert, maar is zij niet aanwezig bij de overleggen en doet zij geen concrete voorstellen.

Gezien de recente publiciteit in de media hebben wij besloten om hiertegen stevig stelling te nemen. Ons bericht daarover treft u eveneens bijgevoegd aan. Er is onrust ontstaan in het werkveld. Dat verdienen onze hardwerkende mensen niet en vinden we heel vervelend en contraproductief. Graag treden wij met u in overleg om onze visie te geven en nader met u van gedachten te wisselen over knelpunten en oplossingen.

Wij zien uw reactie naar aanleiding van dit schrijven en de bijlagen graag spoedig tegemoet. De bijlagen bij deze brief zijn ook gedeeld met de politieke fracties in de Tweede Kamer.

Met vriendelijke groet,

VOAM-VKBA, VVTB, VERAS en Fenelab

8905 RR

stas heeft getekend (10.2.E 29/10)

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Staatssecretaris

Directie Gezond en Veilig
Werken
Afdeling Gezond Werken

Contactpersoon
10.2.E

10.2.E dminszw.nl

Datum
4 Oktober 2018

Onze referentie
2018-0000163748

10.2.E 10.2.E 27/10

nota

Verzoek vaste kamercommissie om afschrift brief

Akkoord SG/DG

1 Status nota

Brief ondertekenen

2 Aanleiding

In de periode voorafgaand aan uw beleidsreactie over het functioneren van het asbeststelsel (d.d. 27 september jl.) hebben diverse partijen schriftelijk inbreng geleverd en/of hun visie gedeeld. Zo ontving SZW een gezamenlijke positon paper van 16 mei van vier brancheverenigingen vanuit het gecertificeerde asbestveld. Vereniging van woningcorporaties Aedes gaf inbreng in gesprekken, publiceerde onder andere een visiedocument en zocht de publiciteit in de media. De vier brancheverenigingen stuurden nadere schriftelijke inbreng op 29 juni en reageerden daarin ook op de boodschap van Aedes. Behalve aan u, stuurden zij hun reactie ook naar de Tweede Kamer. De vaste commissie voor SZW verzoekt u nu om een afschrift van het antwoord op de brief van 29 juni.

3 Beslispunten/advies/beslistermijn

- U wordt geadviseerd het afschrift naar de Kamer te sturen en daartoe bijgaande brief te ondertekenen.

4 Kernpunten

- Brancheverenigingen Veras (asbestverwijderaars), VVTB (asbestverwijderaars), VOAM (asbestinventariseerders) en Fenelab (laboratoria) geven in hun brief van 29 juni aan dat zij het niet eens zijn met de opstelling en inbreng van Aedes in het asbestdebat. Tevens leveren zij inbreng over de systematiek van de risicoklasse-indeling.
- Aedes benadrukte dat de regels soms te streng zijn. Zij hebben bijvoorbeeld onderzocht dat vensterbanken in een lagere risicoklasse zouden kunnen en zetten een beeld neer dat ze hierin geen medewerking ondervinden.
- Het verstuurde antwoordbericht, aan alle partijen die inbreng hebben geleverd, was kort en neutraal. Er is geen waardeoordeel gegeven over de inhoud. Partijen zijn bedankt voor hun inbreng en er werd aangegeven dat de inbreng betrokken zou worden bij het vormgeven van de beleidsreactie. Dit is ook gebeurd met alle geleverde inbreng.

- De beleidsreactie gaat in op de aangedragen punten van beide partijen. Dit gaat met name om het aanpassen van het risicomodel SMART aan de stand van de wetenschap, om het stimuleren van innovatie, en om het borgen van deskundigheid bij complexe werkzaamheden.
- Verder zijn zowel de brancheverenigingen als Aedes aanwezig geweest bij het rondetafelgesprek dat u heeft gehad enkele dagen voorafgaand aan het versturen van de beleidsreactie.

**Directie Gezond en Veilig
Werken**
Afdeling Gezond Werken

Datum
4 oktober 2018

Onze referentie
2018-0000163748

Van: 10.2.E
Verzonden: donderdag 6 juni 2019 13:00
Aan: 10.2.E
Onderwerp: aanvulling: risicogericht beleid en borging complexe werkzaamheden: nadere uitwerking, indicatie "rolverdeling", specificatie vraag

Dag,

Ik zie dat er op het schema "wat leggen we vast in de regelgeving" nog een markering ontbreekt. Het gaat om de grens waarboven voor amfibolen een strenge eindmeting (aan 2000) verplicht zou zijn. ^{11.1}

Als we dit zo willen regelen is het nodig dat ook in de regelgeving te doen en niet (alleen) aan SMARt over te laten.

Dan geldt dezelfde vraag aan TNO trouwens ook hier; is die grens goed gekozen en voldoende onderscheidend ?

Groet ^{10.2.E}

Van: ^{10.2.E}
Verzonden: dinsdag 28 mei 2019 23:03
Aan: ^{10.2.E} ; ^{10.2.E}
Onderwerp: risicogericht beleid en borging complexe werkzaamheden: nadere uitwerking, indicatie "rolverdeling", specificatie vraag

Dag ^{10.2.E} ,

Dank nog voor het spoedoverlegje van vrijdag.

Ik ben er eindelijk in geslaagd voor mezelf, en daarmee hopelijk ook voor jullie , een paar zaken te verduidelijken. Dat gaat over een nadere uitwerking, een indicatie van de "rolverdeling" tussen TNO en beleid, en een specificatie van mijn vraag (en paar aanvullende maar minder complexe vragen) naar een vraag die denk ik door TNO te beantwoorden zou moeten zijn.

Bijgaand 5 stukken (alle kort: geen schrik).

- 1) Een schema waarin een uitgangspunt voor risicogericht beleid. Grotendeels gebaseerd op jullie schema en mijn eerdere schema.
- 2) Hetzelfde schema, met daarop aangegeven welke aspecten vastgelegd zullen worden in de regelgeving en daarmee een beleidskeuze (moeten) zijn.
- 3) Hetzelfde schema, met daarop aangegeven welke aspecten naar mijn mening vallen onder "stand van de wetenschap" en waarbij ik dus denk en hoop en wil dat deze in SMARt- ns (SMARt- nieuwe stijl : doorontwikkelde SMARt met ook RGI) komen.
- 4) Hetzelfde schema, met daarop aangegeven bij welke aspecten van de beleidskeuzes die ik nu nog moet voorbereiden, advies van TNO nodig heb.
- 5) Een document waarin ik de vragen die ik aan jullie stel, op papier gezet heb.

Het antwoord op de hamvraag (vraag 1) zit hier nog niet bij, maar daar komen we zo wel dichterbij meen ik. Zouden jullie hier naar willen kijken? Voor een toelichting kan ik evt. morgenochtend bellen, ik zou dat zelf wel fijn vinden. Ik ben zelf donderdag en vrijdag vrij, maar kan dan volgende week hier verder over overleggen indien nodig. Ik heb mezelf vastgelegd om as vrijdag 7/6 een eerste proeve van wat we willen naar onze juristen te sturen. Het zou natuurlijk heel fijn zijn als daar al een voorlopig voorstel voor indeling in A en B groep in kan..

Groet, ^{10.2.E}

Directie Gezond en Veilig Werken

Ministerie van SZW

06-^{10.2.E}

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: maandag 3 juni 2019 16:20
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: Agenda overleg 7 Juni
Bijlagen: tertaal rapportage goedkeuren voor 17 Mei

Beste ^{10.2.E}

Bij nader inzien lijkt het me beter om naar Den Haag te komen voor overleg. Op deze manier kunnen we ook even kennismaken (face-to-face dan). Zou het mogelijk zijn om b.v. om half een af te spreken en ook een stukje kennismaking in te bouwen?

Ik zal het vergaderverzoek hierop aanpassen.

Zouden jullie voor een zaaltje kunnen regelen in Den Haag?

Verder leek het ^{10.2.E} en mij goed om ook nog even de ontwikkeling van de testtool te bespreken.

Dit maakt dat we vanuit TNO de volgende agenda voorstellen:

1. Nadere kennismaking
2. Goedkeuring eerste tertaalrapportage van 2019

Bij mijn weten is bovenstaande tertaal rapportage nog niet goedgekeurd door jullie. Dit is wel nodig voor de processen binnen TNO. Zouden jullie dit zsm willen doen?

3. Besteding van ad-hoc in MAPA 2019

Half mei heb ik onderstaande naar ^{10.2.E} gestuurd, maar helaas nog geen reactie ontvangen:

Binnen het MAPA programma hebben we een potje voor ad-hoc vragen. Zoals omschreven in de tertaalrapportage is dit potje al deels gebruikt voor overleggen inzake RGI /asbest kennisontwikkeling binnen TNO en afstemming met stakeholders.

Mijn voorstel is om het resterende budget te gebruiken voor de volgende twee onderdelen:

- a) SCI-beoordelingscommissie.

Deze beoordelingscommissie is de voorloper van VIP, en hierin worden dossiers van landelijke validaties van werkmethode (=^{10.2.E}terugschaling naar RK1 en opname in SMar^{10.2.E}) beoordeeld door TNO ^{10.2.E}, iSZW ^{10.2.E}, SZW ^{10.2.E} en Asc^{10.2.E} (en Asc^{10.2.E}, vakdeskundige). Daarnaast zijn we ook betrokken bij het herzien van deze SCI's. Dit wordt door Asc^{10.2.E} getrokken, maar voor expertise m.b.t. blootstelling komt hij bij TNO (en iSZW).

- b) Nadere afstemmingsoverleggen inzake de rol van TNO in het asbeststelsel

Graag hoor ik wat jullie van dit voorstel vinden.

4. We zijn ook gevraagd om al na te denken over de budgetten en activiteiten voor asbest voor 2020. We hebben dit namelijk half juni nodig voor overleggen op directieniveau tussen TNO en SZW. Wij zouden het volgende willen voorstellen:

We beseffen dat er mogelijk nog veel veranderd, want er speelt heel veel. Aan de andere kant gaan de budget discussie's nu wel spelen en zullen we iets moeten aanleveren. De plannen kunnen altijd nog wat aanpassen.

5. Ontwikkeling test tool.

Hebben jullie nog aanvullingen?

Met vriendelijke groeten,

10.2.E

T: 10.2.E

M: +31 6 10.2.E

@: 10.2.E [@tno.nl](mailto:10.2.E@tno.nl)

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: maandag 6 mei 2019 12:00
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: tertaal rapportage goedkeuren voor 17 Mei
Bijlagen: 5_Concept_MAPA_Hfl.5_Asbest_1e_tertaal_2019_redig_schoon_16042019_AK.docx

Beste ^{10.2.E}

Bijgevoegd de eerste tertaalrapportage van 2019 inzake het MAPA – asbest project. Deze rapportage is gebaseerd op de notitie die jij ^{10.}_{2.e} hebben gemaakt als input voor het overleg van 4 April (dacht ik).

Graag ontvangen we jouw goedkeuring voor 17 Mei.

Dank,

10.2.E

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: dinsdag 20 november 2018 14:12
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: asbest overleg vrijdag
Bijlagen: N18061_notitie_SZWasbest_20181120.pdf; N18062_notitieSZW_transitie_20181120.pdf

Beste 10.2.E,

Hierbij twee notities welke we hebben opgesteld n.a.v. de brief van de staatsecretaris over het functioneren van het asbeststelsel.

De eerste notitie beschrijft inhoudelijk welke taken uitgevoerd moeten worden en leest meer als een MAPA-projectplan.

De tweede notitie (N2018062) beschrijft scenario's rondom de transitie van het huidige SMA-rt beheer. Deze notitie bevat ook vragen welke beantwoord zouden moeten worden om de transitie vorm te geven. Voor vrijdag zal het doel zijn om met elkaar van gedachte te wisselen rondom invulling van de rollen en taken voor TNO.

Daarbij is het goed om verwachtingen af te stemmen rondom financiering en fasering/tijdslijn. In de notitie N18061 doen we hier een suggestie voor.

Daarnaast is het goed om af te stemmen wat verwachtingen zijn rondom twee complexere transitie's namelijk validatie en innovatie platform (VIP) en SMA-rt/RGI beheer. Wij stellen onderstaande agenda voor. Is dat voor jullie akkoord of hebben jullie een ander voorstel?

12.00-12.10: Voorstellen en kennismaken

12.10-12.25: Taken/rollen TNO op basis van de kamerbrief functioneren asbeststelsel

12.25-12.35: Voorstel fasering vanuit TNO

12.35-12.55: Discussie

12.55-13.00: Actiepunten en vaststellen tijdslijn

13.00 : einde overleg

Ik begreep van 10.2.E dat jullie de documenten met toelichting zouden verspreiden onder de andere gesprekspartners. Als jullie andere ideeën hebben over de invulling van het overleg laat me dat dan a.u.b. weten.

Groet,

10.2.E

10.2.E

Senior Scientist Integrator
 Risk Analysis for Products In
 Development

T +31 (10.2.E
 M +31 (10.2.E
 E 10.2.E

Location

@tno.nl

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: dinsdag 11 juni 2019 15:07
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: budget 2020 voor MAPA asbest - input 14 juni in de ochtend nodig

Beste ^{10.2.E}

Hierbij ons voorstel voor het budget voor MAPA asbest van 2020. Graag jullie input uiterlijk vrijdagochtend 14 Juni. Ik moet het vrijdagmiddag namelijk naar ^{10.2.E} sturen.

^{10.1.C}

Groeten en alvast dank,

10.2.E

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: vrijdag 21 december 2018 11:47
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: concept rapportage RGI
Bijlagen: Concept1_RGI_20181221.pdf

Beste ^{10.2.E}

Helaas is het ons niet gelukt om voor het einde van dit jaar het rapport over RGI gereviewd te krijgen.

Ik zal zorgen dat dit meteen in 2019 opgepakt wordt.

Ik wilde je het conceptrapport toch al toesturen mocht je het onder de kerstboom willen lezen.

Zoals je zult lezen leunt RGI erg op modellen zoals ART en Stoffenmanager.

We hebben zoveel mogelijk een vertaling gemaakt naar asbest specifieke omstandigheden. En uiteraard is de kalibratie gedaan op asbestdata.

De basis ziet er volgens ons goed uit. Het geraamte staat. Er is echter nog wel een behoorlijke modelonzekerheid.

Wij vermoeden dat dit vooral komt door de beperkte hoeveelheid data welke nu gebruikt is.

Ik neem begin 2019 contact met je op over het vervolg. Mijn voorkeur zou zijn om dit concept te laten reviewen en vervolgens door te gaan met verrijking van het model.

Dan kan er eind Q1 een rapport komen waarin hetzelfde model beschreven staat maar onderbouwd met meer data.

Laten we dat bespreken.

De notities voor borging en eindcontrole liggen bij mij ter review maar ook deze krijg ik helaas niet geformaliseerd voor het einde van het jaar. Ook deze volgen spoedig (week 2) in 2019.

Fijne dagen,

10.2.E

10.2.E

Senior Scientist Integrator
 Risk Analysis for Products In
 Development

T + ^{10.2.E}
 M +31 ^{10.2.E}
 E ^{10.2.E}

Location

@tno.nl

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: vrijdag 26 oktober 2018 18:00
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: discussiestukken voor dinsdag
Bijlagen: N18061_notitie_SZWasbest_20181026.pdf; N18062_notitieSZW_transitie_20181026.pdf

Beste ^{10.2.E}

Hierbij twee notities als input voor ons overleg van komende dinsdag.

De eerste notitie gaat over de inhoudelijke invulling van de taken en mogelijke randvoorwaarden. De tweede notitie beschrijft mogelijke transitie scenario's voor het beheer van de huidige SMA-rt.

Zoals ik je vandaag al vertelde zullen mijn collega's ^{10.2.E} ook aansluiten.

Goed weekend en tot dinsdag,

^{10.2.E}

^{10.2.E}

Senior Scientist Integrator
Risk Analysis for Products In
Development

T +31 (^{10.2.E}
M +31 (^{10.2.E}
E ^{10.2.E}

Location

@tno.nl

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: woensdag 5 december 2018 11:25
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: documenten voor morgen
Bijlagen: Fasering_budgettering_20181205.pdf; N18062_notitieSZW_transitie_20181205.pdf

Beste 10.2.E

Morgen zitten we met elkaar om de tafel om te bekijken wat de fasering en budgettering is van de verschillende TNO-taken op het gebied van asbest.

Ter voorbereiding op het overleg van morgen meegestuurd document over fasering en budgettering. Het is langer geworden dan verwacht vanwege de benodigde achtergrond. Als samenvatting kan de laatste tabel gebruikt worden. Daarnaast nog onze aangepaste notitie rondom transitie van SMA-rt/RGI. Op verzoek van SZW is na ons overleg van 23-11 de scheiding zakelijk- en functioneelbeheer duidelijker beschreven en zijn mogelijke scenario's geschetst. Dit voor de bredere discussie en niet (per-se) als input voor morgen.

Tot morgen,

10.2.E

10.2.E

Senior Scientist Integrator
 Risk Analysis for Products In
 Development

T +31 10.2.E
 M +31 10.2.E
 E 10.2.E

Location

@tno.nl

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: donderdag 11 april 2019 16:53
Aan: 10.2.E @rivm.nl;
 10.2.E @diaventie.nl;^{10.2.E} @rivm.nl;^{10.2.E}
 10.2.E ,
Onderwerp: Doodle verzoek: RGI - contouren - datum wordt 7 mei

Beste allen,

Inmiddels heeft bijna iedereen gereageerd op de doodle en is 7 mei als beste optie naar voren gekomen.

Ik wil jullie vragen om 7 mei van 10-12uur vrij te houden voor een overleg betreffende RGI.

@^{10.2.E} Is het mogelijk om een ruimte op jullie kantoor te reserveren? We zijn met maximaal 10 personen.

Indien dat niet lukt, zal het overleg plaatsvinden bij TNO op de Uithof.

Vriendelijke groet,

10.2.E

From: ^{10.2.E}

Sent: donderdag 4 april 2019 14:13

To: ^{10.2.E} @minszw.nl'; ^{10.2.E} ^{10.2.E} @rivm.nl'; ^{10.2.E} @diaventie.nl';
^{10.2.E} @rivm.nl'; ^{10.2.E} @InspectieSZW.nl'; ^{10.2.E} @inspectieszw.nl'; ^{10.2.E} ,
 10.2.E

Subject: Doodle verzoek: RGI - contouren

Beste allen,

Sinds vorig jaar word bij TNO gewerkt aan de ontwikkeling van het Risico gerichte instrument (RGI).

Graag gaan we (TNO) met jullie om de tafel zitten om de contouren van RGI te bespreken: Wat is het? Wat kan het? Hoe kan het eruit gaan zien?

Ik wil jullie vragen de doodle in te vullen zodat we een datum kunnen plannen:

<https://doodle.com/poll/txacvpmm33yfypf2>

Het overleg zal plaats vinden in Utrecht.

Graag een reactie voor 11 april.

Vriendelijke groet,

10.2.E

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: ^{10.2.E}

Verzonden: 11 mrt. 2019 12:11

Naar: ¹₀ ^{10.2.E} @rivm.nl;

Cc: ¹₀ ^{10.2.E}

Onderwerp: overleg RGI

Beste ^{10.2.E}

Ik wil graag een overleg plannen waarbij we vanuit TNO jullie meer info willen geven over de RGI ontwikkeling. Hoe gaat RGI eruit zien? Waar is het op gebaseerd? Wat zou je ermee kunnen in het huidige stelsel en bij eventuele veranderingen?

Vanuit TNO zullen ^{10.2.E} en ik aanwezig zijn.

^{10.2.E} is inhoudelijk trekker van de RGI ontwikkeling en ^{10.2.E} zal zorgen dat RGI in een testversie/webtool gebouwd gaat worden.

Ik sprak ^{10.2.E} zojuist en vanuit SZW zullen ^{10.2.E} waarschijnlijk aanwezig zijn.

^{10.2.E} wie zullen vanuit iSZW aanwezig zijn? Zelfde vraag aan ^{10.2.E} voor het RIVM, dan kan ik gaan plannen.

De TNO locatie in op de uithof in Utrecht zal mooi centraal zijn?

Groet,

^{10.2.E}

^{10.2.E}

Senior Scientist Integrator
Risk Analysis for Products In
Development

T ^{10.2.E}
M ^{10.2.E}
E ^{10.2.E}

@tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.E
Aan: 10.2.E @tno.nl
Cc: 10.2.E
Onderwerp: Kamervraag vensterbanken
Datum: vrijdag 7 december 2018 17:54:11
Bijlagen: [subsidie SMArt.jpg](#)

Dag ^{10.2.E}

Wij hebben Kamervragen over de Vensterbanken.

Een van de vragen is:

Hoe is het eigenaarschap, de verantwoordelijkheid en het beheer van SMA-rt geregeld?

2 vragen:

1)

Het gaat nu even over het eigenaarschap. Bij een overleg laatst gaf jij aan hier informatie over te hebben gezocht en gevonden binnen de burelen van TNO. Zou je die met mij willen delen? Wij hebben in ieder geval gevonden dat aan de subsidieverlening destijds waarmee SMArt is ontwikkeld de voorwaarde zijn verbonden:

- Dat SCA/Ascert de code en het product aan SZW ter beschikking zou stellen
- Dat dezelfde voorwaarden golden als bij gebruik en verdere ontwikkeling van Stoffenmanager 2.0.

Bij die voorwaarden van Stoffenmanager 2.0 hebben we in ieder geval heel duidelijk kunnen terugvinden dat SZW de eigenaar werd. (Maar dat was een opdracht aan TNO vanuit SZW.)

De beantwoording moet volgende week al, dus we hebben er haast mee. Het zou fijn zijn als je snel zou kunnen reageren.

Waarvoor hartelijk dank!

2) Ik heb jullie rol nu in concept omschreven. Check je even of dit klopt, ook juridisch gezien? Zijn jullie inderdaad eigenaar van de database? Etc.

SMA-rt is een softwaretool die weergeeft wat volgens een database die eigendom is van TNO, de risicoklasseindeling van diverse typen asbestwerkzaamheden zijn. TNO adviseert over de indeling van werkzaamheden aan Ascert, en Ascert zet deze adviezen normaliter om in opdrachten aan een IT bedrijf.

10.2.E

Stichting Certificatie Asbest
De heer 10.2.e
Postbus 22
6720 AA BENNEKOM

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Wilhelmina van Pruisenweg 104
Telefoon (070) 333 44 44
Telefax (070) 333 40 62

Uw brief
D.d. 3 november 2005, kenmerk Sc/Cke/05-119

Ons kenmerk
ARBO/P&G/05 90205

Doorkiesnummer
(070) 333 10.2.e

Onderwerp
Subsidiebeschikking VASSt; uitvoeren
actieplan "Stoffenmanager Asbest";
ARBO-verplichtingennummer 54-272

Datum
24 NOV. 2005

Contactpersoon
10.2.e

Geachte heer 10.2.e

In uw brief van 3 november 2005, kenmerk Sc/Cke/05-119, verzoekt u om een financiële bijdrage ten behoeve van het projectvoorstel "Stoffenmanager Asbest" in het kader van het programma Versterking Arbeidsomstandighedenbeleid Stoffen (VASSt).

Uitgaande van genoemd projectvoorstel ben ik bereid u op grond van artikel 2 van de Subsidieregeling Versterking Arbeidsomstandighedenbeleid Stoffen onder ARBO-verplichtingennummer 54-272 een subsidie te verlenen voor het uitvoeren van een actieplan ten bedrage van maximaal € 200.000,--. Over dit bedrag wordt geen BTW toegekend. De subsidie heeft betrekking op de periode van 1 december 2005 tot 1 juli 2007. De uitwerking van het project geschiedt conform de projectopzet en -begroting, zoals die is vervat in uw bovengenoemde brief.

Aan deze subsidieverlening verbind ik verder nog de navolgende verplichtingen:

- de subsidieontvanger stelt de broncodering inclusief bijbehorende beschrijving van de Stoffenmanager-Asbestmodule na afronding van het project vrijelijk ter beschikking aan het Ministerie van SZW en aan eenieder die daartoe verzoekt. Hierbij worden dezelfde voorwaarden gehanteerd die het Ministerie van SZW heeft vastgesteld voor het gebruik en verdere ontwikkeling van de Stoffenmanager 2.0;
- de subsidieontvanger dekt zich in tegen alle risico's, waaruit zodanige onkosten of schadeclaims kunnen voortvloeien dat de verdere uitvoering van de activiteiten wordt verhinderd of dat de subsidiegelden kunnen toevloeien naar gelaedeerde derden;
- vóór 1 augustus 2007 dient de eindrapportage te zijn aangeleverd bij de directeur Arbeidsomstandigheden. Deze is opgesteld conform de door u ingediende begroting. Het eindrapport wordt tevens in digitale vorm, PDF-format en MS-Word-format, ter beschikking gesteld aan de directeur Arbeidsomstandigheden;
- de subsidieontvanger dient vóór 1 september 2007 een einddeclaratie met gespecificeerde rekening in bij de directie Gemeenschappelijke Organisatie Bedrijfsvoering, afd. GOB/BFO/FO2, Postbus 90801, 2509 LV Den Haag, onder vermelding van ARBO-verplichtingennummer 54-272. De declaratie is opgesteld conform de door u ingediende begroting en geeft een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd omtrent de besteding van de subsidie door de subsidieaanvrager;

Van: 10.2.E
Verzonden: vrijdag 14 juni 2019 15:23
Aan: 10.2.E

Onderwerp: Maandagmorgenoverleg (MMO)
Bijlagen: 2. 030619.pdf; Samenhang_programma2019.pdf

Allen, bijgaand een kort verslag van het laatste MMO (dd 3/6). Komende maandag hebben we graag weer even (telefonisch) contact met elkaar, wat mij betreft bespreken we de volgende issues (zeker niet uitputtend, dus vul maandag aan waar gewenst). Namens WBJA (de juristen van SZW) zal ^{10.2.E} ook van de partij zijn, welkom!

1. Stand van zaken VIP
 - a. Fasering
 - b. Komende week uitgaande Kamerbrief Gevaarlijke Stoffen (met melding over svz VIP)
2. Stand van zaken SMA-rt nieuwe stijl
 - a. Opzet samenhang door TNO ^{10.2.E}, zie bijlage) voor intern gebruik SZW/RIVM/TNO
3. Etc.

Ik wens jullie een goed weekend!

Hgr, ^{10.}_{2.E}

Verslag MaandagMorgenOverleg SMA-rt/VIP d.d. 03-06-19

(telefonisch) Aanwezig: ^{10.2.E}

^{10.2.E}

(TNO) en ^{10.2.E}

(allen SZW), ^{10.2.E}

(RIVM).

Besproken is het volgende:

1. SvZ VIP:

a. 2^e werkbijeenkomst 23/5 en effect daarvan op inrichtingsvoorstel (opkomende vragen)

Laatste meeting met de branche verliep kritischer dan de eerste. Feit is dat men met elkaar in gesprek blijft en voortgang wordt geboekt. Waar (een deel van de) branche zich zorgen maakt betreft het punten die zien op het (beweerd) ontbreken van samenhang en tempoverschillen in de uitvoering van de beleidsmaatregelen. Effecten op het inrichtingsvoorstel zijn er op details en met name gericht op het proces van aanvraag tot advies.

Er volgt nog discussie over het definitief afronden van het inrichtingsvoorstel en de communicatie die plaatsvindt over het proces van inrichten met de bewindspersoon. Duidelijk is dat inzet tot de zomer ligt op het voeren van gesprekken met de branche waarna de definitieve inrichtingsopzet helder moet zijn. Daarna volgt een kwartiermakersfase waarin het VIP operationeel wordt en aan de hand van de ervaringen bijstelling plaats kan vinden in de opzet. Als een definitief inrichtingsvoorstel al naar de TK gaat dan is deze nu beoogd voor de brede brief die over asbest in het najaar naar de TK gaat.

b. Datum 3^e en laatste werkbijeenkomst

Afgesproken wordt deze zsm te annuleren liefst direct voorzien van een nieuwe datum.

Note; nieuwe datum is nnb; vermoedelijk medio/eind augustus

2. Stand van zaken SMA-rt nieuwe stijl;

^{10.2.E} licht eea toe; doorontwikkeling loopt volgens planning; wel levert de (test)tool nu vragen op die betrekking hebben op het moment van bouwen van de tool. Het is noodzaak om op korte termijn het gesprek tussen Ascet-TNO-SZW te voeren naar aanleiding waarvan besloten wordt of de tool zsm gebouwd gaat worden of gewacht wordt op de wijze van hosten/exploitatie van de tool.

Note; overleg geagendeerd op 28 juni

RIVM heeft behoefte om tav SMA-rt nieuwe stijl meer duiding te krijgen, om de koppeling met VIP optimaal te laten zijn. Het is goed hier tussen RIVM en TNO separaat overleg te (laten) voeren.

3. Voortgang na overleg van 29 mei;

Geconstateerd wordt nav de 1^e brede meeting dat het kennisniveau fors verschilt en dat het noodzaak is hier op te investeren. Een volgend overleg wordt gepland voor het zomerreces.

Note; overleg geagendeerd op donderdag 27 juni

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: vrijdag 30 november 2018 09:59
Aan: 10.2.E
Onderwerp: programma MAPA

2. Gezond en Veilig werken met Stoffen (Asbest)

- In het programma van 2018 is het Risico gestuurd Instrument (RGI) ontwikkeld en beschreven. Met het RGI kan op basis van inputvragen de blootstelling aan asbestvezels bij het werken met asbesthoudende toepassingen worden geschat. Uit de resultaten blijkt dat het model goede voorspellende waarde heeft, maar dat de voorspellingen samengaan met een behoorlijke onzekerheid. Om deze onzekerheid te verkleinen is het nodig om RGI door te ontwikkelen. Hiervoor is het nodig om de onderliggende database uit te breiden met meer blootstellinggegevens. Op basis van de extra meetgegevens zal blijken dat het model nauwkeuriger kan schatten of het blootstellingsmodel verder verfijnd moet worden. Een nauwkeuriger model kan helpen bij het beter bepalen van de blootstellingen en de daarbij horend beheersregime. Wanneer het bijvoorbeeld mogelijk is om laag-risico handelingen (< grenswaarde) of bijvoorbeeld handelingen tot 10.000 vezels/m³ te bepalen, zou het mogelijk kunnen zijn een aangepast beheers- en eindcontrole regime voor te stellen. Hierdoor kunnen mogelijk laag-risico handelingen modelmatig worden vastgesteld (in plaatst van vaststelling door validatiestudies), kunnen (initiële) inschattingen gedaan worden ten tijde van een crisis en kunnen beleidsbeslissingen worden onderbouwd. Ook wordt er gewerkt aan de validatie van RGI.
- Disseminatie van de ontwikkelingen inzake RGI: Wanneer het RGI wordt gebruikt in plaats van het huidige SMA-rt model, dan is het nodig om het model beschreven en gereviewd te hebben.
- Om te kunnen adviseren over welke typen saneringen onder certificatieplicht zouden moeten vallen, moet er eerst overeenstemming zijn over welke eisen en/of randvoorwaarden aan 'certificatie vrij' gesteld worden. Vervolgens kan getoetst/geadviseerd worden welke typen saneringen hier onder vallen. Dit heeft te maken met borging en is ook een onderwerp dat hoort bij handhavers en beleidsmakers. TNO heeft in 2018 een lijst genereert met potentieel laag risico saneringen. Deze lijst is gebaseerd op gegevens uit Nederland, Duitsland, Engeland en België en dient als input voor deze bredere discussie. TNO zal vanuit de blootstelling input geven aan deze discussie.
- Eindmetingen dienen als 'slot op de deur' om goed uitgevoerde saneringen te borgen. Deze eindmetingen zijn dus erg belangrijk, maar ook kostbaar. Optimalisatie van de eindmetingen is van groot belang. In 2018 heeft TNO een document opgesteld waarin beschreven wordt welke verbetermogelijkheden er nog zijn bij de eindmetingen. Verbetering kan betrekking hebben op tijdswinst, prijs, of nauwkeurigheid. Dit alles onder de voorwaarde dat niet ingeboet wordt op veiligheid. De focus in de komende periode ligt op verkenningen ter onderbouwing van de verbetermogelijkheden. In 2019 is een rol voor TNO voorzien als coördinator van onderzoek ter validatie van optimalisatie mogelijkheden. Hierbij wordt gezocht naar een samenwerking met laboratoria en opdrachtgevers.
- Ad hoc vragen SZW: Er wordt een deel van het budget voorzien voor ad hoc vragen vanuit ministerie van SZW.
- De volgende onderdelen zijn géén onderdeel van het huidige MAPA meerjarenplan: VIP en het beheer van RGI.

10.2.E

Senior Scientist Integrator
 Risk Analysis for Products In
 Development

T +31 10.2.E
 M +31 10.2.E
 E 10.2.E

@tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.E
Verzonden: woensdag 29 mei 2019 14:37
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: RE: Aanzet intern verslag 23 mei
Bijlagen: Interne aantekeningen 2e werksessie VIP 23 mei 2019.pdf
Urgentie: Hoog

Allen, prima co-productie op deze manier, waarvoor dank! Bijgaand voor de leesbaarheid (en eigen gebruik) een pdf met alle aanvullingen verwerkt.

Overigens; we moeten toe naar een andere datum voor de laatste werkbijeenkomst van 20 juni, zo hebben we vorige week na afloop nog besproken. Ik zit te denken aan vrijdag 28 juni in de middag. Past dit jullie allen? Alternatief is vrijdag 5 juli, zij het dat ik dan inmiddels verlof heb en deze datum wel dicht ligt op de laatste SH meeting voor het reces, 11 juli.

Hoor graag even! Hgr, 10.2.E

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.E @rivm.nl>
 Verzonden: woensdag 29 mei 2019 13:58
 10.2.E @MINSZW.NL>; 10.2.E @minszw.nl>; 10.2.E
 10.2.E diaventie.nl>
 10.2.E @minszw.nl>
 Onderwerp: RE: Aanzet intern verslag 23 mei

Hoi allemaal

En een paar aanvullingen van mij.
 Volgens mij is deze notitie bedoeld als interne geheugensteun en niet voor verdere verspreiding.

Groet

10.2.E

10.2.E
 Policy advisor
 RIVM PO Box 1, 3720 BA Bilthoven, The Netherlands
 Tel.: +31 (10.2.E); Mobile: +31 10.2.E
 E-mail: 10.2.E @rivm.nl

-----Original Message-----

From: 10.2.E [mailto:10.2.E @MINSZW.NL]
 Sent: woensdag 29 mei 2019 10:20
 To: 10.2.E
 Cc: 10.2.E
 Subject: RE: Aanzet intern verslag 23 mei

En ik had weer andere opvallende dingen genoteerd, dus aangevuld!
 Dit stuk is niet bedoeld voor verspreiding neem ik aan? Anders moeten we nog beter naar de formuleringen kijken.

Groet 10.2.E

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: ^{10.2.E} @minszw.nl>
Verzonden: dinsdag 28 mei 2019 22:43
Aan: ^{10.2.E} @diaventie.nl>; ^{10.2.E}
^{10.2.E} @MINSZW.NL>
CC: ^{10.2.E} minszw.nl>
Onderwerp: RE: Aanzet intern verslag 23 mei

@rivm.nl>; ^{10.2.E}

Dag allemaal, met grote dank aan ^{10.2.E} voor zijn aanzet, heb ik in de bijlage mijn aanvullingen (zichtbaar) verwerkt op het verslag van afgelopen donderdag (voor onze eigen administratie nav de werkbijeenkomsten VIP). Aanvullingen daarop uiteraard ook weer welkom.

In de 2e bijlage ter informatie een positief besluit (mits enkele kleine aanpassingen) van de SCi 547 Commissie over het aanpassen van de rk indeling van beglazingskit in het huidige SMArt. ^{10.2.E} vroeg me al eerder om dit nog met jullie te delen, voorzover eea jullie niet al via andere kanalen heeft bereikt (ik had een kleine achterstand in mijn mail...).

Tot morgen! Hgr, ^{10.2.E}

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: ^{10.2.E} @diaventie.nl>
Verzonden: maandag 27 mei 2019 13:10
Aan: ^{10.2.E} @minszw.nl>; ^{10.2.E}
^{10.2.E} @MINSZW.NL>
Onderwerp: Aanzet intern verslag 23 mei

@rivm.nl>; ^{10.2.E}

Hoi Allen,

Bijgaand mijn aanzet voor intern verslag, aanvullingen welkom!

Groeten, ^{10.2.E}

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl<<http://www.rivm.nl>/> De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en<<http://www.rivm.nl/en>> Committed to health and sustainability

2e werksessie VIP 23 mei 2019

Aantekeningen voor eigen gebruik ^{10.2.E}

Aanwezig:

^{10.2.E}	(SZW), ^{10.2.E}	(SZW), ^{10.2.E}	(RIVM), ^{10.2.E}	(RIVM),
^{10.2.E}	(Fenelab), ^{10.2.E}	(AEDES), ^{10.2.E}	(VAVB), ^{10.2.E}	
(Ascert), ^{10.2.E}		(VOAM/VKBA), ^{10.2.E}	(RVB), ^{10.2.E}	(VIA),
^{10.2.E}	(TNO), ^{10.2.E}	(VERAS), ^{10.2.E}	(VVTB)	

Afwezig:

^{10.2.E} (ISZW)

Besproken onderwerpen / belangrijke aandachtspunten (aanzet ^{10.2.E} aanvullen welkom ☺)

- Uitkomsten VIP – advies en daarna?
 - VIP niet alleen voor afschalen, maar ook voor verbeteringen in methoden -> 'Ja!'
 - Samenhang Europees recht. Artikel ??? -> moeten we nog nader checken; ^{10.2.E} heeft hier nodige zicht op. Europese GW ligt overigens beduidend hoger dan nationaal wordt gehanteerd.
 - Gaan we allerhande verschillende methoden 'los' beoordelen of gaan we in categorieën denken? -> Lijn is 'los'.
 - Leidt dat dan niet tot wildgroei/risico dat VIP een 'bedrijfstoetsorgaan' wordt van bv 10 verschillende partijen die allemaal hun eigen batteryspray willen inbrengen? -> Is aandachtspunt. Vraag is of het zo'n vaart gaat lopen.
 - Gaan we ook bestaande methoden 'opschalen'? -> Is denkbaar. En wie geeft dan het opdracht om dat te doen?
 - Wordt VIP de enige route/krijgt VIP een alleenrecht? Is dat afdwingbaar? -> Aandachtspunt qua juridische verankering
 - Komt er een 'blokkenschema'? -> ?? betrof input van ^{10.2.E} hij bracht dit in bij de vraag voor wie het VIP een beoordeling doet; wie is de doelgroep, gaat t om een toepassing binnen de industrie of in de particuliere sector? Via een blokkenschema opgebouwd via een bepaalde logica zou dan het borgingsvraagstuk kunnen worden gedifferentieerd.
 - Wat is de status (en juridische waarde) van het besluit van SZW? Is dit een besluit van algemene strekking (BAS) of een besluit waartegen bezwaar openstaat of..?
 - Wat gebeurt er met klachten?
 - Er wordt gepleit voor een 2-staps proces ipv de huidige 1 stappen proces; dus de stappen explicieter maken en uit elkaar halen dan nu wordt gedaan.
- Beoordelingskader – Verdiepingsslag criteria
 - Uitgangspunten op dit niveau worden begrepen. Bij sommige punten onder uitvoering zit wel zorg, hoe dit dan 'objectief' beoordeelt gaat worden. Komt er een expliciet (verder uitgewerkt kader)? -? Ja, maar niet tot achter de komma!

- Hoe de gedragsaspecten beoordelen/ noodzaak gedragsexpert in het VIP?
10.2.E verwees hier naar de 'vrijdagmiddag gedragingen' op een werkplaats (iets snel willen afmaken), waarbij een deel van de aanwezigen zich ook lieten ontvallen de vraag hoeveel zekerheden je tav borging/gedrag wil inbouwen; 100% veilig is ondenkbaar. En hier speelt ook altijd nog de werkgeversverantwoordelijkheid.
- Meer elementen van borging nodig bij toepassingen die meer risicovol/complex zijn.
- Kunnen ook metingen van onderdelen van bestaande werkwijzen aan het VIP worden voorgelegd, waarover twijfel bestaat maar die wel altijd gedaan/gevraagd worden (voorbeeld: stofzuigen van schroeven)? Ja, dit zou ook bij VIP kunnen. Saneerders verwachten daar belangstelling voor.
- Hoe omgaan met andere risico's die soms misschien wel groter zijn? Dat is buiten directe scope VIP -> blijft altijd een RI&E verantwoordelijkheid voor bedrijven!
- Gaat VIP transparant om met onderbouwing? Ja!
- *Nagekomen:* zie ook chroom-6 procedure van ISZW
<https://www.inspectieszw.nl/onderwerpen/chroom-6/veilige-werkwijze>

De beoordelingskader die nu wordt voorgesteld bevat meer tekst dan in de huidige schema's; tot in welk detail worden zaken geregeld?

- Procedure VIP / Input voor/na beoordeling
 - Pre-check -> Kan VIP 'alvast' naar meetstrategie /meetplan kijken? Dat zou onnodig werk voorkomen. -> beslispunt In de discussie kwam ook naar voren dat dit met name naar de aanvrager/inbrenger iets zou moeten zeggen over de kansrijkheid van de aanvraag. In een opstartfase zou dat prima kunnen, of het daarna nog een goed instrument is, was een vraag.
 - Input: na concept beoordeling via publiek procedure heeft voorkeur. Input vooraf is groep terughoudend op, risico van beïnvloeding / niet transparant, etc. Oproep om werkwijzen te volgen die al ontwikkeld zijn bv SER, NEN enz.
 - Er is geen brede behoefte aan 2 inputrondes, zolang wordt geborgd dat uitvoeringskennis in voldoende mate is gehoord/beschikbaar is binnen VIP
 - Komen er termijnen voor doorlooptijden? Ja, streven we wel naar, maar als bijv. extra onderzoek nodig, hoe dan mee omgaan?
 - Onderbouwing van uitkomst advies is belangrijk -> transparantie. Rol Inspectie: In VIP? Adviseur VIP? HUF toets apart? Branche vindt het van belang dat niet eerst een heel traject plaats vindt en daarna de inspectie een andere koers vaart. 'Men moet zich committeren'. ISZW heeft eerder laten weten zichzelf geen rol in het VIP te willen geven; wel betrokken via een U&H toets (light?)
 - U&H toets is nu ook nodig voor aanpassing van de certificatieschema.
 - Rol TNO? Lid van VIP wat mij betreft, uitgangspunt in de beleidsbrief is dat zowel RIVM als TNO bij de vormgeving een belangrijke rol zullen spelen, dat laat nog wel enige ruimte.
 - Wat als SZW advies van VIP niet overneemt? Daar moeten we bij stilstaan, maar uitgangspunt is dat in principe adviezen worden gevolgd.

- Samenhang andere beleidsonderdelen.
 - Dit is de grote zorg van diverse partijen aan tafel. Hoe zit samenhang met andere beleidsmaatregelen (SMA-rt 2.0, juridische verankering, risicoklassen, complexe technieken, etc). Als dat nog niet duidelijk is, hoe kan je dan met VIP starten / moet je dat willen. Als huidige bottle-necks niet weg zijn (bijv. juridische verankering) houden we dan niet zelfde probleem? Noodzaak tot vertragen/temporiseren tot meer duidelijkheid mogelijk is?
 - Wanneer komen / wat worden aanpassingen in arbo-besluit
 - Expliciet de vraag gesteld aan ^{10.2.E} ; ‘Wat mis je nou?’ Antwoord: een uitgewerkte voorzet of kader hoe het borgingsvraagstuk wordt beantwoord en de relatie van VIP met het stelsel van RK indeling (Arbobesluit en Certificatieschema). Volgens ^{10.2.E} is samenhang randvoorwaardelijk voordat je gaat proefdraaien, liefst via een concept arbo-besluit/aanpassing van de regelgeving. Daar is niet iedereen het mee eens. ^{10.2.E} mist de samenhang SMA-rt-VIP en ontwikkelingen rond RGI (agenderen voor de SH-meeting van 11/7?)

- Landelijke vs projectvalidaties
 - VIP zou landelijke validatie gaan doen. Projectvalidaties zijn bij de beoordeling wel interessant maar niet genoeg. Er zijn zeer veel projectvalidaties beschikbaar.

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Staatssecretaris

10.2.E

Directie Gezond en Veilig
Werken

Afdeling Gezond Werken

Contactpersoon

10.2.e

T 070 333 10.2.e

10.2.e @minszw.nl

Datum

10 december 2018

Onze referentie

2018-0000816169

nota

Beantwoording Kamervragen verwijdering van
asbesthoudende vensterbanken

19/12

Akkoord SG/DG

1 Status nota

Ter beslissing

Brief ondertekenen

2 Aanleiding

De leden Ziengs en Aartsen (VVD) hebben Kamervragen gesteld over het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken. Bijgaand de concept antwoorden.

3 Beslispunten/advies/beslistermijn

- U wordt geadviseerd de Kamervragen te beantwoorden als bijgaand.
- Beslistermijn: 18 december 2018 ivm afhandelingstermijn Kamervragen

4 Kernpunten

- Er is een verschil van inzicht over een aanpassing van het in de asbestwereld gebruikte instrument SMArt, waarmee de risicoklasse-indeling wordt bepaald.
- Aan de ene kant staat Aedes (de koepel van woningcorporaties, als zodanig "probleemhouder" en opdrachtgever van de verwijdering van asbest), aan de andere kant de aan asbestverwijdering verdienende partijen samen met Ascort (beheersstichting van de asbestcertificaten).
- SMArt is gebaseerd op data van TNO. Het instrument wordt beheerd door Ascort.
- In 2014 is de risicoklasse-indeling van vensterbanken van risicoklasse 1 naar de zwaardere risicoklasse 2 gegaan. Dit was omdat de grenswaarde voor blootstelling op dat moment verlaagd (en dus strenger) werd en er data ontbraken om te bepalen of de blootstelling nog onder de nieuwe grenswaarde bleef. In deze gevallen geldt het "worst-case uitgangspunt" en wordt risicoklasse 2 aangehouden. Daarbij gaf TNO aan dat de risicoklasse mogelijk weer naar 1 zou kunnen als er data beschikbaar zouden komen.

- Aedes heeft afgelopen jaren geïnvesteerd in het doen van metingen. Op basis van deze metingen heeft TNO in opdracht van Aedes aangetoond dat verwijdering van asbesthoudende vensterbanken niet leidt tot blootstelling boven de nieuwe grenswaarde en dus in klasse 1 kan. Dit blijkt uit 2 TNO-notities waar in de Kamervragen aan gerefereerd wordt. Er is tevens een praktijktoets uitgevoerd op verzoek van Inspectie SZW, en er is door Aedes een borgingsprotocol opgesteld.
- Volgens de regelgeving over de risicoklasse-indeling zou nu een verlaging van de risicoklasse op zijn plaats zijn.
- Er is echter veel verzet hiertegen vanuit de georganiseerde asbestbranches: gecertificeerde bedrijven en asbestlaboratoria. Zij zeggen zich zorgen te maken, met name over de borging. Daarmee wordt bedoeld: hoe is gegarandeerd dat de werkwijze veilig is, iedereen zich aan de werkwijze houdt, en hoe is hier controle op uit te oefenen.
- Voor een dergelijke "borging" is in risicoklasse 2 verwijdering door een gecertificeerd bedrijf, en eindmeting door een asbestlaboratorium, verplicht. Bij invoering van het risicoklassensysteem in 2006 is de expliciete keuze gemaakt om werk in risicoklasse 1 niet verplicht door gecertificeerde bedrijven te laten doen; en om ook geen eindmeting te doen. Risicoklasse 1 stelt wel andere strenge eisen aan veilig werken.
- Asbestlaboratoria geven aan dat zij regelmatig nog restjes asbest vinden na een sanering van vensterbanken (in het huidige systeem en na sanering door gecertificeerde verwijderaars).
- Het verzet en de zorgen van de georganiseerde asbestbranches leiden ertoe dat Ascort de SMART aanpassing nog niet gedaan heeft en ook terughoudend / niet bereid is om dit te gaan doen.
- De woningcorporaties benadrukken dat zij nu voldoende duidelijk hebben gemaakt dat het regime voor de verwijdering van vensterbanken onnodig is en zij daardoor onnodig hoge kosten maken. Op 20 december is ambtelijk overleg met Aedes hierover.

Directie Gezond en Veilig Werken
Afdeling Gezond Werken

Datum
10 december 2018

Onze referentie
2018-0000816169

Zeggenschap over SMART

- In overleg met WBJA is vastgesteld dat geen uitspraak gedaan kan worden over het eigenaarschap op basis van de beschikbare documenten. Zowel Ascort, SZW als TNO hebben een rol gespeeld in de totstandkoming ervan.
- Ook is niet duidelijk geregeld wie uiteindelijk zeggenschap heeft over aanpassingen aan SMART. SMART wordt geacht een weergave te zijn van data van TNO, maar TNO adviseert alleen.
- Normaal gesproken worden deze adviezen door Ascort opgevolgd door SMART aan te passen. Tot nu toe ging dat echter om aanpassingen die de markt voor gecertificeerde bedrijven vergrootte of in ieder geval niet verkleinde.
- In uw beleidsreactie op het functioneren van het asbeststelsel hebt u deze situatie ook als knelpunt geïdentificeerd en aangegeven dat een herpositionering van SMART nodig is, waarbij taken en bevoegdheden duidelijk belegd worden, en waarbij Ascort en de brancheverenigingen geen directe invloed meer hebben op aanpassingen aan SMART. Dat zou situaties als deze in de toekomst moeten voorkomen.

- Ascort gaf aanvankelijk als bezwaar voor de aanpassing aan dat zij geen beslissing wilden nemen. Zij vroegen daarbij om een brief met de positie van SZW, en een duidelijke opdracht. Dit heeft ertoe geleid dat een tweetal brieven zijn gestuurd namens en door de Directeur G&VW, met het verzoek de aanpassing in SMART door te voeren (zie bijlagen). Formeel is niet geregeld dat SZW de positie heeft een opdracht te kunnen verstrekken aan Ascort. Dit willen we op korte termijn wel gaan regelen.

Directie Gezond en Veilig Werken
Afdeling Gezond Werken

Datum
10 december 2018

Onze referentie
2018-0000816169

De Kamervragen

- In de antwoorden op de Kamervragen gaat u zoveel mogelijk uit van feiten. Conclusies uit TNO-notities neemt u bijna letterlijk over en u citeert uit uw beleidsreactie op het asbeststelsel. U stelt ook vast dat er discussie is.
- U geeft aan dat een pilot gericht op het uitproberen van een aanpak en borging een goede optie zou zijn.

Hoe nu verder met de vensterbanken?

- Momenteel voert G&VW een aantal bilaterale gesprekken om te bezien of een pilot afgesproken kan worden, waarmee de zorgen geadresseerd kunnen worden. In de pilot kan de werking met risicoklasse 1 in de praktijk worden uitgetoetst en kan het protocol getoetst worden. Inspectie SZW steunt het idee van een pilot.
- Mocht hier steun voor bestaan, dan kan, bij positief resultaat van de pilot, SMART worden aangepast en de werkwijze in SMART voorgeschreven, zodat er ook op gehandhaafd kan worden (borging).
- Mocht dit niet lukken (als partijen bijvoorbeeld heel andere eisen stellen aan een pilot) dan is het waarschijnlijk dat het systeem eerst anders zal moeten ingeregeld, zoals u voornemens bent te doen als onderdeel van uw beleidsreactie. Dat zou betekenen dat in de verwijdering van vensterbanken geen aanpassing in SMART plaatsvindt tot die tijd (midden/eind 2019).

Ter info: Communicatie i.r.t. uw beleidsreactie op het asbeststelsel

- Uw beleidsreactie met een verbeteraanpak voor het asbeststelsel is overwegend positief ontvangen. Het valt wel op dat veel partijen zich stil houden, of positief reageren maar zich intussen stevig verzetten tegen bepaalde onderdelen die minder welgevallig zijn. Men interpreteert bepaalde zaken ook niet altijd zoals het bedoeld is.
- In 2019 worden enkele stakeholderbijeenkomsten georganiseerd om met alle partijen in contact te blijven over de uitwerking van de beleidsreactie en de communicatie erover open te houden, juist nu er zoveel tegengestelde belangen zijn. De eerste bijeenkomst is inmiddels gepland op 10 januari. Er worden ruim 30 organisaties uitgenodigd.

Van: 10.2.E
Verzonden: woensdag 8 mei 2019 10:09
Aan: 10.2.E @tno.nl'; 10.2.E
 10.2.E @diaventie.nl'; 10.2.E @tno.nl';
 10.2.E @tno.nl'; 10.2.E
 10.2.E @rivm.nl'
Onderwerp: RE: Asbest kennisoverleg 24/5

Bij deze meteen maar een toevoeging t.b.v. agendapunt 2:

- TNO heeft de eerste opzet van het RGI gepresenteerd
- Het achterliggende blootstellingsmodel is gebaseerd op het in AH-kringen bekende model ART.
- Qua invoer, lijkt het nog wel wat op SMA-rt (gegevens over de asbesttoepassing, handelingen, werkomgeving etc.), maar het is uitgebreider, en exacter.
- Het model schat een taakgebonden concentratie asbestvezels (dus de concentratie tijdens het uitvoeren van een of meer specifieke taken). Een volgende stap kan zijn, het inbouwen van een mogelijkheid om dit om te rekenen naar daggemiddeld (zoals die in b.v. ART en Stoffenmanager al aanwezig is).
- Men is nog bezig met het calibreren van dit model o.b.v. de database met meetgegevens.
 - o Dit is nog wel een uitdaging, omdat in de beschikbare meetgegevens vaak meerdere handelingen na elkaar uitgevoerd zijn.
- Verder is de eerste opzet gepresenteerd voor het 'webbased user-interface'; een gebruiksvriendelijke tool waar het blootstellingsmodel 'op de achtergrond' achter zit. Er is veel aandacht voor instructie, met pop-up schermpjes, veel foto's etc.
- Eind 2019 moet het model gebruiksklaar zijn.
- Een idee was, het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten. Dat zou b.v. i.s.m. het DIA-platform kunnen. En ook voor onze inspecteurs zullen we dit moeten doen.
- Vragen zijn nog:
 - o Wie de exploitant van het model wordt (dat is niet per definitie TNO, blijkbaar)
 - o Of het gebruikt gaat worden om de risicoklasse te bepalen (nu is dat: SMA-rt, of eigen metingen).
 - o Of dit model – dat een stuk beter is dan SMA-rt - ook voor b.v. validaties voldoende is, in plaats van metingen
 - o Wie de gebruikers gaan zijn: alleen inventariseerders, of i.s.m. saneerders?
 - o De inventariseerder blijft i.i.g. degene die de risicoklasse vaststelt als een inventarisatie verplicht is. Maar wie wordt de gebruiker van het model i.g.v. de uitzonderingen op de inventarisatieplicht?
 - o Verder nog wel een aantal 'technische' vragen....als je echt gaat inzoomen op de keuzes die in het model zijn gemaakt.
 - o TNO wil graag een koppeling inbouwen met de veilige werkwijzen die via het VIP hopelijk beschikbaar gaan komen.

Van: 10.2.E
Verzonden: dinsdag 7 mei 2019 22:21
Aan: 10.2.E @tno.nl'; 10.2.E @diaventie.nl'; 10.2.E
 10.2.E @tno.nl'; 10.2.E @tno.nl'; 10.2.E
 10.2.E @rivm.nl
Onderwerp: Asbest kennisoverleg 24/5

Dag allen,

Op 24 mei a.s. staat het tweede Kennisoverleg asbest gepland, van 14.00 tot 16.00 in Utrecht, Croeselaan 15. Hierbij een voorzet voor een aantal agendapunten, met direct de vraag of jullie hierbij aanvullingen hebben, of juist punten die je liever niet bespreekt...

1. Verslag eerste bijeenkomst 25/1/'19 (verstuurd op 29/1); evt. acties/ updates.
2. Risicogestuurd instrument; stand van zaken en vragen n.a.v. bijeenkomst 7 mei 2019 (TNO, RIVM, ISZW)

3. VIP stand van zaken; evt. punten n.a.v. stakeholder bijeenkomst 8 mei 2019
4. Blootstellingsonderzoek Daken/ Dakcertificaat st.v.Z.
5. St.v.Z. diverse landelijke validatietrajecten (beglazingskit, Aedes; vensterbanken, Aedes; Pakkingen > 60%, Battery spray; Electrahuisjes etc., WENB).
6. Aedes/ Crisislab rapport; evaluatie (?).

Groet,

10.2.E

Van: 10.2.E

Verzonden: dinsdag 29 januari 2019 09:40

Aan: 10.2.E

0
10.2.E @rivm.nl>; 10.2.E @tno.nl' 10.2.E @tno.nl>;
10.2.E @diaventie.nl' 10.2.E @diaventie.nl>; 10.2.E
10.2.E @minsZW.nl>; 10.2.E @InspectieSZW.nl>; 10.2.E @tno.nl'
10.2.E @tno.nl>; 10.2.E @MINSZW.NL>; 10.2.E @tno.nl' 10.2.E @tno.nl>;
10.2.E inspectieszw.nl>; 10.2.E @minsZW.nl>; 10.2.E)
10.2.E @InspectieSZW.nl>

Onderwerp: Verslag Asbest kennisoverleg 25/1

Dag allen

Hierbij een conceptverslag van ons overleg van vrijdag j.l.
Laat vooral weten als er iets mist of niet klopt.

Groeten,

10.2.E

10.2.E

10.2.E Specialist Arbeidshygiene; Inspectie SZW | Inspectiebreed Kenniscentrum | Vakgroep Arbeidshygiene & Chemische Veiligheid |
inspectieszw.nl

Postadres: Postbus 90801, 2509 LV Den Haag | Bezoekadres: Croeselaan 15, Utrecht | www.inspectieszw.nl
Tel: 0800-5151; Mobiel: +31 (0)6 10.2.E

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Van: 10.2.E @rivm.nl>
Verzonden: dinsdag 28 mei 2019 08:59
Aan: 10.2.E
Onderwerp: RE: Asbestpraktijkdag/ RGI

Dag 10.2.E

Dank voor deze link naar de presentatie.

Zoals je had aangegeven vrijdag komt het VIP ook voor in de slides. Kunnen we afspreken dat indien ik het RGI in onze presentaties ga benoemen en jij/TNO iets over het VIP gaan zeggen dat we elkaar daarover op de hoogte brengen? Dan weten we iig wat speelt en is het boodschap consistent.

Vriendelijke groeten,

10.2.E

10.2.E

Policy advisor
 RIVM PO Box 1, 3720 BA Bilthoven, The Netherlands
 Tel.: +31 (10.2.E) ; Mobile: +31 (10.2.E)
 E-mail: 10.2.E @rivm.nl

From: 10.2.E @tno.nl]
Sent: maandag 27 mei 2019 12:52
To: 10.2.E MINSZW.NL); 10.2.E
Subject: RE: Asbestpraktijkdag/ RGI

FYI

Hierbij de link naar mijn presentatie op de praktijkdag van twee weken geleden.

10.2.E [16 mei 2019.pdf](#) (0,7 MB)

Groet,
 10.2.E y

10.2.E

Senior Scientist Integrator T +31 10.2.E Location
 Risk Analysis for Products In M +31 10.2.E
 Development E 10.2.E @tno.nl

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the

manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

From: ^{10.2.E}

Sent: maandag 27 mei 2019 12:43

To: ¹)

Subject: Asbestpraktijkdag/ RGI

Hoi ^{10.2.E}

Jij zei vrijdag dat je presentatie over het RGI van de Landelijke asbestpraktijkdag op 16 mei j.l. beschikbaar is. Ik kan hier helaas geen presentaties vinden:

<https://www.asbestpraktijkdag.nl/fotopagina/terugblik-2019>

Is er misschien nog een andere link waar ze te vinden zijn?

Thx.!

^{10.2.E}

^{10.2.E}

Specialist Arbeidshygiene; Inspectie SZW | Inspectiebreed Kenniscentrum | Vakgroep Arbeidshygiene & Chemische Veiligheid | ^{10.2.E} @inspectieszw.nl

Postadres: Postbus 90801, 2509 LV Den Haag | Bezoekadres: Croeselaan 15, Utrecht | www.inspectieszw.nl

Tel: 0800-5151; Mobiel: +31 (0)6 1 ^{10.2.E}

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

De Inspectie SZW werkt aan eerlijk, gezond en veilig werk en bestaanszekerheid voor iedereen. Ze doet dit op basis van risico- en omgevingsanalyses. Toezicht en opsporing worden daar ingezet waar de meest hardnekkige problemen zitten en het effect het grootst is.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was

sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl *De zorg voor morgen begint vandaag*

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en *Committed to health and sustainability*

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: donderdag 13 juni 2019 11:46
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: RE: budget 2019

Dank^{10.2.E},
 Ik ga het regelen (via^{10.2.E}) en zal alter nog terugkoppelen hoe we het nieuwe budget gaan verdelen over de
 bestaande onderwerpen.
 10.2.E

From: 10.2.E
Sent: donderdag 13 juni 2019 10:04
To: 10.2.E
Cc: 10.2.E
Subject: budget 2019

Dag,
 Wij hebben nagevraagd hoe het nu zit met de 100.000,- en voilà, ik had het goed onthouden dat we die nog hadden
 staan! Is tbv follow-up beleidsreactie, dwz dat alle zaken in de beleidsreactie waarvoor TNO aangewezen is, hierop
 geboekt mogen worden. Zeker dus ook SMART- / RGI.
 Die is dus beschikbaar voor 2019 en laten we ervoor zorgen dat die goed gebruikt wordt.
 Ed heeft uitgezocht hoe dit bij jullie zou moeten komen: [TNO dient een begrotingsmutatieformulier in te dienen bij onze
 dossier/budgethouder MAPA](#) (^{10.2.e} is 20/6 retour vakantie). Budgetcode is 5100-15372.
 Groet^{10.2.E}

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht
 abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De
 Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan
 het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was
 sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability
 for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are
 requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for
 damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: donderdag 23 mei 2019 18:34
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: Re: MAPA asbest - differentiatie beheersregimes en borging

Hoi 10.2.E

Het lijkt mij een goed idee om aan te sluiten bij jullie overleg van morgenmiddag. Ik zal me om half 4 melden bij iSZW op de Croeselaan. Wil jij me (via 10.2.E) aanmelden?

Met vriendelijke groet,
 10.2.E

Verzonden vanaf mijn Samsung Galaxy-smartphone.

----- Oorspronkelijk bericht -----

Van: "10.2.E

Datum: 23-05-19 11:08 (GMT+01:00)

Aan: 10.2.E

Cc: 10.2.E

Onderwerp: RE: MAPA asbest - differentiatie beheersregimes en borging

Dag 10.2.E,

Dank voor de nieuwe notitie. Ik ben blij met het aangepaste buitenlandstuk.

11.1

In zijn algemeenheid heb ik 2 belangrijke aandachtspunten die ik graag nog deze week bespreek:

- 1) In deze notitie/ werkdocument neemt TNO meen ik, een rol op zich die niet lekker past. Wel een rol waar ik op zich waardering voor heb: jullie denken maximaal mee, waarvoor dank! Maar dit maakt jullie kwetsbaar. Als TNO antwoord geeft op de vraag, en de rest van de keuze aan ons laat, is het minder kwetsbaar.
- 2) Er komt in jullie voorstel, zoals ik het begrijp, eigenlijk nog geen oplossing voor de "weeffout", doordat voor het "borgingsregime" nog steeds van de grenswaarde wordt uitgegaan.

Zowel bij 1) als bij 2) wreekt zich hier 11.1

Vrijdag middag zien 10.2.E en ik elkaar in Utrecht (10.2.E ik heb 10.2.E gevraagd of hij om half 4 kan stoppen met overleg Kennisuitwisseling, zodat we iig van half 4 tot 5 hebben). Misschien kun jij aansluiten 10.2.E ?

Groet, 10.2.E

Van: 10.2.E)

Verzonden: vrijdag 3 mei 2019 16:46

Aan: 10.2.E

CC: 10.2.E

Onderwerp: MAPA asbest - differentiatie beheersregimes en borging

Beste 10.2.E

Bij deze een nieuwe versie van de notitie, die input kan dienen voor de discussie met betrekking tot risicogerichte differentiatie van beheersregimes en borging van complexe handelingen. We zouden de inhoud van de notitie graag

met je willen bespreken om te besluiten welke optie we verder uit gaan werken (o.a. door contact op te nemen met buitenlandse instanties).

Met vriendelijke groet,

10.2.E

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.E
Verzonden: donderdag 16 mei 2019 10:22
Aan: 10.2.E)
CC: 10.2.E @rps.nl; 10.2.E
 10.2.E eerlijkgezondenveilig@minszw.nl
Onderwerp: RE: overleg Fenelab/SZW

Dag 10.2.E

Ik reageer laat op je mail vanwege vakantie (en de bekend drukte als je dan weer terug bent na de vakantie).

Het is op dit moment voor ons onvoldoende meerwaarde om in gesprek te gaan. Dat wil zoals gezegd niet zeggen dat we het initiatief afwijzen, maar we hebben op dit moment teveel andere prioriteiten, samenhangend met de beleidsreactiebrief en alle lopende ontwikkelingen (jou denk ik wel bekend).

Groet, 10.2.E

Van: 10.2.E
Verzonden: vrijdag 19 april 2019 10:34
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E @rps.nl; 10.2.E
 eerlijkgezondenveilig@minszw.nl
Onderwerp: RE: overleg Fenelab/SZW

Beste 10.2.E, e.a.

In reactie op jouw bericht en in aanvulling op het bericht van 10.2.E wil ik nog het volgende aangeven.

Dank voor de attentie die jullie ervoor hebben gehad, fijn om te merken! Eerlijk gezegd betreft de notitie nog niet een volledig uitgewerkt voorstel; het is meer een schets of idee n.a.v. het prettige gesprek dat wij op 13 december jl. met elkaar hebben gevoerd. Onze insteek was meer om een idee aan te dragen en daarover in gesprek te gaan vertegenwoordigers van het programmabureau.

Door de voorbeelden die ik heb gezien op Arboportaal die binnen dit programma zijn uitgevoerd, zijn we geïnspireerd geraakt en denk ik dat we best een match kunnen hebben. Er zijn m.i. voldoende haakpunten in het programma gezien ons idee en dat willen we graag in een gesprek nader toetsen. Denk bijvoorbeeld aan goed opdrachtgeverschap en culturele aspecten op de werkplek (in ons geval de projectlocaties). We zijn hierover ook nog in gesprek met personen met een arbeidspychologische achtergrond.

We komen graag nog even langs in de Den Haag om een nadere gedachtewisseling mogelijk te maken. Wat mij betreft ter oriëntatie en vrijblijvend. Akkoord?

Met vriendelijk groet,

10.2.E

Secretaris Fenelab

Postadres

Postbus 159
4190 CD GELDERMALSEN

Bezoekadres

Rijksstraatweg 69
4194 SK METEREN

Contact

Telefoon ^{10.2.E}

E-mail: ^{10.2.E} @fenelab.nl

Website: www.fenelab.nl

Van: ^{10.2.E}

@sgs.com

Verzonden: donderdag 18 april 2019 17:58

Aan: ^{10.2.E}

@MINSZW.NL>; ^{10.2.E}

@misa-advies.nl>

CC: ^{10.2.E}

@rps.nl; ^{10.2.E}

@MINSZW.NL>; ^{10.2.E}

@minszw.nl>;

^{10.2.E}

@minszw.nl>; ^{10.2.E}

@minszw.nl>; eerlijkgezondenveilig@minszw.nl

Onderwerp: RE: overleg Fenelab/SZW

Beste ^{10.2.E}

Dank je wel voor je reactie. Dat het niet past in het programma kan uiteraard een afweging zijn.

Ik (we) zijn het fundamenteel oneens met de stelling over het nut / noodzaak en vooral de ontstaande werking van de eindcontroles en de zeer essentiële gedragsdeterminanten die dit teweeg brengt. De stelling over risicogericht werken is mijn inziens onjuist vanuit gedrag gezien. Juist als er lagere risico's (lijken te) zijn kan het wel eens vergoelijken om een controle in plaats te hebben, juist omdat een medewerker geneigd is snel minder nauwkeurig te gaan werken als hij of zij denkt dat er relatieve lage risico's zijn. En juist dan ontstaan risico's voor medewerkers !

Voor tijdens de aankomende mooie Paasdagen nog een artikel wat ik hierover ga publiceren als bijlage toegevoegd: "De trajectcontrole op de A2 schaf je toch ook niet af"

Fijne Paasdagen en vriendelijke groet,

^{10.2.E}

Met vriendelijke groet / Kind regards,

10.2.E

Directeur

Phone: +31 10.2.E

Mobile: +31 10.2.E

From: 10.2.E

@MINSZW.NL>

Sent: donderdag 18 april 2019 16:49

To: 10.2.E

@misa-advies.nl>

Cc: 10.2.E

@sgs.com>; 10.2.E

@rps.nl; 10.2.E

10.2.E

MINSZW.NL>; 10.2.E

@minszw.nl>; 10.2.E

@minszw.nl>; 10.2.E

10.2.E

minszw.nl>; eerlijkgezondenveilig@minszw.nl

Subject: RE: overleg Fenelab/SZW

Beste 10.2.E

Bedankt voor het voorstel. We hebben ernaar gekeken en overlegd met de programmaleider Eerlijk, Gezond en Veilig. Dit duurde helaas wat langer dan gehoopt waardoor deze reactie later is dan eerder was gemaaild door

10.2.E

We hebben besloten niet in te gaan op het voorstel omdat het niet past bij de scope van het programma. Dat programma richt zich op de activiteit van de werknemer en op veilige en gezonde werkomstandigheden voor de werkenden in sectoren en branches. Het voorstel draagt naar onze mening niet rechtstreeks bij aan gezond en/of veilig werken in de sector.

De formele functie van de eindcontrole is immers niet het stimuleren van veilig werken maar het al dan niet vrijgeven van een saneringslocatie, gericht op de veiligheid van de omgeving (van de personen die de locaties na de vrijgave betreden). De eindcontrole zegt iets over de resultaten van het werk (is het asbest daadwerkelijk weg, is het schoon?), maar niet zozeer over de manier waarop dat werk gebeurt als de sanering nog bezig is. Dus het kan “preventief” leiden tot een betere schoonmaak. Daarom is de eindbeoordeling zeker belangrijk als stap in het proces, maar past het niet zo bij de scope van het programma.

In het asbestbeleid gaan we bovendien niet zozeer uit van een preventieve werking van een eindcontrole, maar van een risicogestuurde aanpak. Als er geen of weinig risico's zijn, rechtvaardigt dat een minder strikte aanpak waarbij mogelijk ook de eindbeoordeling minder streng is. Of er risico's zijn bepalen we zoveel mogelijk op basis van gegevens. Inspectie SZW kan vinger aan de pols houden en constateren mocht er in de praktijk minder veilig gewerkt worden door een andere aanpak.

Daarnaast zoekt het programma met name naar positieve prikkels op een cultuur van gezond en veilig werken. De mogelijkheid van een eindcontrole is niet echt een dergelijke positieve prikkel op veilig werken of een cultuur van gezond en veilig werken waar het programma naar zoekt.

Daarmee willen we niet zeggen dat geen dwarsverband zou kunnen bestaan. Voor wat betreft de uitvoering van de activiteit buiten het programma EG&V, vinden wij het op dit moment niet passend om ons aan het voorstel te committeren. De capaciteit wordt momenteel primair ingezet op de door de Staatssecretaris in haar brief van september 2018 geschetste doelen. Ook voor wat betreft de inzet van de stakeholders hopen we dat we de focus daarop kunnen aanbrengen en houden.

We kunnen ons voorstellen dat jullie dit graag willen onderzoeken en het onderzoek op andere wijze door laten gaan. We zouden graag de uitkomsten vernemen mochten jullie alsnog doorgaan met dit onderzoek.

Groet,^{10.2.2}_{.E}

Van:^{10.2.E} [<@misa-advies.nl>](mailto:@misa-advies.nl)

Verzonden: vrijdag 15 maart 2019 14:11

Aan:^{10.2.E} [<@MINSZW.NL>](mailto:@MINSZW.NL);^{10.2.E} [<@MINSZW.NL>](mailto:@MINSZW.NL);^{10.2.E}
^{10.2.E} [<@minszw.nl>](mailto:@minszw.nl);^{10.2.E} [<@minszw.nl>](mailto:@minszw.nl)

CC:^{10.2.E} [<@sgs.com>](mailto:@sgs.com);^{10.2.E} [<@sgs.com>](mailto:@sgs.com);^{10.2.E} [<@rps.nl>](mailto:@rps.nl)

Onderwerp: RE: overleg Fenelab/SZW

Beste allemaal,

Heeft u al aandacht kunnen besteden aan bijgevoegde notitie waarin we een voorstel hebben verwoord?

Alvast mijn dank!

Met vriendelijk groet,

^{10.2.E}

Secretaris Fenelab

Mobiel: 06 - ^{10.2.E}

Postadres

Postbus 159
4190 CD GELDERMALSEN

Bezoekadres

Rijksstraatweg 69
4194 SK METEREN

Contact

Telefoon ^{10.2.E}
E-mail: ^{10.2.E} [<@fenelab.nl>](mailto:@fenelab.nl)
Website: www.fenelab.nl

10.2.E
Van:

@fenelab.nl]

Verzonden: woensdag 27 februari 2019 15:00

10.2.E
Aan:

[>@MINSZW.NL](mailto:@MINSZW.NL);

[>@MINSZW.NL](mailto:@MINSZW.NL);

[>minszw.nl](mailto:minszw.nl)

10.2.E

10.2.E

[>@sgs.com](mailto:@sgs.com))

10.2.E

[>@sgs.com](mailto:@sgs.com);

10.2.E

[>@rps.nl](mailto:@rps.nl)

Onderwerp: RE: overleg Fenelab/SZW

Beste mevrouw 10.2.E

Onder verwijzing naar een bespreking tussen 10.2.E
stuur ik dit bericht.

namens Fenelab en 10.2.E

namens SZW vrijdag jl.,

Afgesproken is om een nader verzoek te richten aan SZW inzake een nadere verkenning naar gedragsbepalende factoren bij asbestsanering en daarbij o.m. de wettelijke eindbeoordeling. 10.2.E heeft mij verzocht om e.e.a. op papier te zetten. Bijgaand treft u aan onze notitie waarin we een voorstel uiteen zetten om te komen tot een mogelijk onderzoek naar zgn. gedragsdeterminanten in de asbestsanering. Graag treden we in overleg met SZW om te bezien in hoeverre we kunnen participeren in het SZW programma Eerlijk, Veilig en Gezond Werk. Het zou fijn zijn als dat mogelijk is!

Uiteraard kunnen we ons voorstel nader toelichten in een gesprek al dan niet telefonisch.

Met vriendelijk groet,

10.2.E

Secretaris Fenelab TC Asbest

Adviseur branchemanagement

Mobiel: 06- 10.2.E

E-mail: 10.2.E @misa-advies.nl (secretaris TC Asbest Fenelab)

Postbus 64
2260 AB LEIDSCHENDAM
Tel.: 070 10.2.E
Fax: 070 10.2.E
E-mail: secretariaat@fenelab.nl
Website: www.fenelab.nl

Het secretariaat van de Fenelab TC Asbest wordt gevoerd door MiSa advies b.v.
Postbus 159, 4190 CD GELDERMALSEN, telefoon 0345 471 380, www.misa-advies.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if

this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Information in this email and any attachments is confidential and intended solely for the use of the individual(s) to whom it is addressed or otherwise directed. Please note that any views or opinions presented in this email are solely those of the author and do not necessarily represent those of the Company. Finally, the recipient should check this email and any attachments for the presence of viruses. The Company accepts no liability for any

damage caused by any virus transmitted by this email. All SGS services are rendered in accordance with the applicable SGS conditions of service available on request and accessible at <https://www.sgs.com/en/terms-and-conditions>

ASBEST OPINIE

"De trajectcontrole op de A2 schaf je toch ook niet af"

10.2.e

, directeur SGS Search

Asbest te gevaarlijk om de controle los te laten: de wetenschap dat er iemand kán komen controleren levert positieve druk

De discussies rondom de beheersing van risico's van asbest zijn onverminderd fel. Het kan allemaal stukken minder wat betreft kosten en controles, is het polariserende geluid. Maar is dit terecht? Kunnen we ons zorgvuldig opgebouwde borgingssysteem rondom asbest zomaar overboord gooien? Udo Waltman, directeur van SGS Search, waarschuwt voor een ongereguleerde situatie. 'De trajectcontroles op de A2 schaf je ook niet zomaar af. Asbest is te gevaarlijk om geen regels, controles en borging aan te verbinden. Het effect van menselijk gedrag mag absoluut niet onderschat worden. Wel kunnen én moeten we werken aan meer balans tussen veiligheid en kosten.'

Asbest blijft een hot topic. In allerlei publicaties wordt gesteld dat de maatregelen die we nemen om asbest veilig te verwijderen overdreven zijn. Udo Waltman: 'De maskers, de containments, de werkzaamheden van het laboratorium; al deze maatregelen worden in twijfel getrokken. Volgens sommigen zijn al deze regels bedacht door de asbestketen om veel geld te verdienen. Nu is het altijd terecht om het over de kosten te hebben, om te kijken waar en wanneer het goedkoper kan. Wel moet een veilige benadering van asbest altijd de boventoon voeren.'

Het valt niet mee

En juist hier worden nogal eens onterechte conclusies getrokken. Zaken worden uit hun verband gerukt. Udo Waltman doelt hiermee op de onterechte correlatie tussen de risico's, kosten en arbeidsomstandigheden. 'Het klopt inderdaad dat als er een asbestbrand is en daar mensen in de buurt wonen of toevallig voorbijfietsen, dat zij dan relatief weinig

risico lopen. Maar om deze conclusie vervolgens door te trekken naar andere situaties en te stellen 'dat het allemaal wel meevalt met de impact van asbest', is gevaarlijk en onterecht. Hiermee ondermijnen we alle gedragsregels die we de afgelopen vijftientig jaar zorgvuldig ontwikkelden en die er juist toe hebben geleid dat er robuuste werkwijzen zijn ontstaan.'

Juiste gedragsdeterminanten bevorderen veilig gedrag

Deze gedragsregels zijn volgens Udo Waltman de rotsvaste basis van een veilige aanpak van de asbestproblematiek in Nederland. 'Willen we in de toekomst veilig met asbest om blijven gaan, dan zijn er regels nodig die goed gedrag bevorderen en borgen. Vandaar ook de term 'gedragsdeterminanten'. De determinanten zijn de factoren die ons gedrag verklaren. Ik ben van mening dat juist op dit vlak de afgelopen decennia een enorme slag is gemaakt. Denk onder andere aan de manier van toezicht houden en de controles die plaatsvinden; ze leiden direct tot een betere en zorgvuldigere werkwijze van de betrokkenen.'

Willen we in de toekomst veilig met asbest om blijven gaan, dan zijn de regels die goed gedrag bevorderen en borgen hard nodig

De remmende werking van flitspalen en trajectcontroles

De kritiek op het huidige stelsel is goed hoorbaar: er wordt gepleit voor minder toezicht, minder maatregelen en minder (eind)controles. 'En juist hier wordt het gevaarlijk', stelt Udo Waltman. 'Stel je voor dat we de trajectcontrole op de A2 zouden weghalen. Je kan de analogie trekken met geluiden binnen de asbestsector. 99% van de bestuurders op de A2 rijdt overdag netjes onder de 100 km/u: dit zou hét bewijs zijn dat de trajectcontrole overbodig is en dus weg kan. Ik ben er juist van overtuigd dát deze snelweg veiliger is en het merendeel onder de 100 km/u rijdt, omdat er trajectcontroles zijn. Schaf je deze af, dan zit er letterlijk geen rem meer op automobilisten. Er zullen veel meer risico's genomen worden, met alle gevolgen van dien. Misschien niet in de eerste week, misschien ook niet de tweede, maar daarna gaat het van kwaad tot erger. Zo zou het binnen de asbestketen ook kunnen gaan. Er wordt nu

zorgvuldig gewerkt, mede omdat er borging, controles en onafhankelijke eindbeoordelingen zijn. Kijken naar deze gunstige gedragsdeterminanten, moeten we het toezicht en de controles vooral in stand houden. Let wel: asbest ruik en voel je niet. Juist daarom is die constante aandacht voor veilig werken zo belangrijk.'

Een ongereguleerde situatie is geen optie

Natuurlijk is er ruimte voor discussie, vindt ook Udo Waltman. 'Kritiek is goed. Dat houdt de keten scherp. Het is een zeer terechte discussie om de kosten in bedwang te willen houden en het moet op sommige punten ook echt efficiënter. Het afschaffen van het borgingssysteem is wat mij betreft echter geen optie. Dan wordt het een ongereguleerde situatie. Precies dat kunnen we ons niet permitteren. Asbest is dan misschien niet onder alle omstandigheden dodelijk; het is en blijft een gevaarlijke stof die niet in onze maatschappij thuis hoort.'

Uitdagend puzzelstuk

Met bovenstaande in het achterhoofd, is het interessant om te gaan kijken hoe we de risico's, kosten en arbeidsomstandigheden op elkaar af kunnen stemmen. 'Een interessant puzzelstuk. Juist met alle inzichten van de afgelopen vijftientig jaar, maar ook met de huidige kritiek op het asbeststelsel. De hamvraag: hoe doen we recht aan de gevraagde kostenverlaging en minder controle, maar bewaken we tegelijkertijd een geaccepteerd veiligheidsniveau en hoe borgen we dit niveau?'

De uitdaging: hoe doen we recht aan de gevraagde kostenverlaging en minder controle, maar bewaken we tegelijkertijd de veiligheid?

Relatie tussen controle, borging en gedrag

Controles zullen in de optiek van Udo Waltman een belangrijke rol blijven spelen, willen we veilig met asbest om blijven gaan. 'Weten dat er controle is, doet iets met ons gedrag. We gedragen ons op zijn minst zorgvuldiger. Ik besef echter ook dat een 100% controle niet altijd wenselijk en betaalbaar is. Hierover kunnen we met elkaar in gesprek. Het kan bijvoorbeeld een optie zijn om de relatie te onderzoeken tussen controle, borging en gedrag. Toch maar weer naar de A2-analogie: Als de huidige kosten te hoog zijn, dan zou afgesproken kunnen worden dat we het prima vinden dat 95% van de automobilisten zich aan de snelheid houdt in plaats van 99%. We nemen het risico dat er meer ongelukken plaatsvinden, maar op basis hiervan zoeken we wel naar het beste evenwicht.'

Udo Waltman laat zijn licht schijnen op de zoektocht naar die balans: 'Halen we de trajectcontrole weg, dan zal het gedrag binnen aanzienlijke tijd leiden tot een veel lager nalevingspercentage. Maar wat gebeurt er met je rijgedrag als we afspreken dat de trajectcontrole één dag in de week aanstaat, zonder te zeggen welke dag? En wat als deze wisselend in de ochtend of in de middag aanstaat, maar je weet niet wanneer? Neem je het risico? Als na tien achtereenvolgende controles met de juiste snelheid, de afspraak komt dat je nog maar om de vijf keer steekproefsgewijs wordt gecontroleerd; wat doet dit met je gedrag?'

Het streven? Een acceptabel opleveringsniveau met een evenwichtige focus op kosten én veiligheid

Zoveel druk als nodig

Bovenstaande is heel gemakkelijk te vertalen naar het asbestwerkveld, aldus Udo Waltman: 'Moeten we bij elke toepassing altijd 100% controle toepassen? Of is het voldoende om te zeggen dat we bij repeterende saneringen met voorspelbaar risico, één op de drie keer een visuele inspectie komen doen en één op de vijf keer onaangekondigd een luchtmeting uitvoeren? De wetenschap dat er iemand kan komen controleren, levert misschien wel zoveel positieve druk op, dat 98% van het werk goed uitgevoerd wordt. We bepalen samen of dat een aanvaardbaar niveau is en of het de gezondheidsrisico's waard is. Maar laten we niet de fout maken door te stellen dat een niet-gecertificeerde aannemer zichzelf mag controleren. Dit zijn juist de beïnvloedingsfactoren/gedragsdeterminanten die leiden tot onveilig gedrag.'

'Laten we onderzoeken of de gevolgen van een slechte oplevering grotere consequenties kunnen krijgen. Dus minder frequente controles; komt er dan een probleem met forsere gevolgtrekkingen? Wellicht kunnen we dit meenemen in het vinden van een optimum. Dus: lagere frequentie, grotere consequentie?'

Het afschaffen van asbestregels en het controlesysteem is geen optie; dan wordt het een ongereguleerde puinhoop

Breed dataonderzoek als voorbeeld

Uit een breed dataonderzoek bleek dat de oplevering bij relatief simpele verwijderingssituaties, als vensterbanken, na de asbestsanering door een onafhankelijk geaccrediteerd laboratorium niet op orde was. In circa 6.000 situaties bleek er iets mis. Wisselend van stof tot vensterbankrestanten en van asbestvezels tot asbestgruis. Let wel: dit is binnen het systeem van een gecertificeerde aannemer, in de wetenschap van een controlekans door een certificerende instelling of door de Inspectie SZW én met een vooraf bekende eindcontrole door een laboratorium. Toch komt in ruim 6.000 gevallen nog een mogelijk gezondheidsrisico naar boven.

Udo Waltman: 'Dat dit gebeurt, is niet erg en zeker geen verwijt. In een veelvoud van de projecten gaat het immers wel in één keer goed. Máár ik ben overtuigd dat als deze asbestwerkzaamheden door een niet-gecertificeerde aannemer worden gedaan, die weet dat er géén controle plaatsvindt en in de wetenschap dat er géén eindinspectie komt; dat er in vele situaties na afronding van het project een probleem openbaart. En als er dan toch de behoefte is om alles terug te brengen tot harde euro's, dan moeten we nog een stukje verder kijken. Hoe bereken je bijvoorbeeld het gezondheidsrisico van opzichters van woningcorporaties die dagelijks in deze woningen komen? Hoe bereken je het kostenbudget van elke bewoner die zelf de restanten constateert en onrust creëert, de media opzoekt of angstig wordt? En hoe zit het met de kosten van de extra handhaving die dit met zich meebrengt?'

*Minder toezicht, minder maatregelen en minder (eind)controles?
Dan spelen we een onveilige omgang met het gevaarlijke asbest in de kaart*

Op zoek naar optimale evenwicht

Een acceptabel opleveringsniveau dat recht doet aan de kosten én veiligheid is het streven. Udo Waltman: 'Nogmaals: ik ben het er pertinent niet mee eens dat we ons zorgvuldig opgebouwde borgingssysteem moeten laten vallen. Ook niet wat betreft asbesttoepassingen die op het eerste oog simpel te verwijderen zijn. Dit is namelijk niet iets dat iedereen kan doen. Professionals komen onder de grenswaarde uit, omdat ze weten wat ze doen én de juiste maatregelen nemen, en omdat ze weten dat er allerlei controles en boringen om zich heen plaatsvinden. Maak je deze 'simpelere' asbesttoepassingen niet goed vochtig en ga je onvoorzichtig te werk, dan kunnen er onacceptabel veel asbestvezels vrijkomen of restanten achterblijven. Die context mogen we nooit uit het oog verliezen. Kortom: het zijn de regels en borgingsmethoden die ons gedrag rondom asbest positief beïnvloeden en een asbestveilig Nederland in de hand werken. Nu nog zoeken naar het optimale evenwicht tussen kosten en gezondheid.'

Gedragdeterminanten zijn de factoren die ons gedrag verklaren. Denk onder andere aan de manier waarop er toezicht gehouden wordt en de controles die plaatsvinden; ze leiden direct tot betere en zorgvuldigere werkwijzen rondom asbest

Wat is een gedragdeterminant?

'Het gaat toch goed, dan zijn die strenge controles toch niet meer nodig', is een veelgehoord geluid. Udo Waltman: 'Ik denk juist dat het goed gaat, omdat er controles plaatsvinden. Controles en regels hebben een positieve impact op een veilige omgang met asbest. Ze bepalen ons gedrag en zijn hiermee de belangrijkste gedagsdeterminanten/beïnvloedingsfactoren. Juist omdat een saneerder weet dat zijn werk gecontroleerd wordt, doet hij zijn werk goed. Net zoals goede opleidingen en professionele bedrijven ook positieve gedagsdeterminanten zijn die Nederland asbestveilig maken.'

Nu de juiste berekeningen en afwegingen maken

Conclusie: het is interessant om nieuw licht te laten schijnen op het intensieve systeem van controles op de asbestsaneerder. Een 100% controlesysteem is niet voor alle toepassingen haalbaar en betaalbaar, maar wat gebeurt er als in bijvoorbeeld 75 of 50% van de gevallen wordt gecontroleerd? Wat zijn hiervan de consequenties qua kosten en veiligheid? Udo Waltman: 'Als we deze berekeningen en de juiste afwegingen gaan maken, dan weet ik zeker dat hier een betaalbaar, werkbaar én veilig controlesysteem uitrolt.'

Van: 10.2.E
Verzonden: woensdag 12 juni 2019 10:22
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: RE: Samenhang activiteiten beleidsreactie SZW

Dank^{10.2.E} dank voor deze extra inspanning, helpt! Denk dat t goed is als tav de VIP sheets (7-10) nog even wordt
meegelezen door^{10.2.E} ik overzie nu niet snel in hoeverre dit matcht met de actua van het inrichtingsvoorstel.
Hgr,^{10.2.E}

Van: 10.2.E
Verzonden: dinsdag 11 juni 2019 16:50
Aan: 10.2.E diaventie.nl,^{10.2.E} @rivm.nl
CC: 10.2.E
10.2.E)
Onderwerp: Samenhang activiteiten beleidsreactie SZW

Hoi allen,
Naar aanleiding van de terugkerende vragen binnen de overleggen de wie de laatste tijd voeren heb ik een presentatie
gemaakt om samenhang te schetsen tussen de verschillende onderdelen VIP, RGI en differentiatie waaraan op dit
moment gewerkt wordt. De presentatie is bedoeld voor intern gebruikt en hopelijk geeft het inzicht. Wanneer jullie
dingen anders zien dan hoor ik dat graag.
Groet,
10.2.E

10.2.E T +31 (10.2.E
Senior Scientist Integrator M +31 10.2.E
Risk Analysis for Products In Development E^{10.2.E} @tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was
sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the
content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to
the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: vrijdag 21 december 2018 12:40
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: RE: Toetsing meetdata RIR

Hoi 10.2.E
2.E

Ik heb 10.2.E hier deze morgen nog over gesproken. ;o)

Ik had hem benaderd voor meetstudies bij daken. 10.2.E geeft aan dat RIR inderdaad over een flinke hoeveelheid meetgegevens beschikt, niet alleen voor daken.

Hij heeft me na een presentatie op de praktijkdag van ik denk 2017 aangehouden met de vraag over welke contextuele informatie relevant zou zijn om te verzamelen. Vervolgens heeft hij me hier dikwijls over bevraagd.

11.1

Ook voor RGI (en dus algemeen nut) kan dit namelijk erg waardevol zijn.

10.2.E heb ik al vaker later weten dat het verstandig zal zijn om hun protocollen/werkwijzen te laten valideren/toetsen. Dat adviseren we namelijk iedereen.

Hij geeft aan overtuigd te zijn van de onderbouwing en is hier verder niet op ingegaan. Maar daarvoor zijn we nu ook niet met ze in gesprek dus goed plan om dat via ISZW te doen.

Je kan mijn gegevens dus doorgeven.

Groet,

10.2.E

10.2.E

Senior Scientist Integrator
 Risk Analysis for Products In
 Development

T +31 10.2.E
 M +31 10.2.E
 E 10.2.E

Location

@tno.nl

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

From: 1)
Sent: vrijdag 21 december 2018 12:20
To: 10.2.E
Cc: 10.2.E
Subject: Toetsing meetdata RIR

Hoi 10.2.E

Deze ter info, als heads up (of ter reflectie, mocht je er gedachten bij hebben).

We horen van I-SZW over protocollen van dNAA / RIR waarmee bedrijven in een lagere risicoklasse gaan werken. Ze geven aan vele metingen/data te hebben. Maar.....wij kennen ze niet. Het is dus ook niet duidelijk of gezond en veilig kan worden gewerkt op basis van hun werkwijze/protocollen. RIR is nu bereid om hun data te laten toetsen. SZW wil die hun toezegging verzilveren en hun verzoeken om de meetdata aan te leveren ter toetsing bij TNO (waarbij we hen meegeven dat het in een gestructureerde vorm moet). Het kan interessante data opleveren, wie weet ook van algemeen nut.

M'n vraag: welke contactgegevens kan ik hen het beste doorgeven?

Met vriendelijke groet,

10.2.E

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Directie Gezond & Veilig Werken, afdeling Gezond Werken
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Denk aan het milieu voor u besluit deze mail te printen

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.E
Verzonden: woensdag 6 februari 2019 08:29
Aan: 10.2.E
 10.2.E @diaventie.nl'; 10.2.E
 10.2.E)
Onderwerp: RE: Verslag Asbest kennisoverleg 25/1
Bijlagen: Verslag Bijeenkomst uitwisseling kennisontwikkeling asbest.docx

Met dank aan 10.2.E , bij deze een licht aangepaste versie.
 Prima om eind feb/ begin maart te overleggen.

Groeten

10.2.E

Van: 10.2.E
Verzonden: vrijdag 1 februari 2019 16:36
Aan: 10.2.E @diaventie.nl';
 10.2.E

Onderwerp: RE: Verslag Asbest kennisoverleg 25/1

Hoi 10.2.E ,

Dank voor het verslag. Ik heb wat kleine aanpassingen.

Hierbij de link naar het proefschrift van 10.2.E : <https://www.ris.uu.nl/ws/files/18648621/vDeurssen.pdf>

Daarin worden verschillende onderzoeken beschreven. Waaronder ook het effect op blootstelling van technische en organisatorische interventies.

Wellicht nuttig voor 10.2.E i.v.m. met gedragsbeïnvloeding.

Ik zal nog een overleg laten inplannen over RGI met iSZW / SZW en TNO. Heeft RIVM ook interesse?

Lijkt me goed omdat eind februari/begin maart te doen. Akkoord?

Goed weekend,

10.2.E

10.2.E T +31 (10.2.E Location
 Senior Scientist Integrator M +31 10.2.E
 Risk Analysis for Products In Development E 10.2.E @tno.nl

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

From: 10.2.E @InspectieSZW.nl>
Sent: dinsdag 29 januari 2019 09:40
To: 10.2.E @rivm.nl>; 10.2.E @tno.nl>;
 ,10.2.E rivm.nl>; 10.2.E @diaventie.nl' 10.2.E @diaventie.nl>; 10.2.E
 10.2.E @minszw.nl>; 10.2.E @InspectieSZW.nl>; 10.2.E @tno.nl>;
 10.2.E @MINSZW.NL>; 10.2.E @tno.nl>; 10.2.E
 10.2.E @inspectieszw.nl>; 10.2.E @minszw.nl>; 10.2.E
 10.2.E @InspectieSZW.nl>

Subject: Verslag Asbest kennisoverleg 25/1

Dag allen

Hierbij een conceptverslag van ons overleg van vrijdag j.l.

Laat vooral weten als er iets mist of niet klopt.

Groeten,

10.2.E

Specialist Arbeidshygiene; Inspectie SZW | Inspectiebreed Kenniscentrum | Vakgroep Arbeidshygiene & Chemische Veiligheid |

[@inspectieszw.nl](mailto:inspectieszw.nl)

s: Postbus 90801, 2509 LV Den Haag | Bezoekadres: Croeselaan 15, Utrecht | www.inspectieszw.nl

Tel: 0800-5151; Mobiel: +31 (0)6^{10.2.E}

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

De Inspectie SZW werkt aan eerlijk, gezond en veilig werk en bestaanszekerheid voor iedereen. Ze doet dit op basis van risico- en omgevingsanalyses. Toezicht en opsporing worden daar ingezet waar de meest hardnekkige problemen zitten en het effect het grootst is.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Conceptverslag Bijeenkomst uitwisseling kennisontwikkeling asbest
25 januari 2019, Utrecht Van: ^{10.2.E} (i-SZW)

Aanwezig: ^{10.2.E} (SZW/G&VW), ^{10.2.E} (SZW/ G&VW), ^{10.2.E} (TN),
^{10.2.E} (TNO), ^{10.2.E} (RIVM), ^{10.2.E} (RIVM), ^{10.2.E} (RIVM),
^{10.2.E} (i-SZW), ^{10.2.E} (i-SZW), ^{10.2.E} (i-SZW), ^{10.2.E} (i-SZW).

Agenda:

Verkenning lopende en geplande activiteiten 2. Verkenning benodigde acties t.b.v. afstemming 3.
Afspraak volgende bijeenkomst.

Ad. 1 – Verkenning lopende en geplande activiteiten

Hieronder eerst de lijst besproken activiteiten, plus de tijdsplanning. Op de volgende pagina's een korte toelichting per onderdeel.

TNO

Doorontwikkeling SMA-rt; Zomer 2019 v-1.0 / Testversie eind 2019/ Werkend ~ 2020? Studie t.b.v. indeling "simpel vs. complex" RK1-werk (TNO) – voorjaar 2019 Eindcontrole – NEN-cie – bijna klaar; nu tijdelijk vastgelopen

Eindcontrole – optimalisatie (vervolg 2017) – eind 2019 Sensoren; testen - doorlopend

Herziening SCI-548/547 – 1 april 2019.

Asbestdaken/ blootstelling (I&W) – fase 1 maart/ fase 2 eind 2019 Aedesproject/ blootstelling diverse scenario's - afgerond Miniconainment – lopend (langzaam)

Asbestverwerking (niet actief).

RIVM

Opzet Validatie- en Innovatiepunt (VIP); - zomer 2019 operationeel ? (in Kamerbrief) Div. activiteiten Kenniscentrum Asbest

Studie aanpassing normering/ toetswaarde eindmeting; 2019 Piekblootstelling asbest [2019].

iSZW

Werkgroep normering asbest (SZW/ iSZW). Doorlopend 2019. Gedragsbeïnvloeding DTA'ers. Eind 2019.

Illegale saneringen / kwantitatieve data [2019]

IGW-pilot vastgoedhandelaren (illegaal saneren). Feb 2019.

G&VW

Proeftijd vensterbanken validatie RK1 – (6 mnd. of bepaald # VB). Beglazingskitten/ SCI-547 – 13 Feb. 2019.

Onafhankelijkheid eindbeoordelingen/ onderzoek. 2020. Onderzoek Erkenningsregeling. Juridisch. 2020 e.v.

Uitzonderingen inventarisatie. Gerapporteerd, jan. 2019. Follow-up dit jaar.

Korte toelichting per onderdeel

TNO

Doorontwikkeling SMA-rt

(zie ook de presentatie gehouden op de stakeholderdag op 10 januari j.l.; wordt nog rondgestuurd). Betreft ontwikkeling tot een 'Risicogestuurd instrument' (RGI), dat een schatting van de concentratie asbest geeft, o.b.v. een aantal parameters, evt. gecombineerd met eigen meetgegevens; zoals b.v. het ART model. Bij gebrek aan gegevens wordt hierdoor niet meer automatisch uitgegaan van een worst-case situatie. Vervolgens kunnen evt. een aantal blootstellingsklassen worden onderscheiden, waaraan beheersregimes kunnen worden gekoppeld. Deze kunnen meer of minder 'dwingend' in het RGI worden opgenomen. Dit heeft een relatie met de wens om SMA-rt/ RGI op een andere wijze te positioneren als nu.

Indeling "simpel vs. complex" RK1-werk

Momenteel navraag in onze buurlanden UK/ D/ B, die deels al een systeem hebben met een onderscheid tussen relatief simpele en relatief complexe werkzaamheden. Vervolgens opstellen van een lijst, en consultatie daarover, waarna de complexe werkzaamheden mogelijk onder het gecertificeerde stelsel gebracht zullen worden.

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Aedesproject/ blootstelling in diverse scenario's

TNO, IRAS en Crisislab hebben i.o.v. Aedes voor diverse scenario's bekeken wat de geschatte blootstelling is, wat het bijbehorende additionele risico op longkanker/ mesothelioom is, en wat de geschatte kosten en baten zijn van specifieke (huidige) maatregelen. Zowel m.b.t. burgers als werknemers (saneerders, maar ook b.v. incidenteel werk door installateurs). O.a.: asbestbranden, andere incidenten, en saneren van asbestdaken. Update: het rapport wordt waarschijnlijk in de week van 4 februari gepubliceerd. Kan mogelijk veel media-aandacht opleveren.

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

RIVM

Opzet Validatie- en Innovatiepunt (VIP)

Zie presentatie ^{10.2.E}. Er worden gesprekken gevoerd met div. stakeholders, over de gewenste scope, organisatievorm, werkwijze, betrokken partijen. Zie verder apart verslag VIP-bespreking.

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

iSZW

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

G&VW

Proeftijd vensterbanken validatie RK1.

Na de landelijke validatiestudie door TNO & Aedes, wordt – om aan bezwaren en zorgen vanuit de branche tegemoet te komen, voorgesteld een proefperiode van b.v. 6 maanden, of een bepaald aantal saneringen, uit te voeren. Hierin wordt dan o.m. bekeken of de inventarisatiebureaus hun werk goed doen (inschaling van alleen de ‘juiste’ vensterbanken in RK1), of de werkwijze goed uitvoerbaar is in de praktijk, en of de eindcontrole goed verloopt. Dit is inmiddels voorgesteld aan Aedes en Ascert.

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Van: 10.2.E @tno.nl>
Verzonden: vrijdag 22 maart 2019 16:13
Aan: 10.2.E
CC: 10.2.E
Onderwerp: RE: voorstel voor overleg TNO/SZW mbt SMart/RGI/VIP

Beste 10.2.E

Dank voor je reactie. Wij zijn bezig met een ontwerpfase voor RGI testomgeving iets meer uit te werken. Deze stuur ik jullie volgende week op zodat we het vrijdag kunnen bespreken. Ik neem onderstaande punten daarin mee.

Goed weekend,

10.2.E

10.2.E

Senior Scientist Integrator
 Risk Analysis for Products In
 Development

T +31 (0) 10.2.E
 M +31 (0) 10.2.E
 E 10.2.E

@tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

From: 10.2.E

Sent: vrijdag 22 maart 2019 15:57

To: 10.2.E

Cc: 10.2.E

Subject: RE: voorstel voor overleg TNO/SZW mbt SMart/RGI/VIP

Dag 10.2.E met excuses mijnerzijds voor de veel te late reactie op jouw mail; ik kan het AO en alle andere zaken die om asbest heen spelen, erbij halen, maar dat rechtvaardigt nog niet deze lange termijn. Ik doe mijn uiterste best dit in de toekomst te voorkomen! Hoe dan ook; we bevestigen jouw samenvatting, met de volgende aanvullingen. RGI is wat ons betreft een module die obv blootstellingsrisico's een inschatting maakt van de te nemen beschermingsmaatregelen bij het verwijderen van asbest. Belangrijk is dat hetgeen nu ihkv RGI ontworpen wordt, ook voorbereid is op een overgang naar/samen kan werken met de huidige 'Smart-schil'. Relevant daarbij is verder dat vraagstukken die samenhangen met inhoudelijk, functioneel en operationeel (zakelijk) beheer goed worden gedefinieerd en belegd (onderwerp van nadere bespreking en uitwerking).

Tav het 2^e deel; de TK is toegezegd dat VIP voorjaar 2019 ingesteld moet zijn; het streven is erop gericht om het VIP daarom ook voor 1 juli ingesteld te hebben. Dat brengt naar verwacht mee dat duidelijk moet zijn welke effecten van een advies van VIP uitgaan op de huidige Smart-omgeving. Uiteindelijk moet een uitspraak van VIP over een innovatieve werkmethode een snelle plaats krijgen in de praktijk en daarmee ook binnen Smart, zonder dat er nog een eigenstandig oordeel over wordt gevormd door de beheerder van Smart.

Tot zover, goed weekend,

10.2.E

Van: 10.2.E @tno.nl>

Verzonden: dinsdag 26 februari 2019 15:02

Aan: 10.2.E @minszw.nl>; 10.2.E

@MINSZW.NL>

CC: ^{10.2.E}

@tno.nl>; ^{10.2.E}

@tno.nl>

Onderwerp: RE: voorstel voor overleg TNO/SZW mbt SMart/RGI/VIP

Beste ^{10.2.E}

N.a.v. ons gesprek afgelopen vrijdag zou ik de volgende punten door jullie bevestigd willen zien.

Dit om er zeker van te zijn dat ons begrip van de verwachtingen aan RGI (en verrijking daarvan in 2019) juist is:

- Wij ontwikkelen RGI inhoudelijk, en zullen daar rond de zomer mee klaar zijn
- RGI geeft dan een blootstellingsschatting als uitkomst
- De 'testversie' van RGI is een standalone webapplicatie waar het inhoudelijke model functioneel is gemaakt. Ofwel de gebruiker wordt door een webapplicatie geleid wat resulteert in een blootstellingschatting.
- Deze testversie moet zo ontwikkelt worden dat deze overgedragen kan worden aan de uiteindelijke exploitant.
- Verder zijn er geen specifieke eisen voor de testversie van RGI

Verder:

- Wat betreft VIP is het streven naar een snelle implementatie van VIP. Dit zal er toe leiden dat VIP adviezen/besluiten in eerste instantie zullen worden geïmplementeerd in de huidige SMA-rt.
- Wat belangrijk is om te ontwikkelen/bedenken parallel aan de RGI ontwikkeling is de 'varianten in borging' als alternatief op de huidige RK1 en RK2(a).
- Binnen de exploitatie variant van RGI zal deze borging/beheer varianten gekoppeld moeten worden aan de blootstellingsuitkomsten van RGI.

Komt bovenstaande overeen met hetgeen besproken?

Zo ja, dan kunnen wij een informatief ontwerp op hoofdlijnen opstellen, in het kader van gesprekken met/over VIP & doorontwikkeling SMART.

Groet,

^{10.2.e}

^{10.2.E}

Senior Scientist Integrator
Risk Analysis for Products In
Development

T + ^{10.2.E}
M +31 ^{10.2.E}
E ^{10.2.E}

@tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

From: ^{10.2.E}

@minszw.nl>

Sent: vrijdag 15 februari 2019 13:11

To: ^{10.2.E} @tno.nl>; ^{10.2.E}

@tno.nl>

Cc: ^{10.2.E} @MINSZW.NL>

Subject: voorstel voor overleg TNO/SZW mbt SMart/RGI/VIP

Beste ^{10.2.E}

Graag nodig ik jullie uit om in het kader van de ontwikkeling van Smart/RGI/VIP met elkaar bij te praten/(nader) kennis te maken. Ik ben sinds januari van dit jaar werkzaam bij de directie Gezond&Veilig Werken en hou me daar –naast mijn directiesecretariaat- bezig met het asbestdossier, met name op het vlak van Smart en VIP. Ik doe dat overigens samen met ^{10.2.E}

Over de transitie van Smart naar RGI is door jullie eind vorig jaar een notitie geschreven. Mede aan de hand van deze notitie gaan we graag het vervolgesprek met jullie aan; kunnen jullie daar op korte termijn ruimte voor maken? Eén van de punten die we nader willen bespreken betreft de driedeling in het beheersvraagstuk rondom Smart/RGI en de overlap die denkbaar is op het functionele en zakelijke aspect tussen Ascet en TNO.

Het gesprek kan wat ons ^{10.2.E} en ik) betreft plaats vinden op vrijdag 22 februari a.s. van 13.00-14.30. Een alternatief kan zijn vrijdag 1 maart van 10.30-12.00 uur, in beide gevallen hier op het ministerie in Den Haag. We hopen dat jullie de agenda's kunnen matchen.

Mag ik van jullie horen?

Met vriendelijke groeten,

10.2.E

| **Directiesecretaris Directie Gezond & Veilig werken**

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Parnassusplein 5, 2511VX, Den Haag

☎ 06-^{10.2.E}

@minszw.nl

afwezig op donderdag

www.rijksoverheid.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: maandag 1 april 2019 16:51
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: voortgang MAPA

Ik heb wel vaker ergens op de gang gezeten in jullie gebouw. Ging best goed. ;o)

ï»¿^{10.2.e}

Senior Scientist Integrator
 Risk Analysis for Products In Development T +31 (0)88 ^{10.2.e} +31 ^{10.2.e} @tno.nl

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

-----Original Message-----

From: ^{10.2.e} @minszw.nl>
 Sent: maandag 1 april 2019 16:49
 To: ^{10.2.e} @tno.nl>
 Cc: ^{10.2.e} MINSZW.NL>
 Subject: RE: voortgang MAPA

Ha^{10.2.e} dank wederom voor de inzet; de 16e is nog ovb; ik heb nog geen zaal kunnen charteren alhier. Hgr^{10.2.e}

Verzonden met BlackBerry Work
 (www.blackberry.com)

Van: ^{10.2.e} @tno.nl<mailto:^{10.2.e} @tno.nl>>
 Datum: maandag 01 apr. 2019 3:46 PM
 Aan: ^{10.2.e} @minszw.nl<mailto:^{10.2.e} @minszw.nl>>, ^{10.2.e}
^{10.2.e} @MINSZW.NL<mailto:^{10.2.e} @MINSZW.NL>>
 Onderwerp: RE: voortgang MAPA

Top dank! Ik heb de mail net uitgestuurd.
 De 16-de heb ik in mijn agenda staan. Ik laat je weten wie er nog meer meekomen.
 Groet,
^{10.2.e}

^{10.2.e}
 Senior Scientist Integrator
 Risk Analysis for Products In Development

T +31 (0)^{10.2.e}
 M +31 (^{10.2.e}
^{10.2.e} @tno.nl<mailto:^{10.2.e} @tno.nl>

Location<<http://www.tno.nl/locations/ZT>>

[cid:image001.gif@01D4E8A2.03D406C0]<<http://www.tno.nl/>>

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

From: ^{10.2.e} @minszw.nl>
Sent: maandag 1 april 2019 13:36
To: ^{10.2.e} @tno.nl>; ^{10.2.e} @MINSZW.NL>
Subject: RE: voortgang MAPA
Importance: High

Dag^{10.2.e} bijgaand de tabel (voorzien van enkele suggesties/opmerkingen in tracks changes) retour. Dank voor je inspanningen! Zou jij de definitieve versie uit willen sturen? Om uiting te geven aan de gezamenlijkheid van dit stuk kan je in de toelichting bij de mail aangeven dat dit stuk het eindproduct is van een gezamenlijke inspanning en overleg tussen TNO en SZW en bedoeld om scherp te maken welke inspanningen in relatie tot MAPA en asbest vanuit zowel TNO als SZW plaatsvinden of al plaats hebben gevonden. Heb je hier voldoende aan?

Met dank en hartelijke groet,

^{10.2.e} | Directiesecretaris Directie Gezond & Veilig werken Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Parnassusplein 5, 2511VX, Den Haag
* 06-^{10.2.e} | ^{10.2.e} @minszw.nl
afwezig op donderdag
www.rijksoverheid.nl<http://www.rijksoverheid.nl>

Van: ^{10.2.e} @tno.nl<mailto:^{10.2.e} @tno.nl>>
Verzonden: maandag 1 april 2019 09:59
Aan: ^{10.2.e} MINSZW.NL<mailto:^{10.2.e} @MINSZW.NL>>; ^{10.2.e}
^{10.2.e} @minszw.nl<mailto:^{10.2.e} @minszw.nl>>
CC: ^{10.2.e} @tno.nl^{10.2.e} @tno.nl>>; ^{10.2.e}
^{10.2.e} @tno.nl<mailto:^{10.2.e} @tno.nl>>; ^{10.2.e}
^{10.2.e} @tno.nl<mailto:^{10.2.e} tno.nl>>
Onderwerp: voortgang MAPA

Beste ^{10.2.e}
N.a.v. ons overleg heb ik wat aanpassingen gedaan aan de tabel.
Ik kan deze uitsturen ter voorbereiding op 4 april. Maar beter is het misschien wanneer we gezamenlijk auteur worden van dit stuk en jullie het uitsturen?
Dan is ook meteen duidelijk dat we dit onderdeel goed met elkaar afstemmen.
Graag spoedig reactie op dit voorstel want hoe dan ook is het belangrijk dat dit stuk vandaag wordt uitgestuurd zodat er genoeg tijd is om het te lezen.

Als actiepunten van vrijdag heb ik staan dat er i.i.g. twee overleggen gaan plaatsvinden:

- * Afstemming testversie RGI
- * Afstemming blauwdruk differentiatie beheersregimes

Zouden jullie een voorstel voor data willen doen? Dan zorgen wij dat het ons past.
Groet,
^{10.2.e}

^{10.2.e}
Senior Scientist Integrator
Risk Analysis for Products In Development

T +31 (^{10.2.e}
M +31 (^{10.2.e} 2
E^{10.2.e} @tno.nl<mailto:^{10.2.e} @tno.nl>

Location<<http://www.tno.nl/locations/ZT>>

[cid:image001.gif@01D4E8A2.03D406C0]<<http://www.tno.nl/>>

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Stand van zaken MAPA programma asbest.

Datum: 27-03-2019

Auteur: ^{10.2.e}

Dit document heeft als doel overzicht te geven van de stand van zaken op de activiteiten welke op dit moment binnen het asbest deel van MAPA 2019 lopen. Dit programma komt voort uit de beleidsbrief die [in september 2018](#) door de staatssecretaris naar de tweede kamer is gestuurd. Naast een overzicht van de activiteiten wordt ook de voortgang bij TNO vermeld. Omdat voor sommige onderdelen nog parallel activiteiten bij SZW lopen is ook de voortgang bij SZW vermeld. Als laatste volgt de tijdsplanning voor de activiteiten met mogelijke kritische momenten.

Activiteit	Voortgang TNO	Voortgang SZW	Tijdsplanning
1. Stand van de wetenschap verduidelijken			
1.1. Ontwikkelen van een meer risicogestuurd instrument (RGI), liefst door doorontwikkelen van het instrument SMA-rt conform beleidsbrief naar de tweede kamer	Eind vorig jaar heeft TNO een versie 0.5 van RGI opgeleverd. Op basis van deze studie is in overleg met SZW besloten om door te gaan met de ontwikkeling en het model te verfijnen/verbeteren door het toevoegen van meer data. Data uit de asbest database wordt toegevoegd en er wordt met potentiële dataleveranciers een datasharing overeenkomst aangegaan. Versie 0.5 is gebaseerd op ongeveer 110 PAS metingen. Nu is het model gebaseerd op ongeveer 250 metingen en is de performance al sterk verbeterd	Voortgang wordt steeds afgestemd met SZW	Het (theoretische model) zal voor de zomer af zijn.
1.2 Periodiek invoeren van meetgegevens	Dit jaar zullen er door TNO ook nog blootstellingsgegevens verzameld worden welke worden toegevoegd aan de database. Hier is nog geen begin aan gemaakt omdat we eerst willen weten op welke plekken er nog data hiaten zijn.		Planning is eind dit jaar metingen verzameld te hebben. Financiering lab is relevant .
1.3. Beheer van RGI	TNO helpt SZW met het identificeren van kritische input en bedenken van scenario's over beheer van SMA-rt. TNO heeft een notitie over de transitie opgesteld welke met SZW wordt besproken. Op	SZW voert gesprekken met Ascort over de herpositionering van SMA-rt.	Ongoing. RGI kan pas worden overgedragen als er afspraken zijn over

Met opmerkingen ^{10.2.e} : Ik weet niet of iedereen weet wat dit betekent (ik tot vrijdag in elk geval niet). Denk dat van belang is om hier te melden dat dit lab ingezet wordt in geval van incidenten en sprake is van co-financiering (zo begreep ik eea vrijdag althans).

	initiatief van SZW vinden gesprekken over dit onderwerp plaats met TNO. Uiteindelijke beslissingen worden genomen door SZW. <i>Notitie: N18062_notitieSZW_transitie_20181205</i>	SZW wordt gevraagd duidelijkheid te scheppen over de positionering van de huidige en nieuwe SMA-rt.	exploitatie. Keuzes voor manier van exploitatie kunnen van invloed zijn op de inhoud van RGI. VIP kan pas functioneren wanneer goede afspraken zijn gemaakt over de implementatie van VIP besluiten in de huidige SMA-rt (of later RGI)
1.4. Ontwikkelen van RGI in test omgeving	De huidige SMA-rt structuur/interface voldoet niet om RGI in te kunnen bouwen. RGI, wat gezien kan worden als de blootstellingsmodule van de nieuwe SMA-rt, wordt in een testversie gebouwd. De software zal door de partij die gaat exploiteren moeten worden overgenomen naar de uiteindelijke software tool (bijv. huidige SMA-rt). TNO heeft een korte notitie neergelegd bij SZW waarin wordt omschreven aan welke eisen RGI in de testversie zal moeten voldoen. Op basis van deze notitie zal een IT partner gezocht worden die de webtool onder regie van TNO gaat bouwen. (RGI naar testontwikkeling_eisen voor ontwikkeling_20190325). Deze testversie levert een functioneel instrument op (alle functionele eisen welke bij TNO zouden moeten horen zijn geïmplementeerd). De testversie is online te benaderen en geeft	10. <u>SZW</u> 10.2.e plant een overleg om de notitie voor de testversie te bespreken. Het is belangrijk om hier goed over af te stemmen omdat de notitie inhoudelijk, functioneel en zakelijk beheer scherp beschrijft.	Eind 2019 zal RGI in de testversie functioneel beschikbaar komen.

Met opmerkingen ^{10.2.e}: Om misverstanden te vermijden; mss iets explicieter maken wat dit functioneel beschikbaar komen betekent voor een gebruiker (kan deze er in volle omvang dan gebruik van maken en zo ja, wat gaat hij of zij daar dan van merken?)

Met opmerkingen ^{10.2.e}: Overleg gaat waarschijnlijk 16 april as plaatsvinden.

	een uitkomst in de huidige of toekomstige RK-indelingen. TNO plant in april een overleg met iSZW, SZW en RIVM om de eerste contouren van RGI te presenteren.		
2. Ad hoc vragen over de stand der wetenschap. Het is een goed idee om de afspraken tussen SZW en TNO vast te leggen in een officiële overeenkomst. In deze overeenkomst moet onder andere opgenomen worden onder welke randvoorwaarden TNO taken kan verrichten binnen deze taak maar ook in relatie tot RGI en VIP.	Op dit moment zijn er een aantal overleggen tussen TNO met SZW of andere stakeholders geboekt op dit project nummer. Denk daarbij aan het stakeholders overleg georganiseerd door SZW en afstemmingsoverleggen. Er zijn op dit moment ook onduidelijkheden over de rol / nieuwe rol van TNO.	Er is nog niet in een officiële overeenkomst vastgelegd onder welke randvoorwaarden TNO taken kan verrichten binnen dit onderdeel van MAPA maar ook niet in relatie tot RGI en VIP. Afspraak plannen tussen directie SZW en TNO over rol en randvoorwaarden.	Prioriteit: overleg tussen directie TNO en SZW om afspraken te maken over de rol en bijbehorende randvoorwaarden.
3. Deskundigheid borgen bij complexe processen In 2019 zal met betrokken stakeholders bediscussieerd worden wat een goede afbakening is voor wel of niet gecertificeerd werk. Hierbij kan bijv. onderscheid gemaakt worden op potentieel risico, type materiaal of mate van specialistisch werk waarbij bijv. ook rekening gehouden wordt met andere risico's. Dit wordt een inhoudelijke en politieke discussie. Waarbij de voortgang en uitkomst niet alleen afhankelijk is van TNO	TNO heeft vorig jaar een inventarisatie gemaakt van buitenlandse aanpakken wat betreft 'niet-complexe' handelingen. SZW heeft dit document met opmerkingen voorzien. Op basis van dit document zal TNO een blauwdruk maken van een mogelijke differentiatie in beheersregimes op basis van wetenschappelijke inzichten. TNO en SZW zullen voordat TNO begint aan deze blauwdruk een overleg hebben om de aanpak te bespreken. De blauwdruk zal dienen als basis om te komen tot een differentiatie. De uiteindelijke differentiatie in beheersregime zal niet alleen worden gekozen op wetenschappelijke inzichten en is dus een beleidskeuze welke bij SZW ligt.	Afstemming van proces tot differentiatie. Naar idee van TNO is dat niet alleen op basis van wetenschap. Voortgang boeken op voorwaarden en inregelen van differentiatie.	De resultaten van VIP en RGI zullen moeten worden gekoppeld aan de 'nieuwe' differentiatie van de risicoklasse. Wanneer deze nieuwe klassen nog niet zijn afgestemd of vormgegeven kan zowel de uitkomst van VIP als RGI aan de huidige (SMA-rt)

Met opmerkingen^{10.2.e}: In de bespreking van vrijdag kwam aan de orde dat TNO de voor hun relevante elementen voor een dergelijke overeenkomst benoemt.

			classificatie gekoppeld worden.
4. verbetermogelijkheden bij de eindcontrole verbeteren. In 2018 heeft TNO een document opgesteld waarin beschreven wordt welke verbetermogelijkheden er nog zijn bij de eindmetingen. Verbetering kan betrekking hebben op tijdswinst, prijs, of nauwkeurigheid. Dit alles onder de voorwaarde dat niet ingeboet wordt op veiligheid. Aan Fenelab zal nogmaals worden gevraagd of er samengewerkt kan worden om om samen te werken om de mogelijkheden tot optimalisatie van de methodiek voor eindcontrole verder uit te werken. Wanneer Fenelab niet bereid is mee te werken, zullen afzonderlijke laboratoria benaderd worden. Deze verkenningen ter onderbouwing aan de verbetermogelijkheden zullen volgend jaar plaatsvinden.	TNO heeft een voorstel voor dit onderdeel verstuurd naar SZW (Notitie_voorstel optimalisatie methodiek eindcontrole_20190123). Wanneer hier terugkoppeling op wordt gegeven kan dit onderdeel opgepakt worden. De samenwerking met Fenelab verloopt al lang niet soepel. Er hebben over dit onderwerp al diverse gesprekken plaatsgevonden wat niet heeft geleid tot een samenwerking. Ook is er veel kritiek van Fenelab op de rol van TNO en de gang van zaken binnen NEN waar ook enkele optimalisatie stappen zijn voorgesteld. TNO heeft al wel een opstart gemaakt met een grote probleemhouder. Met deze partij wordt gekeken of de resultaten van eindcontroles in kaart gebracht kunnen worden zodat inzicht wordt verkregen bij welke onderdelen van de eindcontrole afkeur plaatsvindt en bij welke toepassingen. Deze informatie zal als input kunnen dienen voor optimalisatie.	SZW geeft commentaar op de notitie (Notitie_voorstel optimalisatie methodiek eindcontrole_20190123) waarna SZW en TNO het vervolg binnen dit onderdeel afstemmen.	Op dit moment is er weinig voortgang. Ook is de werkrelatie met Fenelab niet goed.
5. Innovatie stimuleren. Validatie en innovatie platform (VIP)			
5.1 Ondersteuning oprichten VIP	RIVM is trekker van om het VIP in te richten. Er vindt geregeld afstemming plaats tussen RIVM en TNO over de inrichting van het VIP.	Vanuit SZW is het nodig om afspraken met Ascet te maken over aanpassingen in de huidige SMA-rt	^{10.} gaf in zijn mail van 22/3/2019 aan dat de planning voor SZW streeft naar formele instelling richting van VIP per 1 juli 2019 is.

	2 April presenteert RIVM hun inrichtingsvoorstel aan TNO. Op 12 April organiseert RIVM een breed stakeholdersoverleg.		Het verder operationaliseren van VIP zal gestalte krijgen in de 2^e helft van 2019.
--	---	--	---

Met opmaak: Superscript

Wat zijn de planning voor de verschillende onderdelen en wat is het kritische tijdspad? (aan gewerkt, in de planning, onder voorwaarde)

Deelproject	1-19	2-19	3-19	4-19	5-19	6-19	7-19	8-19	9-19	10-19	11-19	12-19
1.1. RGI model												
1.2. Periodiek invoeren gegevens*												
1.3. Beheer van RGI												
1.4. RGI testversie												
2. Ad-hoc vragen**												
3. Borging deskundigheid bij complexe processen***												
4. Verbetermogelijkheden eindcontrole****												
5. Ondersteunen oprichten VIP*****												

* Gaat starten als de lab faciliteiten geregeld zijn.

** Afstemming SZW en TNO nodig voor taken en randvoorwaarden

*** Deze taak moet afgerond zijn om over te kunnen gaan tot nieuw systeem van betere differentiatie. Heeft invloed op implementatie VIP en RGI. Tot die tijd zouden VIP en RGI kunnen worden geïmplementeerd in de huidige RK-indelingen en SMA-rt.

**** Zal input kunnen zijn voor meer differentiatie

***** VIP kan alleen functioneren als er afspraken zijn gemaakt over aanpassing van SMA-rt

Conclusie voortgang:

Acute prioriteit:

- Afspraken TNO en SZW of rol en randvoorwaarden.

Kritisch tijdspad:

- [Formele instellingrichting](#) van VIP staat gepland op 1 juli 2019. Daarna kan het zijn dat aanvragen beoordeeld worden via VIP en doorgevoerd worden in de huidige SMA-rt. Er is nog geen budget gereserveerd voor beoordelingen voor VIP vanuit TNO. Er zijn goede werkafspraken nodig tussen SZW en Ascert (de beheerder van de huidige SMA-rt) over doorvoeren van VIP adviezen in de huidige SMA-rt.
- Voor het implementeren van meer differentiatie in beheersregime zijn 2 dingen nodig: 1) Er moet duidelijk zijn welke differentiatie er gaat plaatsvinden, TNO gaat hier een voorstel voor doen, de uiteindelijke keuzes zijn beleidsmatig. 2) Uiteindelijk moet deze differentiatie worden geïmplementeerd in RGI en VIP.

Wat verder speelt:

- Afspraken over continuering van analysekennis en lab faciliteiten bij TNO zijn nodig.
- Fase 1 van het onderzoek is afgerond. TNO heeft twee inventarisaties gedaan onder stakeholders: 1) Wat zijn volgens de stakeholders de blootstellingsmomenten? En 2) Welke blootstellingsgegevens zijn er beschikbaar? Op 26-3 is er overleg geweest met I&W over het vervolg. Daarover wordt binnenkort gecommuniceerd.
- PEROSH voorstel voor meer internationale samenwerking / kennisuitwisseling.

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 19 november 2018 14:16
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: vraag voor KCA
Bijlagen: Crisilab rapport Proportionele omgevingstoezicht bedrijfsmatige asbestsaneringen
 10.2.e 19-11-2018.docx

Beste^{10.2.e}

Ik heb naar de verwijzingen uit het GR-rapport gekeken. Ik neem aan dat het rapport van Crisislab al is afgerond, dus mijn opmerkingen komen een beetje als mosterd na de maaltijd. Terecht heb je je afgevraagd of de verwijzingen wel goed zijn gebeurd. Ze hadden beter mogen duiden wat ze precies uit het GR-rapport hebben gehaald, en wat op hun conto staat op basis van informatie uit het GR-advies. Bijgevoegd een samenvatting van mijn persoonlijke bevindingen.

Met vriendelijke groet,
 10.2.e

Van:¹₀
Verzonden: maandag 12 november 2018 13:02
Aan:^{10.2.e}
CC:^{10.2.e}
Onderwerp: Re: vraag voor KCA

Ha^{10.2.e}

Interessante vraag, ik ga het proberen te regelen hier dit jaar nog over te berichten, zou moeten lukken. Je hoort nog van me,

Groet^{10.2.e} ¹_{0.}

Delivered to you by RIVM Mobile environment.

From:^{10.2.e} [<@MINSZW.NL>](mailto:@MINSZW.NL)
Sent: 12 nov. 2018 12:42
To:^{10.2.e} [<@rivm.nl>](mailto:@rivm.nl)
Cc:^{10.2.e} [<@gr.nl>](mailto:@gr.nl),^{10.2.e} [<@MINSZW.NL>](mailto:@MINSZW.NL)
Subject: vraag voor KCA

Dag^{10.2.e}

Bijgaand stuur ik een rapport afkomstig van Crisislab (^{10.2.e}). Zoals je weet ben ik all for risicogericht beleid.

Maar ik kan de berekeningen van de gezondheidsrisico's in dit rapport niet goed volgen, met name niet vanaf het moment dat hij het probeert om te zetten in "verwacht verlies in levensduur".

Zouden jullie dit voor mij kunnen beoordelen? Kloppen deze berekeningen?

Ik cc ^{10.2.e} van de GR, want er wordt meerdere keren geciteerd uit het rapport van de GR maar ik vraag me af of dat wel goed gebeurt.

Ik zou het fijn vinden om een eerste duiding te krijgen voor mezelf/ SZW. Is daar nog ruimte voor dit jaar?

Mogelijk kunnen jullie dit dan meenemen bij de notitie over gezondheidsrisico die we voor volgend jaar hadden afgesproken...

Groet ^{10.2.e}

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Proportioneel omgevingstoezicht bedrijfsmatige asbestsaneringen

*Inzichten ten behoeve van proportioneel omgevingstoezicht op
gemeentelijke asbestmeldingen door omgevingsdiensten*

10.2.e

10.2.e

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Den Haag.

Auteurs:

10.2.e

Kwaliteitscontrole:

10.2.e

September 2018

De Stichting Crisislab is de onderzoeksgroep die het onderzoek van de leeropdracht Besturen van Veiligheid van de Radboud Universiteit Nijmegen ondersteunt. De doelstelling van Crisislab is de ontwikkeling en verspreiding van kennis op het domein van crisisbeheersing en veiligheidszorg. Voor Crisislab is een kernactiviteit het verrichten van empirisch gefundeerd onderzoek op het veiligheidsdomein, omdat momenteel feiten vaak ontbreken bij beleidsvorming en discussies op het terrein van het besturen van veiligheid.

Crisislab
Dashorsterweg 1
3927 CN Renswoude
www.crisislab.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Risico voor de volksgezondheid van bouwwerkzaamheden met asbest	5
2.1	Algemeen gevaar van asbest	5
2.2	Het risico beter in beeld, een simpele berekening	6
3	Wat mogen, gezien de te vermijden risico's, de kosten van het toezicht zijn?	9
3.1	De nationale norm voor investeringen in een gezond levensjaar	9
3.2	Toepassing op investeringen in toezicht op asbestsaneringen in Den Haag	13
4	Over de inrichting van kostenefficiënt toezicht op asbestsaneringen	15
4.1	De gemeente Den Haag heeft een verantwoordelijkheid om haar toezichthouders te sturen	15
4.2	Goed toezicht op asbestsanering is ketengericht toezicht	15
4.3	Algemene kernprincipes van goed toezicht toegepast	16
5	Het geheel overziend	20
5.1	Aanleiding	20
5.2	Principes van goed toezicht	20
5.3	Goed ketengericht toezicht op asbestsaneringen	21
	Literatuurlijst	23

1 Inleiding

Recent (per 1 juli 2017) is de wijziging van het Besluit omgevingsrecht (Bor) van kracht geworden die bepaalt dat het gemeentelijk toezicht op (onder andere) gemeentelijke asbestmeldingen, dat wil zeggen meldingen van bedrijfsmatige asbestsanering aan de gemeente, een taak is voor omgevingsdiensten.

Het Bor vereist daarbij in artikel 7.2 dat de opdracht gevende gemeenten een 'uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid [vaststellen] waarin gemotiveerd wordt aangegeven welke doelen de omgevingsdienst moet behalen bij de uitvoering en handhaving en welke activiteiten daartoe door de omgevingsdienst worden uitgevoerd'.¹

Voor de gemeente Den Haag was dit aanleiding om Crisislab te vragen om bouwstenen aan te leveren voor het op te stellen proportioneel uitvoerings- en handhavingsbeleid voor het omgevingstoezicht op bedrijfsmatige asbestsanering. Omgevingsdienst Haaglanden is voor de gemeente Den Haag belast met de uitoefening van het omgevingstoezicht. Onder 'proportioneel' verstaan we dat de kosten en baten van het toezicht in een redelijke verhouding tot elkaar staan. Wat redelijk is kan gekwantificeerd worden op basis van de gebruikelijke normen daarvoor zoals die bijvoorbeeld door de Gezondheidsraad zijn voorgesteld. Daaronder valt bijvoorbeeld dat toezicht bij voorkeur niet dubbel wordt uitgevoerd en dat partijen binnen de eigen verantwoordelijkheid blijven.

In dit rapport leveren we inzichten op de volgende punten:

- een (tentatieve) kwantificering van het omgevingsrisico dat asbestverwijdering met zich meebrengt,
- daarmee een inschatting van wat een redelijke inspanning is voor een toezichthouder en
- een beschrijving van mogelijke wijzen waarop daar effectief en efficiënt toezicht op kan worden gehouden.

¹ Besluit omgevingsrecht (1 juli 2017). *Artikel 7.2 uitvoerings- en handhavingsbeleid.*

2 Risico voor de volksgezondheid van bouwwerkzaamheden met asbest

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van het risico voor de volksgezondheid dat asbest met zich meebrengt bij verbouw- en sloopwerkzaamheden. Er wordt een berekening gepresenteerd die een bovengrens geeft voor het risico die buurtbewoners en andere voorbijgangers die zich in de omgeving van dergelijke onveilige bouwwerkzaamheden bevinden, lopen. Onveilig wil zeggen dat de asbestsaneerder zich niet aan de regels houdt.

2.1 Algemeen gevaar van asbest

Asbest is een verzamelterm voor zes verschillende in de natuur gevormde mineralen met een vezelstructuur.² Er kan op hoofdlijnen onderscheid worden gemaakt in wit asbest (chrysotiel), blauw asbest (crocidoliet) en bruin asbest (amosiet). Alle asbestsoorten bestaan uit fijne vezels die met het blote oog niet zichtbaar zijn.³ Asbest kan twee verschillende structuren hebben, namelijk hechtgebonden asbest en niet-hechtgebonden asbest. Bij niet-hechtgebonden asbest (zoals bijvoorbeeld asbestkoord en spuitasbest) zijn de vezels niet tot nauwelijks verankerd in het bindmiddel. Dit betekent dat er makkelijk asbestvezels vrij kunnen komen. Zolang de asbestvezels vastzitten in materiaal (hechtgebonden asbest) en het materiaal niet beroerd wordt, is er in principe geen risico op het vrijkomen van asbestvezels (en daarmee geen gezondheidsrisico).⁴

Asbest werd, totdat in 1993 een algeheel asbestverbod in Nederland gold, vanwege de goede bouwkundige eigenschappen (sterk, slijtvast en brandwerend) toegepast in allerlei materialen en bindmiddelen, zoals cement, isolatiemateriaal en kit.⁵ Op veel plaatsen in de wereld is gebruik ervan nog steeds toegestaan, in de EU geldt een asbestverbod voor de bouw vanaf 2015.

Een bekende, maar misleidende uitspraak

Een veelgehoorde, echter tegelijkertijd misleidende uitspraak is: 'elke asbestvezel kan kanker veroorzaken'. Deze uitspraak is misleidend omdat in principe ook elke ingeademde zuurstofmolecuul of elke andere mutagene stof die (al standaard) in de leefomgeving aanwezig is, tot kanker kan leiden.⁶ Asbest vormt daarop geen uitzondering. Voor alle gevaarlijke stoffen geldt dat berekend moet worden welke dosis tot welk risico leidt.

Het was al in de klassieke oudheid algemeen bekend dat er gezondheidsrisico's gepaard gaan met de inademing van asbestvezels.⁷ Het risico van asbest wordt vooral bepaald

² Kenniscentrum InfoMil Rijkswaterstaat (2018).

³ Burdorf et al. (2009); Helsloot & Vlagsma (2016).

⁴ Zie www.infomil.nl voor de informatie die de rijksoverheid hierover verspreidt.

⁵ Mossman et al. (1990).

⁶ Helsloot et al. (2010).

⁷ In Nederland is tot de zeventiger jaren van de vorige eeuw onzorgvuldig met deze kennis omgegaan. Dat heeft geleid tot relatief veel werknemers die structureel aan hoge concentraties werden blootgesteld. De

door de cumulatie van asbestvezels in de longen. Het meest voorkomende gevolg is longvlies- en buikvlieskanker (mesotheliom) en longkanker.⁸ Vaak komen beide typen kanker pas decennia na (beroepsmatige) blootstelling tot uiting.⁹

Asbest is daarmee een gevaarlijke stof in de zin dat een langdurige blootstelling aan hoge concentraties leidt tot een serieus risico op specifieke ziektes.

De term 'serieus' is natuurlijk wetenschappelijk van geen betekenis. Relevant voor dit advies is het risico voor de volksgezondheid voor de omgeving bij onveilige verbouw- en sloopwerkzaamheden in gebouwen waarbij asbest aanwezig is. In paragraaf 2.2 geven we daarom middels een simpele berekening het risico dat aanwezigen (zoals buurtbewoners en voorbijgangers) bij incidentele blootstelling in de buitenlucht lopen wanneer een asbestsaneerder zich niet aan de regels houdt. We geven dit risico kortweg aan met omgevingsrisico. Het gaat nadrukkelijk om onveilige verbouw- en sloopwerkzaamheden, want in het geval de asbestsaneerder zich aan de regels houdt, zal er per definitie geen omgevingsrisico zijn.

2.2 Het risico beter in beeld, een simpele berekening

We beantwoorden de volgende vragen om tot een conservatieve inschatting te komen van het omgevingsrisico dat buurtbewoners en andere voorbijgangers bij incidentele blootstelling in de buitenlucht lopen:

- Wat is een bovengrens voor de asbestconcentraties waaraan buurtbewoners en omstanders in de omgeving van verbouw- en sloopwerkzaamheden worden blootgesteld?
- Wat is een conservatieve inschatting van het omgevingsrisico dat zij dientengevolge lopen?

Bovengrens blootstelling buurtbewoners

In tabel 2.1 is te lezen hoeveel asbestvezels er per m³ kunnen vrijkomen in de directe omgeving (enkele meters) bij verschillende veelvoorkomende bedrijfsmatige verbouw- en sloopwerkzaamheden. Het gaat dan specifiek om gemeten waarden (met SEM in vaktermen, dat wil zeggen gemeten met een scanning elektronenmicroscop) van asbest waar voorbijgangers en omwonenden mee in aanraking kunnen komen. Voor werknemers die direct bij de bron asbest saneren, liggen de gemeten waarden hoger, maar dat is voor het omgevingsrisico niet relevant.

erkenning hiervan in de jaren tachtig leidde ertoe dat Nederland het meest restrictieve asbestbeleid in de wereld heeft.

⁸ Zie o.a. <https://www.rivm.nl/Onderwerpen/A/Asbest>.

⁹ Gezondheidsraad (2010). *Asbest. Risico's van milieu- en beroepsmatige blootstelling*.

Type werkzaamheden	Aantal asbestvezels die vrijkomen
Het verwijderen van enkele golfplaten (in droge condities)	10.000 vezels per m ³
Het verwijderen van buitenmuurplaten (in droge condities)	103.000 vezels per m ³
Het verwijderen van asbestcement in schoorstenen	148.000 vezels per m ³
Het boren van gaten en schroeven in materiaal waarin ook asbest is verwerkt	55.000 vezels per m ³
Het verwijderen van ondersteuningsmaterialen in achterwand van de gootsteen	30.000 vezels per m ³
Het verwijderen van wandpanelen in badkamers	20.000 vezels per m ³
Het verwijderen van een kleine buitenschuur met golfplaten	28.000 vezels per m ³
Het na afloop reinigen van de werklocatie	30.000 vezels per m ³

Tabel 2.1: Hoogst gemeten waarden asbestvezels met SEM in directe omgeving (enkele meters afstand) bij verschillende type (bedrijfsmatige) sloop- en renovatiewerkzaamheden.¹⁰

Wij gaan als bovengrens bij een worst-case concentratie asbest uit van *130.000 vezels per m³* (dit vereenvoudigt de berekening in de volgende stap). Het verschil met de hoogst gemeten waarde bij sloopwerkzaamheden in tabel 2.1, 148.000 vezels per m³, is gering. Verder is in het Australisch onderzoek waar tabel 2.1 mede op gebaseerd is, uitgegaan van een blootstellingsafstand van enkele meters in een van de buitenlucht afgesloten ruimte. Die afstand is echter niet representatief voor de omgevingssituatie: passanten zullen naar alle waarschijnlijkheid bij stofverspreiding op een grotere afstand van de bouwlocatie aanwezig zijn. Tevens zal de stofwolk bij vrijkomen deels in de lucht 'vervliegen', met name onder invloed van weersomstandigheden, waardoor de concentratie asbestvezels lager zal zijn. De 130.000 vezels per m³ is dus een werkelijk conservatieve bovengrens.

Berekening omgevingsrisico buurtbewoners

We kunnen nu het risico dat buurtbewoners en andere voorbijgangers in dit worst-case concentratie asbest lopen als volgt berekenen:

- Volgens de Gezondheidsraad (2010) is het risico bij een levenslange blootstelling (40 jaar) aan 130.000 asbestvezels $4 \cdot 10^{-3}$.¹¹
- De relatie tussen cumulatieve blootstelling en verlies aan levensjaren is lineair.¹²
- Een verwacht verlies van levensduur van $4 \cdot 10^{-3} \times 80$ jaar is ongeveer 0,33 jaar uitgaande van een lineair verband bij beroepsmatige blootstelling. Bij een

¹⁰ ASEA (2016); Boelter et al. (2017).

¹¹ Stayner (2013) berekende een additionele sterfte voor longkanker door blootstelling gedurende 45 jaar aan de bovenbeschreven concentratie van 0,1 vezels/ml (100 000 vezels/m³) op 5 extra sterftegevallen per 1000 blootgestelden. Dit komt ongeveer overeen met het risiconiveau voor arbeid van $4 \cdot 10^{-3}$.

¹² Gezondheidsraad (2010), p. 40.

incidentele blootstelling gedurende 8 uur is dat een verwacht levensverlies van 0,33 jaar / 40 jaar / 250 werkdagen is $3,3 \times 10^{-5}$ jaar = 17 minuten.

Dit betekent dat als een buurtbewoner of andere voorbijganger in een dag buitenshuis gedurende 8 uur wordt blootgesteld aan een dergelijke worst case concentratie asbest, dit tot een maximaal gemiddeld verlies van *17 minuten aan levensduur* leidt.

Bovenstaande is nadrukkelijk een simpele berekeningswijze om tot een conservatieve inschatting voor een bovengrens te komen. De precieze effecten van asbest op het menselijk lichaam zijn complexer en zelfs nog niet goed begrepen. Voor het effect van een specifieke concentratie op een mens kan preciezer met levenslooptabellen gewerkt worden die onderscheid maken tussen de mate van blootstelling op een bepaalde leeftijd.

Nogmaals, deze wijze van risicoberekening is simpel en kan worden gekarakteriseerd als 'pushing the knowledge to the limit', maar deze berekening is dan ook bedoeld om een zeer ruwe inschatting van de effecten van incidentele blootstelling te maken.

Het te verwaarlozen risico van incidentele blootstelling is al lang bekend

Zoals hiervoor gesteld, vergt het een blootstelling aan hogere concentraties asbestvezels gedurende meerdere jaren om tot een meetbaar verhoogd risico op asbest-gerelateerde ziekten, zoals longkanker te komen. Een incidentele blootstelling, zelfs aan hoge concentraties, geeft daarmee een verwaarloosbaar risico. Dit is al lang bekend in de literatuur. Zo blijkt bijvoorbeeld uit een klassieke vergelijking van Doll en Peto (1981) dat het risico op overlijden door longkanker als gevolg van gedurende een week leven in een omgeving met een zichtbare asbestnevel gelijk is aan het risico op overlijden door longkanker door het roken van een enkel pakje sigaretten.¹³

In tabel 2.2 geven we een vergelijkingsperspectief aan voor het risico waarin mensen in de publieke omgeving kunnen worden blootgesteld aan asbest. We baseren ons op een format van de Australian Environmental Health Standing Committee (2013). De tabel is mogelijk bruikbaar voor gemeente Den Haag en haar omgevingsdienst als het gaat om het communiceren van asbestrisico's als gevolg van asbestsaneringen.

¹³ Doll & Peto (1981).

Risicoprofiel asbestblootstelling	
Achtergrondrisico. Er is altijd sprake van achtergrondblootstelling in Nederland van ongeveer 0-50 asbestvezels per m³.¹⁴ Het resulterend risico is vrijwel verwaarloosbaar en natuurlijk kleiner dan in landen waarbij asbest van nature voorkomt.	
Verwaarloosbaar extra risico. Bij onveilige incidentele sloopwerkzaamheden van bijvoorbeeld daken door particulieren kunnen gedurende het slopen maximaal enkele duizenden vezels per m³ in de nabije omgeving vrijkomen. Veel vezels zullen vrijwel direct in de achtergrond opgaan. Dit is ook afhankelijk van weersomstandigheden, zoals regen en wind.	
Zeer klein extra risico. Bij het onveilig verwijderen van asbest tijdens bijvoorbeeld een renovatie kunnen er incidenteel gedurende de sloopwerkzaamheden in het extreme geval tussen de 50.000 – 150.000 vezels per m³ in de directe omgeving vrijkomen.	
Klein extra risico. Bij werkzaamheden waarbij er asbest in de nabije omgeving zonder maatregelen wordt bewerkt en of gedumpt zodat een zichtbare asbeststofwolk ontstaat kan een bovengrenswaarde van ongeveer 10 miljoen vezels per m³ worden bereikt.	
Significant risico. Mensen die structureel worden blootgesteld aan hoge concentraties asbest lopen op latere leeftijd een significant risico om ziek te worden. In Nederland is deze categorie van blootgestelden in de jaren zeventig van de vorige eeuw de bulk van het aantal asbestslachtoffers.¹⁵	

Tabel 2.2: Verschillende type risicoprofielen bij blootstelling aan asbest.

¹⁴ Dekkers et al. (2006).

¹⁵ RIVM (2017), zie ook voetnoot 7.

De conclusie dat een niet zichtbare (bouw)stofwolk daarmee zo weinig asbest bevat dat het omgevingsrisico bij incidentele blootstelling nihil is, past bij de eis uit het Activiteitenbesluit milieubeheer dat overslag van asbest niet gepaard mag gaan met zichtbare stofwolken. Artikel 3.54i lid 2 stelt immers dat *'het op- en overslaan van asbest geen stofverspreiding geeft die met het blote oog waarneembaar is'*.

Artikel 3.54i

- 1 In het belang van het doelmatig beheer van afvalstoffen wordt bij het op- en overslaan van asbest ten minste voldaan aan het tweede tot en met vierde lid.
- 2 Het op- en overslaan van asbest geeft geen stofverspreiding die met het blote oog waarneembaar is.
- 3 Asbest is uitsluitend aanwezig in een container en verpakt in niet luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal van voldoende dikte en sterkte.
- 4 Als de inrichtinghouder asbest van verschillende saneringen samenvoegt in een container, legt hij per container vast van welke saneringen het asbest afkomstig is. De drijver van de inrichting bewaart deze gegevens gedurende ten minste vijf jaar.
- 5 Het vierde lid is niet van toepassing op asbest dat is ingenomen bij een inrichting waar uitvoering wordt gegeven aan [titel 10.4 van de wet](#).

3 Wat mogen, gezien de te vermijden omgevingsrisico's, de kosten van het toezicht zijn?

In dit hoofdstuk geven we aan wat de kosten van het toezicht op asbestsaneringen proportioneel gezien mogen zijn, gezien de omgevingsrisico's die met het toezicht vermeden kunnen worden.

3.1 De nationale norm voor investeringen in een gezond levensjaar

Buiten kijf staat dat een kerntaak van de gemeente Den Haag is om zorg te dragen voor een adequate bescherming van haar inwoners. Een heel andere vraag is wat redelijk is om als gemeente uit te geven aan het verlagen van een specifiek risico zoals dat van blootstelling aan asbest door onveilige verbouw- en sloopwerkzaamheden.

Om deze vraag te beantwoorden plaatsen we het risico voor Hagenezen van de huidige blootstelling aan asbest in perspectief. Dat wil zeggen dat we het omgevingsrisico van asbest vergelijken met andere veel voorkomende risico's in Nederland. In tabel 3.1 staan risico's opgenomen waaraan de gehele Nederlandse bevolking wordt blootgesteld met het bijbehorende aantal dodelijke slachtoffers per jaar en het aantal verloren Disability Adjusted Life Years (DALY's) per jaar. Een verloren DALY's is een verloren gezond levensjaar van een persoon. Evident telt iemand die overleden is door een risico voor een heel verloren DALY maar iemand die bijvoorbeeld een chronische ziekte oploopt kan afhankelijk van de ziekte bijvoorbeeld een halve DALY per jaar verliezen.

Het risico van overlijden aan asbest is niet opgenomen in tabel 3.1, omdat het aantal mensen dat op dit moment overlijdt aan asbest-gerelateerde ziekten hoger is dan het aantal mensen dat als gevolg van huidige blootstelling in de toekomst zal overlijden aan asbest-gerelateerde ziekten. Er is dus geen directe relatie tussen het huidige aantal mensen dat overlijdt aan de gevolgen van blootstelling aan asbest en de huidige blootstelling aan asbest. Op dit moment overlijden jaarlijks in heel Nederland ongeveer 1000 mensen aan asbest-gerelateerde ziekten als gevolg van eerdere blootstelling in vooral de jaren zeventig van de vorige eeuw. Als gevolg van de huidige blootstelling zullen er in de toekomst, over dertig tot veertig jaar, naar schatting 100 mensen per jaar maximaal enkele jaren eerder dan anders overlijden aan asbest-gerelateerde ziekten. Zo'n 20 daarvan worden, verspreid over heel Nederland, veroorzaakt door alleen de blootstelling aan de huidige concentraties asbest in de buitenlucht.¹⁶

¹⁶ Gezondheidsraad (2010), p. 36.

Risicofactor	Sterfte/jaar	DALY's/jaar
Het roken van sigaretten	20.000	440.000
Overgewicht	8.000	170.000
Lichamelijke inactiviteit	8.000	135.000
Ongezonde voeding (verkeerde vetten)	7.000	137.000
Alcohol	2.200 ¹⁷	195.000
Ongevallen thuis	2.200	52.500
Ongevallen verkeer	1.200	85.000 ¹⁸
Luchtverontreiniging stof ¹⁹	1.300	1.800
Radon in woningen	800	7.900
Passief roken	530	6.300
Legionella in drinkwatersysteem	80	560 ²⁰
Benzeen	3	140
Grote ongevallen	1	40 ²¹
Bliksem	1,5	40

Tabel 3.1: Risicofactoren in de Nederlandse samenleving inclusief het bijbehorende aantal dodelijke slachtoffers per jaar en het aantal verloren DALY's per jaar.²²

De tabel suggereert al dat investeringen in asbestbeleid door de gemeente Den Haag wel verstandig moeten worden afgewogen tegen de investeringen in andere risico's.

In deze geest pleitte de WRR al in 1997 voor een rationeel antwoord op de kernvraag 'hoe (...) de collectieve verantwoordelijkheid voor de volksgezondheid wordt afgebakend'²³ De WRR pleitte voor 'een gestandaardiseerde kosten-effectiviteitsafweging voor de verschillende vormen van zorg'. Hij zocht daarvoor aansluiting bij 'een door de Wereldbank ontwikkelde geformaliseerde ziekte overstijgende maat voor gezondheidswinst, de Disability Adjusted Life Years (DALYs)'. Dit is wezenlijk omdat '*aan ieder te behalen effect ... immers een prijskaartje*' hangt. Bovendien, zo stelt de WRR, '*nog veel sterker speelt de vraag of het geld dat aan een voorziening wordt besteed, niet méér zou opleveren bij een andere besteding. Vooral wanneer het voorzieningen betreft waarvan de kosten extreem hoog zijn en/of waarvan aan de opbrengsten wordt getwijfeld, wordt aandacht gevraagd voor dit doelmatigheidsvraagstuk*'.²⁴

¹⁷ Dit is exclusief verkeersongevallen.

¹⁸ Alleen blijvende letsels.

¹⁹ Gebaseerd op studies naar samenhang dagelijkse variatie in sterfte en luchtverontreiniging door alle (fijn)stof. Deze studies laten dus vooral het effect op ouderen en kwetsbare groepen zien.

²⁰ Alleen verloren levensjaren door sterfte.

²¹ Alleen verloren levensjaren door sterfte.

²² Voor de totstandkoming van deze cijfers zie: RIVM (2003).

²³ WRR (1997), p. 7.

²⁴ WRR (1997), p. 145.

De Raad voor Volksgezondheid & Zorg (RVZ) werkte deze aanpak in 2006 nader uit tot het advies *Zinnige en duurzame zorg*. De raad deed onder andere de volgende aanbevelingen:

- Voor de bepaling welke zorg uit collectieve middelen moet worden betaald, zijn de volgende drie criteria relevant: noodzakelijkheid/ zorgbehoefte, effectiviteit en kosten en rechtvaardigheid.
- Richtlijnen voor te gebruiken onderzoeksmethoden dienen te worden vastgesteld en gehanteerd, zodat de uitkomsten van onderzoek onderling vergelijkbaar zijn. Onder meer dient duidelijkheid te worden verschaft over de robuustheid van (de resultaten van het) onderzoek.
- De Raad beveelt aan het principebesluit om een interventie al dan niet uit collectieve middelen te vergoeden, dat volgt uit de assessmentfase, vooralsnog te baseren op een drempel voor de ziektelast en een plafond voor de kosten van een interventie per DALY per jaar.

Als richtlijn voor de politieke besluitvorming over het plafond in de derde genoemde aanbeveling noemt de RVZ het bedrag van € 80.000,- per DALY. De rationaliteit hierachter is dat we met dit bedrag – uitgaande van een levensverwachting van 80 jaar – uitkomen op de waarde van een statistisch mensenleven van ongeveer € 6 miljoen zoals internationaal impliciet gebruikelijk blijkt wanneer kosten en baten van maatregelen worden berekend. De RVZ noemt ter vergelijking dat een nieuwe heup ongeveer € 3.000,- per DALY kost; de kosten voor de APK-keuring van personenauto's kost ongeveer € 80.000,- per DALY.

In dit rapport hanteren we als norm voor de investering in een gezond levensjaar van één persoon het gemiddelde van de verschillende normen daarvoor van € 60.000,-.²⁵

3.2 Toepassing op investeringen in toezicht op asbestsaneringen in Den Haag

Aan de hand van de hierboven beschreven breed geaccepteerde maatstaf van een maximale investering van € 60.000,- per gewonnen gezond levensjaar kan berekend worden hoeveel de kosten maximaal mogen bedragen voor het gemeentelijk toezicht (door een omgevingsdienst) op een overtreding van de asbestregelgeving die tot een maximaal onveilige situatie leidt.

De investeringsnorm van € 60.000,- per levensjaar is omgerekend en afgerond € 0,15 per minuut zodat om de bovengenoemde 17 minuten levensverlies te voorkomen een bedrag van € 2,50 per blootgesteld persoon besteed zou mogen worden.

Daarbij gaan we uit van een blootstelling van 100 buurtbewoners buitenhuis en/of voorbijgangers gedurende 8 uur op een dag waarop in hun buurt gesloopt wordt. Evident is dit een worstcase inschatting.

²⁵ Helsloot et al. (2010).

Dit betekent dan een maximale investering voor het toezicht waardoor één onveilige asbestsanering kan worden voorkomen van € 250.

Als we ervan uitgaan dat alle huidige 1900 asbestsaneringen die momenteel per jaar in Den Haag plaatsvinden onveilig worden uitgevoerd dan zou het toezicht proportioneel gezien maximaal € 475.000,- mogen kosten *als* de garantie kan worden gegeven dat door het toezicht geen overtredingen meer voorkomen.²⁶

Aangezien in de praktijk natuurlijk a) niet alle slopers zich niet aan de regels houden en b) toezicht nooit alle overtredingen kan voorkomen, is de proportionele investering in toezicht veel lager. Als er bijvoorbeeld vanuit zou worden gegaan dat in de huidige situatie 10% van de sloopwerkzaamheden onveilig zou plaatsvinden dan is het maximaal aan toezicht te besteden bedrag € 47.500,-.

De opgave voor de toezichthouder is dan ook om op een zo slim mogelijke wijze zijn capaciteit in te zetten. In het volgende hoofdstuk gaan we op enkele principes daarvoor in.

²⁶ In Den Haag worden op dit moment zo'n 1000 asbestsaneringen gemeld via de gemeente en zo'n 900 via het Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS) dat direct door de woningbouwcorporaties wordt gevuld. Het lijkt redelijk dat voor de LAVS-meldingen een hoger nalevingspercentage mag worden verondersteld, maar hier hebben we in de berekening geen rekening mee gehouden.

4 Over de inrichting van kostenefficiënt toezicht op asbestsaneringen

In dit hoofdstuk beschrijven we aan de hand van welke kernprincipes het toezicht op asbestsaneringen op een kostenefficiënte wijze kan worden ingericht.

4.1 De gemeente Den Haag heeft een verantwoordelijkheid om haar toezichthouders te sturen

De gemeente is wettelijk gezien opdrachtgever (bevoegd gezag) van de omgevingsdienst en heeft daarmee als taak te bepalen welke taken zij in de praktijk exact uitoefent en met welke capaciteit. Het lijkt soms een misvatting dat ‘onafhankelijkheid van toezicht’ betekent dat de opdrachtgever niet meer mag bepalen wat de toezichthouder precies doet. Niet voor niets *vereist* het Bor in artikel 7.2 dat opdracht gevende gemeenten een ‘uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid [vaststellen] waarin gemotiveerd wordt aangegeven welke doelen de omgevingsdienst moet behalen bij de uitvoering en handhaving en welke activiteiten daartoe door de omgevingsdienst worden uitgevoerd’.²⁷

Daarmee heeft de gemeente ook als taak om toezicht te houden op de taakuitvoering van de toezichthouder, en dus op de omgevingsdienst. De toezichthouder moet natuurlijk bij het toezicht op individuele casus volledig onafhankelijk kunnen opereren. Dat wil echter niet zeggen dat de opdrachtgever zich geen eigen oordeel mag vormen of zijn opdrachtnemer de gegeven opdracht ook goed uitvoert.

4.2 Goed toezicht op asbestsanering is ketengericht toezicht

In hoofdstuk 2 hebben we beschreven dat het risico voor omwonenden bij een asbestsanering die niet volgens de regels plaatsvindt nihil is. In hoofdstuk 3 hebben we laten zien dat er daarom volgens onze berekening op basis van de richtlijnen van de Raad voor Gezondheid & Zorg maar een klein bedrag aan toezicht mag worden gespendeerd om een overtreding te voorkomen.

De wetgever heeft dit (natuurlijk) ook onderkend en spreekt daarom over de taak van de omgevingsdienst om ketengericht toezicht te houden op asbestsaneringen.

Definitie van ketentoezicht²⁸

Ketentoezicht is het op elkaar afgestemde toezicht van één of meer toezichthouders op de naleving, de kwaliteit of de veiligheid van een handeling of zaak, dat zich uitstrekt tot alle partijen die achtereenvolgens betrokken zijn bij deze handeling of zaak.

²⁷ Besluit omgevingsrecht (1 juli 2017). *Artikel 7.2 uitvoerings- en handhavingsbeleid.*

²⁸ Velders & Brunia (2013).

Het richt zich op processen waar verschillende organisaties als schakels in een keten bij betrokken zijn (zoals bij asbestverwijdering). Dat gebeurt omdat het nalevingsgedrag van een afzonderlijk bedrijf in grote mate wordt bepaald door het gedrag van voorgaande of volgende schakels. Ook het nalevingsgedrag van concurrenten is van belang. Het is voor een toezichthouder dus van belang om zicht te hebben op de gehele keten en de rol die alle afzonderlijke partijen daarbinnen spelen.

De wetgever heeft dit expliciet toegelicht in de nota van toelichting bij de wijziging van het Bor:

Deze categorie [dat is categorie 11 uit bijlage IV waar het toezicht op bedrijfsmatige asbestsanering door de omgevingsdienst onder valt] heeft betrekking op het ketengerichte milieutoezicht bij bedrijfsmatige activiteiten met gevaarlijke stoffen en diverse afvalstoffen. Daaronder vallen ook afvalmakelaardij en activiteiten als bedoeld in hoofdstuk 11 van de Wm. Dit is heel ruim geformuleerd. Er valt onder meer onder: het vervaardigen, in Nederland invoeren, toepassen, bewerken, verwerken, voorhanden hebben, aan een ander ter beschikking stellen, vervoeren, uitvoeren en zich ontdoen van stoffen. Dit is het ankerpunt voor het ketenmilieutoezicht. [...] Een ander voorbeeld [daarvan] is asbestsanering waarbij asbest of een asbesthoudend product wordt verwijderd uit een bouwwerk of een object.

Dit past ook bij de bredere taak van de omgevingsdienst als het gaat om asbesttoezicht: volgens het Bor (categorie 6n van bijlage IV) is het ook een taak van een omgevingsdienst om toezicht te houden op het op- en overslaan van verwijderd asbest zoals beschreven in het Activiteitenbesluit milieubeheer (paragraaf 3.4.11).

De omgevingsdienst heeft dus als wettelijke taak om ketentoezicht op asbestsaneringen in te richten.

4.3 Algemene kernprincipes van goed toezicht toegepast

Een belangrijk uitgangspunt voor overheden is dat zij met beperkte financiële middelen een zo hoog mogelijk maatschappelijk rendement moeten trachten te bereiken. We hebben onderstaande kernprincipes voor de inrichting van goed toezicht geformuleerd om aan dit uitgangspunt te kunnen voldoen:

Geen open eind karakter

Toezicht moet geen open einde kennen. Dit wil zeggen dat een toezichthouder niet zelf bepaalt (op basis van bijvoorbeeld een eerste inspectie) hoeveel toezicht er extra gehouden moet worden op een specifieke locatie, los van wat de gemeente (qua in te zetten budget en middelen) noodzakelijk acht. Dit voorkomt ook dat er budgetoverschrijdingen worden gedaan. Alleen het budget dat de omgevingsdienst heeft toegewezen gekregen, dienen ze te gebruiken.

Houd risico-gebaseerd toezicht

Risico-gebaseerd toezicht, ook wel risico-gestuurd toezicht genoemd, houdt in dat er door een toezichthouder met prioriteit naar de grootste c.q. belangrijkste risico's wordt gekeken.²⁹ Deze meer moderne vorm van toezicht draagt idealiter bij aan zo hoog mogelijke maatschappelijk baten, omdat er toezicht wordt gehouden op de belangrijkste risico's en de voornaamste risicogroepen.

Een klassiek voorbeeld van de inrichting van risico-gestuurd toezicht, is het gebruik van een stoplicht-model waarin bijvoorbeeld vier kleuren (groen, geel, oranje en rood) aangeven in welke mate toezicht noodzakelijk is. Een groen risicoprofiel zou dan bijvoorbeeld kunnen betekenen dat de aandacht enkel uit hoeft te gaan naar een aantal minimale aspecten of dat er minder frequent toezicht gehouden hoeft te worden in vergelijking met een geel, oranje en rood risicoprofiel. De risicoprofielen kunnen gefundeerd en gebaseerd zijn op bijvoorbeeld eerdere ervaringen met asbestverwijderingsbedrijven, data van inspecties en meldingen en/of klachten van burgers. We achten juist in de asbestbranche risico-gestuurd toezicht noodzakelijk, omdat in gesprekken met betrokkenen binnen de branche regelmatig wordt aangegeven dat asbestsaneringsbedrijven kosten-baten afwegingen maken om wel of niet te voldoen aan de regels. We schatten daarom in, mede op basis van journalistenwerk³⁰, dat er in de asbestbranche sprake kan zijn van structurele non-compliance. Juist door risico-gebaseerd toezicht kan deze doelgroep op een efficiënte(re) wijze worden gemonitord en gericht(er) worden aangepakt.

Gebruik relevante informatie

Het is voor de efficiëntie zinvol als er tussen de omgevingsdienst en Inspectie SZW regelmatig informatie wordt gedeeld over notoire overtreeders. Op basis van deze informatie kan het toezicht geprioriteerd worden en daarmee risico-gebaseerd worden ingericht.

Een andere belangrijke bron van informatie om het toezicht op af te stemmen, is de melding die gedaan wordt door het betreffende asbestverwijderingsbedrijf. Hoe omvangrijker en risicovoller het verwijderen van het asbest in het aangemelde verbouw- en of sloopproject voor de omgeving is (bijvoorbeeld in geval van niet-hechtgebonden asbest en restanten), des te eerder is toezicht gewenst. De melding kan als informatiebron voor de toezichthouder dus een *middel* zijn om het toezicht efficiënter vorm te geven en is met andere woorden *geen doel* van toezicht op zich om alle meldingen 100% correct toegeleverd te krijgen.

²⁹ Helsloot & Scholtens (2014).

³⁰ C. Schut (2018). *WC-eend adviseert WC-eend? De asbestbranche pakt dat nog handiger aan.* Joop! BNN VARA.

Vanuit het bekende gegeven dat bedrijven met een financieel probleem eerder geneigd zijn om regels niet na te leven, is ook de belastingdienst een belangrijke informatiebron.

Praktijktoezicht i.p.v. papierentoezicht

Toezicht is nodig om gewenst gedrag te bewerkstelligen.³¹ Een kritische vraag die altijd aan toezichthouders moet worden gesteld is hoe zinvol 'papierentoezicht' is. Dat wil zeggen de controle of de onder toezicht gestelde op papier voldoet aan de proceseisen. Het gaat immers om het zicht krijgen op de praktijksituatie. Vragen die daartoe beantwoord moeten worden zijn bijvoorbeeld: Zijn de werkzaamheden werkelijk conform de procedure? Welke maatregelen zijn er door het bedrijf getroffen om het omgevingsrisico zoveel mogelijk te reduceren en zijn deze afdoende?

Geen dubbel toezicht

Omgevingsdiensten houden zoals gesteld in de Bor in de basis toezicht op de risico's van renovatie- en sloopwerkzaamheden voor de publieke omgeving. Uit onlangs gevoerde gesprekken met betrokkenen uit de asbestbranche blijkt dat omgevingsdiensten zich (soms) ook bemoeien met arbo-gerelateerde aspecten. Dit doen zij onder meer door op de betreffende projectlocatie na te gaan of de door de medewerkers gebruikte apparatuur en de gedragen persoonlijke beschermingsmiddelen wel gekeurd zijn. Echter, de taak om te controleren op beroepsmatige blootstelling (zie bepalingen in de Arbeidsomstandighedenwet) is een wettelijke taak van de Inspectie SZW. De taak van de omgevingsdienst is in het kader van 'schoenmaker houdt je bij je leest' alleen het toetsen op naleving van de milieuregels. Daarnaast worden de afzonderlijke asbestverwijderingsbedrijven op het gebied van arbeidsveiligheid ook al getoetst door certificerende en keurende instellingen (de zogenaamde CKI's).³² Het is in het kader van effectiviteit niet wenselijk om dubbel toezicht te houden op dezelfde aspecten. De omgevingsdiensten dienen zich dan ook enkel te richten op hun basistaak, dat wil zeggen toezicht op de veiligheid van de directe omgeving. Anders treden ze buiten hun bevoegdheden. In de Wet revitalisering generiek toezicht (Wet RGT) is niet voor niets opgenomen dat een belangrijk uitgangspunt van het toezichtstelsel is dat er sprake is van onderling vertrouwen tussen verschillende overheidsorganen die belast zijn met de uitoefening van toezicht.

Betrek de burger

Steeds vaker wordt de maatschappij betrokken bij het op orde houden van de publieke ruimte. Een recent voorbeeld is de 'Buiten beter app' die in diverse grote gemeenten in Nederland, zoals de gemeente Den Haag, in gebruik is. Met behulp van deze app kunnen

³¹ Helderma & Honingh (2009).

³² Zie o.a.: <https://www.inspectieszw.nl/onderwerpen/certificerende-en-keurende-instellingen>

burgers op een eenvoudige en snelle manier schade aan publieke eigendommen, zoals vernielde bushokjes en beschadigde verkeersborden, melden aan de gemeente.³³ De gemeente heeft door het verkrijgen van real-time informatie direct in beeld waar werkzaamheden in de openbare ruimte wenselijk zijn. Ook bij asbestsaneringswerkzaamheden kan een beroep worden gedaan op de maatschappij. Hierbij geldt het adagium 'meer ogen is meer zien'. Dit is in de basis van belang, omdat een omgevingsdienst nou eenmaal niet de capaciteit heeft om bij iedere melding toezicht te houden, en vanuit kosten-baten perspectief is dat trouwens ook onwenselijk. In de 'Buiten beter app' zou bijvoorbeeld een onderdeel 'asbestoverlast melden' toegevoegd kunnen worden. Dit zou in combinatie kunnen met het plaatsten van borden bij saneringslocaties met de tekst 'er horen geen stofwolken vrij te komen. Indien deze vrijkomen meldt dit dan via de Buiten beter app'. Hierdoor kan er zinvolle informatie, zowel tekstueel als visueel (foto's) kosteloos van omwonenden en voorbijgangers worden opgehaald. Juist omdat het om visueel waarneembare wolken gaat, kunnen burgers daarover eenvoudig geïnformeerd worden. Het is daarbij wel van belang dat burgers op de hoogte worden gebracht van deze mogelijkheid. Een 'simpele' en voordehand liggende richtlijn voor burgers zou dan kunnen zijn, 'meldt zichtbare stofwolken op straat'.

Laat gegevens asbestmeldingen door de bedrijven zelf invullen

Bedrijven zijn verplicht (zoals vermeld in de Bor) om bij de omgevingsdienst meldingen te maken van asbest in geval van verbouw- en sloopwerkzaamheden. Deze gegevens worden op dit moment door de omgevingsdienst zelf in de systemen ingevuld. De verantwoordelijkheid voor deze administratieve last zou ook door de bedrijven zelf gedragen kunnen worden. Bedrijven waarbij er opvallendheden en afwijkingen in deze administratieve dataverwerking worden geconstateerd, zijn daarmee 'verdacht', waardoor ze een inspectiebezoek door een omgevingsdienst waard zijn.

³³ www.buitenbeter.nl

5 Het geheel overziend

In dit hoofdstuk geven wij onze samenvattende slotbeschouwing.

5.1 Aanleiding

Recent is de wijziging van het Besluit omgevingsrecht. (Bor) van kracht geworden die bepaalt dat het gemeentelijk ketengerichte milieutoezicht op bedrijfsmatige asbestsanering uitgevoerd moet worden door de regionale omgevingsdienst.

Het Bor vereist daarbij in artikel 7.2 dat de opdracht gevende gemeenten een 'uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid [vaststellen] waarin gemotiveerd wordt aangegeven welke doelen de omgevingsdienst moet behalen bij de uitvoering en handhaving en welke activiteiten daartoe door de omgevingsdienst worden uitgevoerd'. Een van de redenen voor artikel 7.2 is dat de overheid in het algemeen de taak heeft publieke middelen op de meest effectieve en efficiënte wijze in te zetten.

Voor de gemeente Den Haag was dit aanleiding om Crisislab te vragen om bouwstenen aan te leveren voor het op te stellen effectieve en efficiënte uitvoerings- en handhavingsbeleid voor het ketengerichte milieutoezicht op bedrijfsmatige asbestsanering.

5.2 Principes van goed toezicht

Leidend voor dit advies is dat goed toezicht ...

... proportioneel is. Onder 'proportioneel' verstaan we dat de kosten en baten van het toezicht in een redelijke verhouding staan. Wat redelijk is kan gekwantificeerd worden op basis van de gebruikelijke normen daarvoor zoals die bijvoorbeeld door de Gezondheidsraad zijn voorgesteld en in verschillend Rijksbeleid zijn vastgelegd. Hiervoor worden meestal bedragen tussen de € 40.000,- en € 80.000,- per gewonnen gezond levensjaar gehanteerd. De richtlijn van € 40.000,- wordt bijvoorbeeld gebruikt voor de bepaling welke medische behandelingen uitgevoerd mogen worden. In dit rapport gebruiken we een gemiddelde van € 60.000,- per gewonnen gezond levensjaar.

... de eigen verantwoordelijkheid van de onder toezicht staande partij respecteert. Alle inzichten over naleving wijzen erop dat de meeste actoren van nature geneigd zijn om redelijke regels die zij begrijpen na te leven. Goed toezicht is dan ook gericht op de enkele uitzondering en probeert daarbij 'de goeden niet onder de kwaden te laten lijden'.

... niet dubbel door overheden wordt uitgevoerd. Zoals bijvoorbeeld expliciet in de Wet revitalisering generiek toezicht (Wet RGT) is vastgelegd, is een uitgangspunt van het toezichtstelsel het onderling vertrouwen tussen overheden dat zij hun (toezichts)taken

goed uitoefenen. Verder geldt het uitgangspunt ‘eenmalige uitvraag, meervoudig gebruik’: overheden delen op gepaste wijze hun informatie zodat zij en ondertoezichtgestelden een zo beperkt mogelijke administratieve last ervaren.

5.3 Goed ketengericht toezicht op asbestsaneringen

Het risico van een enkele overtreding van de asbestregelgeving is voor de omwonenden (en voorbijgangers) van een saneersituatie nihil: een worstcase benadering laat zien dat het hen 17 minuten in verwachte levensduur kan schelen wanneer een asbestsanering op grove wijze de regels zou schenden zodat de buurtbewoner de gehele dag wordt blootgesteld aan een onwaarschijnlijke hoge concentratie asbest.

Voor de arbeidsmatige blootstelling aan asbest is de situatie evident anders: een arbeidslevenlange blootstelling aan extreme concentraties van asbest kan meerdere gezonde levensjaren kosten. Het toezicht op een verantwoorde omgang met asbest in de werksituatie is echter een taak van de ISZW en daarmee niet van de gemeente (en dus niet van de omgevingsdienst).

De gemeentelijke milieutoezichttaak op asbestsaneringen is dan ook door de wetgever geformuleerd als ‘ketengericht’, dat wil zeggen dat het toezicht ertoe dient om te voorkomen dat structurele niet-naleving in de asbestketen ontstaat waardoor het milieu structureel blootgesteld zou worden aan asbest. Voor Den Haag zou een worst case benadering uitgaan van

- de huidige 1900 saneringssituaties per jaar waarbij dan de worstcase aanname is dat in *alle* gevallen de milieuregels zwaar worden overtreden
- waardoor telkens 100 buurtbewoners *gedurende een hele werkdag maximaal* worden blootgesteld aan asbest.

Zo’n worstcase benadering zou leiden tot een proportionele jaarlijkse investering om dit te voorkomen van maximaal ongeveer € 475.000,-. De aanname dat alle asbestsaneerders de regels niet naleven is echter niet reëel. Wanneer bijvoorbeeld zou worden aangenomen dat 10% van de asbestsaneerders de regels niet naleeft dan zou het bedrag uitkomen op maximaal € 47.500,- per jaar.

De opgave voor de toezichthouder is om een dergelijk afgeleiden van de asbestsaneringsketen naar het volledig negeren van alle regels te voorkomen. Goed ketentoezicht op asbestsanering probeert derhalve op een zo efficiënt mogelijke wijze de rotte appels in de asbestsaneringsketen in beeld te krijgen om te voorkomen dat deze rotte appels de markt als geheel corrumperen. Dit vergt een slimme analyse van een verscheidenheid aan informatiestromen die door omgevingsdienst georganiseerd moet worden.

Asbestmeldingen aan de gemeente, dat wil zeggen meldingen van bedrijven dat zij een asbestsanering op een bepaalde locatie gaan uitvoeren, zijn één van die informatiestromen. Zij zijn daarmee een informatiemiddel, het is met andere woorden

bijvoorbeeld geen doel om zeker te stellen dat alle meldingen volledig en correct zijn aangeleverd. Belangrijke andere informatiebronnen zijn de alerte Haagse burger (die daartoe in stelling moet worden gebracht), de Inspectie SZW, maar ook goedwillende bedrijven in de branche.

Analyse van die informatiestromen moet dan leiden tot gerichte controles naar zwakke plekken in de asbestsaneringsketen. In de analyse moet worden meegenomen dat de Rijksoverheid het belang van naleving van de regelgeving door de asbestketen zo groot acht dat zij een systeem van verplichte certificering heeft ingesteld voor asbestverwijderingsbedrijven. Dit betekent dat administratieve procesmatige vereisten al zeer regelmatig worden gecontroleerd zodat een extra controle daarvan zonder specifieke reden niet een proportionele inspanning zal zijn.

De kern is dat het voor gemeenten van belang is dat zij de publieke middelen effectief en efficiënt inzetten. De risico's die gepaard gaan met overtreding van de asbestregelgeving door saneerders zijn zoals gezegd voor omwonenden en voorbijgangers vrijwel nihil. Proportioneel omgaan met asbestmeldingen is dat de gemeente zich richt op het proces en slim toezicht richt op de 'kwaadwillenden' en niet op volledigheid en correctheid. Voor het bereiken van de gewenste maatschappelijke effecten, kan de gemeente beter de financiële middelen gebruiken voor andere milieuthema's die een groter maatschappelijk rendement bereiken.

Literatuurlijst

- Australian Environmental Health Standing Committee (2013). *Asbestos: a guide for householders and the general public*.
- ASEA (2016). *Measurement of asbestos fibre release during removal works in a variety of DIY scenarios*. Monash University.
- Boelter, F.W., Y. Xia & J.D. Persky (2017). A Bayesian Model and Stochastic Exposure (Dose) Estimation for Relative Exposure Risk Comparison Involving Asbestos-Containing Dropped Ceiling Panel Installation and Maintenance Tasks. In: *Risk Analysis*, Vol. 37, No. 9.
- Burdorf, A., J. Maas, H. Siegert & P. Wielaard (2009). *Dossier Asbest en gezondheid: blootstelling, asbestziekten en risico-evaluatie*.
- Dekkers, S., A.J. Baars, E.A. Preller, S.M. Peters, M.T.M van Raaij (2006). *Historische versus recente blootstelling aan stoffen onder arbeidsomstandigheden als oorzaak van gezondheidseffecten en ziektelast*. Bilthoven: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
- Doll, R. & R. Peto (1981). *The Causes of Cancer: Quantitative Estimates of Avoidable Risks of Cancer in the United States Today*. Oxford/New York: Oxford University Press.
- Gezondheidsraad (2010). *Asbest; Risico's van milieu- en beroepsmatige blootstelling*. Den Haag: Gezondheidsraad.
- Helderman, J.K. & M.E. Honingh (2009). Systeemtoezicht niet voor alle sectoren geschikt. In: *Handhaving*, vol. 256, iss. Radboud Universiteit Nijmegen.
- Helsloot, I., R. Pieterman & J. Hanekamp (2010). *Risico's en redelijkheid*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Helsloot, I. & A. Scholtens (2014). Risicogebaseerd toezicht: een verdampte belofte? In: F. Mertens, J. Scherpenisse & M. van der Steen, *Reflecties op de ontwikkeling en professionalisering van het toezicht*, pp. 29-44.
- Helsloot, I. & J. Vlagsma (2016). *Inzichten in de omgang met de risico's van asbest*. Crisislab.
- Kenniscentrum InfoMil Rijkswaterstaat (2018). *Wat is asbest?*

Mossman, B.T., J. Bignon, M. Corn, A. Seaton, J.B. Gee (1990). Asbestos: scientific developments and implications for public policy. In: *Science*, 247, 4940, pp. 294-301.

Raad voor Volksgezondheid en Zorg (RVZ) (2006). *Zinnige en duurzame zorg*. Den Haag: RVS.

RIVM (2003). *Nuchter omgaan met risico's*. Bilthoven: Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening.

RIVM (2017). *Gezondheidseffecten van asbest. Huidige en toekomstige omvang in Nederland*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Stayner L., L.S. Welch & R. Lemen (2013). The worldwide pandemic of asbestos-related diseases. In: *Annual review of public health*, 34:4.1–4.12

Velders. R. & M. Brunia (2013). *Begrippenkader rijksinspecties*. Den Haag: Bureau Inspectieraad.

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) (1997). *Volksgezondheidszorg*. Den Haag: Sdu Uitgevers.

Van: 10.2.e @rivm.nl>
Verzonden: donderdag 20 december 2018 13:36
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: vraag voor KCA
Bijlagen: Check berekeningen rapport toezicht op asbestsaneringen 20181219clean.docx

Ha ^{10.2.e}

We hebben de berekeningen gecontroleerd en deze kloppen inderdaad, zie bijgaand document voor een toelichting.

Met dank aan ^{10.2.e} !

^{10.2.e} we hebben wel wat kanttekeningen bij de manier waarop een bedrag voor toezicht aan het risico gekoppeld is en hoe er is omgegaan met de relatie tussen toezicht en naleving. Die is complex en daar wordt nu aan voorbijgegaan. Bovendien zijn er ook nog andere factoren die de verdeling van toezichtscapaciteit kunnen beïnvloeden. Dat zouden we graag nog even mondeling met je willen terugkoppelen.

Alvast hele fijne feestdagen, en tot volgend jaar!

Groet ^{10.2.e}

From: ^{10.2.e} @MINSZW.NL]

Sent: maandag 12 november 2018 12:42

To: ^{10.2.e} ,

Cc: ^{10.2.e}

Subject: vraag voor KCA

Dag ^{10.2.e}

Bijgaand stuur ik een rapport afkomstig van Crisislab ^{10.2.e}

Zoals je weet ben ik all for risicogericht beleid.

Maar ik kan de berekeningen van de gezondheidsrisico's in dit rapport niet goed volgen , met name niet vanaf het moment dat hij het probeert om te zetten in "verwacht verlies in levensduur".

Zouden jullie dit voor mij kunnen beoordelen? Kloppen deze berekeningen?

Ik cc ^{10.2.e} ^{10.2.e} van de GR, want er wordt meerdere keren geciteerd uit het rapport van de GR maar ik vraag me af of dat wel goed gebeurt.

Ik zou het fijn vinden om een eerste duiding te krijgen voor mezelf/ SZW. Is daar nog ruimte voor dit jaar?

Mogelijk kunnen jullie dit dan meenemen bij de notitie over gezondheidsrisico die we voor volgend jaar hadden afgesproken...

Groet ^{10.2.e}

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the

risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

memo

Rapport 'Proportioneel omgevingtoezicht bedrijfsmatige asbestsaneringen'

Datum
20 december 2018

Ons kenmerk
Z/110024/18/VO

Uw kenmerk

Behandeld door
10.2.e
10.2.e
VSP

T 06-110.2.e
10.2.e ^ a@rivm.nl

Kopie aan

Bijlage(n)

Opmerkingen bij rapport 'Proportioneel omgevingtoezicht bedrijfsmatige asbestsaneringen' (Crisislab)

10.2.e

SZW heeft een vraag gesteld over het rapport 'Proportioneel omgevingtoezicht bedrijfsmatige asbestsaneringen'. Het rapport is geschreven door Crisislab in opdracht van de Gemeente Den Haag. Het doel van het rapport was het vaststellen van 'proportioneel uitvoerings- en handhavingsbeleid voor het omgevingtoezicht op bedrijfsmatige asbestsanering'.

De vraag betrof de berekeningen die gemaakt werden om het verwachte verlies in levensduur te bepalen. In deze notitie verduidelijken we de berekeningen.

1. Berekening omgevingsrisico buurtbewoners

In het rapport van Crisislab wordt een inschatting gemaakt van de gevolgen van onveilige bedrijfsmatige asbestsaneringen voor de maatschappij, en wordt hieraan een bedrag gekoppeld dat de gemeente Den Haag maximaal aan toezicht op dit onderwerp uit zou mogen geven. Hieronder lopen we eerst de stappen uit de berekening na en daarna gaan we in op de aannames die bij deze berekening gemaakt zijn.

1.1 Berekening van de gemiddelde afname in de levensverwachting per blootgestelde

- Uit het rapport van de Gezondheidsraad blijkt dat het risico op kanker bij een arbeidslevenslange blootstelling (40 jaar) aan 130.000 vezels/m³ gelijk is aan $4 \cdot 10^{-3}$ (één op de 250 blootgestelde mensen krijgt kanker).

- Normaal gesproken is de levensverwachting 80 jaar. Als iedereen gedurende 40 arbeidsjaren zou worden blootgesteld aan 130.000 asbestvezels/m³, komt één op de 250 personen eerder te overlijden. Bij een verlies van 80 levensjaren voor één op de 250 personen, wordt de gemiddelde levensverwachting $(249 \times 80 + 1 \times 0) / 250 = 79,68$ jaar, een verlies in gemiddelde levensverwachting van 0,32 jaar (in het rapport staat 0,33 jaar). Omdat niet te voorspellen is wie zal komen te overlijden, kun je dit ook vertalen als een (statistisch) verlies van 0,32 levensjaar per blootgestelde persoon.
- Omdat wordt uitgegaan van een lineair verband tussen blootstelling en kans op ziekte, is ook eenvoudig te berekenen wat het risico is als iemand korter dan 40 jaar wordt blootgesteld. Als iemand 8 uur (1 werkdag) wordt in plaats 40 jaar ($40 \times 250 = 10.000$ werkdagen) wordt de gemiddelde levensverwachting daardoor $0,32 \times (1/10.000) = 3,2 \cdot 10^{-5}$ jaar korter, oftewel $3,2 \cdot 10^{-5} \times 365 \times 24 \times 60 = 16,8$ minuten. Dus van iedere persoon die gedurende 8 uur wordt blootgesteld aan een concentratie van 130.000 asbestvezels/m³, neemt de levensverwachting volgens deze berekening 17 minuten af.

Datum
20 december 2018

Ons kenmerk
Z/110024/18/VO

1.2 Berekening van het totale effect van niet-naleving bij professionele asbestsaneringen

- Er wordt vanuit gegaan dat per onveilige sanering 100 mensen in de omgeving blootgesteld worden. Hiermee neemt de totale levensverwachting $100 \times 17 = 1700$ minuten af.
- Op een totaal van 1900 saneringen in Den Haag per jaar is dit $1900 \times 1700 = 3,2 \cdot 10^6$ minuten oftewel 6,08 jaar (als al deze saneringen onveilig zouden worden uitgevoerd, en overall 100 personen in de omgeving blootgesteld worden).
- Er wordt vanuit gegaan dat een gewonnen gezond levensjaar €60.000 waard is. Dit wordt omgerekend naar een prijs per minuut. €60.000 per jaar is $€60.000 / (365 \times 24 \times 60) = €0,114$ per minuut, oftewel 11,4 cent per minuut. In het rapport wordt een waarde van 15 cent per minuut gebruikt, oftewel €2,50 per blootgestelde persoon (17 minuten). Hiermee worden de kosten dus hoger ingeschat dan ze werkelijk zijn. (NB: een bedrag van €80.000 per gewonnen gezond levensjaar komt ongeveer overeen met 15,2 cent per minuut)
- Wanneer de prijs van €60.000 per gewonnen gezond levensjaar gebruikt wordt, komen we op een maximum bedrag van €364.800 euro aan maximale schade door de asbestsaneringen. Met de in het rapport genoemde €2,50 per blootgestelde persoon komen we uit op het in het rapport genoemde bedrag van $€2,50 \times 100 \times 1900 = €475.000$.

- In de laatste stap van de berekening wordt een aanname gedaan over het percentage niet-nalevers en de maximale kosten voor het toezicht worden daaraan gekoppeld. Bij 10% niet-nalevers zijn de maximale kosten voor het toezicht dan 10% van het bedrag dat hiervoor genoemd werd, oftewel €47.500 per jaar.

Datum
20 december 2018

Ons kenmerk
Z/110024/18/VO

1.3 Aannames in de berekening

- Er wordt een maximale blootstelling van omstanders aangehouden van 130.000 vezels/m³. Het is niet duidelijk hoe de waarden gemeten zijn (zijn het maximale concentraties die vrij komen of gemiddeld over de hele werkdag, op welke afstand van de bron etc).
Gezien de maximale waarden bij het straalgritonderzoek lijkt de aanname niet onredelijk.
- Er wordt uitgegaan van de risiconiveaus die door de Gezondheidsraad zijn afgeleid. Opvallend is wel dat hierbij de risicogetallen voor werknemers gebruikt worden, en niet die voor de algemene bevolking. Omdat hieraan dezelfde dosis-responsrelaties ten grondslag liggen heeft dit echter weinig invloed op de berekening.
- Er is een lineaire relatie tussen blootstelling en kans op kanker. Het kan wel uitmaken voor de kans om kanker te ontwikkelen of iemand op jonge leeftijd of op hogere leeftijd wordt blootgesteld. Dit zou de berekening echter zeer complex maken en de aanname van lineariteit is dan ook een voor de hand liggende aanname.
- Als iemand kanker krijgt is de aanname in de rapportage dat dit 80 levensjaren kost. In de praktijk zal dit minder zijn omdat de kanker zich pas op latere leeftijd ontwikkelt. Het risico wordt hierdoor overschat.
- Als duur van de blootstelling wordt één werkdag, oftewel acht uur aangenomen. Er wordt geen rekening mee gehouden dat saneringen langer dan één werkdag kunnen duren. Dat geeft een onderschatting van het risico per persoon. Ook is niet duidelijk of de concentratie direct afneemt na afloop van de werkzaamheden. In de buitenlucht is dit wel aannemelijk. Aan de andere kant zijn er natuurlijk ook saneringen die korter duren.
- In de berekening worden 100 mensen blootgesteld per onveilige sanering, gedurende 8 uur. Dit zou betekenen dat 100 mensen gedurende de hele dag op enkele meters afstand aanwezig zijn. Het aantal mensen zal meestal lager zijn en dit geeft daarmee een overschatting van het risico.
- Bij 10% van de saneringen wordt niet veilig gewerkt. Dit is een aanname die niet onderbouwd wordt. Bovendien is niet duidelijk of deze aanname geldt voor de huidige situatie (met handhaving) of voor een situatie zonder handhaving. Hieronder gaan we nader in op de relatie tussen toezicht en niet-naleving.

Er wordt een bedrag van €60.000 per gewonnen gezond levensjaar gebruikt. Voor de onderbouwing wordt verwezen naar een publicatie uit 2010. Het rapport van de RVZ waar ook aan wordt gerefereerd, en waarin een maximumbedrag van €80.000 wordt genoemd, is zelfs nog ouder (uit 2006). Bovendien is het bedrag van €60.000 per jaar niet onomstreden.

Datum
20 december 2018

Ons kenmerk
Z/110024/18/VO

2. Conclusie

De berekeningen in het rapport kloppen. Een aantal aannames zorgt ervoor dat het risico waarschijnlijk overschat wordt. Deze aannames betreffen vooral de afname in levensduur bij het ontwikkelen van kanker (80 jaar) en het aantal blootgestelde personen (100 per sanering). De duur van de blootstelling kan zowel een positieve uitwerking hebben op het risico (bij kortere saneringen) als een negatieve (bij langere saneringen). Daarnaast wordt er vanuit gegaan dat dit de enige (hoge) blootstelling in een leven is. Over een aantal andere aannames is discussie mogelijk, met name het percentage niet-veilige saneringen (en hoe dit samenhangt met het toezicht) en de kosten per verloren levensjaar.

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 15 januari 2019 09:05
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e - IND/BV/VWNW/T1'
Onderwerp: RE: notities naar RIVM

Hoi,

Jij hebt toch als het goed is al meerdere keren overlegd met RIVM over VIP?
 Maw zij weten toch al hoe jullie erin staan?

Het lijkt me verder geen probleem om de notitie te delen. Ik heb wel behoefte om zelf nog wat bij te sturen op VIP/ Smart interactie ideeën, dit nav de presentatie van donderdag. Dat kan mooi de 25e.

Groet^{10.2.e}

Verzonden met BlackBerry Work
 (www.blackberry.com)

Van: 10.2.e @tno.nl>
Datum: maandag 14 jan. 2019 9:08 AM
Aan: 10.2.e @MINSZW.NL>
Onderwerp: notities naar RIVM

Hoi^{10.2.e}

Is het een idee om de notitie over SMA-rt/RGI en ons idee over VIP met RIVM te delen?
 Dan kunnen zij die gebruiken bij het vormgeven van VIP.

Groet,

10.2.e

10.2.e

Senior Scientist Integrator
 Risk Analysis for Products In
 Development

T +31^{10.2.e}
 M +31^{10.2.e}
 E^{10.2.e}

@tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: maandag 8 april 2019 14:18
Aan: 10.2.e)
Onderwerp: RE: overleg differentiatie

Hoi 10.2.e

Ja graag dan kunnen we e.e.a. alvast vergelijken.

Ik heb 10.2.e verteld wat het doel van het informele overleg is, namelijk zorgen dat we afstemming hebben over de vorm waarin TNO gaat opleveren.

Het is belangrijk dat de manier van opzetten van de differentiatie werkbaar is ook vanuit de wetgever.

Groet,

10.2.e

10.2.e

Senior Scientist Integrator T +31 10.2.e Location
 Risk Analysis for Products In
 Development E 10.2.e @tno.nl

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

From: 10.2.e
Sent: maandag 8 april 2019 14:13
To: 10.2.e)
Subject: RE: overleg differentiatie

Zal ik mijn denkrichting ook opsturen?

10.2.e het gaat om ene informeel overleg. Ik vind het erg belangrijk dat dat duidelijk is.

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: maandag 8 april 2019 14:07
Aan: 10.2.e @MINSZW.NL>; 10.2.e @tno.nl>
Onderwerp: overleg differentiatie

Hoi 10.2.e

Donderdag hebben we kick-off over de vraag rondom differentiatie in beheersregimes.

Het lijkt me goed wanneer 10.2.e hier ook bij aanwezig is. Zou jij haar kunnen aanmelden?

We zijn nu wat denkrichtingen op papier aan het zetten. Ik verwacht je deze woensdag te kunnen sturen.

Mocht het je niet lukken dit document door te nemen voor het overleg, helpen we je er doorheen tijdens het overleg.

Groet,

10.2.e

Senior Scientist Integrator
Risk Analysis for Products In
Development

T +31^{10.2.e}
M +31^{10.2.e}
E^{10.2.e}

@tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: dinsdag 11 juni 2019 16:50
Aan: 10.2.e @diaventie.nl;
 10.2.e @rivm.nl
CC: 10.2.e
 10.2.e 10.2.e
 10.2.e
Onderwerp: Samenhang activiteiten beleidsreactie SZW
Bijlagen: Samenhang_programma2019.pdf

Hoi allen,

Naar aanleiding van de terugkerende vragen binnen de overleggen de wie de laatste tijd voeren heb ik een presentatie gemaakt om samenhang te schetsen tussen de verschillende onderdelen VIP, RGI en differentiatie waaraan op dit moment gewerkt wordt. De presentatie is bedoeld voor intern gebruikt en hopelijk geeft het inzicht. Wanneer jullie dingen anders zien dan hoor ik dat graag.

Groet,

10.2.e

10.2.e

Senior Scientist Integrator
 Risk Analysis for Products In
 Development

T +31 (10.2.e
 M +31 (10.2.e
 E 10.2.e

@tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: donderdag 27 juni 2019 10:27
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: voorbereiding TNO inzake exploitatie van SMART nieuwe stijl

Beste ^{10.2.e},

Nav een verzoek van ^{10.2.e} stuur ik hierbij de resultaten van het juridische uitzoekwerk dat TNO heeft gedaan voor de exploitatie van SMART nieuwe stijl.

Zoals afgesproken gaan we in eerste instantie de blootstellingstool bouwen in een testversie. We zullen ervoor zorg dragen dat er een koppeling kan worden gemaakt met de risicodifferentiatie en de veilige werkwijzen. In deze versie is er nog geen directe fysieke link met de database. Let op: er is wel een inhoudelijke koppeling met de database via de kalibratie.

In overleg met legal van TNO hebben we het volgende voorwaarden geformuleerd om te bespreken met degene die de tool gaat exploiteren:

- IP blijft bij TNO
- Veranderingen aan de tool na goedkeuring door TNO, licentie voor deze veranderingen hangt af van in welke projecten ze gedaan zijn
- Non-exclusieve licentie: dus TNO kan kennis en tools gebruiken in andere projecten
- Publicatie van technische model: TNO rapport en wetenschappelijk artikel
- Marktconforme vergoeding voor de licentie nodig; hangt af van business case van Ascet, nader onderzoek nodig. Inkomsten vloeien terug in MAPA-asbest programma, invulling in nader overleg met SZW.

Voor de helderheid zijn de voorwaarden nu geformuleerd in een niet-juridische taal.

Afhankelijk van het verloop van de afspraak morgen kunnen we deze voorwaarden bespreken.

Groeten en tot morgen,

10.2.e

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

< WhatsApp Chat -

10.2.e

[06-03-19 16:27:59] Berichten en oproepen in deze chat zijn nu beveiligd met end-to-end encryptie.

[06-03-19 16:27:59] weet jij waar motie PVV over ging?

[06-03-19 16:28:31] Risicogericht toezicht blijkbaar. Maar waarom hebben wij die ontraden?

[06-03-19 16:30:15] : Ja ging over asbestdakenverbod.

[06-03-19 16:31:16] Ok. Onze pa vraagt waarom die is ontraden. Maar dat heeft jullie stas dan waarsch gedaan?

[06-03-19 16:33:04] Werkt vertragend niet Eerst inventariseren maar gewoon aan de slag

[06-03-19 16:34:12] Ik snap niet waarom risico gericht toezicht vertragend werkt?

[06-03-19 16:36:28] : Nee niet toezicht risicogerixht saneren

[06-03-19 16:36:35] Ah ok.

[06-03-19 16:36:48] Dat is de tekst van de motie? Dank!

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 6 maart 2019 10:07
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Inbreng asbestverwijderingsbranche voor debat vanmiddag

Dank 10.2.e Groet 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 6 maart 2019 09:39
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Inbreng asbestverwijderingsbranche voor debat vanmiddag
Urgentie: Hoog

Beste 10.2.e ,

Hierbij de reactie vanuit de asbestverwijderingsbranche zoals gezonden aan de TK. Het leek mij goed om jullie hierover te informeren.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 6 maart 2019 09:27
Aan: b.vkent@tweedekamer.nl; t.aartsen@tweedekamer.nl; g.vdijk@tweedekamer.nl; r.vaalst@tweedekamer.nl; c.vbrenk@tweedekamer.nl; w.renkema@tweedekamer.nl; m.vmartels@tweedekamer.nl; c.stoffer@tweedekamer.nl; s.vweyenberg@tweedekamer.nl
CC: 10.2.e @misa-advies.nl>, 10.2.e misa-advies.nl>; voorzitter@voam-vkba.nl
Onderwerp: Inbreng asbestverwijderingsbranche voor debat vanmiddag
Urgentie: Hoog

Geachte Kamerleden,

Vanmiddag heeft u een debat over asbestdossiers. Vanuit de asbestverwijderingsbranche is er al met enkele van u contact geweest. Bijgaand treft u nog een gemeenschappelijke inbreng van de asbestverwijderingsbranche aan. Het betreft een viertal hoofdpunten waarvoor we uw aandacht vragen. Verder is nog de nodige achtergrondinformatie bijgevoegd.

Gisteren is het rapport 'Gezondheidsrisico's in verschillende asbestblootstellingssituaties en de kosten van bijbehorend beschermingsbeleid' in opdracht van Aedes gepubliceerd. Wij zijn bezorgd over de duiding in de media. Aedes stelt dat "de risico's veelal verwaarloosbaar" zijn en dat "beschermingsmiddelen niet noodzakelijk" zijn. In de bijlage gaan we hierop nader in. Op korte termijn zullen wij inhoudelijk reageren op het rapport.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met 10.2.e

Met vriendelijk groet,

10.2.e

PR en Communicatie

Mobiel: 06 -10.2.e

Ik werk op maandag, dinsdag, woensdagochtend en donderdag

Postadres

Postbus 159
4190 CD GELDERMALSEN

Bezoekadres

Rijksstraatweg 69
4194 SK METEREN

Contact

Telefoon 0345-^{10.2.e}
Telefax 0345-471381

www.sloopaannemers.nl

10.2.e

@sloopaannemers.nl

VERAS

bouwt aan
slopen

sloopcode.nl
opdrachtgevers
opdrachtnemen

ALLES OVER CIRCULAIR SLOPEN.

Van: 10.2.e @overijssel.nl>
Verzonden: dinsdag 23 april 2019 15:22
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: bijdrage SZW aan EK-behandeling asbestdakenverbod
Bijlagen: Brief 12 april 2019 ambassadeurs asbestdaken sanering aan fracties Eerste Kamer.pdf

Beste ^{10.2.e}

Wij zien elkaar donderdag over de stakeholdersbijeenkomst en als ik het goed heb begrepen is er dan geen marge om over andere zaken te overleggen, dus daarom per mail (met de optie om er donderdag toch nog 5 minuten aan te besteden).

Op 12 april hebben de ambassadeurs van de versnellingsaanpak asbestdaken een “brandbrief” (aldus het [AD](#)) gestuurd aan de Eerste Kamer over de wettelijke verankering van het asbestdakenverbod. Wij (Overijssel) trekken momenteel de lobby om het verbod erdoor te krijgen. In dat kader zal ook de Stas I&W worden geadviseerd over harde toezeggingen aan de EK om daarmee de EK over de streep te trekken. Wij adviseren o.a. om toe te zeggen dat het nog dit jaar mogelijk wordt gemaakt om risicogericht asbestdaken te saneren. Dit kan uiteraard alleen als de Stas SZW dit goed vindt. Tot nu toe zijn de toezeggingen hierover zeer voorzichtig in termen als “onderzoeken”, “inzetten voor”. Wij schatten in dat de EK dergelijke zachte toezeggingen niet serieus zal nemen.

Ik mail je om te bevorderen dat de Stas I&W namens SZW hierover wel een harde toezegging kan doen bij de plenaire behandeling op 28 mei. Wat hebben jullie nodig om positief te adviseren over een dergelijke toezegging?

Groeten,

10.2.e

Procesbegeleider

Eenheid Natuur en Milieu | Team Strategie en Bestuursondersteuning
Provincie Overijssel | Postbus 10078 | 8000 GB Zwolle
Telefoon 038 - ^{10.2.e} | aanwezig op wisselende dagen

Eerste Kamercommissie voor Infrastructuur,
Waterstaat en Omgeving
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

Zwolle, 12 april 2019

Onderwerp

Behandeling wetsvoorstel 34675 "Verwijdering asbest en asbesthoudende producten"

Geachte leden van de Eerste Kamercommissie voor Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving (IWO),

Sinds 2016 zetten wij ons als ambassadeurs vanuit overheden, bedrijven en wetenschap in voor versnelling van de aanpak van asbestdaken. Wij stimuleren en ondersteunen alle partijen die bij de vervanging van asbestdaken betrokken zijn, om zo de dakvervanging voor eigenaren makkelijker te maken, de vraag beter te spreiden gedurende de periode tot het verbod en de handavingsopgave ná het verbod zo klein mogelijk te maken.

Wij steunen het verbod dat in 2015 is afgekondigd omdat we verdere toename van vrijkomende asbestvezels in de leefomgeving willen tegengaan. Bij uw Kamer ligt voor of u de wettelijke verankering van dit verbod mogelijk maakt, nadat de Tweede Kamer in oktober vorig jaar vrijwel unaniem hiertoe heeft besloten. Wij dringen er bij u op aan om deze wettelijke verankering te steunen om twee redenen:

1. Uitstel of afstel van het asbestdakenverbod verhoogt de kosten en gezondheidsrisico's;
2. Het verbod is uitvoerbaar mits de datum van het verbod snel onomkeerbaar vaststaat.

Uitstel maakt de opgave duurder en ingewikkelder

Asbestdaken verweren en daardoor neemt het aantal vrijkomende asbestdeeltjes exponentieel toe met de leeftijd van het dak. Als het verbod op 1 januari 2025 ingaat zijn alle asbestdaken ouder dan 30 jaar (gemiddelde economische levensduur) en 80% is dan zelfs ouder dan 40 jaar. Meestal is ook de technische levensduur verlopen. Wij vinden het daarom noodzakelijk voor een veilige en gezonde leefomgeving, dat deze steeds sneller verwerende daken als bron van asbestvezels zo snel mogelijk worden verwijderd.

Alle asbestdaken zullen ooit moeten worden vervangen of gesloopt. Naarmate het verbod later (of helemaal niet) wordt ingesteld blijft de hoeveelheid vrijkomende vezels in de leefomgeving toenemen. Jaarlijks komt er gemiddeld 3 kilo asbeststof vrij bij 1.000 m² asbestdak. Op dit moment is dat 240.000 kilo per jaar in Nederland. Door verdergaande verwerking zullen ook steeds meer daken kapot gaan waardoor de saneringskosten aanzienlijk toenemen. Uitstel vermindert om die reden de uitvoerbaarheid.

Verbod is uitvoerbaar

Onder het motto "leuker kunnen we het niet maken, wel makkelijker" werken wij als ambassadeurs op allerlei manieren, samen met de Rijksoverheid, aan verbetering van de uitvoerbaarheid van het verbod. Deze inzet is reeds effectief gebleken. In de provincies en gemeenten waar als eerste de versnellingsactiviteiten zijn gestart is in twee jaar tijd het

aantal daksanereringen meer dan verdubbeld. Dat sterkt ons in onze overtuiging dat het verbod uitvoerbaar is. En dat die versnellingsinzet overal (nationaal, regionaal en lokaal) resultaat zal geven.

Opschaling naar andere provincies en gemeenten is namelijk snel mogelijk, doordat er al veel hulpmiddelen ontwikkeld zijn. Deze zijn via het Landelijk Programmabureau Asbestversnelling beschikbaar, zoals draaiboeken voor collectieve wijkaanpakken, een stappenplan voor het organiseren van de inventarisatie naar asbestdaken in gemeente of provincie en businesscases voor bedrijven (met en zonder koppeling aan zonnepanelen). Ook hebben marktpartijen zich verenigd om de capaciteit van dakverwijdering en het plaatsen van nieuwe daken op te voeren. Bijvoorbeeld de coöperatie Asbestschakel, die reeds in veel provincies actief is.

Met name gemeenten kunnen zo snel opstarten met het bij elkaar brengen van de vraag van eigenaren en aanbod vanuit de markt; de kern van de bewezen aanpak in de koploperprovincies en gemeenten.

Om bovenstaande uit te bouwen en daarmee het verbod overal uitvoerbaar te krijgen, is het volgende nodig:

1. **Definitieve wettelijke verankering.** De huidige onduidelijkheid over het verbod remt de aanpak van asbestdaken. Twijfelende eigenaren wachten nu af, marktpartijen aarzelen met investeringen in ontzorgend aanbod, proactieve bedrijven en overheden worden afgeremd. Onze versnellingsinzet zal alleen effectief blijven en opgeschaald kunnen worden als de onduidelijkheid over het verbod wordt weggenomen.
2. **Snel definitieve openstelling van een nationaal fonds** zodat alle eigenaren de dakvervanging kunnen financieren. De ontwikkeling hiervan is al ver gevorderd en Rijk, banken en meerdere gemeenten en provincies hebben hiervoor al cofinanciering gereserveerd. Iedereen kan bij dit fonds terecht. Ook financieel minder en niet draagkrachtigen, doordat de overheden enkele risico's afdekken. Uit studie van de provincies Overijssel en Gelderland blijkt dat 95% van de dakeigenaren de dakvervanging op één of andere manier gefinancierd krijgt, maar soms moet men ongewenste keuzes daarvoor maken. Zoals het verkopen van een stuk agrarische grond. Het fonds voorkomt dit.
3. **Meer nationale ondersteuning voor lokale regie.** Zoals aangegeven zijn er reeds veel hulpmiddelen beschikbaar. Aanjaagteams of andere gerichte hulp is nog nodig om in alle gemeenten de beoogde versnelling te realiseren. Wij verwachten dat het Rijk hiervoor extra middelen beschikbaar stelt of de coördinatie hiervan organiseert.

Ondanks bovengenoemde inzet om het verbod uitvoerbaar te maken en het fonds waarmee iedereen de dakvervanging gefinancierd krijgt, is er een kleine groep eigenaren waarvoor wij speciale aandacht vragen: particuliere woningeigenaren met een asbest leidak (<1% van alle asbestdakeigenaren). Voorbeelden hiervan, zoals eigenaren in de straat Grutto in Deventer, hebben u reeds via diverse kanalen bereikt. Deze groep wordt onevenredig hard getroffen door het verbod door verschillende oorzaken:

1. Het saneren van een dak van een woning is per m² veel duurder dan het dak van een bedrijfsschuur;
2. Het saneren van leien is veel duurder dan het saneren van golfplaten;
3. Particulieren kunnen geen gebruik maken van de fiscale mogelijkheden die ondernemers wel hebben.

Wij roepen u en het kabinet op om extra rekening te houden met deze doelgroep.

Een asbestdakenverbod is noodzakelijk om de versnelling en uitvoerbaarheidsmaatregelen door te kunnen zetten. Daarom verzoeken wij u dringend om nog in de huidige samenstelling van de Eerste Kamer hiertoe te besluiten aangaande wetsvoorstel 34675.

Hoogachtend,

De ambassadeurs voor versnelling van de aanpak van asbestdaken.^{10.2.e}

Tjisse Stelpstra, gedeputeerde provincie Drenthe

10.2.e

Hubert Mackus, gedeputeerde provincie Limburg

10.2.e

Annemieke Traag, gedeputeerde provincie Overijssel

10.2.e

Patricia Hoytink-Roubos, wethouder gemeente Berkelland

10.2.e

John van den Heuvel, wethouder gemeente Lelystad

10.2.e

Jan Aanstoot, wethouder gemeente Rijssen-Holten

Maxime Verhagen, voorzitter Bouwend Nederland

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Teun Stam, bestuurslid Vereniging voor aannemers in de sloop (VERAS)

10.2.e

Cor van der Zee, voorzitter Vereniging voor Verwijdering van Toxische en gevaarlijke Bouwmaterialen (VVTB)

10.2.e

Jan Tempelman, directeur eigenaar Adviesbureau Jan Tempelman

10.2.e

Frank Vrolijkx, algemeen directeur RPS Nederland

10.2.e

10.2.e

Udo Waltman, directeur SGS Search

C.c. Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat

C.c. Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 17 juni 2019 18:10
Aan: 10.2.e
10.2.e
Onderwerp: RE: Maandagmorgenoverleg (MMO)
Bijlagen: Bijlage 2 Bijdrage asbest Kamerbrief gevaarlijke stoffen.docx; verslag mmo.docx

Hallo allemaal,

Bij dezen het verslag van vanmorgen. Aanvullingen zijn uiteraard welkom.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 14 juni 2019 15:23
Aan: 10.2.e

Onderwerp: Maandagmorgenoverleg (MMO)

Allen, bijgaand een kort verslag van het laatste MMO (dd 3/6). Komende maandag hebben we graag weer even (telefonisch) contact met elkaar, wat mij betreft bespreken we de volgende issues (zeker niet uitputtend, dus vul maandag aan waar gewenst). Namens WBJA (de juristen van SZW) zal 10.2.e ook van de partij zijn, welkom!

1. Stand van zaken VIP
 - a. Fasering
 - b. Komende week uitgaande Kamerbrief Gevaarlijke Stoffen (met melding over svz VIP)
2. Stand van zaken SMA-rt nieuwe stijl
 - a. Opzet samenhang door TNO (Jody, zie bijlage) voor intern gebruik SZW/RIVM/TNO
3. Etc.

Ik wens jullie een goed weekend!

Hgr_{je} 10.2.

Verslag MaandagMorgenOverleg 17/6/19

Door ^{10.2.e} , verder aanwezig: ^{10.2.e}
^{10.2.e}

Agendapunt 1a: Stand van zaken VIP

Fasering, Stas is akkoord met de nota over de fasering van het VIP.

Die geeft lucht over de komende periode. Wat hebben we daarmee afgesproken. Na de zomer inrichtingsvoorstel definitief maken, de vraag is of dat pas een (te plannen) derde bijeenkomst kan gebeuren. Dat zou eind zomer betekenen. Op basis van het voorstel gaan we door met een kwartiermakersfase, daarin is het VIP deels operationeel maar is er ruimte om bij te sturen. Er zijn veel aandachtspunten: zoals transparantie, duiding van de samenhang en goede juridische verankering. Daar is nu tijd voor. We moeten het tempo er echter wel flink in houden.

Agendapunt 1b: rapportage aan Kamer

Morgenochtend vroeg wordt de kamer ingelicht over die fasering in de brief gevaarlijke stoffen. Zie bijlage voor de tekst. Dan stuurt ^{10.2.e} een mail naar de deelnemers aan de werkbijeenkomsten VIP met een indicatie van die fasering. Om zo goed mogelijk te informeren.

In oktober volgt een aparte asbestbrief aan de kamer over de stand van zaken van de beleidsreactie. Dan is er nog de motie van Weyenberg waarmee de Kamer aan het eind van het jaar geïnformeerd moeten worden over concrete innovaties.

^{10.2.e} : behoefte om volgende week woensdag in het brede overleg een aantal knopen door te hakken tbv het definitief maken van het inrichtingsvoorstel: dan kan het RIVM weer verder.

Kijken of WBJA kan aansluiten bij dat overleg. Er komen een aantal opties over de inrichting voorbij, maar ook over juridische verankering.

SMArt nieuwe stijl

Er bestaat verwarring over de gebruikte termen voor de ontwikkeling van het risicotool. Afgesproken is de term SMArt nieuwe stijl de gebruiken voor de complete nieuwe tool inclusief blootstellingsmodel en webtool en koppeling aan beheersregimes.

De term RGI roept vragen op en gebruiken we dus niet meer in deze context.

Dat moet ook volgende week woensdag opnieuw gecommuniceerd worden.

^{10.2.e} : Het RIVM zoekt naar goede afstemming met TNO om beoordeling blootstellingsgegevens en waaraan een aanvraag bij het VIP zou moeten voldoen. Zodat meteen de goede info beschikbaar is en er al direct voorgesorteerd kan worden op de aanpassing van SMArt ns.

Samenhang-document

^{10.2.e} Het is ook nogmaals belangrijk om duidelijk te hebben welke ontwikkeling niet zonder de andere plaats kan vinden, waar de afhankelijkheden zitten. Dat brengt ons naar het samenhang-documentje van ^{10.2.e}

Er lopen parallel op drie onderdelen ontwikkelingen. Ieder onderdeel zou vervangen moeten kunnen worden en functioneren met de twee andere/oude elementen. Dat is bijna helemaal het geval, behalve dat in de regelgeving wordt gerefereerd aan SMArt nieuwe stijl en die dus niet in werking kan treden met SMArt oude stijl. De planning daarvoor is, als we logische momenten van inwerkingtreding aanhouden, 1 juli 2020. Dat is ook een realistisch moment om SMArt nieuwe stijl helemaal klaar en getest te hebben. Dat komt goed uit.

Deze zomer moet de richting van de aanpassing van arbobesluit en arboregeling duidelijk zijn met een internetconsultatie.. Dan geldt de eerste helft van 2020 als periode om alles goed aan elkaar te knopen, ook op juridisch vlak. (VIP moet echter eerder starten conform toezeggingen naar de Kamer)

Woensdag volgt meer over Ascert en het te sluiten convenant opnieuw op juridisch gebied de koppen bij elkaar steken.

^{10.2.e} heeft nog twee opmerkingen bij ^{10.2.e} stuk.

1. P11 RGI wordt openbaar, dwz het blootstellingsmodel, want die moet wetenschappelijk getoetst kunnen worden. SMArt zelf is niet openbaar maar dat zou je er in theorie bij moeten kunnen bouwen. In de gaten houden voor latere fase.

2. Ascert (laatste sheet) gaat licentieovereenkomst met TNO sluiten voor marktconform bedrag. Maar volgens de beleidsreactie mag Ascert geen eigenaar worden van het nieuwe SMArt, slechts een bepaalde rol hebben in de een beperkt onderdeel van het beheer. Waar ligt het eigendom dan wel?

^{10.2.e} : dan kunnen de TNO-juristen stoppen met dit uitzoeken. Nader overleg tussen ^{10.2.e}

28 juni is er een gesprek met TNO en hopelijk Ascert hierover. Dit pakken we dan weer op.

Toegevoegd agendapunt: 11 juli stakeholdersbijeenkomst

De werkbijeenkomst VIP gaat niet door tot nader order vanwege het oa arbo en handhaving. Hoe pakken we de wensen van de branche, vooral samenhang, het beste op. ^{11.1}

VIP moet worden behandeld maar is niet de hoofdact. ^{10.2.e} : een tijdlijn zou helpen. In ^{10.2.e} verhaal past het ook niet goed.

SZW heeft hier de lead. Die gaan kijken hoe wel het willen inleiden, RIVM en TNO kunnen desgewenst dieper ingaan op inhoud in relatie tot samenhang. RIVM: ev. Drie varianten nog nader toelichten, werkbijeenkomst light.

Duidelijk lead en eerste vervolgstap voor G&VW.

Toegevoegd agendapunt: brieven en mails vd branche

De branches hameren wederom op samenhang. Een opvallend punt hieruit was de suggestie dat SMA-rt nieuwe stijl in het geheim zou worden ontwikkeld. Dat zou zijn opgemaakt uit een presentatie van ^{10.2.e} die echter amper afwijkt van de presentatie die hij hield op de eerste stakeholdersbijeenkomst in januari dit jaar.

^{10.2.e} merkt terecht op dat het raar is om een branchevereniging of anderszins belanghebbende te betrekken bij een wetenschappelijk project. Hun inbreng is alleen van belang als er in de wetenschap gaten vallen. 11 juli misschien een goede kans om dat nogmaals duidelijk te maken. Weer met het feit in het oog dat het waarschijnlijk niet mogelijk is ze werkelijk tevreden te stellen.

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: vrijdag 12 oktober 2018 18:51
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: gespreksverslag 11-10-2018

Beste ^{10.2.e} ,

Fijn elkaar gesproken te hebben gisteren. Er is veel gaande en er moet nog heel wat gebeuren. Volgens mij hebben we redelijk hetzelfde beeld. Hieronder een verslagje met actiepunten. Wanneer jullie aanvullingen of opmerkingen hebben hoor ik dat graag.

Afstemmingsoverleg 11-10-2018. Aanwezig ^{10.2.e} (SZW), ^{10.2.e} (TNO).

MAPA programma 2018:

- Eind 2018 wordt een rapport opgeleverd over SMA-rt. Daarin wordt het inhoudelijke model met bijbehorende koppeling aan de blootstellingsdatabase beschreven. Het model gaat voor iedere bewerking met asbesthoudend product een blootstellingscategorie schatten. Hoeveel categorieën en met welke precieze wordt nu nog onderzocht.
- Het ad-hoc budget is gedurende het jaar besteed. Dit in overleg tussen SZW en TNO.
- Eindcontrole is on hold gezet begin dit jaar. De actie welke dit jaar nog plaats moet vinden is het opstellen van een document waarin beschreven wordt welke winst er nog te halen is bij de eindmetingen. Winst is in dit geval, goedkoper, sneller, nauwkeuriger onder voorwaarde niet in te boete aan veiligheid. Wanneer dit document er is wordt nogmaals aan Fenelab gevraagd om samen te werken om de mogelijkheden van de beschreven voorstellen te onderzoeken. Wanneer Fenelab niet bereidt is mee te werken zullen afzonderlijke laboratoria benaderd worden. **Actie TNO voor 1 december.**
- Borging van RK1 handelingen. Een veelvoorkomend discussiepunt is de eisen rondom 'RK1 saneringen'. SZW gaat TNO op korte termijn een verzoek doen om een lijst met werkzaamheden op te stellen welke waarschijnlijk inherent veilig/beperkt risicovol zijn. Deze lijst wordt gebaseerd op de data uit de database, de huidige SMA-rt en/of good practises uit het buitenland (Duitsland/Engeland) In Q1 van het volgend jaar kan een aanpak voor dergelijke saneringen verder voormgegeven worden. **Actie SZW voor eind oktober, actie TNO voor 1 december.**

Het grootste deel van het overleg ging over het programma voor volgende jaren. Als startpunt is de brief van staatsecretaris van Ark genomen. De verschillende taken en rollen zoals genoemd in de brief zijn doorgenomen, op sommige plekken is al enige invulling gegeven en enkele discussie punten zijn benoemd.

- Meetstudie daken. Dit is een apart project welke gefinancierd zal worden door I&W (deels SZW). Doel van dit project is inventariseren knelpunten bij asbestdaken verwijdering, scheiden knelpunten in proces en knelpunten in wetenschap/risico, verzamelen bestaande gegevens, analyse beantwoorde vragen door bestaande data / openstaande vragen, opstellen meetplan om openstaande vragen te beantwoorden.
- Stand van de wetenschap: ontwikkeling van meer risicogericht instrument SMA-rt. Meetgegevens invoeren en opnemen. Voorstel/idee is om SMA-rt uitkomsten via twee routes te geven. Generieke blootstellingsschatting in categorieën met daaraan gekoppeld generieke blootstellingsregimes (eindcontrole, adembescherming,...) Wanneer gevalideerde werkmethoden voorhanden zijn (bijvoorbeeld via het VIP) zullen deze als uitkomst gegeven worden.
- Herpositionering van SMA-rt. Procedures rondom SMA-rt. Geen directe input van TNO gevraagd maar wel cruciaal in het tijdsplan. Positie van Ascert rondom beheer wordt komende dinsdag besproken. SMA-rt is

inhoudelijk klaar op 1 januari 2019. Wil er dan direct gestart worden met het bouwen van een nieuwe versie moet er een transitie van het beheer hebben plaatsgevonden.

Actie SZW: de status 'as it is now' helder krijgen (van wie is SMA-rt, hoe is de financiering,.....) En aangeven wat de gewenste situatie zal zijn.

TNO zal meedenken en mogelijke rolverdelingen en scenario's schetsen en voorleggen aan SZW. Actie TNO

Gezien beheer cruciaal is in de tijdslijn behoeft deze actie prioriteit. TNO zal in de loop van volgende week een document delen met SZW en SZW zal status en wensen delen.

- Vastleggen nieuwe rol TNO in contract. Vastleggen van rollen en verantwoordelijkheden. De randvoorwaarden en principes zullen in het inhoudelijk plan bij de verschillende taken beschreven worden. Dit plan zal input dienen voor het formaliseren van de werkzaamheden.
- Stand van de wetenschap/stand der techniek: SZW wil de mogelijkheid om op ad hoc basis vragen te kunnen stellen wat betreft stand der techniek
- VIP: Validatie innovatie punt. Procedures rondom VIP moeten duidelijker, VIP moet een meer publiek karakter krijgen. TNO, RIVM, iSZW zullen waarschijnlijk zitting nemen in het VIP. Stakeholders zoals Fenelab en Ascet zullen waarschijnlijk de mogelijk krijgen om input te kunnen leveren.
 - o Wat gebeurd er met de uitspraak?
 - o Voorstel: Het VIP beperkt zich tot innovaties waarvoor regels moeten worden aangepast. Andere type innovaties zoals sensors kunnen via bijv. NEN.
- Meedenken over een systeem om deskundigheid te borgen bij laag risico saneringen. Hier wordt in het MAPA programma van 2018 al een aanzet voor gegeven.
- Verbetermogelijkheden eindbeoordeling. Ook hier wordt in het MAPA programma van 2018 al een aanzet voor gegeven.

Proces:

- ^{10.2.e} zal volgende week een conceptplan voor het programma delen met SZW. Die week daarop (22-26 okt.) zal ^{10.2.e} telefonisch overleg plaatsvinden over het plan met aanvulling van de wensen vanuit SZW ^{10.2.e},
^{10.2.e} . **Actie TNO: plan opstellen en delen en telecom plannen.**
- Begin november zal een overleg plaatsvinden met ^{10.2.e} en mogelijk ^{10.2.e} om de plannen verder af te stemmen.

Groet¹
Jody

^{10.2.e}

Senior Scientist Integrator
Risk Analysis for Products In
Development

T +31 (^{10.2.e}
M +31 ^{10.2.e}
E ^{10.2.e}

@tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 28 mei 2019 11:41
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Toetswaarde eindbeoordeling
Bijlagen: Advies toetswaarde eindmeting na asbestsanering in klasse 2A ivda.docx

Dag 10.2.e

Mondeling had ik al gereageerd, bijgaand nog opmerkingen bij de tekst. Ik heb vooral wat aangevuld om achtergrond van de vraag wat te verduidelijken.

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 6 mei 2019 16:03
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Toetswaarde eindbeoordeling

Hoi 10.2.e ,
Ik kreeg van 10.2.e de vraag door de toetswaarde bij de eindbeoordeling, en dat je graag op (heel) korte termijn hierover een advies zou willen hebben.
Ik heb een voorstel daarvoor bijgevoegd. Is dat ongeveer wat je in gedachten had? Heb je vrijdag eventueel tijd om er even over te praten? Of eventueel morgen al, voorafgaand aan of aansluitend aan het overleg bij de Inspectie?
Qua termijn nog een slag om de arm in verband met de gegevens van TNO. Daar zal ik morgen alvast even bij 10.2.e naar informeren. Als blijkt dat er geen meetgegevens zijn dan kunnen we wellicht ook een berekening doen, maar dat brengt natuurlijk ook meer onzekerheden met zich mee.

Groetjes, 10.2.e

PS Uren zijn ter informatie, dit is opgenomen in de huidige KCA-offerte dus geen aanvullende offerte nodig hiervoor.

10.2.e | RIVM | Centrum voor Veiligheid van Stoffen en Producten
Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven | The Netherlands
10.2.e @rivm.nl | 0 10.2.e | 06-10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: woensdag 10 april 2019 14:38
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: ter gedachtevorming
Bijlagen: Voorstel aanpak differentiatie beheersregimes_20190410.docx

Hoi^{10.2.e}

Bij deze onze ideeën voor een aanpak van een risicogerichte differentiatie in beheersregimes, ter voorbereiding van ons overleg van morgen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

From:^{10.2.e}
Sent: maandag 8 april 2019 15:10
To:^{10.2.e})
Cc:^{10.2.e}
Subject: ter gedachtevorming

Dag^{10.2.e}

Bijgaand een idee voor een uitwerking van “risicogericht”.

Groet Ilse

10.2.e

Directie Gezond en Veilig Werken
Ministerie van SZW
06-^{10.2.e}

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e @rivm.nl>
Verzonden: vrijdag 19 april 2019 08:04
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Re: advies toetswaarde

Beste 10.2.e

Goed dat je dit aangeeft. Voordat ik je iets durf te beloven wil ik met de rest van het RIVM team even overleggen en kijken wat kan en welke ideeën er al liggen.

Met alle werkzaamheden die nu lopen en alle onderdelen die in beweging zijn lijkt me het sowieso goed om contact te hebben dus ik zet 9 mei ook in mijn/onze agenda's.

Als we iets hebben zet ik het op de mail. Wordt vervolgd.

10.2.e

From: 10.2.e
Date: 18 April 2019 at 17:44:04 CEST
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: advies toetswaarde

Hoi 10.2.e ,

In het plan voor het KCA staat als het goed is ook:

- Voor 2019 wordt ook een advies gevraagd over de (mogelijke aanpassing) van de toetswaarde die gebruikt wordt bij de eindmeting. Dit advies zal worden opgesteld met inbreng van in ieder geval TNO en de GGD.

Heb jij naast alle beslommeringen rondom VIP mogelijkheid om deze vraag ook op korte termijn op te pakken? Kan dat evt. in overleg met 10.2.e ? Of is zij nog niet terug? 10.2.e had een vrij duidelijk beeld wat wij hiermee wilden, vandaar dat ik het vraag.

Als dat niet kan en je hebt ook anderszins meer aanknopingspunten nodig, laat je het dan even weten?

NB het is een belangrijk onderdeel. Ik ben inmiddels zover dat ik me realiseer dat als we de regelgeving gaan aanpassen richting meer risicogericht, dat we dan de eindmeting in een keer mee zullen moeten nemen en niet kunnen laten liggen tot nader order. Maar dat betekent dat ik eigenlijk begin juli een voorstel moet hebben liggen uitgewerkt in regelgevingsaanpassingen etc. Dus dan zou er zsm ook een advies van jullie op dit punt wenselijk zijn.

Ik ga nu zelf op vakantie. Misschien is het goed als je alvast tijd inplant om hiermee aan de slag te gaan. Mocht je input kunnen krijgen van 10.2.e , dan kun je alvast beginnen (mogelijk loopt er al iets bij jullie, dat weet ik niet). Anders moeten we het hier snel na 6 mei over hebben als het maar enigszins mogelijk is. Evt zou ik erover kunnen overleggen op do 9 mei sochtends? Ik reserveer voor de zekerheid dat tijdstip.

Groet! 10.2.e
 10.2.e

Directie Gezond en Veilig Werken
 Ministerie van SZW
 06- 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl *De zorg voor morgen begint vandaag*

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en *Committed to health and sustainability*

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 12 december 2018 11:18
Aan: 'Hoofd Bureau Ascert'
Onderwerp: RE: Kit

Dankjewel!

Van: Hoofd Bureau Ascert
Verzonden: woensdag 12 december 2018 10:53
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Kit

Hoi 10.2.e

Krijg net antwoord van de ICT partij. Sinds smart2.0 (2012) zijn er 78.200 bronnen met productspecificatie Kit waarvoor een smart is aangemaakt.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

Hoofd Bureau

www.ascert.nl

M: 10.2.e

Van: Hoofd Bureau Ascert <secretaris@ascert.nl>
Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 15:35
Aan: 10.2.e
CC: Voorzitter Stichting Ascert
Onderwerp: Bespreking komende dinsdag

Dag^{10.2.}_e

Zoals besproken zou ik onze agendapunten voor de bespreking van dinsdag a.s. nog doorgeven. Als jij dat dan intern bij SZW wilt doorgeven en jullie punten aan ons wilt doorgeven.

- Afstemming uitvoeringsagenda's Ascert-SZW en positie Ascert hierin
- Status VIP en positie cie547
- Status Risico gestuurd werken
- Positie SMART

NB Wij spreken elkaar dan ook volgende week woensdag. Locatie heb ik in de opmerkingen geplaatst bij accepteren agendavoorstel.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Hoofd Bureau

www.ascert.nl

M:^{10.2.e}

Van: 10.2.e @rivm.nl>
Verzonden: donderdag 14 maart 2019 09:09
Aan: 10.2.e
CC: 'DiaVentie IMAP'
Onderwerp: Na een nachtje slapen: overleg stakeholders VIP voor 8 mei

Beste ^{10.}_{2.e}

Tijdens ons telefoongesprekje begin deze week hebben we kort gesproken over stakeholderbijeenkomsten ikv het inrichten van het VIP.

We hebben over deze kwestie nagedacht.

We zijn tot de conclusie gekomen dat een bijeenkomst vóór de bijeenkomst op 8 mei met een kleinere groep dan aanwezig zal worden op 8 mei, waardevol is in dit proces.

Dit proces is complex en er zijn veel bewegende elementen. En nu nog meer politieke druk (aangenomen moties) en nu dan ook hardere deadlines en niet veel tijd.

We zijn van mening dat het belangrijk is om alle stakeholders stap voor stap meenemen om zo veel mogelijk draagvlak en werkbare VIP te creëren. In een kleinere setting om de eerste bouwstenen te spreken is makkelijker en effectiever dan op een grotere overleg. En het voelt lang wachten tot 8 mei.

We zitten bijvoorbeeld te denken aan de week van 15 april. De groep die we voor ogen hebben zijn de direct betrokkene, dus in ieder geval de brancheverenigingen, Ascort, TNO, de inspectie

Kunnen we vandaag of morgen hierover bellen?

Ik ben aan het reizen vandaag en ben na 12:30 tot 16:00 niet makkelijk bereikbaar maar we kunnen proberen.

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

10.2.e

Policy advisor transport of dangerous goods
 RIVM PO Box 1, 3720 BA Bilthoven, The Netherlands
 Tel.: +31 (0)30 ^{10.2.e} ; Mobile: +31 (0)6 ^{10.2.e}
 E-mail: ^{10.2.e} @rivm.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: maandag 29 april 2019 19:07
Aan: 10.2.e
Onderwerp: update acties nav 4 april

Beste ^{10.}_{2.e},

Een van de acties nav ons overleg op 4 april was het aanleveren van elementen voor een generiek convenant tussen SZW en TNO ivm onze rol in het asbeststelsel. Helaas heeft interne navraag tot nu toe geen convenant voorbeelden opgeleverd die we als uitgangspunt zouden kunnen gebruiken.

Omdat jij mij liet weten wellicht ook voor SMART een convenant/contract op te willen stellen en we ook voor VIP nog contractafspraken gaan maken vraag ik me af of een generiek convenant/contract over onze rol in het asbest stelsel nog wat toevoegt.

Wat mij betreft zorgen we dat eerst de andere zaken worden ingeregeld en kijken dan of er aanvullende afspraken nodig zijn. Is dat wat jou betreft ook werkbaar?

Ten aanzien van de actie Exploitatieplan Asbestlab kan ik melden dat bij iSZW zowel ^{10.2.e} op de hoogte zijn van onze vraag over instandhouding van het asbestlab en bijbehorende financiering en dat dit binnen iSZW verder besproken gaat worden. De mogelijkheden bij I&W lijken zeer beperkt. Zodra er meer duidelijkheid gegeven kan worden zal ik jullie informeren.

Een voorstel voor partijen die een second opinion kunnen uitvoeren op onze blauwdruk risicoklasse indeling is nog in de maak.

De overige acties is SZW zelf uitvoerig bij betrokken en behoeven denk ik geen update.

Groet ^{10.2.e}

TNO acties nav overleg 4 april

1. Elementen voor Convenant aanleveren: **actie** ^{10.2.e}
2. Exploitatie plan Asbest Lab: **actie** ^{10.2.e} **e**
3. Voorstel maken voor partijen die een second opinion kunnen uitvoeren op onze blauwdruk risicoklasse indeling: **actie** ^{10.2.e}
4. Afstemming RGI met Ascertain: **actie** ^{10.2.e}
5. Toetsen op haalbaarheid RGI module gekoppeld aan SMART voor 1-1-20: **actie** ^{10.2.e}
6. Voorstel uitwerken nieuwe risicoklasse indeling + RGI zo inrichten dat deze klasse indeling ingevoerd kan worden in bestaand RGI model: **actie** ¹₀binnen MAPA

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: woensdag 27 maart 2019 12:47
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: voorbereiding overleg vrijdag 29/3
Bijlagen: Voorstel_testversieRGI_20190327.pdf; Voortgang_MAPAasbest_20190327.pdf

Beste ^{10.2.e} en beste ^{10.2.e}

Op jullie verzoek hebben we voor vrijdag een afstemming/voortgangsoverleg gepland staan. Er zal op 4 april ook een overleg met een bredere afvaardiging van SZW en TNO plaatsvinden. Ik heb deze week met Ilse gebeld en afgesproken dat het goed zou zijn om komende vrijdag ook even de voortgang op de MAPA activiteiten met jullie af te stemmen. Dit kan dan dienen als input voor het overleg van 4 april. De bedoeling is dat 4 april o.a. de klokken weer gelijk staan wat betreft voortgang op MAPA. Als bijlage vinden jullie een overzicht van de voortgang zoals wij die zijn. Graag vrijdag jullie input op dit overzicht. Het tweede document is ook ter bespreking en sluit waarschijnlijk beter aan bij het oorspronkelijke doel van dit overleg. Het document beschrijft de contouren van de testversie van RGI welke we dit jaar willen opleveren. Voordat we verder gaan willen we graag met jullie afstemmen of onze specificaties van de testversie overeen komen met jullie ideeën.

Bas is vrijdag helaas verhinderd, ^{10.2.e} zal aanschuiven om de rol van ^{10.2.e} waar te nemen. Daarnaast zal ook ^{10.2.e} aanschuiven en ik ben er ook bij.

Is dit voor jullie een goede invulling van een deel van het overleg?

Groet,
^{10.2.e}

^{10.2.e}

Senior Scientist Integrator T +31 (0) ^{10.2.e} Location
 Risk Analysis for Products In M +31 (0) ^{10.2.e}
 Development E ^{10.2.e} @tno.nl

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Stand van zaken MAPA programma asbest.

Datum: 27-03-2019

Auteur: ^{10.2.e}

Dit document heeft als doel overzicht te geven van de stand van zaken op de activiteiten welke op dit moment binnen het asbest deel van MAPA 2019 lopen. Naast een overzicht van de activiteiten wordt ook de voortgang bij TNO vermeld. Omdat voor sommige onderdelen nog parallel activiteiten bij SZW lopen is ook de voortgang bij SZW vermeld. Als laatste volgt de tijdsplanning voor de activiteiten met mogelijke kritische momenten.

Activiteit	Voortgang TNO	Voortgang SZW	Tijdsplanning
1. Stand van de wetenschap verduidelijken			
1.1. Ontwikkelen van een meer risicogestuurd instrument (RGI), liefst door doorontwikkelen van het instrument SMA-rt.	Eind vorig jaar heeft TNO een versie 0.5 van RGI opgeleverd. Op basis van deze studie is besloten om door te gaan met de ontwikkeling en het model te verfijnen/verbeteren door het toevoegen van meer data. Data uit de asbest database wordt toegevoegd en er wordt met potentiële dataleveranciers een datasharing overeenkomst aangegaan. Versie 0.5 is gebaseerd op ongeveer 110 PAS metingen. Nu is het model gebaseerd op ongeveer 250 metingen en is de performance al sterk verbeterd	Geen actie nodig	Het (theoretische model) zal voor de zomer af zijn.
1.2 Periodiek invoeren van meetgegevens	Dit jaar zullen er door TNO ook nog blootstellingsgegevens verzameld worden welke worden toegevoegd aan de database. Hier is nog geen begin aan gemaakt omdat we eerst willen weten op welke plekken er nog data hiaten zijn.		Planning is eind dit jaar metingen verzameld te hebben. Financiering lab is relevant
1.3. Beheer van RGI	TNO helpt SZW met het identificeren van kritische input en bedenken van scenario's over beheer van SMA-rt. TNO heeft een notitie over de transitie opgesteld welke met SZW wordt besproken. Uiteindelijke beslissingen worden genomen door SZW.	SZW voert gesprekken met Ascort over de herpositionering van SMA-rt. SZW wordt gevraagd duidelijkheid te scheppen over	Ongoing. RGI kan pas worden overgedragen als er afspraken zijn over exploitatie. Keuzes voor manier van

	<i>Notitie: N18062_notitieSZW_transitie_20181205</i>	de positionering van de huidige en nieuwe SMA-rt.	exploitatie kunnen van invloed zijn op de inhoud van RGI. VIP kan pas functioneren wanneer goede afspraken zijn gemaakt over de implementatie van VIP besluiten in de huidige SMA-rt (of later RGI)
1.4. Ontwikkelen van RGI in test omgeving	De huidige SMA-rt structuur/interface voldoet niet om RGI in te kunnen bouwen. RGI, wat gezien kan worden als de blootstellingsmodule van de nieuwe SMA-rt, wordt in een testversie gebouwd. De software zal door de partij die gaat exploiteren moeten worden overgenomen naar de uiteindelijke software tool (bijv. huidige SMA-rt). • TNO heeft een korte notitie neergelegd bij SZW waarin wordt omschreven aan welke eisen RGI in de testversie zal moeten voldoen. Op basis van deze notitie zal een IT partner gezocht worden die de webtool onder regie van TNO gaat bouwen. (RGI naar testontwikkeling_eisen voor ontwikkeling_20190325) • TNO plant in april een overleg met iSZW, SZW en RIVM om de eerste contouren van RGI te presenteren.	Afstemmen notitie over functionaliteiten van de testversie van RGI.	Eind 2019 zal RGI in de testversie functioneel beschikbaar komen.
2. Ad hoc vragen over de stand der wetenschap.	Op dit moment zijn er een aantal overleggen tussen TNO met SZW of andere stakeholders geboekt op dit	Er is nog niet in een officiële overeenkomst vastgelegd onder	Prioriteit: overleg tussen directie TNO en

Het is een goed idee om de afspraken tussen SZW en TNO vast te leggen in een officiële overeenkomst. In deze overeenkomst moet onder andere opgenomen worden onder welke randvoorwaarden TNO taken kan verrichten binnen deze taak maar ook in relatie tot RGI en VIP.	project nummer. Denk daarbij aan het stakeholders overleg georganiseerd door SZW en afstemmingsoverleggen. Er zijn op dit moment ook onduidelijkheden over de rol / nieuwe rol van TNO.	welke randvoorwaarden TNO taken kan verrichten binnen dit onderdeel van MAPA maar ook niet in relatie tot RGI en VIP. Afspraak plannen tussen directie SZW en TNO over rol en randvoorwaarden.	SZW om afspraken te maken over de rol en bijbehorende randvoorwaarden.
3. Deskundigheid borgen bij complexe processen In 2019 zal met betrokken stakeholders bediscussieerd worden wat een goede afbakening is voor wel of niet gecertificeerd werk. Hierbij kan bijv. onderscheid gemaakt worden op potentieel risico, type materiaal of mate van specialistisch werk waarbij bijv. ook rekening gehouden wordt met andere risico's. Dit wordt een inhoudelijke en politieke discussie. Waarbij de voortgang en uitkomst niet alleen afhankelijk is van TNO	TNO zal op basis van een inventarisatie van de situatie in het buitenland en Nederland mogelijkheden aangeven ter differentiatie van beheersregimes (zoals nu RK1 en RK2(a) binnen en buiten). Uiteindelijk zal SZW aan moeten geven welke verschillende beheersregimes wenselijk/haalbaar zijn.	Afstemming van proces tot differentiatie. Naar idee van TNO is dat niet alleen op basis van wetenschap. Voortgang boeken op voorwaarden en inregelen van differentiatie.	De resultaten van VIP en RGI zullen moeten worden gekoppeld aan de 'nieuwe' differentiatie van de risicoklasse. Wanneer deze nieuwe klassen nog niet zijn afgestemd of vormgegeven kan zowel de uitkomst van VIP als RGI aan de huidige (SMA-rt) classificatie gekoppeld worden.
4. verbetermogelijkheden bij de eindcontrole verbeteren. In 2018 heeft TNO een document opgesteld waarin beschreven wordt welke verbetermogelijkheden er nog zijn bij de eindmetingen. Verbetering kan betrekking hebben op tijdswinst,	TNO heeft een voorstel voor dit onderdeel verstuurd naar SZW (Notitie_voorstel optimalisatie methodiek eindcontrole_20190123). Wanneer hier terugkoppeling op wordt gegeven kan dit onderdeel opgepakt worden.	Opmerkingen bij de notitie van Suzanne Spaan doorsturen.	Op dit moment is er weinig voortgang. Ook is de werkrelatie niet goed.

prijs, of nauwkeurigheid. Dit alles onder de voorwaarde dat niet ingeboet wordt op veiligheid. Aan Fenelab zal nogmaals worden gevraagd of er samengewerkt kan worden om om samen te werken om de mogelijkheden tot optimalisatie van de methodiek voor eindcontrole verder uit te werken. Wanneer Fenelab niet bereid is mee te werken, zullen afzonderlijke laboratoria benaderd worden. Deze verkenningen ter onderbouwing aan de verbetermogelijkheden zullen volgend jaar plaatsvinden.	De samenwerking met Fenelab verloopt al lang niet soepel. Er hebben over dit onderwerp al diverse gesprekken plaatsgevonden wat niet heeft geleid tot een samenwerking. Ook is er veel kritiek van Fenelab op de rol van TNO en de gang van zaken binnen NEN waar ook enkele optimalisatie stappen zijn voorgesteld. TNO heeft al wel een opstart gemaakt met een grote probleemhouder. Met deze partij wordt gekeken of de resultaten van eindcontroles in kaart gebracht kunnen worden zodat inzicht wordt verkregen bij welke onderdelen van de eindcontrole afkeur plaatsvindt en bij welke toepassingen. Deze informatie zal als input kunnen dienen voor optimalisatie.		
5. Innovatie stimuleren. Validatie en innovatie platform (VIP)			
5.1 Ondersteuning oprichten VIP	RIVM is trekker van om het VIP in te richten. Er vindt geregeld afstemming plaats tussen RIVM en TNO over de inrichting van het VIP.	Vanuit SZW is het nodig om afspraken met Ascert te maken over aanpassingen in de huidige SMA-rt	Ed gaf in zijn mail van 22/3/2019 aan dat de planning voor operationalisering van VIP 1 juli 2019 is.

Wat zijn de planning voor de verschillende onderdelen en wat is het kritische tijdsplan? (aan gewerkt, in de planning, onder voorwaarde)

Deelproject	1-19	2-19	3-19	4-19	5-19	6-19	7-19	8-19	9-19	10-19	11-19	12-19
1.1. RGI model												
1.2. Periodiek invoeren gegevens*												
1.3. Beheer van RGI												
1.4. RGI testversie												
2. Ad-hoc vragen**												
3. Borging deskundigheid bij complexe processen***												
4. Verbetermogelijkheden eindcontrole****												
5. Ondersteunen oprichten VIP*****												

* Gaat starten als de lab faciliteiten geregeld zijn.

** Afstemming SZW en TNO nodig voor taken en randvoorwaarden

*** Deze taak moet afgerond zijn om over te kunnen gaan tot nieuw systeem van betere differentiatie. Heeft invloed op implementatie VIP en RGI. Tot die tijd zouden VIP en RGI kunnen worden geïmplementeerd in de huidige RK-indelingen en SMA-rt.

**** Zal input kunnen zijn voor meer differentiatie

***** VIP kan alleen functioneren als er afspraken zijn gemaakt over aanpassing van SMA-rt

Conclusie voortgang:

Acute prioriteit:

- Afspraken TNO en SZW of rol en randvoorwaarden.

Kritisch tijdsplan:

- Inwerking treden van VIP staat gepland op 1 juli 2019. Dan moeten aanvragen beoordeeld worden via VIP en doorgevoerd worden in de huidige SMA-rt. Er is nog geen budget gereserveerd voor beoordelingen voor VIP vanuit TNO. Er zijn goede werkafspraken nodig tussen SZW en Ascert (de beheerder van de huidige SMA-rt) over doorvoeren van VIP adviezen in de huidige SMA-rt.

- Voor het implementeren van meer differentiatie in beheersregime zijn 2 dingen nodig: 1) Er moet duidelijk zijn welke differentiatie er gaat plaatsvinden, TNO gaat hier een voorstel voor doen, de uiteindelijke keuzes zijn beleidsmatig. 2) Uiteindelijk moet deze differentiatie worden geïmplementeerd in RGI en VIP.

Wat verder speelt:

- Afspraken over continuering van analysekennis en lab faciliteiten bij TNO zijn nodig.
- Fase 1 van het onderzoek is afgerond. TNO heeft twee inventarisaties gedaan onder stakeholders: 1) Wat zijn volgens de stakeholders de blootstellingsmomenten? En 2) Welke blootstellingsgegevens zijn er beschikbaar? Op 26-3 is er overleg geweest met I&W over het vervolg. Daarover wordt binnenkort gecommuniceerd.
- PEROSH voorstel voor meer internationale samenwerking / kennisuitwisseling.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 9FENE-SEC brandbrief over commotie in asbestwerkveld n.a.v. TNO rapport
Datum: vrijdag 15 maart 2019 17:09:43
Bijlagen: [image003.jpg](#)
[9FENE-SEC.brandbrief.stas.SZW.15032019.pdf](#)
Prioriteit: Hoog

Beste mevrouw^{10.2.e}

Bijgaand treft u aan onze brief n.a.v. de ontstane commotie in zowel de Tweede Kamer als in de media naar aanleiding van het TNO rapport over proportionaliteit in het asbestbeleid.

Graag zien we een ontvangstbevestiging tegemoet.

Met vriendelijk groet,

10.2.e

Secretaris Fenelab

Mobiel: 06 - ^{10.2.e}

Postadres

Postbus 159
4190 CD GELDERMALSEN

Bezoekadres

Rijksstraatweg 69
4194 SK METEREN

Contact

Telefoon 0345 - ^{10.2.e}

E-mail: ^{10.2.e} [@fenelab.nl](#)

Website: www.fenelab.nl

Fenelab

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. de staatssecretaris mevrouw drs. T. van Ark
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Betreft: commotie in de media over proportionaliteit asbestbeleid

Kenmerk: 9FENE-SEC

Meteren, 15 maart 2019

Geachte mevrouw Van Ark,

Middels dit schrijven vragen wij uw aandacht voor onze ernstige zorgen over de recente maatschappelijke discussie rondom het asbestbeleid in Nederland.

In de Fenelab Technische Commissie Asbest zijn wij vertegenwoordigd met circa 90% van de professionele asbestlaboratoria en eindinspectie instellingen. Dit zijn door de RvA geaccrediteerde organisaties. Wij zetten ons in voor de kwaliteit van de eindbeoordeling van asbestsaneringen. Wij voeren hierover regelmatig overleg met u en andere betrokken partijen, zoals de Raad voor Accreditatie, en wij zijn betrokken bij de normcommissie NEN2990 en bij de overleggen binnen de Stichting Ascert.

Onze inspecteurs en laboranten zijn dagelijks op pad om asbestaneringslocaties te beoordelen op asbestveiligheid. Daarmee hebben wij een belangrijke rol in uw 'asbeststelsel', waarin wettelijk is geregeld dat saneringslocaties door deskundige, onafhankelijke en geaccrediteerde instellingen worden eindbeoordeeld.

Vorige week is het rapport 'Gezondheidsrisico's in verschillende asbestblootstellingssituaties en de kosten van bijbehorend beschermingsbeleid' gepubliceerd, geschreven door een consortium van kennisinstellingen waaronder TNO.

In dit rapport wordt ons inziens op onverantwoorde wijze omgesprongen met de risico's van asbest. Er wordt een proportionaliteitsdiscussie geïntroduceerd over wat veilig en gezond werken mag kosten, die - als wij het goed zien - niet past binnen het nationale en internationale arbobeleid.

Op basis daarvan wordt geconcludeerd dat de maatregelen die worden getroffen om blootstelling aan asbest te voorkomen buitenproportioneel en vaak onnodig zijn. In het rapport worden diverse scenario's doorgerekend. Eén van de scenario's is dat installateurs gaatjes boren in asbesthoudende plafondplaten, met als conclusies dat de risico's daarvan verwaarloosbaar klein zijn. Ook wordt gesteld dat adembescherming bij het saneren van asbestdaken te veel kost. Wij vinden dat onbegrijpelijk en onverantwoord. Incidentele blootstelling en beroepsmatige blootstelling wordt in het rapport en in de media tendentiekus door elkaar gebruikt.

Het rapport is in de media breed uitgemeten. In het bijzonder Aedes heeft breed podium gezocht met haar ongenueanceerde en gevaarlijke betoog dat de asbestregels onnodig zijn. Ook de feiten over de kosten van asbestsanering, inventarisatie en eindbeoordeling, worden door Aedes verdraaid. Bovendien wordt de asbestverwijderingsbranche, waar wij samen met inventarisatiebureaus en saneerders deel van uitmaken, verweten de regels zelf te hebben opgesteld, hetgeen pertinent onjuist is.

Wij vinden dit alles een gevaarlijke ontwikkeling. Het rapport en de media-aandacht heeft grote impact op de risicoperceptie van burgers en werknemers (in de bouw) over asbest. Dat staat haaks op uw jarenlang gevoerde beleid, waarin juist wordt gewerkt aan het risicobesef om te voorkomen dat er onverantwoord met asbest wordt omgesproken. Dat vraagt voortdurend aandacht. Zie daarvoor ook uw eigen filmpje op <https://www.arboportaal.nl/documenten/videos/2010/1/1/joost---de-risico%E2%80%99s-van-asbest-voor-werknemers>.

Onze inspecteurs merken dit in de praktijk. Na publicatie van het rapport en de media aandacht krijgen zij veel vragen en (negatieve) opmerkingen. Er zijn veel kritische vragen over de zin en onzin van de onafhankelijke eindbeoordeling. De stelling is dan dat asbest toch niet gevaarlijk is.

Zoals gezegd maken wij ons daarover ernstige zorgen. In het Kamerdebat over asbest op 6 maart jl. heeft u al aangegeven de beschouwingen in het rapport niet de delen. Dat waarderen wij. Dit signaal moet wat ons betreft echter sterker. Wij roepen u daarom op om publiekelijk afstand te nemen van het rapport en om duidelijk te maken dat de regels voor het verwijderen van asbest er toe doen en dat de werknemers in de asbestverwijdering, dus ook onze inspecteurs, respect verdienen.

Overigens zijn wij een groot voorstander van het risicogestuurde asbestbeleid, maar de verdere invoering daarvan is niet geholpen met deze rapporten en de wijze waarop het asbestbeleid door Aedes in de media wordt neergezet. Wij hebben de achterliggende tijd samen met de collegabranche partijen diverse voorstellen gedaan voor een risicogestuurd asbestbeleid. Wij roepen u op om deze voorstellen snel te implementeren.

Bovendien is mede op voordracht van Fenelab reeds in november jl. bij uw ministerie concreet aangegeven dat er op het actuele dossier aangaande de vensterbanken, ons inziens een goede oplossing mogelijk is. Met lagere kosten, maar met behoud van borging is er een voorstel ingediend hoe dit te doen. Dit voorstel is afgelopen week in het CCvD Asbest met meerderheid van stemmen aangenomen. We dringen er tevens hierbij op aan dat deze wijziging direct in de wijziging van het certificatieschema per 1 april a.s. wordt meegenomen. Hiermee laten we wederom zien als branche dat we samen kordaat kunnen werken en verbeteringen kunnen doorvoeren.

In dat kader moet worden opgemerkt dat wij ons zorgen maken over de uitrol van uw beleidsreactie over het asbeststelsel, zoals neergelegd in de Kamerbrief van september vorig jaar. Er zijn veel abstracte plannen, maar hoe u dat concreet vorm gaat geven is ons nog onvoldoende duidelijk. Er is een aantal actuele knelpunten dat snel moet worden opgelost. Daarvoor is meermaals uw aandacht gevraagd, maar hiermee wordt niets gedaan. Voornoemd voorbeeld inzake de vensterbanken laat zien dat er de gelegenheid is om adequaat door te pakken.

Tot slot, maar niet in de laatste plaats, vragen wij uw aandacht voor de rol en positie van TNO. TNO is mede auteur van het voornoemde rapport over proportionaliteit. Wij vinden dit onbegrijpelijk. Het rapport staat haaks op de uitgangspunten van uw arbobeleid en asbestbeleid, dat juist mede op basis van vele adviezen van TNO tot stand is gekomen. Het rapport is ons inziens TNO onwaardig en raakt ook het vraagstuk van de geloofwaardigheid van TNO als wetenschappelijk en onafhankelijk adviseur van het kabinet op het gebied van het asbestbeleid.

Wij stellen vast dat TNO zich de laatste jaren meer en meer opstelt als een commercieel onderzoeksbureau in het asbestdomein. Daar is op zichzelf niets mis mee, maar dat is niet te verenigen met TNO als een wetenschappelijke spil in de overheidsadvisering ter zake asbestbeleid.

Over de vele rollen van TNO in onderzoeken over asbestbeleid, de wispelturigheid van adviezen en de profilering op podia hebben wij eerder al de aandacht gevraagd van TNO en dat is door ons ook aan de orde gesteld binnen uw Ministerie.

We kunnen niet uitsluiten dat de leden van de Technische Commissie Asbest gaan overwegen of de aanwezigheid van TNO bij dit overlegorgaan nog langer gewenst is. Dit op basis van het geschade vertrouwen in het recente onderzoek als opvolging van eerdere uitspraken en onderzoeken die haaks staan op de opvattingen van de Technische Commissie Asbest.

Wij nemen dit zeer ernstig op en hebben daarom besloten om hiervoor ook de aandacht te vragen aan de Raad van Bestuur van TNO, door deze brief in afschrift aan haar te zenden en te verzoeken om een overleg hierover.

Met vriendelijke groet.

10.2.e

10.2.e

Victor van der Hoeven
Voorzitter Fenelab Technische Commissie Asbest

In afschrift aan: Staatsecretaris van I en W, Raad van Bestuur TNO en Stichting Ascert.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: nog een brief ter inzage
Datum: vrijdag 15 maart 2019 17:42:57
Bijlagen: [9FENE-SEC.brandbrief.stas.SZW.15032019.pdf](#)

En nog een mooie brief.....
10.2.e

Directie Gezond en Veilig Werken
Ministerie van SZW
06-^{10.2.e}

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

Fenelab Technische Commissie Asbest
T.a.v. dhr. 10.2.e, voorzitter
Postbus 159
4190 CD GELDERMALSEN

**Directie Gezond en Veilig
Werken**

Afdeling Gezond Werken

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

10.2.e

T

10.2.e @minszw.nl

Onze referentie

2019-0000055240

Uw referentie

9FENE-SEC

Datum 11 april 2019

Betreft antwoord op uw brief over commotie in de media over proportionaliteit
asbestbeleid

Geachte heer van der Hoeven,

Uw brief (dd 15 maart 2019) is in goede orde ontvangen. Hieruit blijkt een grote betrokkenheid en dat waardeer ik. Met deze brief ga ik in op uw bericht.

Allereerst spreekt u uw zorgen uit over het onlangs gepubliceerde rapport over een proportioneel asbestbeleid. Dit rapport is opgesteld door TNO, de Universiteit Utrecht en Crisislab, in opdracht van Aedes. Voor een reactie van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op dit rapport verwijs ik naar het plenaire debat in de Tweede Kamer op 6 maart jongstleden.¹ Tijdens dit debat heeft de staatssecretaris gereageerd op het rapport en daarbij aangegeven dat het rapport grotendeels aansluit bij de in de beleidsreactie ingeslagen weg naar een zorgvuldig asbestbeleid. Dat wil zeggen: ruimte waar het, gezien de risico's, mogelijk is. Maar alleen wanneer het kan, de veiligheid en gezondheid van werknemers blijft op de eerste plaats staan. De staatssecretaris heeft daarbij afstand genomen van het uitgangspunt onder "proportionele kosten": zij heeft duidelijk gemaakt dat het arbeidsomstandighedenbeleid niet uitgaat van de maximumwaarde van het leven van werknemers, maar van een acceptabel risico dat zij mogen lopen. Ik wil daar tot slot bij opmerken dat het niet verboden is om te berekenen wat het risico is van bepaalde activiteiten die – op dit moment – in de regelgeving niet zijn toegestaan. Voor overige vragen en/of opmerkingen over het rapport verwijs ik u door naar de opdrachtgever of opstellers van het rapport. SZW is geen opdrachtgever van het onderzoek, noch betrokken geweest bij de totstandkoming van het rapport.

Ten aanzien van de betrokkenheid van TNO bij de totstandkoming van het rapport over een proportioneel asbestbeleid wil ik benadrukken dat SZW vertrouwen heeft in de wetenschappelijke kwaliteit en onafhankelijkheid van TNO. Het staat TNO vrij om opdrachten uit de markt aan te nemen. Het is daarbij wel van belang dat zij geen dubbele functie vervult.

¹ Zie ook hier de officiële reactie van de staatssecretaris van SZW:
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asbest/nieuws/2019/03/27/reactie-staatssecretaris-op-extern-rapport>

Daar waar TNO aan de lat staat voor de uitwerking van de maatregelen uit de beleidsreactie is die onafhankelijkheid extra belangrijk. SZW gaat daarom nadere afspraken maken met TNO om op deze punten de onafhankelijkheid te borgen.

**Directie Gezond en Veilig
Werken**
Afdeling Gezond Werken

Ook geeft u aan zorgen te hebben over de uitwerking van de in de beleidsreactie aangekondigde maatregelen. Deze beleidsreactie is ook aan de orde geweest tijdens het plenaire debat van 6 maart jl. en daarbij is een aantal moties aangenomen door de Tweede Kamer. De aard van deze moties maakt duidelijk dat er vanuit de Tweede Kamer steun is voor de uitvoering van de beleidsreactie. SZW gaat daarom, in samenwerking met onder meer de sector, door met de uitwerking en implementatie hiervan. Graag benadruk ik dat we dit in gezamenlijkheid doen met u en andere betrokkenen en dat de stakeholderoverleggen bedoeld zijn om met alle partijen hier het gesprek over te blijven voeren. Deze bijeenkomsten zijn de plek om eventuele zorgen en suggesties te bespreken die samenhangen met de uitvoering van de beleidsreactie. Het volgende stakeholderoverleg staat gepland op 8 mei a.s. De uitnodiging daarvoor heeft u inmiddels ontvangen. Ook zal er in juli, september en december een dergelijk overleg plaats vinden. Kortom, SZW stelt uw betrokkenheid op prijs en blijft graag in gesprek over hoe we in gezamenlijkheid invulling kunnen geven aan een zorgvuldig asbestbeleid.

Datum
11 april 2019
Onze referentie
2019-0000055240

De wereld van asbestverwijdering is complex: het gaat om veiligheid en gezondheid, gedetailleerde regelgeving en om kosten en opbrengsten. Er spelen vele belangen en er is sprake van dilemma's. Dilemma's tussen een risicogerichte aanpak en commerciële belangen; tussen een niet-aantoonbaar noodzakelijke aanpak en kostenbeheersing; tussen innovatie en concurrentiebelangen. Openheid over de verschillende belangen die er zijn is wat mij betreft een voorwaarde om samen met elkaar verder te kunnen werken. Daartoe wil ik u dan ook van harte uitnodigen.

Met vriendelijke groet,

drs. H.L.M. Boussen
Directeur Gezond en Veilig Werken

Stand van zaken MAPA programma asbest.

Datum: 27-03-2019

Auteur: ^{10.2.e}

Dit document heeft als doel overzicht te geven van de stand van zaken op de activiteiten welke op dit moment binnen het asbest deel van MAPA 2019 lopen. Dit programma komt voort uit de beleidsbrief die [in september 2018](#) door de staatssecretaris naar de tweede kamer is gestuurd. Naast een overzicht van de activiteiten wordt ook de voortgang bij TNO vermeld. Omdat voor sommige onderdelen nog parallel activiteiten bij SZW lopen is ook de voortgang bij SZW vermeld. Als laatste volgt de tijdsplanning voor de activiteiten met mogelijke kritische momenten.

Activiteit	Voortgang TNO	Voortgang SZW	Tijdsplanning
1. Stand van de wetenschap verduidelijken			
1.1. Ontwikkelen van een meer risicogestuurd instrument (RGI), liefst door doorontwikkelen van het instrument SMA-rt conform beleidsbrief naar de tweede kamer	Eind vorig jaar heeft TNO een versie 0.5 van RGI opgeleverd. Op basis van deze studie is in overleg met SZW besloten om door te gaan met de ontwikkeling en het model te verfijnen/verbeteren door het toevoegen van meer data. Data uit de asbest database wordt toegevoegd en er wordt met potentiële dataleveranciers een datasharing overeenkomst aangegaan. Versie 0.5 is gebaseerd op ongeveer 110 PAS metingen. Nu is het model gebaseerd op ongeveer 250 metingen en is de performance al sterk verbeterd	Voortgang wordt steeds afgestemd met SZW	Het (theoretische model) zal voor de zomer af zijn.
1.2 Periodiek invoeren van meetgegevens	Dit jaar zullen er door TNO ook nog blootstellingsgegevens verzameld worden welke worden toegevoegd aan de database. Hier is nog geen begin aan gemaakt omdat we eerst willen weten op welke plekken er nog data hiaten zijn.		Planning is eind dit jaar metingen verzameld te hebben. Financiering lab is relevant .
1.3. Beheer van RGI	TNO helpt SZW met het identificeren van kritische input en bedenken van scenario's over beheer van SMA-rt. TNO heeft een notitie over de transitie opgesteld welke met SZW wordt besproken. Op	SZW voert gesprekken met Ascort over de herpositionering van SMA-rt.	Ongoing. RGI kan pas worden overgedragen als er afspraken zijn over

Met opmerkingen ^{10.2.e}: Ik weet niet of iedereen weet wat dit betekent (ik tot vrijdag in elk geval niet). Denk dat van belang is om hier te melden dat dit lab ingezet wordt in geval van incidenten en sprake is van co-financiering (zo begreep ik eea vrijdag althans).

	initiatief van SZW vinden gesprekken over dit onderwerp plaats met TNO. Uiteindelijke beslissingen worden genomen door SZW. <i>Notitie: N18062_notitieSZW_transitie_20181205</i>	SZW wordt gevraagd duidelijkheid te scheppen over de positionering van de huidige en nieuwe SMA-rt.	exploitatie. Keuzes voor manier van exploitatie kunnen van invloed zijn op de inhoud van RGI. VIP kan pas functioneren wanneer goede afspraken zijn gemaakt over de implementatie van VIP besluiten in de huidige SMA-rt (of later RGI)
1.4. Ontwikkelen van RGI in test omgeving	De huidige SMA-rt structuur/interface voldoet niet om RGI in te kunnen bouwen. RGI, wat gezien kan worden als de blootstellingsmodule van de nieuwe SMA-rt, wordt in een testversie gebouwd. De software zal door de partij die gaat exploiteren moeten worden overgenomen naar de uiteindelijke software tool (bijv. huidige SMA-rt). TNO heeft een korte notitie neergelegd bij SZW waarin wordt omschreven aan welke eisen RGI in de testversie zal moeten voldoen. Op basis van deze notitie zal een IT partner gezocht worden die de webtool onder regie van TNO gaat bouwen. (RGI naar testontwikkeling_eisen voor ontwikkeling_20190325). Deze testversie levert een functioneel instrument op (alle functionele eisen welke bij TNO zouden moeten horen zijn geïmplementeerd). De testversie is online te benaderen en geeft	10. <u>SZW</u> 10.2.e plant een overleg om de notitie voor de testversie te bespreken. Het is belangrijk om hier goed over af te stemmen omdat de notitie inhoudelijk, functioneel en zakelijk beheer scherp beschrijft.	Eind 2019 zal RGI in de testversie functioneel beschikbaar komen.

Met opmerkingen 10.2.e : Om misverstanden te vermijden; mss iets explicieter maken wat dit functioneel beschikbaar komen betekent voor een gebruiker (kan deze er in volle omvang dan gebruik van maken en zo ja, wat gaat hij of zij daar dan van merken?)

Met opmerkingen 10.2.e : Overleg gaat waarschijnlijk 16 april as plaatsvinden.

	een uitkomst in de huidige of toekomstige RK-indelingen. TNO plant in april een overleg met iSZW, SZW en RIVM om de eerste contouren van RGI te presenteren.		
2. Ad hoc vragen over de stand der wetenschap. Het is een goed idee om de afspraken tussen SZW en TNO vast te leggen in een officiële overeenkomst. In deze overeenkomst moet onder andere opgenomen worden onder welke randvoorwaarden TNO taken kan verrichten binnen deze taak maar ook in relatie tot RGI en VIP.	Op dit moment zijn er een aantal overleggen tussen TNO met SZW of andere stakeholders geboekt op dit project nummer. Denk daarbij aan het stakeholders overleg georganiseerd door SZW en afstemmingsoverleggen. Er zijn op dit moment ook onduidelijkheden over de rol / nieuwe rol van TNO.	Er is nog niet in een officiële overeenkomst vastgelegd onder welke randvoorwaarden TNO taken kan verrichten binnen dit onderdeel van MAPA maar ook niet in relatie tot RGI en VIP. Afspraak plannen tussen directie SZW en TNO over rol en randvoorwaarden.	Prioriteit: overleg tussen directie TNO en SZW om afspraken te maken over de rol en bijbehorende randvoorwaarden.
3. Deskundigheid borgen bij complexe processen In 2019 zal met betrokken stakeholders bediscussieerd worden wat een goede afbakening is voor wel of niet gecertificeerd werk. Hierbij kan bijv. onderscheid gemaakt worden op potentieel risico, type materiaal of mate van specialistisch werk waarbij bijv. ook rekening gehouden wordt met andere risico's. Dit wordt een inhoudelijke en politieke discussie. Waarbij de voortgang en uitkomst niet alleen afhankelijk is van TNO	TNO heeft vorig jaar een inventarisatie gemaakt van buitenlandse aanpakken wat betreft 'niet-complexe' handelingen. SZW heeft dit document met opmerkingen voorzien. Op basis van dit document zal TNO een blauwdruk maken van een mogelijke differentiatie in beheersregimes op basis van wetenschappelijke inzichten. TNO en SZW zullen voordat TNO begint aan deze blauwdruk een overleg hebben om de aanpak te bespreken. De blauwdruk zal dienen als basis om te komen tot een differentiatie. De uiteindelijke differentiatie in beheersregime zal niet alleen worden gekozen op wetenschappelijke inzichten en is dus een beleidskeuze welke bij SZW ligt.	Afstemming van proces tot differentiatie. Naar idee van TNO is dat niet alleen op basis van wetenschap. Voortgang boeken op voorwaarden en inregelen van differentiatie.	De resultaten van VIP en RGI zullen moeten worden gekoppeld aan de 'nieuwe' differentiatie van de risicoklasse. Wanneer deze nieuwe klassen nog niet zijn afgestemd of vormgegeven kan zowel de uitkomst van VIP als RGI aan de huidige (SMA-rt)

Met opmerkingen^{10.2.e}]: In de bespreking van vrijdag kwam aan de orde dat TNO de voor hun relevante elementen voor een dergelijke overeenkomst benoemt.

			classificatie gekoppeld worden.
4. verbetermogelijkheden bij de eindcontrole verbeteren. In 2018 heeft TNO een document opgesteld waarin beschreven wordt welke verbetermogelijkheden er nog zijn bij de eindmetingen. Verbetering kan betrekking hebben op tijdswinst, prijs, of nauwkeurigheid. Dit alles onder de voorwaarde dat niet ingeboet wordt op veiligheid. Aan Fenelab zal nogmaals worden gevraagd of er samengewerkt kan worden om om samen te werken om de mogelijkheden tot optimalisatie van de methodiek voor eindcontrole verder uit te werken. Wanneer Fenelab niet bereid is mee te werken, zullen afzonderlijke laboratoria benaderd worden. Deze verkenningen ter onderbouwing aan de verbetermogelijkheden zullen volgend jaar plaatsvinden.	TNO heeft een voorstel voor dit onderdeel verstuurd naar SZW (Notitie_voorstel optimalisatie methodiek eindcontrole_20190123). Wanneer hier terugkoppeling op wordt gegeven kan dit onderdeel opgepakt worden. De samenwerking met Fenelab verloopt al lang niet soepel. Er hebben over dit onderwerp al diverse gesprekken plaatsgevonden wat niet heeft geleid tot een samenwerking. Ook is er veel kritiek van Fenelab op de rol van TNO en de gang van zaken binnen NEN waar ook enkele optimalisatie stappen zijn voorgesteld. TNO heeft al wel een opstart gemaakt met een grote probleemhouder. Met deze partij wordt gekeken of de resultaten van eindcontroles in kaart gebracht kunnen worden zodat inzicht wordt verkregen bij welke onderdelen van de eindcontrole afkeur plaatsvindt en bij welke toepassingen. Deze informatie zal als input kunnen dienen voor optimalisatie.	SZW geeft commentaar op de notitie (Notitie_voorstel optimalisatie methodiek eindcontrole_20190123) waarna SZW en TNO het vervolg binnen dit onderdeel afstemmen.	Op dit moment is er weinig voortgang. Ook is de werkrelatie met Fenelab niet goed.
5. Innovatie stimuleren. Validatie en innovatie platform (VIP)			
5.1 Ondersteuning oprichten VIP	RIVM is trekker van om het VIP in te richten. Er vindt geregeld afstemming plaats tussen RIVM en TNO over de inrichting van het VIP.	Vanuit SZW is het nodig om afspraken met Ascet te maken over aanpassingen in de huidige SMA-rt	^{10.} gaf in zijn mail van 22/3/2019 aan dat de planning voor SZW streeft naar formele instelling richting van VIP per 1 juli 2019 is .

	2 April presenteert RIVM hun inrichtingsvoorstel aan TNO. Op 12 April organiseert RIVM een breed stakeholdersoverleg.		Het verder operationaliseren van VIP zal gestalte krijgen in de 2^e helft van 2019.
--	---	--	---

Met opmaak: Superscript

Wat zijn de planning voor de verschillende onderdelen en wat is het kritische tijdsplan? (aan gewerkt, in de planning, onder voorwaarde)

Deelproject	1-19	2-19	3-19	4-19	5-19	6-19	7-19	8-19	9-19	10-19	11-19	12-19
1.1. RGI model												
1.2. Periodiek invoeren gegevens*												
1.3. Beheer van RGI												
1.4. RGI testversie												
2. Ad-hoc vragen**												
3. Borging deskundigheid bij complexe processen***												
4. Verbetermogelijkheden eindcontrole****												
5. Ondersteunen oprichten VIP*****												

* Gaat starten als de lab faciliteiten geregeld zijn.

** Afstemming SZW en TNO nodig voor taken en randvoorwaarden

*** Deze taak moet afgerond zijn om over te kunnen gaan tot nieuw systeem van betere differentiatie. Heeft invloed op implementatie VIP en RGI. Tot die tijd zouden VIP en RGI kunnen worden geïmplementeerd in de huidige RK-indelingen en SMA-rt.

**** Zal input kunnen zijn voor meer differentiatie

***** VIP kan alleen functioneren als er afspraken zijn gemaakt over aanpassing van SMA-rt

Conclusie voortgang:

Acute prioriteit:

- Afspraken TNO en SZW of rol en randvoorwaarden.

Kritisch tijdspad:

- [Formele instellingrichting](#) van VIP staat gepland op 1 juli 2019. Daarna kan het zijn dat aanvragen beoordeeld worden via VIP en doorgevoerd worden in de huidige SMA-rt. Er is nog geen budget gereserveerd voor beoordelingen voor VIP vanuit TNO. Er zijn goede werkafspraken nodig tussen SZW en Ascert (de beheerder van de huidige SMA-rt) over doorvoeren van VIP adviezen in de huidige SMA-rt.
- Voor het implementeren van meer differentiatie in beheersregime zijn 2 dingen nodig: 1) Er moet duidelijk zijn welke differentiatie er gaat plaatsvinden, TNO gaat hier een voorstel voor doen, de uiteindelijke keuzes zijn beleidsmatig. 2) Uiteindelijk moet deze differentiatie worden geïmplementeerd in RGI en VIP.

Wat verder speelt:

- Afspraken over continuering van analysekennis en lab faciliteiten bij TNO zijn nodig.
- Fase 1 van het onderzoek is afgerond. TNO heeft twee inventarisaties gedaan onder stakeholders: 1) Wat zijn volgens de stakeholders de blootstellingsmomenten? En 2) Welke blootstellingsgegevens zijn er beschikbaar? Op 26-3 is er overleg geweest met I&W over het vervolg. Daarover wordt binnenkort gecommuniceerd.
- PEROSH voorstel voor meer internationale samenwerking / kennisuitwisseling.

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 19 november 2018 14:16
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: vraag voor KCA
Bijlagen: Crisilab rapport Proportionele omgevingstoezicht bedrijfsmatige asbestsaneringen
 10.2.e 19-11-2018.docx

Beste^{10.2.e}

Ik heb naar de verwijzingen uit het GR-rapport gekeken. Ik neem aan dat het rapport van Crisislab al is afgerond, dus mijn opmerkingen komen een beetje als mosterd na de maaltijd. Terecht heb je je afgevraagd of de verwijzingen wel goed zijn gebeurd. Ze hadden beter mogen duiden wat ze precies uit het GR-rapport hebben gehaald, en wat op hun conto staat op basis van informatie uit het GR-advies. Bijgevoegd een samenvatting van mijn persoonlijke bevindingen.

Met vriendelijke groet,
 10.2.e

Van:¹₀
Verzonden: maandag 12 november 2018 13:02
Aan:^{10.2.e}
CC:^{10.2.e}
Onderwerp: Re: vraag voor KCA

Ha^{10.2.e}

Interessante vraag, ik ga het proberen te regelen hier dit jaar nog over te berichten, zou moeten lukken. Je hoort nog van me,

Groet^{10.2.e} ¹_{0.}

Delivered to you by RIVM Mobile environment.

From:^{10.2.e} [<@MINSZW.NL>](mailto:@MINSZW.NL)
Sent: 12 nov. 2018 12:42
To:^{10.2.e} [<@rivm.nl>](mailto:@rivm.nl)
Cc:^{10.2.e} [<@gr.nl>](mailto:@gr.nl),^{10.2.e} [<@MINSZW.NL>](mailto:@MINSZW.NL)
Subject: vraag voor KCA

Dag^{10.2.e}

Bijgaand stuur ik een rapport afkomstig van Crisislab (^{10.2.e}). Zoals je weet ben ik all for risicogericht beleid.

Maar ik kan de berekeningen van de gezondheidsrisico's in dit rapport niet goed volgen, met name niet vanaf het moment dat hij het probeert om te zetten in "verwacht verlies in levensduur".

Zouden jullie dit voor mij kunnen beoordelen? Kloppen deze berekeningen?

Ik cc ^{10.2.e} van de GR, want er wordt meerdere keren geciteerd uit het rapport van de GR maar ik vraag me af of dat wel goed gebeurt.

Ik zou het fijn vinden om een eerste duiding te krijgen voor mezelf/ SZW. Is daar nog ruimte voor dit jaar?

Mogelijk kunnen jullie dit dan meenemen bij de notitie over gezondheidsrisico die we voor volgend jaar hadden afgesproken...

Groet ^{10.2.e}

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Proportioneel omgevingstoezicht bedrijfsmatige asbestsaneringen

*Inzichten ten behoeve van proportioneel omgevingstoezicht op
gemeentelijke asbestmeldingen door omgevingsdiensten*

10.2.e

10.2.e

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Den Haag.

Auteurs:

10.2.e

Kwaliteitscontrole:

10.2.e

September 2018

De Stichting Crisislab is de onderzoeksgroep die het onderzoek van de leeropdracht Besturen van Veiligheid van de Radboud Universiteit Nijmegen ondersteunt. De doelstelling van Crisislab is de ontwikkeling en verspreiding van kennis op het domein van crisisbeheersing en veiligheidszorg. Voor Crisislab is een kernactiviteit het verrichten van empirisch gefundeerd onderzoek op het veiligheidsdomein, omdat momenteel feiten vaak ontbreken bij beleidsvorming en discussies op het terrein van het besturen van veiligheid.

Crisislab
Dashorsterweg 1
3927 CN Renswoude
www.crisislab.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Risico voor de volksgezondheid van bouwwerkzaamheden met asbest	5
2.1	Algemeen gevaar van asbest	5
2.2	Het risico beter in beeld, een simpele berekening	6
3	Wat mogen, gezien de te vermijden risico's, de kosten van het toezicht zijn?	9
3.1	De nationale norm voor investeringen in een gezond levensjaar	9
3.2	Toepassing op investeringen in toezicht op asbestsaneringen in Den Haag	13
4	Over de inrichting van kostenefficiënt toezicht op asbestsaneringen	15
4.1	De gemeente Den Haag heeft een verantwoordelijkheid om haar toezichthouders te sturen	15
4.2	Goed toezicht op asbestsanering is ketengericht toezicht	15
4.3	Algemene kernprincipes van goed toezicht toegepast	16
5	Het geheel overziend	20
5.1	Aanleiding	20
5.2	Principes van goed toezicht	20
5.3	Goed ketengericht toezicht op asbestsaneringen	21
	Literatuurlijst	23

1 Inleiding

Recent (per 1 juli 2017) is de wijziging van het Besluit omgevingsrecht (Bor) van kracht geworden die bepaalt dat het gemeentelijk toezicht op (onder andere) gemeentelijke asbestmeldingen, dat wil zeggen meldingen van bedrijfsmatige asbestsanering aan de gemeente, een taak is voor omgevingsdiensten.

Het Bor vereist daarbij in artikel 7.2 dat de opdracht gevende gemeenten een ‘uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid [vaststellen] waarin gemotiveerd wordt aangegeven welke doelen de omgevingsdienst moet behalen bij de uitvoering en handhaving en welke activiteiten daartoe door de omgevingsdienst worden uitgevoerd’.¹

Voor de gemeente Den Haag was dit aanleiding om Crisislab te vragen om bouwstenen aan te leveren voor het op te stellen proportioneel uitvoerings- en handhavingsbeleid voor het omgevingstoezicht op bedrijfsmatige asbestsanering. Omgevingsdienst Haaglanden is voor de gemeente Den Haag belast met de uitoefening van het omgevingstoezicht. Onder ‘proportioneel’ verstaan we dat de kosten en baten van het toezicht in een redelijke verhouding tot elkaar staan. Wat redelijk is kan gekwantificeerd worden op basis van de gebruikelijke normen daarvoor zoals die bijvoorbeeld door de Gezondheidsraad zijn voorgesteld. Daaronder valt bijvoorbeeld dat toezicht bij voorkeur niet dubbel wordt uitgevoerd en dat partijen binnen de eigen verantwoordelijkheid blijven.

In dit rapport leveren we inzichten op de volgende punten:

- een (tentatieve) kwantificering van het omgevingsrisico dat asbestverwijdering met zich meebrengt,
- daarmee een inschatting van wat een redelijke inspanning is voor een toezichthouder en
- een beschrijving van mogelijke wijzen waarop daar effectief en efficiënt toezicht op kan worden gehouden.

¹ Besluit omgevingsrecht (1 juli 2017). *Artikel 7.2 uitvoerings- en handhavingsbeleid.*

2 Risico voor de volksgezondheid van bouwwerkzaamheden met asbest

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van het risico voor de volksgezondheid dat asbest met zich meebrengt bij verbouw- en sloopwerkzaamheden. Er wordt een berekening gepresenteerd die een bovengrens geeft voor het risico die buurtbewoners en andere voorbijgangers die zich in de omgeving van dergelijke onveilige bouwwerkzaamheden bevinden, lopen. Onveilig wil zeggen dat de asbestsaneerder zich niet aan de regels houdt.

2.1 Algemeen gevaar van asbest

Asbest is een verzamelterm voor zes verschillende in de natuur gevormde mineralen met een vezelstructuur.² Er kan op hoofdlijnen onderscheid worden gemaakt in wit asbest (chrysotiel), blauw asbest (crocidoliet) en bruin asbest (amosiet). Alle asbestsoorten bestaan uit fijne vezels die met het blote oog niet zichtbaar zijn.³ Asbest kan twee verschillende structuren hebben, namelijk hechtgebonden asbest en niet-hechtgebonden asbest. Bij niet-hechtgebonden asbest (zoals bijvoorbeeld asbestkoord en spuitasbest) zijn de vezels niet tot nauwelijks verankerd in het bindmiddel. Dit betekent dat er makkelijk asbestvezels vrij kunnen komen. Zolang de asbestvezels vastzitten in materiaal (hechtgebonden asbest) en het materiaal niet beroerd wordt, is er in principe geen risico op het vrijkomen van asbestvezels (en daarmee geen gezondheidsrisico).⁴

Asbest werd, totdat in 1993 een algeheel asbestverbod in Nederland gold, vanwege de goede bouwkundige eigenschappen (sterk, slijtvast en brandwerend) toegepast in allerlei materialen en bindmiddelen, zoals cement, isolatiemateriaal en kit.⁵ Op veel plaatsen in de wereld is gebruik ervan nog steeds toegestaan, in de EU geldt een asbestverbod voor de bouw vanaf 2015.

Een bekende, maar misleidende uitspraak

Een veelgehoorde, echter tegelijkertijd misleidende uitspraak is: 'elke asbestvezel kan kanker veroorzaken'. Deze uitspraak is misleidend omdat in principe ook elke ingeademde zuurstofmolecuul of elke andere mutagene stof die (al standaard) in de leefomgeving aanwezig is, tot kanker kan leiden.⁶ Asbest vormt daarop geen uitzondering. Voor alle gevaarlijke stoffen geldt dat berekend moet worden welke dosis tot welk risico leidt.

Het was al in de klassieke oudheid algemeen bekend dat er gezondheidsrisico's gepaard gaan met de inademing van asbestvezels.⁷ Het risico van asbest wordt vooral bepaald

² Kenniscentrum InfoMil Rijkswaterstaat (2018).

³ Burdorf et al. (2009); Helsloot & Vlagsma (2016).

⁴ Zie www.infomil.nl voor de informatie die de rijksoverheid hierover verspreidt.

⁵ Mossman et al. (1990).

⁶ Helsloot et al. (2010).

⁷ In Nederland is tot de zeventiger jaren van de vorige eeuw onzorgvuldig met deze kennis omgegaan. Dat heeft geleid tot relatief veel werknemers die structureel aan hoge concentraties werden blootgesteld. De

door de cumulatie van asbestvezels in de longen. Het meest voorkomende gevolg is longvlies- en buikvlieskanker (mesotheliom) en longkanker.⁸ Vaak komen beide typen kanker pas decennia na (beroepsmatige) blootstelling tot uiting.⁹

Asbest is daarmee een gevaarlijke stof in de zin dat een langdurige blootstelling aan hoge concentraties leidt tot een serieus risico op specifieke ziektes.

De term 'serieus' is natuurlijk wetenschappelijk van geen betekenis. Relevant voor dit advies is het risico voor de volksgezondheid voor de omgeving bij onveilige verbouw- en sloopwerkzaamheden in gebouwen waarbij asbest aanwezig is. In paragraaf 2.2 geven we daarom middels een simpele berekening het risico dat aanwezigen (zoals buurtbewoners en voorbijgangers) bij incidentele blootstelling in de buitenlucht lopen wanneer een asbestsaneerder zich niet aan de regels houdt. We geven dit risico kortweg aan met omgevingsrisico. Het gaat nadrukkelijk om onveilige verbouw- en sloopwerkzaamheden, want in het geval de asbestsaneerder zich aan de regels houdt, zal er per definitie geen omgevingsrisico zijn.

2.2 Het risico beter in beeld, een simpele berekening

We beantwoorden de volgende vragen om tot een conservatieve inschatting te komen van het omgevingsrisico dat buurtbewoners en andere voorbijgangers bij incidentele blootstelling in de buitenlucht lopen:

- Wat is een bovengrens voor de asbestconcentraties waaraan buurtbewoners en omstanders in de omgeving van verbouw- en sloopwerkzaamheden worden blootgesteld?
- Wat is een conservatieve inschatting van het omgevingsrisico dat zij dientengevolge lopen?

Bovengrens blootstelling buurtbewoners

In tabel 2.1 is te lezen hoeveel asbestvezels er per m³ kunnen vrijkomen in de directe omgeving (enkele meters) bij verschillende veelvoorkomende bedrijfsmatige verbouw- en sloopwerkzaamheden. Het gaat dan specifiek om gemeten waarden (met SEM in vaktermen, dat wil zeggen gemeten met een scanning elektronenmicroscop) van asbest waar voorbijgangers en omwonenden mee in aanraking kunnen komen. Voor werknemers die direct bij de bron asbest saneren, liggen de gemeten waarden hoger, maar dat is voor het omgevingsrisico niet relevant.

erkenning hiervan in de jaren tachtig leidde ertoe dat Nederland het meest restrictieve asbestbeleid in de wereld heeft.

⁸ Zie o.a. <https://www.rivm.nl/Onderwerpen/A/Asbest>.

⁹ Gezondheidsraad (2010). *Asbest. Risico's van milieu- en beroepsmatige blootstelling*.

Type werkzaamheden	Aantal asbestvezels die vrijkomen
Het verwijderen van enkele golfplaten (in droge condities)	10.000 vezels per m ³
Het verwijderen van buitenmuurplaten (in droge condities)	103.000 vezels per m ³
Het verwijderen van asbestcement in schoorstenen	148.000 vezels per m ³
Het boren van gaten en schroeven in materiaal waarin ook asbest is verwerkt	55.000 vezels per m ³
Het verwijderen van ondersteuningsmaterialen in achterwand van de gootsteen	30.000 vezels per m ³
Het verwijderen van wandpanelen in badkamers	20.000 vezels per m ³
Het verwijderen van een kleine buitenschuur met golfplaten	28.000 vezels per m ³
Het na afloop reinigen van de werklocatie	30.000 vezels per m ³

Tabel 2.1: Hoogst gemeten waarden asbestvezels met SEM in directe omgeving (enkele meters afstand) bij verschillende type (bedrijfsmatige) sloop- en renovatiewerkzaamheden.¹⁰

Wij gaan als bovengrens bij een worst-case concentratie asbest uit van *130.000 vezels per m³* (dit vereenvoudigt de berekening in de volgende stap). Het verschil met de hoogst gemeten waarde bij sloopwerkzaamheden in tabel 2.1, 148.000 vezels per m³, is gering. Verder is in het Australisch onderzoek waar tabel 2.1 mede op gebaseerd is, uitgegaan van een blootstellingsafstand van enkele meters in een van de buitenlucht afgesloten ruimte. Die afstand is echter niet representatief voor de omgevingssituatie: passanten zullen naar alle waarschijnlijkheid bij stofverspreiding op een grotere afstand van de bouwlocatie aanwezig zijn. Tevens zal de stofwolk bij vrijkomen deels in de lucht ‘vervliegen’, met name onder invloed van weersomstandigheden, waardoor de concentratie asbestvezels lager zal zijn. De 130.000 vezels per m³ is dus een werkelijk conservatieve bovengrens.

Berekening omgevingsrisico buurtbewoners

We kunnen nu het risico dat buurtbewoners en andere voorbijgangers in dit worst-case concentratie asbest lopen als volgt berekenen:

- Volgens de Gezondheidsraad (2010) is het risico bij een levenslange blootstelling (40 jaar) aan 130.000 asbestvezels $4 \cdot 10^{-3}$.¹¹
- De relatie tussen cumulatieve blootstelling en verlies aan levensjaren is lineair.¹²
- Een verwacht verlies van levensduur van $4 \cdot 10^{-3} \times 80$ jaar is ongeveer 0,33 jaar uitgaande van een lineair verband bij beroepsmatige blootstelling. Bij een

¹⁰ ASEA (2016); Boelter et al. (2017).

¹¹ Stayner (2013) berekende een additionele sterfte voor longkanker door blootstelling gedurende 45 jaar aan de bovenbeschreven concentratie van 0,1 vezels/ml (100 000 vezels/m³) op 5 extra sterftegevallen per 1000 blootgestelden. Dit komt ongeveer overeen met het risiconiveau voor arbeid van $4 \cdot 10^{-3}$.

¹² Gezondheidsraad (2010), p. 40.

incidentele blootstelling gedurende 8 uur is dat een verwacht levensverlies van 0,33 jaar / 40 jaar / 250 werkdagen is $3,3 \times 10^{-5}$ jaar = 17 minuten.

Dit betekent dat als een buurtbewoner of andere voorbijganger in een dag buitenshuis gedurende 8 uur wordt blootgesteld aan een dergelijke worst case concentratie asbest, dit tot een maximaal gemiddeld verlies van *17 minuten aan levensduur* leidt.

Bovenstaande is nadrukkelijk een simpele berekeningswijze om tot een conservatieve inschatting voor een bovengrens te komen. De precieze effecten van asbest op het menselijk lichaam zijn complexer en zelfs nog niet goed begrepen. Voor het effect van een specifieke concentratie op een mens kan preciezer met levenslooptabellen gewerkt worden die onderscheid maken tussen de mate van blootstelling op een bepaalde leeftijd.

Nogmaals, deze wijze van risicoberekening is simpel en kan worden gekarakteriseerd als 'pushing the knowledge to the limit', maar deze berekening is dan ook bedoeld om een zeer ruwe inschatting van de effecten van incidentele blootstelling te maken.

Het te verwaarlozen risico van incidentele blootstelling is al lang bekend

Zoals hiervoor gesteld, vergt het een blootstelling aan hogere concentraties asbestvezels gedurende meerdere jaren om tot een meetbaar verhoogd risico op asbest-gerelateerde ziekten, zoals longkanker te komen. Een incidentele blootstelling, zelfs aan hoge concentraties, geeft daarmee een verwaarloosbaar risico. Dit is al lang bekend in de literatuur. Zo blijkt bijvoorbeeld uit een klassieke vergelijking van Doll en Peto (1981) dat het risico op overlijden door longkanker als gevolg van gedurende een week leven in een omgeving met een zichtbare asbestnevel gelijk is aan het risico op overlijden door longkanker door het roken van een enkel pakje sigaretten.¹³

In tabel 2.2 geven we een vergelijkingsperspectief aan voor het risico waarin mensen in de publieke omgeving kunnen worden blootgesteld aan asbest. We baseren ons op een format van de Australian Environmental Health Standing Committee (2013). De tabel is mogelijk bruikbaar voor gemeente Den Haag en haar omgevingsdienst als het gaat om het communiceren van asbestrisico's als gevolg van asbestsaneringen.

¹³ Doll & Peto (1981).

Risicoprofiel asbestblootstelling	
Achtergrondrisico. Er is altijd sprake van achtergrondblootstelling in Nederland van ongeveer 0-50 asbestvezels per m³.¹⁴ Het resulterend risico is vrijwel verwaarloosbaar en natuurlijk kleiner dan in landen waarbij asbest van nature voorkomt.	
Verwaarloosbaar extra risico. Bij onveilige incidentele sloopwerkzaamheden van bijvoorbeeld daken door particulieren kunnen gedurende het slopen maximaal enkele duizenden vezels per m³ in de nabije omgeving vrijkomen. Veel vezels zullen vrijwel direct in de achtergrond opgaan. Dit is ook afhankelijk van weersomstandigheden, zoals regen en wind.	
Zeer klein extra risico. Bij het onveilig verwijderen van asbest tijdens bijvoorbeeld een renovatie kunnen er incidenteel gedurende de sloopwerkzaamheden in het extreme geval tussen de 50.000 – 150.000 vezels per m³ in de directe omgeving vrijkomen.	
Klein extra risico. Bij werkzaamheden waarbij er asbest in de nabije omgeving zonder maatregelen wordt bewerkt en of gedumpt zodat een zichtbare asbeststofwolk ontstaat kan een bovengrenswaarde van ongeveer 10 miljoen vezels per m³ worden bereikt.	
Significant risico. Mensen die structureel worden blootgesteld aan hoge concentraties asbest lopen op latere leeftijd een significant risico om ziek te worden. In Nederland is deze categorie van blootgestelden in de jaren zeventig van de vorige eeuw de bulk van het aantal asbestslachtoffers.¹⁵	

Tabel 2.2: Verschillende type risicoprofielen bij blootstelling aan asbest.

¹⁴ Dekkers et al. (2006).

¹⁵ RIVM (2017), zie ook voetnoot 7.

De conclusie dat een niet zichtbare (bouw)stofwolk daarmee zo weinig asbest bevat dat het omgevingsrisico bij incidentele blootstelling nihil is, past bij de eis uit het Activiteitenbesluit milieubeheer dat overslag van asbest niet gepaard mag gaan met zichtbare stofwolken. Artikel 3.54i lid 2 stelt immers dat *'het op- en overslaan van asbest geen stofverspreiding geeft die met het blote oog waarneembaar is'*.

Artikel 3.54i

- 1 In het belang van het doelmatig beheer van afvalstoffen wordt bij het op- en overslaan van asbest ten minste voldaan aan het tweede tot en met vierde lid.
- 2 Het op- en overslaan van asbest geeft geen stofverspreiding die met het blote oog waarneembaar is.
- 3 Asbest is uitsluitend aanwezig in een container en verpakt in niet luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal van voldoende dikte en sterkte.
- 4 Als de inrichtinghouder asbest van verschillende saneringen samenvoegt in een container, legt hij per container vast van welke saneringen het asbest afkomstig is. De drijver van de inrichting bewaart deze gegevens gedurende ten minste vijf jaar.
- 5 Het vierde lid is niet van toepassing op asbest dat is ingenomen bij een inrichting waar uitvoering wordt gegeven aan [titel 10.4 van de wet](#).

3 Wat mogen, gezien de te vermijden omgevingsrisico's, de kosten van het toezicht zijn?

In dit hoofdstuk geven we aan wat de kosten van het toezicht op asbestsaneringen proportioneel gezien mogen zijn, gezien de omgevingsrisico's die met het toezicht vermeden kunnen worden.

3.1 De nationale norm voor investeringen in een gezond levensjaar

Buiten kijf staat dat een kerntaak van de gemeente Den Haag is om zorg te dragen voor een adequate bescherming van haar inwoners. Een heel andere vraag is wat redelijk is om als gemeente uit te geven aan het verlagen van een specifiek risico zoals dat van blootstelling aan asbest door onveilige verbouw- en sloopwerkzaamheden.

Om deze vraag te beantwoorden plaatsen we het risico voor Hagenezen van de huidige blootstelling aan asbest in perspectief. Dat wil zeggen dat we het omgevingsrisico van asbest vergelijken met andere veel voorkomende risico's in Nederland. In tabel 3.1 staan risico's opgenomen waaraan de gehele Nederlandse bevolking wordt blootgesteld met het bijbehorende aantal dodelijke slachtoffers per jaar en het aantal verloren Disability Adjusted Life Years (DALY's) per jaar. Een verloren DALY's is een verloren gezond levensjaar van een persoon. Evident telt iemand die overleden is door een risico voor een heel verloren DALY maar iemand die bijvoorbeeld een chronische ziekte oploopt kan afhankelijk van de ziekte bijvoorbeeld een halve DALY per jaar verliezen.

Het risico van overlijden aan asbest is niet opgenomen in tabel 3.1, omdat het aantal mensen dat op dit moment overlijdt aan asbest-gerelateerde ziekten hoger is dan het aantal mensen dat als gevolg van huidige blootstelling in de toekomst zal overlijden aan asbest-gerelateerde ziekten. Er is dus geen directe relatie tussen het huidige aantal mensen dat overlijdt aan de gevolgen van blootstelling aan asbest en de huidige blootstelling aan asbest. Op dit moment overlijden jaarlijks in heel Nederland ongeveer 1000 mensen aan asbest-gerelateerde ziekten als gevolg van eerdere blootstelling in vooral de jaren zeventig van de vorige eeuw. Als gevolg van de huidige blootstelling zullen er in de toekomst, over dertig tot veertig jaar, naar schatting 100 mensen per jaar maximaal enkele jaren eerder dan anders overlijden aan asbest-gerelateerde ziekten. Zo'n 20 daarvan worden, verspreid over heel Nederland, veroorzaakt door alleen de blootstelling aan de huidige concentraties asbest in de buitenlucht.¹⁶

¹⁶ Gezondheidsraad (2010), p. 36.

Risicofactor	Sterfte/jaar	DALY's/jaar
Het roken van sigaretten	20.000	440.000
Overgewicht	8.000	170.000
Lichamelijke inactiviteit	8.000	135.000
Ongezonde voeding (verkeerde vetten)	7.000	137.000
Alcohol	2.200 ¹⁷	195.000
Ongevallen thuis	2.200	52.500
Ongevallen verkeer	1.200	85.000 ¹⁸
Luchtverontreiniging stof ¹⁹	1.300	1.800
Radon in woningen	800	7.900
Passief roken	530	6.300
Legionella in drinkwatersysteem	80	560 ²⁰
Benzeen	3	140
Grote ongevallen	1	40 ²¹
Bliksem	1,5	40

Tabel 3.1: Risicofactoren in de Nederlandse samenleving inclusief het bijbehorende aantal dodelijke slachtoffers per jaar en het aantal verloren DALY's per jaar.²²

De tabel suggereert al dat investeringen in asbestbeleid door de gemeente Den Haag wel verstandig moeten worden afgewogen tegen de investeringen in andere risico's.

In deze geest pleitte de WRR al in 1997 voor een rationeel antwoord op de kernvraag 'hoe (...) de collectieve verantwoordelijkheid voor de volksgezondheid wordt afgebakend'²³ De WRR pleitte voor 'een gestandaardiseerde kosten-effectiviteitsafweging voor de verschillende vormen van zorg'. Hij zocht daarvoor aansluiting bij 'een door de Wereldbank ontwikkelde geformaliseerde ziekte overstijgende maat voor gezondheidswinst, de Disability Adjusted Life Years (DALYs)'. Dit is wezenlijk omdat '*aan ieder te behalen effect ... immers een prijskaartje*' hangt. Bovendien, zo stelt de WRR, '*nog veel sterker speelt de vraag of het geld dat aan een voorziening wordt besteed, niet méér zou opleveren bij een andere besteding. Vooral wanneer het voorzieningen betreft waarvan de kosten extreem hoog zijn en/of waarvan aan de opbrengsten wordt getwijfeld, wordt aandacht gevraagd voor dit doelmatigheidsvraagstuk*'.²⁴

¹⁷ Dit is exclusief verkeersongevallen.

¹⁸ Alleen blijvende letsels.

¹⁹ Gebaseerd op studies naar samenhang dagelijkse variatie in sterfte en luchtverontreiniging door alle (fijn)stof. Deze studies laten dus vooral het effect op ouderen en kwetsbare groepen zien.

²⁰ Alleen verloren levensjaren door sterfte.

²¹ Alleen verloren levensjaren door sterfte.

²² Voor de totstandkoming van deze cijfers zie: RIVM (2003).

²³ WRR (1997), p. 7.

²⁴ WRR (1997), p. 145.

De Raad voor Volksgezondheid & Zorg (RVZ) werkte deze aanpak in 2006 nader uit tot het advies *Zinnige en duurzame zorg*. De raad deed onder andere de volgende aanbevelingen:

- Voor de bepaling welke zorg uit collectieve middelen moet worden betaald, zijn de volgende drie criteria relevant: noodzakelijkheid/ zorgbehoefte, effectiviteit en kosten en rechtvaardigheid.
- Richtlijnen voor te gebruiken onderzoeksmethoden dienen te worden vastgesteld en gehanteerd, zodat de uitkomsten van onderzoek onderling vergelijkbaar zijn. Onder meer dient duidelijkheid te worden verschaft over de robuustheid van (de resultaten van het) onderzoek.
- De Raad beveelt aan het principebesluit om een interventie al dan niet uit collectieve middelen te vergoeden, dat volgt uit de assessmentfase, vooralsnog te baseren op een drempel voor de ziektelast en een plafond voor de kosten van een interventie per DALY per jaar.

Als richtlijn voor de politieke besluitvorming over het plafond in de derde genoemde aanbeveling noemt de RVZ het bedrag van € 80.000,- per DALY. De rationaliteit hierachter is dat we met dit bedrag – uitgaande van een levensverwachting van 80 jaar – uitkomen op de waarde van een statistisch mensenleven van ongeveer € 6 miljoen zoals internationaal impliciet gebruikelijk blijkt wanneer kosten en baten van maatregelen worden berekend. De RVZ noemt ter vergelijking dat een nieuwe heup ongeveer € 3.000,- per DALY kost; de kosten voor de APK-keuring van personenauto's kost ongeveer € 80.000,- per DALY.

In dit rapport hanteren we als norm voor de investering in een gezond levensjaar van één persoon het gemiddelde van de verschillende normen daarvoor van € 60.000,-.²⁵

3.2 Toepassing op investeringen in toezicht op asbestsaneringen in Den Haag

Aan de hand van de hierboven beschreven breed geaccepteerde maatstaf van een maximale investering van € 60.000,- per gewonnen gezond levensjaar kan berekend worden hoeveel de kosten maximaal mogen bedragen voor het gemeentelijk toezicht (door een omgevingsdienst) op een overtreding van de asbestregelgeving die tot een maximaal onveilige situatie leidt.

De investeringsnorm van € 60.000,- per levensjaar is omgerekend en afgerond € 0,15 per minuut zodat om de bovengenoemde 17 minuten levensverlies te voorkomen een bedrag van € 2,50 per blootgesteld persoon besteed zou mogen worden.

Daarbij gaan we uit van een blootstelling van 100 buurtbewoners buitenhuis en/of voorbijgangers gedurende 8 uur op een dag waarop in hun buurt gesloopt wordt. Evident is dit een worstcase inschatting.

²⁵ Helsloot et al. (2010).

Dit betekent dan een maximale investering voor het toezicht waardoor één onveilige asbestsanering kan worden voorkomen van € 250.

Als we ervan uitgaan dat alle huidige 1900 asbestsaneringen die momenteel per jaar in Den Haag plaatsvinden onveilig worden uitgevoerd dan zou het toezicht proportioneel gezien maximaal € 475.000,- mogen kosten *als* de garantie kan worden gegeven dat door het toezicht geen overtredingen meer voorkomen.²⁶

Aangezien in de praktijk natuurlijk a) niet alle slopers zich niet aan de regels houden en b) toezicht nooit alle overtredingen kan voorkomen, is de proportionele investering in toezicht veel lager. Als er bijvoorbeeld vanuit zou worden gegaan dat in de huidige situatie 10% van de sloopwerkzaamheden onveilig zou plaatsvinden dan is het maximaal aan toezicht te besteden bedrag € 47.500,-.

De opgave voor de toezichthouder is dan ook om op een zo slim mogelijke wijze zijn capaciteit in te zetten. In het volgende hoofdstuk gaan we op enkele principes daarvoor in.

²⁶ In Den Haag worden op dit moment zo'n 1000 asbestsaneringen gemeld via de gemeente en zo'n 900 via het Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS) dat direct door de woningbouwcorporaties wordt gevuld. Het lijkt redelijk dat voor de LAVS-meldingen een hoger nalevingspercentage mag worden verondersteld, maar hier hebben we in de berekening geen rekening mee gehouden.

4 Over de inrichting van kostenefficiënt toezicht op asbestsaneringen

In dit hoofdstuk beschrijven we aan de hand van welke kernprincipes het toezicht op asbestsaneringen op een kostenefficiënte wijze kan worden ingericht.

4.1 De gemeente Den Haag heeft een verantwoordelijkheid om haar toezichthouders te sturen

De gemeente is wettelijk gezien opdrachtgever (bevoegd gezag) van de omgevingsdienst en heeft daarmee als taak te bepalen welke taken zij in de praktijk exact uitoefent en met welke capaciteit. Het lijkt soms een misvatting dat ‘onafhankelijkheid van toezicht’ betekent dat de opdrachtgever niet meer mag bepalen wat de toezichthouder precies doet. Niet voor niets *vereist* het Bor in artikel 7.2 dat opdracht gevende gemeenten een ‘uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid [vaststellen] waarin gemotiveerd wordt aangegeven welke doelen de omgevingsdienst moet behalen bij de uitvoering en handhaving en welke activiteiten daartoe door de omgevingsdienst worden uitgevoerd’.²⁷

Daarmee heeft de gemeente ook als taak om toezicht te houden op de taakuitvoering van de toezichthouder, en dus op de omgevingsdienst. De toezichthouder moet natuurlijk bij het toezicht op individuele casus volledig onafhankelijk kunnen opereren. Dat wil echter niet zeggen dat de opdrachtgever zich geen eigen oordeel mag vormen of zijn opdrachtnemer de gegeven opdracht ook goed uitvoert.

4.2 Goed toezicht op asbestsanering is ketengericht toezicht

In hoofdstuk 2 hebben we beschreven dat het risico voor omwonenden bij een asbestsanering die niet volgens de regels plaatsvindt nihil is. In hoofdstuk 3 hebben we laten zien dat er daarom volgens onze berekening op basis van de richtlijnen van de Raad voor Gezondheid & Zorg maar een klein bedrag aan toezicht mag worden gespendeerd om een overtreding te voorkomen.

De wetgever heeft dit (natuurlijk) ook onderkend en spreekt daarom over de taak van de omgevingsdienst om ketengericht toezicht te houden op asbestsaneringen.

Definitie van ketentoezicht²⁸

Ketentoezicht is het op elkaar afgestemde toezicht van één of meer toezichthouders op de naleving, de kwaliteit of de veiligheid van een handeling of zaak, dat zich uitstrekt tot alle partijen die achtereenvolgens betrokken zijn bij deze handeling of zaak.

²⁷ Besluit omgevingsrecht (1 juli 2017). *Artikel 7.2 uitvoerings- en handhavingsbeleid.*

²⁸ Velders & Brunia (2013).

Het richt zich op processen waar verschillende organisaties als schakels in een keten bij betrokken zijn (zoals bij asbestverwijdering). Dat gebeurt omdat het nalevingsgedrag van een afzonderlijk bedrijf in grote mate wordt bepaald door het gedrag van voorgaande of volgende schakels. Ook het nalevingsgedrag van concurrenten is van belang. Het is voor een toezichthouder dus van belang om zicht te hebben op de gehele keten en de rol die alle afzonderlijke partijen daarbinnen spelen.

De wetgever heeft dit expliciet toegelicht in de nota van toelichting bij de wijziging van het Bor:

Deze categorie [dat is categorie 11 uit bijlage IV waar het toezicht op bedrijfsmatige asbestsanering door de omgevingsdienst onder valt] heeft betrekking op het ketengerichte milieutoezicht bij bedrijfsmatige activiteiten met gevaarlijke stoffen en diverse afvalstoffen. Daaronder vallen ook afvalmakelaardij en activiteiten als bedoeld in hoofdstuk 11 van de Wm. Dit is heel ruim geformuleerd. Er valt onder meer onder: het vervaardigen, in Nederland invoeren, toepassen, bewerken, verwerken, voorhanden hebben, aan een ander ter beschikking stellen, vervoeren, uitvoeren en zich ontdoen van stoffen. Dit is het ankerpunt voor het ketenmilieutoezicht. [...] Een ander voorbeeld [daarvan] is asbestsanering waarbij asbest of een asbesthoudend product wordt verwijderd uit een bouwwerk of een object.

Dit past ook bij de bredere taak van de omgevingsdienst als het gaat om asbesttoezicht: volgens het Bor (categorie 6n van bijlage IV) is het ook een taak van een omgevingsdienst om toezicht te houden op het op- en overslaan van verwijderd asbest zoals beschreven in het Activiteitenbesluit milieubeheer (paragraaf 3.4.11).

De omgevingsdienst heeft dus als wettelijke taak om ketentoezicht op asbestsaneringen in te richten.

4.3 Algemene kernprincipes van goed toezicht toegepast

Een belangrijk uitgangspunt voor overheden is dat zij met beperkte financiële middelen een zo hoog mogelijk maatschappelijk rendement moeten trachten te bereiken. We hebben onderstaande kernprincipes voor de inrichting van goed toezicht geformuleerd om aan dit uitgangspunt te kunnen voldoen:

Geen open eind karakter

Toezicht moet geen open einde kennen. Dit wil zeggen dat een toezichthouder niet zelf bepaalt (op basis van bijvoorbeeld een eerste inspectie) hoeveel toezicht er extra gehouden moet worden op een specifieke locatie, los van wat de gemeente (qua in te zetten budget en middelen) noodzakelijk acht. Dit voorkomt ook dat er budgetoverschrijdingen worden gedaan. Alleen het budget dat de omgevingsdienst heeft toegewezen gekregen, dienen ze te gebruiken.

Houd risico-gebaseerd toezicht

Risico-gebaseerd toezicht, ook wel risico-gestuurd toezicht genoemd, houdt in dat er door een toezichthouder met prioriteit naar de grootste c.q. belangrijkste risico's wordt gekeken.²⁹ Deze meer moderne vorm van toezicht draagt idealiter bij aan zo hoog mogelijke maatschappelijk baten, omdat er toezicht wordt gehouden op de belangrijkste risico's en de voornaamste risicogroepen.

Een klassiek voorbeeld van de inrichting van risico-gestuurd toezicht, is het gebruik van een stoplicht-model waarin bijvoorbeeld vier kleuren (groen, geel, oranje en rood) aangeven in welke mate toezicht noodzakelijk is. Een groen risicoprofiel zou dan bijvoorbeeld kunnen betekenen dat de aandacht enkel uit hoeft te gaan naar een aantal minimale aspecten of dat er minder frequent toezicht gehouden hoeft te worden in vergelijking met een geel, oranje en rood risicoprofiel. De risicoprofielen kunnen gefundeerd en gebaseerd zijn op bijvoorbeeld eerdere ervaringen met asbestverwijderingsbedrijven, data van inspecties en meldingen en/of klachten van burgers. We achten juist in de asbestbranche risico-gestuurd toezicht noodzakelijk, omdat in gesprekken met betrokkenen binnen de branche regelmatig wordt aangegeven dat asbestsaneringsbedrijven kosten-baten afwegingen maken om wel of niet te voldoen aan de regels. We schatten daarom in, mede op basis van journalistenwerk³⁰, dat er in de asbestbranche sprake kan zijn van structurele non-compliance. Juist door risico-gebaseerd toezicht kan deze doelgroep op een efficiënte(re) wijze worden gemonitord en gericht(er) worden aangepakt.

Gebruik relevante informatie

Het is voor de efficiëntie zinvol als er tussen de omgevingsdienst en Inspectie SZW regelmatig informatie wordt gedeeld over notoire overtreeders. Op basis van deze informatie kan het toezicht geprioriteerd worden en daarmee risico-gebaseerd worden ingericht.

Een andere belangrijke bron van informatie om het toezicht op af te stemmen, is de melding die gedaan wordt door het betreffende asbestverwijderingsbedrijf. Hoe omvangrijker en risicovoller het verwijderen van het asbest in het aangemelde verbouw- en of sloopproject voor de omgeving is (bijvoorbeeld in geval van niet-hechtgebonden asbest en restanten), des te eerder is toezicht gewenst. De melding kan als informatiebron voor de toezichthouder dus een *middel* zijn om het toezicht efficiënter vorm te geven en is met andere woorden *geen doel* van toezicht op zich om alle meldingen 100% correct toegeleverd te krijgen.

²⁹ Helsloot & Scholtens (2014).

³⁰ C. Schut (2018). *WC-eend adviseert WC-eend? De asbestbranche pakt dat nog handiger aan.* Joop! BNN VARA.

Vanuit het bekende gegeven dat bedrijven met een financieel probleem eerder geneigd zijn om regels niet na te leven, is ook de belastingdienst een belangrijke informatiebron.

Praktijktoezicht i.p.v. papierentoezicht

Toezicht is nodig om gewenst gedrag te bewerkstelligen.³¹ Een kritische vraag die altijd aan toezichthouders moet worden gesteld is hoe zinvol 'papierentoezicht' is. Dat wil zeggen de controle of de onder toezicht gestelde op papier voldoet aan de proceseisen. Het gaat immers om het zicht krijgen op de praktijksituatie. Vragen die daartoe beantwoord moeten worden zijn bijvoorbeeld: Zijn de werkzaamheden werkelijk conform de procedure? Welke maatregelen zijn er door het bedrijf getroffen om het omgevingsrisico zoveel mogelijk te reduceren en zijn deze afdoende?

Geen dubbel toezicht

Omgevingsdiensten houden zoals gesteld in de Bor in de basis toezicht op de risico's van renovatie- en sloopwerkzaamheden voor de publieke omgeving. Uit onlangs gevoerde gesprekken met betrokkenen uit de asbestbranche blijkt dat omgevingsdiensten zich (soms) ook bemoeien met arbo-gerelateerde aspecten. Dit doen zij onder meer door op de betreffende projectlocatie na te gaan of de door de medewerkers gebruikte apparatuur en de gedragen persoonlijke beschermingsmiddelen wel gekeurd zijn. Echter, de taak om te controleren op beroepsmatige blootstelling (zie bepalingen in de Arbeidsomstandighedenwet) is een wettelijke taak van de Inspectie SZW. De taak van de omgevingsdienst is in het kader van 'schoenmaker houdt je bij je leest' alleen het toetsen op naleving van de milieuregels. Daarnaast worden de afzonderlijke asbestverwijderingsbedrijven op het gebied van arbeidsveiligheid ook al getoetst door certificerende en keurende instellingen (de zogenaamde CKI's).³² Het is in het kader van effectiviteit niet wenselijk om dubbel toezicht te houden op dezelfde aspecten. De omgevingsdiensten dienen zich dan ook enkel te richten op hun basistaak, dat wil zeggen toezicht op de veiligheid van de directe omgeving. Anders treden ze buiten hun bevoegdheden. In de Wet revitalisering generiek toezicht (Wet RGT) is niet voor niets opgenomen dat een belangrijk uitgangspunt van het toezichtstelsel is dat er sprake is van onderling vertrouwen tussen verschillende overheidsorganen die belast zijn met de uitoefening van toezicht.

Betrek de burger

Steeds vaker wordt de maatschappij betrokken bij het op orde houden van de publieke ruimte. Een recent voorbeeld is de 'Buiten beter app' die in diverse grote gemeenten in Nederland, zoals de gemeente Den Haag, in gebruik is. Met behulp van deze app kunnen

³¹ Helderma & Honingh (2009).

³² Zie o.a.: <https://www.inspectieszw.nl/onderwerpen/certificerende-en-keurende-instellingen>

burgers op een eenvoudige en snelle manier schade aan publieke eigendommen, zoals vernielde bushokjes en beschadigde verkeersborden, melden aan de gemeente.³³ De gemeente heeft door het verkrijgen van real-time informatie direct in beeld waar werkzaamheden in de openbare ruimte wenselijk zijn. Ook bij asbestsaneringswerkzaamheden kan een beroep worden gedaan op de maatschappij. Hierbij geldt het adagium 'meer ogen is meer zien'. Dit is in de basis van belang, omdat een omgevingsdienst nou eenmaal niet de capaciteit heeft om bij iedere melding toezicht te houden, en vanuit kosten-baten perspectief is dat trouwens ook onwenselijk. In de 'Buiten beter app' zou bijvoorbeeld een onderdeel 'asbestoverlast melden' toegevoegd kunnen worden. Dit zou in combinatie kunnen met het plaatsten van borden bij saneringslocaties met de tekst 'er horen geen stofwolken vrij te komen. Indien deze vrijkomen meldt dit dan via de Buiten beter app'. Hierdoor kan er zinvolle informatie, zowel tekstueel als visueel (foto's) kosteloos van omwonenden en voorbijgangers worden opgehaald. Juist omdat het om visueel waarneembare wolken gaat, kunnen burgers daarover eenvoudig geïnformeerd worden. Het is daarbij wel van belang dat burgers op de hoogte worden gebracht van deze mogelijkheid. Een 'simpele' en voordehand liggende richtlijn voor burgers zou dan kunnen zijn, 'meldt zichtbare stofwolken op straat'.

Laat gegevens asbestmeldingen door de bedrijven zelf invullen

Bedrijven zijn verplicht (zoals vermeld in de Bor) om bij de omgevingsdienst meldingen te maken van asbest in geval van verbouw- en sloopwerkzaamheden. Deze gegevens worden op dit moment door de omgevingsdienst zelf in de systemen ingevuld. De verantwoordelijkheid voor deze administratieve last zou ook door de bedrijven zelf gedragen kunnen worden. Bedrijven waarbij er opvallendheden en afwijkingen in deze administratieve dataverwerking worden geconstateerd, zijn daarmee 'verdacht', waardoor ze een inspectiebezoek door een omgevingsdienst waard zijn.

³³ www.buitenbeter.nl

5 Het geheel overziend

In dit hoofdstuk geven wij onze samenvattende slotbeschouwing.

5.1 Aanleiding

Recent is de wijziging van het Besluit omgevingsrecht. (Bor) van kracht geworden die bepaalt dat het gemeentelijk ketengerichte milieutoezicht op bedrijfsmatige asbestsanering uitgevoerd moet worden door de regionale omgevingsdienst.

Het Bor vereist daarbij in artikel 7.2 dat de opdracht gevende gemeenten een 'uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid [vaststellen] waarin gemotiveerd wordt aangegeven welke doelen de omgevingsdienst moet behalen bij de uitvoering en handhaving en welke activiteiten daartoe door de omgevingsdienst worden uitgevoerd'. Een van de redenen voor artikel 7.2 is dat de overheid in het algemeen de taak heeft publieke middelen op de meest effectieve en efficiënte wijze in te zetten.

Voor de gemeente Den Haag was dit aanleiding om Crisislab te vragen om bouwstenen aan te leveren voor het op te stellen effectieve en efficiënte uitvoerings- en handhavingsbeleid voor het ketengerichte milieutoezicht op bedrijfsmatige asbestsanering.

5.2 Principes van goed toezicht

Leidend voor dit advies is dat goed toezicht ...

... proportioneel is. Onder 'proportioneel' verstaan we dat de kosten en baten van het toezicht in een redelijke verhouding staan. Wat redelijk is kan gekwantificeerd worden op basis van de gebruikelijke normen daarvoor zoals die bijvoorbeeld door de Gezondheidsraad zijn voorgesteld en in verschillend Rijksbeleid zijn vastgelegd. Hiervoor worden meestal bedragen tussen de € 40.000,- en € 80.000,- per gewonnen gezond levensjaar gehanteerd. De richtlijn van € 40.000,- wordt bijvoorbeeld gebruikt voor de bepaling welke medische behandelingen uitgevoerd mogen worden. In dit rapport gebruiken we een gemiddelde van € 60.000,- per gewonnen gezond levensjaar.

... de eigen verantwoordelijkheid van de onder toezicht staande partij respecteert. Alle inzichten over naleving wijzen erop dat de meeste actoren van nature geneigd zijn om redelijke regels die zij begrijpen na te leven. Goed toezicht is dan ook gericht op de enkele uitzondering en probeert daarbij 'de goeden niet onder de kwaden te laten lijden'.

... niet dubbel door overheden wordt uitgevoerd. Zoals bijvoorbeeld expliciet in de Wet revitalisering generiek toezicht (Wet RGT) is vastgelegd, is een uitgangspunt van het toezichtstelsel het onderling vertrouwen tussen overheden dat zij hun (toezichts)taken

goed uitoefenen. Verder geldt het uitgangspunt 'eenmalige uitvraag, meervoudig gebruik': overheden delen op gepaste wijze hun informatie zodat zij en ondertoezichtgestelden een zo beperkt mogelijke administratieve last ervaren.

5.3 Goed ketengericht toezicht op asbestsaneringen

Het risico van een enkele overtreding van de asbestregelgeving is voor de omwonenden (en voorbijgangers) van een saneersituatie nihil: een worstcase benadering laat zien dat het hen 17 minuten in verwachte levensduur kan schelen wanneer een asbestsanering op grove wijze de regels zou schenden zodat de buurtbewoner de gehele dag wordt blootgesteld aan een onwaarschijnlijke hoge concentratie asbest.

Voor de arbeidsmatige blootstelling aan asbest is de situatie evident anders: een arbeidslevenlange blootstelling aan extreme concentraties van asbest kan meerdere gezonde levensjaren kosten. Het toezicht op een verantwoorde omgang met asbest in de werksituatie is echter een taak van de ISZW en daarmee niet van de gemeente (en dus niet van de omgevingsdienst).

De gemeentelijke milieutoezichttaak op asbestsaneringen is dan ook door de wetgever geformuleerd als 'ketengericht', dat wil zeggen dat het toezicht ertoe dient om te voorkomen dat structurele niet-naleving in de asbestketen ontstaat waardoor het milieu structureel blootgesteld zou worden aan asbest. Voor Den Haag zou een worst case benadering uitgaan van

- de huidige 1900 saneringssituaties per jaar waarbij dan de worstcase aanname is dat in *alle* gevallen de milieuregels zwaar worden overtreden
- waardoor telkens 100 buurtbewoners *gedurende een hele werkdag maximaal* worden blootgesteld aan asbest.

Zo'n worstcase benadering zou leiden tot een proportionele jaarlijkse investering om dit te voorkomen van maximaal ongeveer € 475.000,-. De aanname dat alle asbestsaneerders de regels niet naleven is echter niet reëel. Wanneer bijvoorbeeld zou worden aangenomen dat 10% van de asbestsaneerders de regels niet naleeft dan zou het bedrag uitkomen op maximaal € 47.500,- per jaar.

De opgave voor de toezichthouder is om een dergelijk afgeleiden van de asbestsaneringsketen naar het volledig negeren van alle regels te voorkomen. Goed ketentoezicht op asbestsanering probeert derhalve op een zo efficiënt mogelijke wijze de rotte appels in de asbestsaneringsketen in beeld te krijgen om te voorkomen dat deze rotte appels de markt als geheel corrumperen. Dit vergt een slimme analyse van een verscheidenheid aan informatiestromen die door omgevingsdienst georganiseerd moet worden.

Asbestmeldingen aan de gemeente, dat wil zeggen meldingen van bedrijven dat zij een asbestsanering op een bepaalde locatie gaan uitvoeren, zijn één van die informatiestromen. Zij zijn daarmee een informatiemiddel, het is met andere woorden

bijvoorbeeld geen doel om zeker te stellen dat alle meldingen volledig en correct zijn aangeleverd. Belangrijke andere informatiebronnen zijn de alerte Haagse burger (die daartoe in stelling moet worden gebracht), de Inspectie SZW, maar ook goedwillende bedrijven in de branche.

Analyse van die informatiestromen moet dan leiden tot gerichte controles naar zwakke plekken in de asbestsaneringsketen. In de analyse moet worden meegenomen dat de Rijksoverheid het belang van naleving van de regelgeving door de asbestketen zo groot acht dat zij een systeem van verplichte certificering heeft ingesteld voor asbestverwijderingsbedrijven. Dit betekent dat administratieve procesmatige vereisten al zeer regelmatig worden gecontroleerd zodat een extra controle daarvan zonder specifieke reden niet een proportionele inspanning zal zijn.

De kern is dat het voor gemeenten van belang is dat zij de publieke middelen effectief en efficiënt inzetten. De risico's die gepaard gaan met overtreding van de asbestregelgeving door saneerders zijn zoals gezegd voor omwonenden en voorbijgangers vrijwel nihil. Proportioneel omgaan met asbestmeldingen is dat de gemeente zich richt op het proces en slim toezicht richt op de 'kwaadwillenden' en niet op volledigheid en correctheid. Voor het bereiken van de gewenste maatschappelijke effecten, kan de gemeente beter de financiële middelen gebruiken voor andere milieuthema's die een groter maatschappelijk rendement bereiken.

Literatuurlijst

- Australian Environmental Health Standing Committee (2013). *Asbestos: a guide for householders and the general public*.
- ASEA (2016). *Measurement of asbestos fibre release during removal works in a variety of DIY scenarios*. Monash University.
- Boelter, F.W., Y. Xia & J.D. Persky (2017). A Bayesian Model and Stochastic Exposure (Dose) Estimation for Relative Exposure Risk Comparison Involving Asbestos-Containing Dropped Ceiling Panel Installation and Maintenance Tasks. In: *Risk Analysis*, Vol. 37, No. 9.
- Burdorf, A., J. Maas, H. Siegert & P. Wielaard (2009). *Dossier Asbest en gezondheid: blootstelling, asbestziekten en risico-evaluatie*.
- Dekkers, S., A.J. Baars, E.A. Preller, S.M. Peters, M.T.M van Raaij (2006). *Historische versus recente blootstelling aan stoffen onder arbeidsomstandigheden als oorzaak van gezondheidseffecten en ziektelast*. Bilthoven: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
- Doll, R. & R. Peto (1981). *The Causes of Cancer: Quantitative Estimates of Avoidable Risks of Cancer in the United States Today*. Oxford/New York: Oxford University Press.
- Gezondheidsraad (2010). *Asbest; Risico's van milieu- en beroepsmatige blootstelling*. Den Haag: Gezondheidsraad.
- Helderman, J.K. & M.E. Honingh (2009). Systeemtoezicht niet voor alle sectoren geschikt. In: *Handhaving*, vol. 256, iss. Radboud Universiteit Nijmegen.
- Helsloot, I., R. Pieterman & J. Hanekamp (2010). *Risico's en redelijkheid*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Helsloot, I. & A. Scholtens (2014). Risicogebaseerd toezicht: een verdampte belofte? In: F. Mertens, J. Scherpenisse & M. van der Steen, *Reflecties op de ontwikkeling en professionalisering van het toezicht*, pp. 29-44.
- Helsloot, I. & J. Vlagsma (2016). *Inzichten in de omgang met de risico's van asbest*. Crisislab.
- Kenniscentrum InfoMil Rijkswaterstaat (2018). *Wat is asbest?*

Mossman, B.T., J. Bignon, M. Corn, A. Seaton, J.B. Gee (1990). Asbestos: scientific developments and implications for public policy. In: *Science*, 247, 4940, pp. 294-301.

Raad voor Volksgezondheid en Zorg (RVZ) (2006). *Zinnige en duurzame zorg*. Den Haag: RVS.

RIVM (2003). *Nuchter omgaan met risico's*. Bilthoven: Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening.

RIVM (2017). *Gezondheidseffecten van asbest. Huidige en toekomstige omvang in Nederland*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Stayner L., L.S. Welch & R. Lemen (2013). The worldwide pandemic of asbestos-related diseases. In: *Annual review of public health*, 34:4.1–4.12

Velders. R. & M. Brunia (2013). *Begrippenkader rijksinspecties*. Den Haag: Bureau Inspectieraad.

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) (1997). *Volksgezondheidszorg*. Den Haag: Sdu Uitgevers.

Van: 10.2.e @rivm.nl>
Verzonden: donderdag 20 december 2018 13:36
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: vraag voor KCA
Bijlagen: Check berekeningen rapport toezicht op asbestsaneringen 20181219clean.docx

Ha ^{10.2.e}

We hebben de berekeningen gecontroleerd en deze kloppen inderdaad, zie bijgaand document voor een toelichting.

Met dank aan ^{10.2.e} !

^{10.2.e} we hebben wel wat kanttekeningen bij de manier waarop een bedrag voor toezicht aan het risico gekoppeld is en hoe er is omgegaan met de relatie tussen toezicht en naleving. Die is complex en daar wordt nu aan voorbijgegaan. Bovendien zijn er ook nog andere factoren die de verdeling van toezichtscapaciteit kunnen beïnvloeden. Dat zouden we graag nog even mondeling met je willen terugkoppelen.

Alvast hele fijne feestdagen, en tot volgend jaar!

Groet ^{10.2.e}

From: ^{10.2.e} @MINSZW.NL]

Sent: maandag 12 november 2018 12:42

To: ^{10.2.e} ,

Cc: ^{10.2.e}

Subject: vraag voor KCA

Dag ^{10.2.e}

Bijgaand stuur ik een rapport afkomstig van Crisislab ^{10.2.e}

Zoals je weet ben ik all for risicogericht beleid.

Maar ik kan de berekeningen van de gezondheidsrisico's in dit rapport niet goed volgen , met name niet vanaf het moment dat hij het probeert om te zetten in "verwacht verlies in levensduur".

Zouden jullie dit voor mij kunnen beoordelen? Kloppen deze berekeningen?

Ik cc ^{10.2.e} ^{10.2.e} van de GR, want er wordt meerdere keren geciteerd uit het rapport van de GR maar ik vraag me af of dat wel goed gebeurt.

Ik zou het fijn vinden om een eerste duiding te krijgen voor mezelf/ SZW. Is daar nog ruimte voor dit jaar?

Mogelijk kunnen jullie dit dan meenemen bij de notitie over gezondheidsrisico die we voor volgend jaar hadden afgesproken...

Groet ^{10.2.e}

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the

risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

memo

Rapport 'Proportioneel omgevingstoezicht bedrijfsmatige asbestsaneringen'

Datum
20 december 2018

Ons kenmerk
Z/110024/18/VO

Uw kenmerk

Behandeld door
10.2.e
10.2.e
VSP

T 06-110.2.e
10.2.e ^ a@rivm.nl

Kopie aan

Bijlage(n)

Opmerkingen bij rapport 'Proportioneel omgevingstoezicht bedrijfsmatige asbestsaneringen' (Crisislab)

10.2.e

SZW heeft een vraag gesteld over het rapport 'Proportioneel omgevingstoezicht bedrijfsmatige asbestsaneringen'. Het rapport is geschreven door Crisislab in opdracht van de Gemeente Den Haag. Het doel van het rapport was het vaststellen van 'proportioneel uitvoerings- en handhavingbeleid voor het omgevingstoezicht op bedrijfsmatige asbestsanering'.

De vraag betrof de berekeningen die gemaakt werden om het verwachte verlies in levensduur te bepalen. In deze notitie verduidelijken we de berekeningen.

1. Berekening omgevingsrisico buurtbewoners

In het rapport van Crisislab wordt een inschatting gemaakt van de gevolgen van onveilige bedrijfsmatige asbestsaneringen voor de maatschappij, en wordt hieraan een bedrag gekoppeld dat de gemeente Den Haag maximaal aan toezicht op dit onderwerp uit zou mogen geven. Hieronder lopen we eerst de stappen uit de berekening na en daarna gaan we in op de aannames die bij deze berekening gemaakt zijn.

1.1 Berekening van de gemiddelde afname in de levensverwachting per blootgestelde

- Uit het rapport van de Gezondheidsraad blijkt dat het risico op kanker bij een arbeidslevenslange blootstelling (40 jaar) aan 130.000 vezels/m³ gelijk is aan $4 \cdot 10^{-3}$ (één op de 250 blootgestelde mensen krijgt kanker).

- Normaal gesproken is de levensverwachting 80 jaar. Als iedereen gedurende 40 arbeidsjaren zou worden blootgesteld aan 130.000 asbestvezels/m³, komt één op de 250 personen eerder te overlijden. Bij een verlies van 80 levensjaren voor één op de 250 personen, wordt de gemiddelde levensverwachting $(249 \times 80 + 1 \times 0) / 250 = 79,68$ jaar, een verlies in gemiddelde levensverwachting van 0,32 jaar (in het rapport staat 0,33 jaar). Omdat niet te voorspellen is wie zal komen te overlijden, kun je dit ook vertalen als een (statistisch) verlies van 0,32 levensjaar per blootgestelde persoon.
- Omdat wordt uitgegaan van een lineair verband tussen blootstelling en kans op ziekte, is ook eenvoudig te berekenen wat het risico is als iemand korter dan 40 jaar wordt blootgesteld. Als iemand 8 uur (1 werkdag) wordt in plaats 40 jaar ($40 \times 250 = 10.000$ werkdagen) wordt de gemiddelde levensverwachting daardoor $0,32 \times (1/10.000) = 3,2 \cdot 10^{-5}$ jaar korter, oftewel $3,2 \cdot 10^{-5} \times 365 \times 24 \times 60 = 16,8$ minuten. Dus van iedere persoon die gedurende 8 uur wordt blootgesteld aan een concentratie van 130.000 asbestvezels/m³, neemt de levensverwachting volgens deze berekening 17 minuten af.

Datum
20 december 2018

Ons kenmerk
Z/110024/18/VO

1.2 Berekening van het totale effect van niet-naleving bij professionele asbestsaneringen

- Er wordt vanuit gegaan dat per onveilige sanering 100 mensen in de omgeving blootgesteld worden. Hiermee neemt de totale levensverwachting $100 \times 17 = 1700$ minuten af.
- Op een totaal van 1900 saneringen in Den Haag per jaar is dit $1900 \times 1700 = 3,2 \cdot 10^6$ minuten oftewel 6,08 jaar (als al deze saneringen onveilig zouden worden uitgevoerd, en overall 100 personen in de omgeving blootgesteld worden).
- Er wordt vanuit gegaan dat een gewonnen gezond levensjaar €60.000 waard is. Dit wordt omgerekend naar een prijs per minuut. €60.000 per jaar is $€60.000 / (365 \times 24 \times 60) = €0,114$ per minuut, oftewel 11,4 cent per minuut. In het rapport wordt een waarde van 15 cent per minuut gebruikt, oftewel €2,50 per blootgestelde persoon (17 minuten). Hiermee worden de kosten dus hoger ingeschat dan ze werkelijk zijn. (NB: een bedrag van €80.000 per gewonnen gezond levensjaar komt ongeveer overeen met 15,2 cent per minuut)
- Wanneer de prijs van €60.000 per gewonnen gezond levensjaar gebruikt wordt, komen we op een maximum bedrag van €364.800 euro aan maximale schade door de asbestsaneringen. Met de in het rapport genoemde €2,50 per blootgestelde persoon komen we uit op het in het rapport genoemde bedrag van $€2,50 \times 100 \times 1900 = €475.000$.

- In de laatste stap van de berekening wordt een aanname gedaan over het percentage niet-nalevers en de maximale kosten voor het toezicht worden daaraan gekoppeld. Bij 10% niet-nalevers zijn de maximale kosten voor het toezicht dan 10% van het bedrag dat hiervoor genoemd werd, oftewel €47.500 per jaar.

Datum
20 december 2018

Ons kenmerk
Z/110024/18/VO

1.3 Aannames in de berekening

- Er wordt een maximale blootstelling van omstanders aangehouden van 130.000 vezels/m³. Het is niet duidelijk hoe de waarden gemeten zijn (zijn het maximale concentraties die vrij komen of gemiddeld over de hele werkdag, op welke afstand van de bron etc).
Gezien de maximale waarden bij het straalgritonderzoek lijkt de aanname niet onredelijk.
- Er wordt uitgegaan van de risiconiveaus die door de Gezondheidsraad zijn afgeleid. Opvallend is wel dat hierbij de risicogetallen voor werknemers gebruikt worden, en niet die voor de algemene bevolking. Omdat hieraan dezelfde dosis-responsrelaties ten grondslag liggen heeft dit echter weinig invloed op de berekening.
- Er is een lineaire relatie tussen blootstelling en kans op kanker. Het kan wel uitmaken voor de kans om kanker te ontwikkelen of iemand op jonge leeftijd of op hogere leeftijd wordt blootgesteld. Dit zou de berekening echter zeer complex maken en de aanname van lineariteit is dan ook een voor de hand liggende aanname.
- Als iemand kanker krijgt is de aanname in de rapportage dat dit 80 levensjaren kost. In de praktijk zal dit minder zijn omdat de kanker zich pas op latere leeftijd ontwikkelt. Het risico wordt hierdoor overschat.
- Als duur van de blootstelling wordt één werkdag, oftewel acht uur aangenomen. Er wordt geen rekening mee gehouden dat saneringen langer dan één werkdag kunnen duren. Dat geeft een onderschatting van het risico per persoon. Ook is niet duidelijk of de concentratie direct afneemt na afloop van de werkzaamheden. In de buitenlucht is dit wel aannemelijk. Aan de andere kant zijn er natuurlijk ook saneringen die korter duren.
- In de berekening worden 100 mensen blootgesteld per onveilige sanering, gedurende 8 uur. Dit zou betekenen dat 100 mensen gedurende de hele dag op enkele meters afstand aanwezig zijn. Het aantal mensen zal meestal lager zijn en dit geeft daarmee een overschatting van het risico.
- Bij 10% van de saneringen wordt niet veilig gewerkt. Dit is een aanname die niet onderbouwd wordt. Bovendien is niet duidelijk of deze aanname geldt voor de huidige situatie (met handhaving) of voor een situatie zonder handhaving. Hieronder gaan we nader in op de relatie tussen toezicht en niet-naleving.

Er wordt een bedrag van €60.000 per gewonnen gezond levensjaar gebruikt. Voor de onderbouwing wordt verwezen naar een publicatie uit 2010. Het rapport van de RVZ waar ook aan wordt gerefereerd, en waarin een maximumbedrag van €80.000 wordt genoemd, is zelfs nog ouder (uit 2006). Bovendien is het bedrag van €60.000 per jaar niet onomstreden.

Datum
20 december 2018

Ons kenmerk
Z/110024/18/VO

2. Conclusie

De berekeningen in het rapport kloppen. Een aantal aannames zorgt ervoor dat het risico waarschijnlijk overschat wordt. Deze aannames betreffen vooral de afname in levensduur bij het ontwikkelen van kanker (80 jaar) en het aantal blootgestelde personen (100 per sanering). De duur van de blootstelling kan zowel een positieve uitwerking hebben op het risico (bij kortere saneringen) als een negatieve (bij langere saneringen). Daarnaast wordt er vanuit gegaan dat dit de enige (hoge) blootstelling in een leven is. Over een aantal andere aannames is discussie mogelijk, met name het percentage niet-veilige saneringen (en hoe dit samenhangt met het toezicht) en de kosten per verloren levensjaar.

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 15 januari 2019 09:05
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e - IND/BV/VWNW/T1'
Onderwerp: RE: notities naar RIVM

Hoi,

Jij hebt toch als het goed is al meerdere keren overlegd met RIVM over VIP?
 Maw zij weten toch al hoe jullie erin staan?

Het lijkt me verder geen probleem om de notitie te delen. Ik heb wel behoefte om zelf nog wat bij te sturen op VIP/ Smart interactie ideeën, dit nav de presentatie van donderdag. Dat kan mooi de 25e.

Groet^{10.2.e}

Verzonden met BlackBerry Work
 (www.blackberry.com)

Van: 10.2.e @tno.nl>
Datum: maandag 14 jan. 2019 9:08 AM
Aan: 10.2.e @MINSZW.NL>
Onderwerp: notities naar RIVM

Hoi^{10.2.e}

Is het een idee om de notitie over SMA-rt/RGI en ons idee over VIP met RIVM te delen?
 Dan kunnen zij die gebruiken bij het vormgeven van VIP.

Groet,

10.2.e

10.2.e

Senior Scientist Integrator
 Risk Analysis for Products In
 Development

T +31^{10.2.e}
 M +31^{10.2.e}
 E^{10.2.e}

@tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: maandag 8 april 2019 14:18
Aan: 10.2.e)
Onderwerp: RE: overleg differentiatie

Hoi^{10.2.e}

Ja graag dan kunnen we e.e.a. alvast vergelijken.

Ik heb^{10.2.e} verteld wat het doel van het informele overleg is, namelijk zorgen dat we afstemming hebben over de vorm waarin TNO gaat opleveren.

Het is belangrijk dat de manier van opzetten van de differentiatie werkbaar is ook vanuit de wetgever.

Groet,

10.2.e

10.2.e

Senior Scientist Integrator T +31^{10.2.e} Location
 Risk Analysis for Products In
 Development E^{10.2.e} @tno.nl

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

From: 10.2.e

Sent: maandag 8 april 2019 14:13

To: 10.2.e)

Subject: RE: overleg differentiatie

Zal ik mijn denkriching ook opsturen?

10.2.e het gaat om ene informeel overleg. Ik vind het erg belangrijk dat dat duidelijk is.

Van: 10.2.e @tno.nl>

Verzonden: maandag 8 april 2019 14:07

Aan: 10.2.e @MINSZW.NL>; 10.2.e @tno.nl>

Onderwerp: overleg differentiatie

Hoi^{10.2.e}

Donderdag hebben we kick-off over de vraag rondom differentiatie in beheersregimes.

Het lijkt me goed wanneer^{10.2.e} hier ook bij aanwezig is. Zou jij haar kunnen aanmelden?

We zijn nu wat denkrichtingen op papier aan het zetten. Ik verwacht je deze woensdag te kunnen sturen.

Mocht het je niet lukken dit document door te nemen voor het overleg, helpen we je er doorheen tijdens het overleg.

Groet,

10.2.e

Senior Scientist Integrator
Risk Analysis for Products In
Development

T +31^{10.2.e}
M +31^{10.2.e}
E^{10.2.e}

@tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: dinsdag 11 juni 2019 16:50
Aan: 10.2.e @diaventie.nl;
 10.2.e @rivm.nl
CC: 10.2.e
 10.2.e 10.2.e
 10.2.e
Onderwerp: Samenhang activiteiten beleidsreactie SZW
Bijlagen: Samenhang_programma2019.pdf

Hoi allen,

Naar aanleiding van de terugkerende vragen binnen de overleggen de wie de laatste tijd voeren heb ik een presentatie gemaakt om samenhang te schetsen tussen de verschillende onderdelen VIP, RGI en differentiatie waaraan op dit moment gewerkt wordt. De presentatie is bedoeld voor intern gebruikt en hopelijk geeft het inzicht. Wanneer jullie dingen anders zien dan hoor ik dat graag.

Groet,

10.2.e

10.2.e

Senior Scientist Integrator
 Risk Analysis for Products In
 Development

T +31 (10.2.e
 M +31 (10.2.e
 E 10.2.e

@tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: donderdag 27 juni 2019 10:27
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: voorbereiding TNO inzake exploitatie van SMART nieuwe stijl

Beste ^{10.2.e},

Nav een verzoek van ^{10.2.e} stuur ik hierbij de resultaten van het juridische uitzoekwerk dat TNO heeft gedaan voor de exploitatie van SMART nieuwe stijl.

Zoals afgesproken gaan we in eerste instantie de blootstellingstool bouwen in een testversie. We zullen ervoor zorg dragen dat er een koppeling kan worden gemaakt met de risicodifferentiatie en de veilige werkwijzen. In deze versie is er nog geen directe fysieke link met de database. Let op: er is wel een inhoudelijke koppeling met de database via de kalibratie.

In overleg met legal van TNO hebben we het volgende voorwaarden geformuleerd om te bespreken met degene die de tool gaat exploiteren:

- IP blijft bij TNO
- Veranderingen aan de tool na goedkeuring door TNO, licentie voor deze veranderingen hangt af van in welke projecten ze gedaan zijn
- Non-exclusieve licentie: dus TNO kan kennis en tools gebruiken in andere projecten
- Publicatie van technische model: TNO rapport en wetenschappelijk artikel
- Marktconforme vergoeding voor de licentie nodig; hangt af van business case van Ascert, nader onderzoek nodig. Inkomsten vloeien terug in MAPA-asbest programma, invulling in nader overleg met SZW.

Voor de helderheid zijn de voorwaarden nu geformuleerd in een niet-juridische taal.

Afhankelijk van het verloop van de afspraak morgen kunnen we deze voorwaarden bespreken.

Groeten en tot morgen,

10.2.e

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

< WhatsApp Chat -

10.2.e

[06-03-19 16:27:59] Berichten
 en oproepen in deze chat zijn nu beveiligd met
 end-to-end encryptie.

[06-03-19 16:27:59] weet jij waar
 motie PVV over ging?

[06-03-19 16:28:31] Risicogericht
 toezicht blijkbaar. Maar waarom hebben wij die
 ontraden?

[06-03-19 16:30:15] : Ja ging over
 asbestdakenverbod.

[06-03-19 16:31:16] Ok. Onze pa vraagt
 waarom die is ontraden. Maar dat heeft jullie
 stas dan waarsch gedaan?

[06-03-19 16:33:04] Werkt
 vertragend niet Eerst inventariseren maar
 gewoon aan de slag

[06-03-19 16:34:12] Ik snap niet waarom
 risico gericht toezicht vertragend werkt?

[06-03-19 16:36:28] : Nee niet
 toezicht risicogerixht saneren

[06-03-19 16:36:35] Ah ok.

[06-03-19 16:36:48] Dat is de tekst van
 de motie? Dank!

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 6 maart 2019 10:07
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Inbreng asbestverwijderingsbranche voor debat vanmiddag

Dank 10.2.e Groet 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 6 maart 2019 09:39
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Inbreng asbestverwijderingsbranche voor debat vanmiddag
Urgentie: Hoog

Beste 10.2.e ,

Hierbij de reactie vanuit de asbestverwijderingsbranche zoals gezonden aan de TK. Het leek mij goed om jullie hierover te informeren.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 6 maart 2019 09:27
Aan: b.vkent@tweedekamer.nl; t.aartsen@tweedekamer.nl; g.vdijk@tweedekamer.nl; r.vaalst@tweedekamer.nl; c.vbrenk@tweedekamer.nl; w.renkema@tweedekamer.nl; m.vmartels@tweedekamer.nl; c.stoffer@tweedekamer.nl; s.vweyenberg@tweedekamer.nl
CC: 10.2.e @misa-advies.nl>, 10.2.e misa-advies.nl>; voorzitter@voam-vkba.nl
Onderwerp: Inbreng asbestverwijderingsbranche voor debat vanmiddag
Urgentie: Hoog

Geachte Kamerleden,

Vanmiddag heeft u een debat over asbestdossiers. Vanuit de asbestverwijderingsbranche is er al met enkele van u contact geweest. Bijgaand treft u nog een gemeenschappelijke inbreng van de asbestverwijderingsbranche aan. Het betreft een viertal hoofdpunten waarvoor we uw aandacht vragen. Verder is nog de nodige achtergrondinformatie bijgevoegd.

Gisteren is het rapport 'Gezondheidsrisico's in verschillende asbestblootstellingssituaties en de kosten van bijbehorend beschermingsbeleid' in opdracht van Aedes gepubliceerd. Wij zijn bezorgd over de duiding in de media. Aedes stelt dat "de risico's veelal verwaarloosbaar" zijn en dat "beschermingsmiddelen niet noodzakelijk" zijn. In de bijlage gaan we hierop nader in. Op korte termijn zullen wij inhoudelijk reageren op het rapport.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met 10.2.e

Met vriendelijk groet,

10.2.e

PR en Communicatie

Mobiel: 06 - 10.2.e

Ik werk op maandag, dinsdag, woensdagochtend en donderdag

Postadres

Postbus 159
4190 CD GELDERMALSEN

Bezoekadres

Rijksstraatweg 69
4194 SK METEREN

Contact

Telefoon 0345-^{10.2.e}
Telefax 0345-471381

www.sloopaannemers.nl

10.2.e

@sloopaannemers.nl

VERAS

bouwt aan
slopen

sloopcode.nl
opdrachtgevers
opdrachtnemers

ALLES OVER CIRCULAIR SLOPEN.

Van: 10.2.e @overijssel.nl>
Verzonden: dinsdag 23 april 2019 15:22
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: bijdrage SZW aan EK-behandeling asbestdakenverbod
Bijlagen: Brief 12 april 2019 ambassadeurs asbestdaken sanering aan fracties Eerste Kamer.pdf

Beste ^{10.2.e}

Wij zien elkaar donderdag over de stakeholdersbijeenkomst en als ik het goed heb begrepen is er dan geen marge om over andere zaken te overleggen, dus daarom per mail (met de optie om er donderdag toch nog 5 minuten aan te besteden).

Op 12 april hebben de ambassadeurs van de versnellingsaanpak asbestdaken een “brandbrief” (aldus het [AD](#)) gestuurd aan de Eerste Kamer over de wettelijke verankering van het asbestdakenverbod. Wij (Overijssel) trekken momenteel de lobby om het verbod erdoor te krijgen. In dat kader zal ook de Stas I&W worden geadviseerd over harde toezeggingen aan de EK om daarmee de EK over de streep te trekken. Wij adviseren o.a. om toe te zeggen dat het nog dit jaar mogelijk wordt gemaakt om risicogericht asbestdaken te saneren. Dit kan uiteraard alleen als de Stas SZW dit goed vindt. Tot nu toe zijn de toezeggingen hierover zeer voorzichtig in termen als “onderzoeken”, “inzetten voor”. Wij schatten in dat de EK dergelijke zachte toezeggingen niet serieus zal nemen.

Ik mail je om te bevorderen dat de Stas I&W namens SZW hierover wel een harde toezegging kan doen bij de plenaire behandeling op 28 mei. Wat hebben jullie nodig om positief te adviseren over een dergelijke toezegging?

Groeten,

10.2.e

Procesbegeleider

Eenheid Natuur en Milieu | Team Strategie en Bestuursondersteuning
Provincie Overijssel | Postbus 10078 | 8000 GB Zwolle
Telefoon 038 - ^{10.2.e} | aanwezig op wisselende dagen

Eerste Kamercommissie voor Infrastructuur,
Waterstaat en Omgeving
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

Zwolle, 12 april 2019

Onderwerp

Behandeling wetsvoorstel 34675 "Verwijdering asbest en asbesthoudende producten"

Geachte leden van de Eerste Kamercommissie voor Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving (IWO),

Sinds 2016 zetten wij ons als ambassadeurs vanuit overheden, bedrijven en wetenschap in voor versnelling van de aanpak van asbestdaken. Wij stimuleren en ondersteunen alle partijen die bij de vervanging van asbestdaken betrokken zijn, om zo de dakvervanging voor eigenaren makkelijker te maken, de vraag beter te spreiden gedurende de periode tot het verbod en de handavingsopgave ná het verbod zo klein mogelijk te maken.

Wij steunen het verbod dat in 2015 is afgekondigd omdat we verdere toename van vrijkomende asbestvezels in de leefomgeving willen tegengaan. Bij uw Kamer ligt voor of u de wettelijke verankering van dit verbod mogelijk maakt, nadat de Tweede Kamer in oktober vorig jaar vrijwel unaniem hiertoe heeft besloten. Wij dringen er bij u op aan om deze wettelijke verankering te steunen om twee redenen:

1. Uitstel of afstel van het asbestdakenverbod verhoogt de kosten en gezondheidsrisico's;
2. Het verbod is uitvoerbaar mits de datum van het verbod snel onomkeerbaar vaststaat.

Uitstel maakt de opgave duurder en ingewikkelder

Asbestdaken verweren en daardoor neemt het aantal vrijkomende asbestdeeltjes exponentieel toe met de leeftijd van het dak. Als het verbod op 1 januari 2025 ingaat zijn alle asbestdaken ouder dan 30 jaar (gemiddelde economische levensduur) en 80% is dan zelfs ouder dan 40 jaar. Meestal is ook de technische levensduur verlopen. Wij vinden het daarom noodzakelijk voor een veilige en gezonde leefomgeving, dat deze steeds sneller verwerende daken als bron van asbestvezels zo snel mogelijk worden verwijderd.

Alle asbestdaken zullen ooit moeten worden vervangen of gesloopt. Naarmate het verbod later (of helemaal niet) wordt ingesteld blijft de hoeveelheid vrijkomende vezels in de leefomgeving toenemen. Jaarlijks komt er gemiddeld 3 kilo asbeststof vrij bij 1.000 m² asbestdak. Op dit moment is dat 240.000 kilo per jaar in Nederland. Door verdergaande verwerking zullen ook steeds meer daken kapot gaan waardoor de saneringskosten aanzienlijk toenemen. Uitstel vermindert om die reden de uitvoerbaarheid.

Verbod is uitvoerbaar

Onder het motto "leuker kunnen we het niet maken, wel makkelijker" werken wij als ambassadeurs op allerlei manieren, samen met de Rijksoverheid, aan verbetering van de uitvoerbaarheid van het verbod. Deze inzet is reeds effectief gebleken. In de provincies en gemeenten waar als eerste de versnellingsactiviteiten zijn gestart is in twee jaar tijd het

aantal daksanereringen meer dan verdubbeld. Dat sterkt ons in onze overtuiging dat het verbod uitvoerbaar is. En dat die versnellingsinzet overal (nationaal, regionaal en lokaal) resultaat zal geven.

Opschaling naar andere provincies en gemeenten is namelijk snel mogelijk, doordat er al veel hulpmiddelen ontwikkeld zijn. Deze zijn via het Landelijk Programmabureau Asbestversnelling beschikbaar, zoals draaiboeken voor collectieve wijkaanpakken, een stappenplan voor het organiseren van de inventarisatie naar asbestdaken in gemeente of provincie en businesscases voor bedrijven (met en zonder koppeling aan zonnepanelen). Ook hebben marktpartijen zich verenigd om de capaciteit van dakverwijdering en het plaatsen van nieuwe daken op te voeren. Bijvoorbeeld de coöperatie Asbestschakel, die reeds in veel provincies actief is.

Met name gemeenten kunnen zo snel opstarten met het bij elkaar brengen van de vraag van eigenaren en aanbod vanuit de markt; de kern van de bewezen aanpak in de koploperprovincies en gemeenten.

Om bovenstaande uit te bouwen en daarmee het verbod overal uitvoerbaar te krijgen, is het volgende nodig:

1. **Definitieve wettelijke verankering.** De huidige onduidelijkheid over het verbod remt de aanpak van asbestdaken. Twijfelende eigenaren wachten nu af, marktpartijen aarzelen met investeringen in ontzorgend aanbod, proactieve bedrijven en overheden worden afgeremd. Onze versnellingsinzet zal alleen effectief blijven en opgeschaald kunnen worden als de onduidelijkheid over het verbod wordt weggenomen.
2. **Snel definitieve openstelling van een nationaal fonds** zodat alle eigenaren de dakvervanging kunnen financieren. De ontwikkeling hiervan is al ver gevorderd en Rijk, banken en meerdere gemeenten en provincies hebben hiervoor al cofinanciering gereserveerd. Iedereen kan bij dit fonds terecht. Ook financieel minder en niet draagkrachtigen, doordat de overheden enkele risico's afdekken. Uit studie van de provincies Overijssel en Gelderland blijkt dat 95% van de dakeigenaren de dakvervanging op één of andere manier gefinancierd krijgt, maar soms moet men ongewenste keuzes daarvoor maken. Zoals het verkopen van een stuk agrarische grond. Het fonds voorkomt dit.
3. **Meer nationale ondersteuning voor lokale regie.** Zoals aangegeven zijn er reeds veel hulpmiddelen beschikbaar. Aanjaagteams of andere gerichte hulp is nog nodig om in alle gemeenten de beoogde versnelling te realiseren. Wij verwachten dat het Rijk hiervoor extra middelen beschikbaar stelt of de coördinatie hiervan organiseert.

Ondanks bovengenoemde inzet om het verbod uitvoerbaar te maken en het fonds waarmee iedereen de dakvervanging gefinancierd krijgt, is er een kleine groep eigenaren waarvoor wij speciale aandacht vragen: particuliere woningeigenaren met een asbest leidak (<1% van alle asbestdakeigenaren). Voorbeelden hiervan, zoals eigenaren in de straat Grutto in Deventer, hebben u reeds via diverse kanalen bereikt. Deze groep wordt onevenredig hard getroffen door het verbod door verschillende oorzaken:

1. Het saneren van een dak van een woning is per m² veel duurder dan het dak van een bedrijfsschuur;
2. Het saneren van leien is veel duurder dan het saneren van golfplaten;
3. Particulieren kunnen geen gebruik maken van de fiscale mogelijkheden die ondernemers wel hebben.

Wij roepen u en het kabinet op om extra rekening te houden met deze doelgroep.

Een asbestdakenverbod is noodzakelijk om de versnelling en uitvoerbaarheidsmaatregelen door te kunnen zetten. Daarom verzoeken wij u dringend om nog in de huidige samenstelling van de Eerste Kamer hiertoe te besluiten aangaande wetsvoorstel 34675.

Hoogachtend,

De ambassadeurs voor versnelling van de aanpak van asbestdaken.^{10.2.e}

Tjisse Stelpstra, gedeputeerde provincie Drenthe

10.2.e

Hubert Mackus, gedeputeerde provincie Limburg

10.2.e

Annemieke Traag, gedeputeerde provincie Overijssel

10.2.e

Patricia Hoytink-Roubos, wethouder gemeente Berkelland

10.2.e

John van den Heuvel, wethouder gemeente Lelystad

10.2.e

Jan Aanstoot, wethouder gemeente Rijssen-Holten

Maxime Verhagen, voorzitter Bouwend Nederland

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Teun Stam, bestuurslid Vereniging voor aannemers in de sloop (VERAS)

10.2.e

Cor van der Zee, voorzitter Vereniging voor Verwijdering van Toxische en gevaarlijke Bouwmaterialen (VVTB)

10.2.e

Jan Tempelman, directeur eigenaar Adviesbureau Jan Tempelman

10.2.e

Frank Vrolijkx, algemeen directeur RPS Nederland

10.2.e

10.2.e

Udo Waltman, directeur SGS Search

C.c. Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat

C.c. Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 17 juni 2019 18:10
Aan: 10.2.e
10.2.e
Onderwerp: RE: Maandagmorgenoverleg (MMO)
Bijlagen: Bijlage 2 Bijdrage asbest Kamerbrief gevaarlijke stoffen.docx; verslag mmo.docx

Hallo allemaal,

Bij dezen het verslag van vanmorgen. Aanvullingen zijn uiteraard welkom.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 14 juni 2019 15:23
Aan: 10.2.e

Onderwerp: Maandagmorgenoverleg (MMO)

Allen, bijgaand een kort verslag van het laatste MMO (dd 3/6). Komende maandag hebben we graag weer even (telefonisch) contact met elkaar, wat mij betreft bespreken we de volgende issues (zeker niet uitputtend, dus vul maandag aan waar gewenst). Namens WBJA (de juristen van SZW) zal 10.2.e ook van de partij zijn, welkom!

1. Stand van zaken VIP
 - a. Fasering
 - b. Komende week uitgaande Kamerbrief Gevaarlijke Stoffen (met melding over svz VIP)
2. Stand van zaken SMA-rt nieuwe stijl
 - a. Opzet samenhang door TNO (Jody, zie bijlage) voor intern gebruik SZW/RIVM/TNO
3. Etc.

Ik wens jullie een goed weekend!

Hgr_{je} 10.2.

Verslag MaandagMorgenOverleg 17/6/19

Door ^{10.2.e} , verder aanwezig: ^{10.2.e}
^{10.2.e}

Agendapunt 1a: Stand van zaken VIP

Fasering, Stas is akkoord met de nota over de fasering van het VIP.

Die geeft lucht over de komende periode. Wat hebben we daarmee afgesproken. Na de zomer inrichtingsvoorstel definitief maken, de vraag is of dat pas een (te plannen) derde bijeenkomst kan gebeuren. Dat zou eind zomer betekenen. Op basis van het voorstel gaan we door met een kwartiermakersfase, daarin is het VIP deels operationeel maar is er ruimte om bij te sturen. Er zijn veel aandachtspunten: zoals transparantie, duiding van de samenhang en goede juridische verankering. Daar is nu tijd voor. We moeten het tempo er echter wel flink in houden.

Agendapunt 1b: rapportage aan Kamer

Morgenochtend vroeg wordt de kamer ingelicht over die fasering in de brief gevaarlijke stoffen. Zie bijlage voor de tekst. Dan stuurt ^{10.2.e} een mail naar de deelnemers aan de werkbijeenkomsten VIP met een indicatie van die fasering. Om zo goed mogelijk te informeren.

In oktober volgt een aparte asbestbrief aan de kamer over de stand van zaken van de beleidsreactie. Dan is er nog de motie van Weyenberg waarmee de Kamer aan het eind van het jaar geïnformeerd moeten worden over concrete innovaties.

^{10.2.e} : behoefte om volgende week woensdag in het brede overleg een aantal knopen door te hakken tbv het definitief maken van het inrichtingsvoorstel: dan kan het RIVM weer verder.

Kijken of WBJA kan aansluiten bij dat overleg. Er komen een aantal opties over de inrichting voorbij, maar ook over juridische verankering.

SMArt nieuwe stijl

Er bestaat verwarring over de gebruikte termen voor de ontwikkeling van het risicotool. Afgesproken is de term SMArt nieuwe stijl de gebruiken voor de complete nieuwe tool inclusief blootstellingsmodel en webtool en koppeling aan beheersregimes.

De term RGI roept vragen op en gebruiken we dus niet meer in deze context.

Dat moet ook volgende week woensdag opnieuw gecommuniceerd worden.

^{10.2.e} : Het RIVM zoekt naar goede afstemming met TNO om beoordeling blootstellingsgegevens en waaraan een aanvraag bij het VIP zou moeten voldoen. Zodat meteen de goede info beschikbaar is en er al direct voorgesorteerd kan worden op de aanpassing van SMArt ns.

Samenhang-document

^{10.2.e} Het is ook nogmaals belangrijk om duidelijk te hebben welke ontwikkeling niet zonder de andere plaats kan vinden, waar de afhankelijkheden zitten. Dat brengt ons naar het samenhang-documentje van ^{10.2.e}

Er lopen parallel op drie onderdelen ontwikkelingen. Ieder onderdeel zou vervangen moeten kunnen worden en functioneren met de twee andere/oude elementen. Dat is bijna helemaal het geval, behalve dat in de regelgeving wordt gerefereerd aan SMArt nieuwe stijl en die dus niet in werking kan treden met SMArt oude stijl. De planning daarvoor is, als we logische momenten van inwerkingtreding aanhouden, 1 juli 2020. Dat is ook een realistisch moment om SMArt nieuwe stijl helemaal klaar en getest te hebben. Dat komt goed uit.

Deze zomer moet de richting van de aanpassing van arbobesluit en arboregeling duidelijk zijn met een internetconsultatie.. Dan geldt de eerste helft van 2020 als periode om alles goed aan elkaar te knopen, ook op juridisch vlak. (VIP moet echter eerder starten conform toezeggingen naar de Kamer)

Woensdag volgt meer over Ascert en het te sluiten convenant opnieuw op juridisch gebied de koppen bij elkaar steken.

^{10.2.e} heeft nog twee opmerkingen bij ^{10.2.e} stuk.

1. P11 RGI wordt openbaar, dwz het blootstellingsmodel, want die moet wetenschappelijk getoetst kunnen worden. SMArt zelf is niet openbaar maar dat zou je er in theorie bij moeten kunnen bouwen. In de gaten houden voor latere fase.

2. Ascert (laatste sheet) gaat licentieovereenkomst met TNO sluiten voor marktconform bedrag. Maar volgens de beleidsreactie mag Ascert geen eigenaar worden van het nieuwe SMArt, slechts een bepaalde rol hebben in de een beperkt onderdeel van het beheer. Waar ligt het eigendom dan wel?

^{10.2.e} : dan kunnen de TNO-juristen stoppen met dit uitzoeken. Nader overleg tussen ^{10.2.e}

28 juni is er een gesprek met TNO en hopelijk Ascert hierover. Dit pakken we dan weer op.

Toegevoegd agendapunt: 11 juli stakeholdersbijeenkomst

De werkbijeenkomst VIP gaat niet door tot nader order vanwege het oa arbo en handhaving. Hoe pakken we de wensen van de branche, vooral samenhang, het beste op. ^{11.1}

VIP moet worden behandeld maar is niet de hoofdact. ^{10.2.e} : een tijdlijn zou helpen. In ^{10.2.e} verhaal past het ook niet goed.

SZW heeft hier de lead. Die gaan kijken hoe wel het willen inleiden, RIVM en TNO kunnen desgewenst dieper ingaan op inhoud in relatie tot samenhang. RIVM: ev. Drie varianten nog nader toelichten, werkbijeenkomst light.

Duidelijk lead en eerste vervolgstap voor G&VW.

Toegevoegd agendapunt: brieven en mails vd branche

De branches hameren wederom op samenhang. Een opvallend punt hieruit was de suggestie dat SMA-rt nieuwe stijl in het geheim zou worden ontwikkeld. Dat zou zijn opgemaakt uit een presentatie van ^{10.2.e} die echter amper afwijkt van de presentatie die hij hield op de eerste stakeholdersbijeenkomst in januari dit jaar.

^{10.2.e} merkt terecht op dat het raar is om een branchevereniging of anderszins belanghebbende te betrekken bij een wetenschappelijk project. Hun inbreng is alleen van belang als er in de wetenschap gaten vallen. 11 juli misschien een goede kans om dat nogmaals duidelijk te maken. Weer met het feit in het oog dat het waarschijnlijk niet mogelijk is ze werkelijk tevreden te stellen.

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: vrijdag 12 oktober 2018 18:51
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: gespreksverslag 11-10-2018

Beste ^{10.2.e} ,

Fijn elkaar gesproken te hebben gisteren. Er is veel gaande en er moet nog heel wat gebeuren. Volgens mij hebben we redelijk hetzelfde beeld. Hieronder een verslagje met actiepunten. Wanneer jullie aanvullingen of opmerkingen hebben hoor ik dat graag.

Afstemmingsoverleg 11-10-2018. Aanwezig ^{10.2.e} (SZW), ^{10.2.e} (TNO).

MAPA programma 2018:

- Eind 2018 wordt een rapport opgeleverd over SMA-rt. Daarin wordt het inhoudelijke model met bijbehorende koppeling aan de blootstellingsdatabase beschreven. Het model gaat voor iedere bewerking met asbesthoudend product een blootstellingscategorie schatten. Hoeveel categorieën en met welke precieze wordt nu nog onderzocht.
- Het ad-hoc budget is gedurende het jaar besteed. Dit in overleg tussen SZW en TNO.
- Eindcontrole is on hold gezet begin dit jaar. De actie welke dit jaar nog plaats moet vinden is het opstellen van een document waarin beschreven wordt welke winst er nog te halen is bij de eindmetingen. Winst is in dit geval, goedkoper, sneller, nauwkeuriger onder voorwaarde niet in te boete aan veiligheid. Wanneer dit document er is wordt nogmaals aan Fenelab gevraagd om samen te werken om de mogelijkheden van de beschreven voorstellen te onderzoeken. Wanneer Fenelab niet bereidt is mee te werken zullen afzonderlijke laboratoria benaderd worden. **Actie TNO voor 1 december.**
- Borging van RK1 handelingen. Een veelvoorkomend discussiepunt is de eisen rondom 'RK1 saneringen'. SZW gaat TNO op korte termijn een verzoek doen om een lijst met werkzaamheden op te stellen welke waarschijnlijk inherent veilig/beperkt risicovol zijn. Deze lijst wordt gebaseerd op de data uit de database, de huidige SMA-rt en/of good practises uit het buitenland (Duitsland/Engeland) In Q1 van het volgend jaar kan een aanpak voor dergelijke saneringen verder voormgegeven worden. **Actie SZW voor eind oktober, actie TNO voor 1 december.**

Het grootste deel van het overleg ging over het programma voor volgende jaren. Als startpunt is de brief van staatsecretaris van Ark genomen. De verschillende taken en rollen zoals genoemd in de brief zijn doorgenomen, op sommige plekken is al enige invulling gegeven en enkele discussie punten zijn benoemd.

- Meetstudie daken. Dit is een apart project welke gefinancierd zal worden door I&W (deels SZW). Doel van dit project is inventariseren knelpunten bij asbestdaken verwijdering, scheiden knelpunten in proces en knelpunten in wetenschap/risico, verzamelen bestaande gegevens, analyse beantwoorde vragen door bestaande data / openstaande vragen, opstellen meetplan om openstaande vragen te beantwoorden.
- Stand van de wetenschap: ontwikkeling van meer risicogericht instrument SMA-rt. Meetgegevens invoeren en opnemen. Voorstel/idee is om SMA-rt uitkomsten via twee routes te geven. Generieke blootstellingsschatting in categorieën met daaraan gekoppeld generieke blootstellingsregimes (eindcontrole, adembescherming,...) Wanneer gevalideerde werkmethoden voorhanden zijn (bijvoorbeeld via het VIP) zullen deze als uitkomst gegeven worden.
- Herpositionering van SMA-rt. Procedures rondom SMA-rt. Geen directe input van TNO gevraagd maar wel cruciaal in het tijdsplan. Positie van Ascert rondom beheer wordt komende dinsdag besproken. SMA-rt is

inhoudelijk klaar op 1 januari 2019. Wil er dan direct gestart worden met het bouwen van een nieuwe versie moet er een transitie van het beheer hebben plaatsgevonden.

Actie SZW: de status 'as it is now' helder krijgen (van wie is SMA-rt, hoe is de financiering,.....) En aangeven wat de gewenste situatie zal zijn.

TNO zal meedenken en mogelijke rolverdelingen en scenario's schetsen en voorleggen aan SZW. Actie TNO

Gezien beheer cruciaal is in de tijdslijn behoeft deze actie prioriteit. TNO zal in de loop van volgende week een document delen met SZW en SZW zal status en wensen delen.

- Vastleggen nieuwe rol TNO in contract. Vastleggen van rollen en verantwoordelijkheden. De randvoorwaarden en principes zullen in het inhoudelijk plan bij de verschillende taken beschreven worden. Dit plan zal input dienen voor het formaliseren van de werkzaamheden.
- Stand van de wetenschap/stand der techniek: SZW wil de mogelijkheid om op ad hoc basis vragen te kunnen stellen wat betreft stand der techniek
- VIP: Validatie innovatie punt. Procedures rondom VIP moeten duidelijker, VIP moet een meer publiek karakter krijgen. TNO, RIVM, iSZW zullen waarschijnlijk zitting nemen in het VIP. Stakeholders zoals Fenelab en Ascet zullen waarschijnlijk de mogelijk krijgen om input te kunnen leveren.
 - o Wat gebeurd er met de uitspraak?
 - o Voorstel: Het VIP beperkt zich tot innovaties waarvoor regels moeten worden aangepast. Andere type innovaties zoals sensors kunnen via bijv. NEN.
- Meedenken over een systeem om deskundigheid te borgen bij laag risico saneringen. Hier wordt in het MAPA programma van 2018 al een aanzet voor gegeven.
- Verbetermogelijkheden eindbeoordeling. Ook hier wordt in het MAPA programma van 2018 al een aanzet voor gegeven.

Proces:

- ^{10.2.e} zal volgende week een conceptplan voor het programma delen met SZW. Die week daarop (22-26 okt.) zal ^{10.2.e} telefonisch overleg plaatsvinden over het plan met aanvulling van de wensen vanuit SZW ^{10.2.e},
^{10.2.e} . **Actie TNO: plan opstellen en delen en telecom plannen.**
- Begin november zal een overleg plaatsvinden met ^{10.2.e} en mogelijk ^{10.2.e} om de plannen verder af te stemmen.

Groet¹
Jody

^{10.2.e}

Senior Scientist Integrator
Risk Analysis for Products In
Development

T +31 (^{10.2.e}
M +31 ^{10.2.e}
E ^{10.2.e}

@tno.nl

Location

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 28 mei 2019 11:41
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Toetswaarde eindbeoordeling
Bijlagen: Advies toetswaarde eindmeting na asbestsanering in klasse 2A ivda.docx

Dag 10.2.e

Mondeling had ik al gereageerd, bijgaand nog opmerkingen bij de tekst. Ik heb vooral wat aangevuld om achtergrond van de vraag wat te verduidelijken.

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 6 mei 2019 16:03
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Toetswaarde eindbeoordeling

Hoi 10.2.e ,
Ik kreeg van 10.2.e de vraag door de toetswaarde bij de eindbeoordeling, en dat je graag op (heel) korte termijn hierover een advies zou willen hebben.
Ik heb een voorstel daarvoor bijgevoegd. Is dat ongeveer wat je in gedachten had? Heb je vrijdag eventueel tijd om er even over te praten? Of eventueel morgen al, voorafgaand aan of aansluitend aan het overleg bij de Inspectie?
Qua termijn nog een slag om de arm in verband met de gegevens van TNO. Daar zal ik morgen alvast even bij 10.2.e naar informeren. Als blijkt dat er geen meetgegevens zijn dan kunnen we wellicht ook een berekening doen, maar dat brengt natuurlijk ook meer onzekerheden met zich mee.

Groetjes, 10.2.e

PS Uren zijn ter informatie, dit is opgenomen in de huidige KCA-offerte dus geen aanvullende offerte nodig hiervoor.

10.2.e | RIVM | Centrum voor Veiligheid van Stoffen en Producten
Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven | The Netherlands
10.2.e @rivm.nl | 06-10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: woensdag 10 april 2019 14:38
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: ter gedachtevorming
Bijlagen: Voorstel aanpak differentiatie beheersregimes_20190410.docx

Hoi^{10.2.e}

Bij deze onze ideeën voor een aanpak van een risicogerichte differentiatie in beheersregimes, ter voorbereiding van ons overleg van morgen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

From:^{10.2.e}
Sent: maandag 8 april 2019 15:10
To:^{10.2.e})
Cc:^{10.2.e}
Subject: ter gedachtevorming

Dag^{10.2.e}

Bijgaand een idee voor een uitwerking van "risicogericht".

Groet Ilse

10.2.e

Directie Gezond en Veilig Werken
Ministerie van SZW
06-^{10.2.e}

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e @rivm.nl>
Verzonden: vrijdag 19 april 2019 08:04
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Re: advies toetswaarde

Beste ^{10.2.e}

Goed dat je dit aangeeft. Voordat ik je iets durf te beloven wil ik met de rest van het RIVM team even overleggen en kijken wat kan en welke ideeën er al liggen.

Met alle werkzaamheden die nu lopen en alle onderdelen die in beweging zijn lijkt me het sowieso goed om contact te hebben dus ik zet 9 mei ook in mijn/onze agenda's.

Als we iets hebben zet ik het op de mail. Wordt vervolgd.

10.2.e

From: ^{10.2.e}
Date: 18 April 2019 at 17:44:04 CEST
To: ^{10.2.e}
Cc: ^{10.2.e}
Subject: advies toetswaarde

Hoi ^{10.2.e},

In het plan voor het KCA staat als het goed is ook:

- Voor 2019 wordt ook een advies gevraagd over de (mogelijke aanpassing) van de toetswaarde die gebruikt wordt bij de eindmeting. Dit advies zal worden opgesteld met inbreng van in ieder geval TNO en de GGD.

Heb jij naast alle besloemingen rondom VIP mogelijkheid om deze vraag ook op korte termijn op te pakken? Kan dat evt. in overleg met ^{10.2.e} ? Of is zij nog niet terug? ^{10.2.e} had een vrij duidelijk beeld wat wij hiermee wilden, vandaar dat ik het vraag.

Als dat niet kan en je hebt ook anderszins meer aanknopingspunten nodig, laat je het dan even weten?

NB het is een belangrijk onderdeel. Ik ben inmiddels zover dat ik me realiseer dat als we de regelgeving gaan aanpassen richting meer risicogericht, dat we dan de eindmeting in een keer mee zullen moeten nemen en niet kunnen laten liggen tot nader order. Maar dat betekent dat ik eigenlijk begin juli een voorstel moet hebben liggen uitgewerkt in regelgevingsaanpassingen etc. Dus dan zou er zsm ook een advies van jullie op dit punt wenselijk zijn.

Ik ga nu zelf op vakantie. Misschien is het goed als je alvast tijd inplant om hiermee aan de slag te gaan. Mocht je input kunnen krijgen van ^{10.2.e}, dan kun je alvast beginnen (mogelijk loopt er al iets bij jullie, dat weet ik niet). Anders moeten we het hier snel na 6 mei over hebben als het maar enigszins mogelijk is. Evt zou ik erover kunnen overleggen op do 9 mei sochtends? Ik reserveer voor de zekerheid dat tijdstip.

Groet! ^{10.2.e}
 10.2.e

Directie Gezond en Veilig Werken
 Ministerie van SZW
 06- ^{10.2.e}

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl *De zorg voor morgen begint vandaag*

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en *Committed to health and sustainability*

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 12 december 2018 11:18
Aan: 'Hoofd Bureau Ascert'
Onderwerp: RE: Kit

Dankjewel!

Van: Hoofd Bureau Ascert
Verzonden: woensdag 12 december 2018 10:53
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Kit

Hoi 10.2.e

Krijg net antwoord van de ICT partij. Sinds smart2.0 (2012) zijn er 78.200 bronnen met productspecificatie Kit waarvoor een smart is aangemaakt.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

Hoofd Bureau

www.ascert.nl

M: 10.2.e

Van: Hoofd Bureau Ascert <secretaris@ascert.nl>
Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 15:35
Aan: 10.2.e
CC: Voorzitter Stichting Ascert
Onderwerp: Bespreking komende dinsdag

Dag^{10.2.}_e

Zoals besproken zou ik onze agendapunten voor de bespreking van dinsdag a.s. nog doorgeven. Als jij dat dan intern bij SZW wilt doorgeven en jullie punten aan ons wilt doorgeven.

- Afstemming uitvoeringsagenda's Ascert-SZW en positie Ascert hierin
- Status VIP en positie cie547
- Status Risico gestuurd werken
- Positie SMART

NB Wij spreken elkaar dan ook volgende week woensdag. Locatie heb ik in de opmerkingen geplaatst bij accepteren agendavoorstel.

Met vriendelijke groet,
10.2.e

Hoofd Bureau

www.ascert.nl

M:^{10.2.e}

Van: 10.2.e @rivm.nl>
Verzonden: donderdag 14 maart 2019 09:09
Aan: 10.2.e
CC: 'DiaVentie IMAP'
Onderwerp: Na een nachtje slapen: overleg stakeholders VIP voor 8 mei

Beste ^{10.}_{2.e}

Tijdens ons telefoongesprekje begin deze week hebben we kort gesproken over stakeholderbijeenkomsten ikv het inrichten van het VIP.

We hebben over deze kwestie nagedacht.

We zijn tot de conclusie gekomen dat een bijeenkomst vóór de bijeenkomst op 8 mei met een kleinere groep dan aanwezig zal worden op 8 mei, waardevol is in dit proces.

Dit proces is complex en er zijn veel bewegende elementen. En nu nog meer politieke druk (aangenomen moties) en nu dan ook hardere deadlines en niet veel tijd.

We zijn van mening dat het belangrijk is om alle stakeholders stap voor stap meenemen om zo veel mogelijk draagvlak en werkbare VIP te creëren. In een kleinere setting om de eerste bouwstenen te spreken is makkelijker en effectiever dan op een grotere overleg. En het voelt lang wachten tot 8 mei.

We zitten bijvoorbeeld te denken aan de week van 15 april. De groep die we voor ogen hebben zijn de direct betrokkene, dus in ieder geval de brancheverenigingen, Ascort, TNO, de inspectie

Kunnen we vandaag of morgen hierover bellen?

Ik ben aan het reizen vandaag en ben na 12:30 tot 16:00 niet makkelijk bereikbaar maar we kunnen proberen.

Met vriendelijke groeten,

10.2.e

10.2.e

Policy advisor transport of dangerous goods
 RIVM PO Box 1, 3720 BA Bilthoven, The Netherlands
 Tel.: +31 (0)30 ^{10.2.e} ; Mobile: +31 (0)6 ^{10.2.e}
 E-mail: ^{10.2.e} @rivm.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: maandag 29 april 2019 19:07
Aan: 10.2.e
Onderwerp: update acties nav 4 april

Beste ^{10.}_{2.e},

Een van de acties nav ons overleg op 4 april was het aanleveren van elementen voor een generiek convenant tussen SZW en TNO ivm onze rol in het asbeststelsel. Helaas heeft interne navraag tot nu toe geen convenant voorbeelden opgeleverd die we als uitgangspunt zouden kunnen gebruiken.

Omdat jij mij liet weten wellicht ook voor SMART een convenant/contract op te willen stellen en we ook voor VIP nog contractafspraken gaan maken vraag ik me af of een generiek convenant/contract over onze rol in het asbest stelsel nog wat toevoegt.

Wat mij betreft zorgen we dat eerst de andere zaken worden ingeregeld en kijken dan of er aanvullende afspraken nodig zijn. Is dat wat jou betreft ook werkbaar?

Ten aanzien van de actie Exploitatieplan Asbestlab kan ik melden dat bij iSZW zowel ^{10.2.e} op de hoogte zijn van onze vraag over instandhouding van het asbestlab en bijbehorende financiering en dat dit binnen iSZW verder besproken gaat worden. De mogelijkheden bij I&W lijken zeer beperkt. Zodra er meer duidelijkheid gegeven kan worden zal ik jullie informeren.

Een voorstel voor partijen die een second opinion kunnen uitvoeren op onze blauwdruk risicoklasse indeling is nog in de maak.

De overige acties is SZW zelf uitvoerig bij betrokken en behoeven denk ik geen update.

Groet ^{10.2.e}

TNO acties nav overleg 4 april

1. Elementen voor Convenant aanleveren: **actie** ^{10.2.e}
2. Exploitatie plan Asbest Lab: **actie** ^{10.2.e} **e**
3. Voorstel maken voor partijen die een second opinion kunnen uitvoeren op onze blauwdruk risicoklasse indeling: **actie** ^{10.2.e}
4. Afstemming RGI met Ascertain: **actie** ^{10.2.e}
5. Toetsen op haalbaarheid RGI module gekoppeld aan SMART voor 1-1-20: **actie** ^{10.2.e}
6. Voorstel uitwerken nieuwe risicoklasse indeling + RGI zo inrichten dat deze klasse indeling ingevoerd kan worden in bestaand RGI model: **actie** ¹₀ binnen MAPA

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e @tno.nl>
Verzonden: woensdag 27 maart 2019 12:47
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: voorbereiding overleg vrijdag 29/3
Bijlagen: Voorstel_testversieRGI_20190327.pdf; Voortgang_MAPAasbest_20190327.pdf

Beste ^{10.2.e} en beste ^{10.2.e}

Op jullie verzoek hebben we voor vrijdag een afstemming/voortgangsoverleg gepland staan. Er zal op 4 april ook een overleg met een bredere afvaardiging van SZW en TNO plaatsvinden. Ik heb deze week met Ilse gebeld en afgesproken dat het goed zou zijn om komende vrijdag ook even de voortgang op de MAPA activiteiten met jullie af te stemmen. Dit kan dan dienen als input voor het overleg van 4 april. De bedoeling is dat 4 april o.a. de klokken weer gelijk staan wat betreft voortgang op MAPA. Als bijlage vinden jullie een overzicht van de voortgang zoals wij die zijn. Graag vrijdag jullie input op dit overzicht. Het tweede document is ook ter bespreking en sluit waarschijnlijk beter aan bij het oorspronkelijke doel van dit overleg. Het document beschrijft de contouren van de testversie van RGI welke we dit jaar willen opleveren. Voordat we verder gaan willen we graag met jullie afstemmen of onze specificaties van de testversie overeen komen met jullie ideeën.

Bas is vrijdag helaas verhinderd, ^{10.2.e} zal aanschuiven om de rol van ^{10.2.e} waar te nemen. Daarnaast zal ook ^{10.2.e} aanschuiven en ik ben er ook bij.

Is dit voor jullie een goede invulling van een deel van het overleg?

Groet,
^{10.2.e}

^{10.2.e}

Senior Scientist Integrator T +31 (0) ^{10.2.e} Location
 Risk Analysis for Products In M +31 (0) ^{10.2.e}
 Development E ^{10.2.e} @tno.nl

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. TNO accepts no liability for the content of this e-mail, for the manner in which you use it and for damage of any kind resulting from the risks inherent to the electronic transmission of messages.

Stand van zaken MAPA programma asbest.

Datum: 27-03-2019

Auteur: ^{10.2.e}

Dit document heeft als doel overzicht te geven van de stand van zaken op de activiteiten welke op dit moment binnen het asbest deel van MAPA 2019 lopen. Naast een overzicht van de activiteiten wordt ook de voortgang bij TNO vermeld. Omdat voor sommige onderdelen nog parallel activiteiten bij SZW lopen is ook de voortgang bij SZW vermeld. Als laatste volgt de tijdsplanning voor de activiteiten met mogelijke kritische momenten.

Activiteit	Voortgang TNO	Voortgang SZW	Tijdsplanning
1. Stand van de wetenschap verduidelijken			
1.1. Ontwikkelen van een meer risicogestuurd instrument (RGI), liefst door doorontwikkelen van het instrument SMA-rt.	Eind vorig jaar heeft TNO een versie 0.5 van RGI opgeleverd. Op basis van deze studie is besloten om door te gaan met de ontwikkeling en het model te verfijnen/verbeteren door het toevoegen van meer data. Data uit de asbest database wordt toegevoegd en er wordt met potentiële dataleveranciers een datasharing overeenkomst aangegaan. Versie 0.5 is gebaseerd op ongeveer 110 PAS metingen. Nu is het model gebaseerd op ongeveer 250 metingen en is de performance al sterk verbeterd	Geen actie nodig	Het (theoretische model) zal voor de zomer af zijn.
1.2 Periodiek invoeren van meetgegevens	Dit jaar zullen er door TNO ook nog blootstellingsgegevens verzameld worden welke worden toegevoegd aan de database. Hier is nog geen begin aan gemaakt omdat we eerst willen weten op welke plekken er nog data hiaten zijn.		Planning is eind dit jaar metingen verzameld te hebben. Financiering lab is relevant
1.3. Beheer van RGI	TNO helpt SZW met het identificeren van kritische input en bedenken van scenario's over beheer van SMA-rt. TNO heeft een notitie over de transitie opgesteld welke met SZW wordt besproken. Uiteindelijke beslissingen worden genomen door SZW.	SZW voert gesprekken met Ascort over de herpositionering van SMA-rt. SZW wordt gevraagd duidelijkheid te scheppen over	Ongoing. RGI kan pas worden overgedragen als er afspraken zijn over exploitatie. Keuzes voor manier van

	<i>Notitie: N18062_notitieSZW_transitie_20181205</i>	de positionering van de huidige en nieuwe SMA-rt.	exploitatie kunnen van invloed zijn op de inhoud van RGI. VIP kan pas functioneren wanneer goede afspraken zijn gemaakt over de implementatie van VIP besluiten in de huidige SMA-rt (of later RGI)
1.4. Ontwikkelen van RGI in test omgeving	De huidige SMA-rt structuur/interface voldoet niet om RGI in te kunnen bouwen. RGI, wat gezien kan worden als de blootstellingsmodule van de nieuwe SMA-rt, wordt in een testversie gebouwd. De software zal door de partij die gaat exploiteren moeten worden overgenomen naar de uiteindelijke software tool (bijv. huidige SMA-rt). • TNO heeft een korte notitie neergelegd bij SZW waarin wordt omschreven aan welke eisen RGI in de testversie zal moeten voldoen. Op basis van deze notitie zal een IT partner gezocht worden die de webtool onder regie van TNO gaat bouwen. (RGI naar testontwikkeling_eisen voor ontwikkeling_20190325) • TNO plant in april een overleg met iSZW, SZW en RIVM om de eerste contouren van RGI te presenteren.	Afstemmen notitie over functionaliteiten van de testversie van RGI.	Eind 2019 zal RGI in de testversie functioneel beschikbaar komen.
2. Ad hoc vragen over de stand der wetenschap.	Op dit moment zijn er een aantal overleggen tussen TNO met SZW of andere stakeholders geboekt op dit	Er is nog niet in een officiële overeenkomst vastgelegd onder	Prioriteit: overleg tussen directie TNO en

Het is een goed idee om de afspraken tussen SZW en TNO vast te leggen in een officiële overeenkomst. In deze overeenkomst moet onder andere opgenomen worden onder welke randvoorwaarden TNO taken kan verrichten binnen deze taak maar ook in relatie tot RGI en VIP.	project nummer. Denk daarbij aan het stakeholders overleg georganiseerd door SZW en afstemmingsoverleggen. Er zijn op dit moment ook onduidelijkheden over de rol / nieuwe rol van TNO.	welke randvoorwaarden TNO taken kan verrichten binnen dit onderdeel van MAPA maar ook niet in relatie tot RGI en VIP. Afspraak plannen tussen directie SZW en TNO over rol en randvoorwaarden.	SZW om afspraken te maken over de rol en bijbehorende randvoorwaarden.
3. Deskundigheid borgen bij complexe processen In 2019 zal met betrokken stakeholders bediscussieerd worden wat een goede afbakening is voor wel of niet gecertificeerd werk. Hierbij kan bijv. onderscheid gemaakt worden op potentieel risico, type materiaal of mate van specialistisch werk waarbij bijv. ook rekening gehouden wordt met andere risico's. Dit wordt een inhoudelijke en politieke discussie. Waarbij de voortgang en uitkomst niet alleen afhankelijk is van TNO	TNO zal op basis van een inventarisatie van de situatie in het buitenland en Nederland mogelijkheden aangeven ter differentiatie van beheersregimes (zoals nu RK1 en RK2(a) binnen en buiten). Uiteindelijk zal SZW aan moeten geven welke verschillende beheersregimes wenselijk/haalbaar zijn.	Afstemming van proces tot differentiatie. Naar idee van TNO is dat niet alleen op basis van wetenschap. Voortgang boeken op voorwaarden en inregelen van differentiatie.	De resultaten van VIP en RGI zullen moeten worden gekoppeld aan de 'nieuwe' differentiatie van de risicoklasse. Wanneer deze nieuwe klassen nog niet zijn afgestemd of vormgegeven kan zowel de uitkomst van VIP als RGI aan de huidige (SMA-rt) classificatie gekoppeld worden.
4. verbetermogelijkheden bij de eindcontrole verbeteren. In 2018 heeft TNO een document opgesteld waarin beschreven wordt welke verbetermogelijkheden er nog zijn bij de eindmetingen. Verbetering kan betrekking hebben op tijdswinst,	TNO heeft een voorstel voor dit onderdeel verstuurd naar SZW (Notitie_voorstel optimalisatie methodiek eindcontrole_20190123). Wanneer hier terugkoppeling op wordt gegeven kan dit onderdeel opgepakt worden.	Opmerkingen bij de notitie van Suzanne Spaan doorsturen.	Op dit moment is er weinig voortgang. Ook is de werkrelatie niet goed.

prijs, of nauwkeurigheid. Dit alles onder de voorwaarde dat niet ingeboet wordt op veiligheid. Aan Fenelab zal nogmaals worden gevraagd of er samengewerkt kan worden om om samen te werken om de mogelijkheden tot optimalisatie van de methodiek voor eindcontrole verder uit te werken. Wanneer Fenelab niet bereid is mee te werken, zullen afzonderlijke laboratoria benaderd worden. Deze verkenningen ter onderbouwing aan de verbetermogelijkheden zullen volgend jaar plaatsvinden.	De samenwerking met Fenelab verloopt al lang niet soepel. Er hebben over dit onderwerp al diverse gesprekken plaatsgevonden wat niet heeft geleidt tot een samenwerking. Ook is er veel kritiek van Fenelab op de rol van TNO en de gang van zaken binnen NEN waar ook enkele optimalisatie stappen zijn voorgesteld. TNO heeft al wel een opstart gemaakt met een grote probleemhouder. Met deze partij wordt gekeken of de resultaten van eindcontroles in kaart gebracht kunnen worden zodat inzicht wordt verkregen bij welke onderdelen van de eindcontrole afkeur plaatsvindt en bij welke toepassingen. Deze informatie zal als input kunnen dienen voor optimalisatie.		
5. Innovatie stimuleren. Validatie en innovatie platform (VIP)			
5.1 Ondersteuning oprichten VIP	RIVM is trekker van om het VIP in te richten. Er vindt geregeld afstemming plaats tussen RIVM en TNO over de inrichting van het VIP.	Vanuit SZW is het nodig om afspraken met Ascert te maken over aanpassingen in de huidige SMA-rt	Ed gaf in zijn mail van 22/3/2019 aan dat de planning voor operationalisering van VIP 1 juli 2019 is.

Wat zijn de planning voor de verschillende onderdelen en wat is het kritische tijdsplan? (aan gewerkt, in de planning, onder voorwaarde)

Deelproject	1-19	2-19	3-19	4-19	5-19	6-19	7-19	8-19	9-19	10-19	11-19	12-19
1.1. RGI model												
1.2. Periodiek invoeren gegevens*												
1.3. Beheer van RGI												
1.4. RGI testversie												
2. Ad-hoc vragen**												
3. Borging deskundigheid bij complexe processen***												
4. Verbetermogelijkheden eindcontrole****												
5. Ondersteunen oprichten VIP*****												

* Gaat starten als de lab faciliteiten geregeld zijn.

** Afstemming SZW en TNO nodig voor taken en randvoorwaarden

*** Deze taak moet afgerond zijn om over te kunnen gaan tot nieuw systeem van betere differentiatie. Heeft invloed op implementatie VIP en RGI. Tot die tijd zouden VIP en RGI kunnen worden geïmplementeerd in de huidige RK-indelingen en SMA-rt.

**** Zal input kunnen zijn voor meer differentiatie

***** VIP kan alleen functioneren als er afspraken zijn gemaakt over aanpassing van SMA-rt

Conclusie voortgang:

Acute prioriteit:

- Afspraken TNO en SZW of rol en randvoorwaarden.

Kritisch tijdsplan:

- Inwerking treden van VIP staat gepland op 1 juli 2019. Dan moeten aanvragen beoordeeld worden via VIP en doorgevoerd worden in de huidige SMA-rt. Er is nog geen budget gereserveerd voor beoordelingen voor VIP vanuit TNO. Er zijn goede werkafspraken nodig tussen SZW en Ascert (de beheerder van de huidige SMA-rt) over doorvoeren van VIP adviezen in de huidige SMA-rt.

- Voor het implementeren van meer differentiatie in beheersregime zijn 2 dingen nodig: 1) Er moet duidelijk zijn welke differentiatie er gaat plaatsvinden, TNO gaat hier een voorstel voor doen, de uiteindelijke keuzes zijn beleidsmatig. 2) Uiteindelijk moet deze differentiatie worden geïmplementeerd in RGI en VIP.

Wat verder speelt:

- Afspraken over continuering van analysekennis en lab faciliteiten bij TNO zijn nodig.
- Fase 1 van het onderzoek is afgerond. TNO heeft twee inventarisaties gedaan onder stakeholders: 1) Wat zijn volgens de stakeholders de blootstellingsmomenten? En 2) Welke blootstellingsgegevens zijn er beschikbaar? Op 26-3 is er overleg geweest met I&W over het vervolg. Daarover wordt binnenkort gecommuniceerd.
- PEROSH voorstel voor meer internationale samenwerking / kennisuitwisseling.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: 9FENE-SEC brandbrief over commotie in asbestwerkveld n.a.v. TNO rapport
Datum: vrijdag 15 maart 2019 17:09:43
Bijlagen: [image003.jpg](#)
[9FENE-SEC.brandbrief.stas.SZW.15032019.pdf](#)
Prioriteit: Hoog

Beste mevrouw^{10.2.e}

Bijgaand treft u aan onze brief n.a.v. de ontstane commotie in zowel de Tweede Kamer als in de media naar aanleiding van het TNO rapport over proportionaliteit in het asbestbeleid.

Graag zien we een ontvangstbevestiging tegemoet.

Met vriendelijk groet,

10.2.e

Secretaris Fenelab

Mobiel: 06 -^{10.2.e}

Postadres

Postbus 159
4190 CD GELDERMALSEN

Bezoekadres

Rijksstraatweg 69
4194 SK METEREN

Contact

Telefoon 0345 -^{10.2.e}

E-mail:^{10.2.e} [@fenelab.nl](#)

Website: www.fenelab.nl

Fenelab

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. de staatssecretaris mevrouw drs. T. van Ark
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Betreft: commotie in de media over proportionaliteit asbestbeleid

Kenmerk: 9FENE-SEC

Meteren, 15 maart 2019

Geachte mevrouw Van Ark,

Middels dit schrijven vragen wij uw aandacht voor onze ernstige zorgen over de recente maatschappelijke discussie rondom het asbestbeleid in Nederland.

In de Fenelab Technische Commissie Asbest zijn wij vertegenwoordigd met circa 90% van de professionele asbestlaboratoria en eindinspectie instellingen. Dit zijn door de RvA geaccrediteerde organisaties. Wij zetten ons in voor de kwaliteit van de eindbeoordeling van asbestsaneringen. Wij voeren hierover regelmatig overleg met u en andere betrokken partijen, zoals de Raad voor Accreditatie, en wij zijn betrokken bij de normcommissie NEN2990 en bij de overleggen binnen de Stichting Ascert.

Onze inspecteurs en laboranten zijn dagelijks op pad om asbestaneringslocaties te beoordelen op asbestveiligheid. Daarmee hebben wij een belangrijke rol in uw 'asbeststelsel', waarin wettelijk is geregeld dat saneringslocaties door deskundige, onafhankelijke en geaccrediteerde instellingen worden eindbeoordeeld.

Vorige week is het rapport 'Gezondheidsrisico's in verschillende asbestblootstellingssituaties en de kosten van bijbehorend beschermingsbeleid' gepubliceerd, geschreven door een consortium van kennisinstellingen waaronder TNO.

In dit rapport wordt ons inziens op onverantwoorde wijze omgesprongen met de risico's van asbest. Er wordt een proportionaliteitsdiscussie geïntroduceerd over wat veilig en gezond werken mag kosten, die - als wij het goed zien - niet past binnen het nationale en internationale arbobeleid.

Op basis daarvan wordt geconcludeerd dat de maatregelen die worden getroffen om blootstelling aan asbest te voorkomen buitenproportioneel en vaak onnodig zijn. In het rapport worden diverse scenario's doorgerekend. Eén van de scenario's is dat installateurs gaatjes boren in asbesthoudende plafondplaten, met als conclusies dat de risico's daarvan verwaarloosbaar klein zijn. Ook wordt gesteld dat adembescherming bij het saneren van asbestdaken te veel kost. Wij vinden dat onbegrijpelijk en onverantwoord. Incidentele blootstelling en beroepsmatige blootstelling wordt in het rapport en in de media tendentiekus door elkaar gebruikt.

Het rapport is in de media breed uitgemeten. In het bijzonder Aedes heeft breed podium gezocht met haar ongenueanceerde en gevaarlijke betoog dat de asbestregels onnodig zijn. Ook de feiten over de kosten van asbestsanering, inventarisatie en eindbeoordeling, worden door Aedes verdraaid. Bovendien wordt de asbestverwijderingsbranche, waar wij samen met inventarisatiebureaus en saneerders deel van uitmaken, verweten de regels zelf te hebben opgesteld, hetgeen pertinent onjuist is.

Wij vinden dit alles een gevaarlijke ontwikkeling. Het rapport en de media-aandacht heeft grote impact op de risicoperceptie van burgers en werknemers (in de bouw) over asbest. Dat staat haaks op uw jarenlang gevoerde beleid, waarin juist wordt gewerkt aan het risicobesef om te voorkomen dat er onverantwoord met asbest wordt omgesproken. Dat vraagt voortdurend aandacht. Zie daarvoor ook uw eigen filmpje op <https://www.arboportaal.nl/documenten/videos/2010/1/1/joost---de-risico%E2%80%99s-van-asbest-voor-werknemers>.

Onze inspecteurs merken dit in de praktijk. Na publicatie van het rapport en de media aandacht krijgen zij veel vragen en (negatieve) opmerkingen. Er zijn veel kritische vragen over de zin en onzin van de onafhankelijke eindbeoordeling. De stelling is dan dat asbest toch niet gevaarlijk is.

Zoals gezegd maken wij ons daarover ernstige zorgen. In het Kamerdebat over asbest op 6 maart jl. heeft u al aangegeven de beschouwingen in het rapport niet te delen. Dat waarderen wij. Dit signaal moet wat ons betreft echter sterker. Wij roepen u daarom op om publiekelijk afstand te nemen van het rapport en om duidelijk te maken dat de regels voor het verwijderen van asbest er toe doen en dat de werknemers in de asbestverwijdering, dus ook onze inspecteurs, respect verdienen.

Overigens zijn wij een groot voorstander van het risicogestuurde asbestbeleid, maar de verdere invoering daarvan is niet geholpen met deze rapporten en de wijze waarop het asbestbeleid door Aedes in de media wordt neergezet. Wij hebben de achterliggende tijd samen met de collegabranche partijen diverse voorstellen gedaan voor een risicogestuurd asbestbeleid. Wij roepen u op om deze voorstellen snel te implementeren.

Bovendien is mede op voordracht van Fenelab reeds in november jl. bij uw ministerie concreet aangegeven dat er op het actuele dossier aangaande de vensterbanken, ons inziens een goede oplossing mogelijk is. Met lagere kosten, maar met behoud van borging is er een voorstel ingediend hoe dit te doen. Dit voorstel is afgelopen week in het CCvD Asbest met meerderheid van stemmen aangenomen. We dringen er tevens hierbij op aan dat deze wijziging direct in de wijziging van het certificatieschema per 1 april a.s. wordt meegenomen. Hiermee laten we wederom zien als branche dat we samen kordaat kunnen werken en verbeteringen kunnen doorvoeren.

In dat kader moet worden opgemerkt dat wij ons zorgen maken over de uitrol van uw beleidsreactie over het asbeststelsel, zoals neergelegd in de Kamerbrief van september vorig jaar. Er zijn veel abstracte plannen, maar hoe u dat concreet vorm gaat geven is ons nog onvoldoende duidelijk. Er is een aantal actuele knelpunten dat snel moet worden opgelost. Daarvoor is meermaals uw aandacht gevraagd, maar hiermee wordt niets gedaan. Voornoemd voorbeeld inzake de vensterbanken laat zien dat er de gelegenheid is om adequaat door te pakken.

Tot slot, maar niet in de laatste plaats, vragen wij uw aandacht voor de rol en positie van TNO. TNO is mede auteur van het voornoemde rapport over proportionaliteit. Wij vinden dit onbegrijpelijk. Het rapport staat haaks op de uitgangspunten van uw arbobeleid en asbestbeleid, dat juist mede op basis van vele adviezen van TNO tot stand is gekomen. Het rapport is ons inziens TNO onwaardig en raakt ook het vraagstuk van de geloofwaardigheid van TNO als wetenschappelijk en onafhankelijk adviseur van het kabinet op het gebied van het asbestbeleid.

Wij stellen vast dat TNO zich de laatste jaren meer en meer opstelt als een commercieel onderzoeksbureau in het asbestdomein. Daar is op zichzelf niets mis mee, maar dat is niet te verenigen met TNO als een wetenschappelijke spil in de overheidsadvisering ter zake asbestbeleid.

Over de vele rollen van TNO in onderzoeken over asbestbeleid, de wispelturigheid van adviezen en de profilering op podia hebben wij eerder al de aandacht gevraagd van TNO en dat is door ons ook aan de orde gesteld binnen uw Ministerie.

We kunnen niet uitsluiten dat de leden van de Technische Commissie Asbest gaan overwegen of de aanwezigheid van TNO bij dit overlegorgaan nog langer gewenst is. Dit op basis van het geschade vertrouwen in het recente onderzoek als opvolging van eerdere uitspraken en onderzoeken die haaks staan op de opvattingen van de Technische Commissie Asbest.

Wij nemen dit zeer ernstig op en hebben daarom besloten om hiervoor ook de aandacht te vragen aan de Raad van Bestuur van TNO, door deze brief in afschrift aan haar te zenden en te verzoeken om een overleg hierover.

Met vriendelijke groet.

10.2.e

10.2.e

Victor van der Hoeven
Voorzitter Fenelab Technische Commissie Asbest

In afschrift aan: Staatsecretaris van I en W, Raad van Bestuur TNO en Stichting Ascert.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: nog een brief ter inzage
Datum: vrijdag 15 maart 2019 17:42:57
Bijlagen: [9FENE-SEC.brandbrief.stas.SZW.15032019.pdf](#)

En nog een mooie brief.....
10.2.e

Directie Gezond en Veilig Werken
Ministerie van SZW
06-^{10.2.e}